دیل کارنگی

چۆن هەڵسوکەوت لەگەڵ خەڵکی دەکەیت؟

وەرگێڕانی: مەشخەڵ کەولۆسی

چاپی نوێ
2015

Dale Carnegie

پێڕست

پێشەکی

ئایا هەرگیز بیرت لەوە کردۆتەوە کەزۆربەمان، بەشی زۆری تەمەنمان لەنێو کارکردندا بەسەردەبەین... ئیتر جۆری ئەو کارکردنە هەرچی بێت؟ .

ئەمەش مانای وایە، ڕەنگە دید وتێڕوانینی ئێمە بۆ کارکردن، بۆمان دیاری بکات ئایا ڕۆژەکانی ژیانمان پڕن لەهەڵچون وهەست کردن بەسەرکەوتن لەکاردا-یان بەپێچەوانەوە-پڕن لەچەپاندن وشەکەتی وبێ ئومێدی.

مەشقەکانی دیل کارنگی، تەرخانکراون بۆ ئەوەی یارمەتیت بدەن لەوەدا کەچۆن بتوانیت زۆرترین سودلە ڕۆژانی کارکردن وتەنانەت لەتەواوی ماوەی ژیانت، وەربگریت.

کاتێ ئەم لاپەڕانە دەخوێنیتەوە، هەست بەتێگەشتنێکی قوڵتر دەکەیت لەژیان ولەخەڵك، لەدوایدا دەست دەکەیت بەبنیات نانی هێزو تواناکان ودۆزینەوەی زۆرێك لەو بەهرە وتوانایانەت کەلەبەردا پێیان ئاشنا نەبوویت.

ئەبێ چەندە خۆشحاڵ بیت کاتێ ئەو بەهرەو توانا شاردراوانەت بەکار دەهێنیت؟ .

ئەم کتێبە، بریتیە لەچەند بەشێك، کەلەباشترین دوو کتێبی (کارنگی) هەڵبژێردراون. دوو کتێبەکەش بریتین لە(چۆن هاوڕێ پەیدا دەکەیت وکاریگەری لەسەر خەڵك دادەنێیت؟) هەروەها (واز لە دوودڵی بهێنە ودەست بەژیان بکە).

تۆ دەتەوێت هیواکانت لەژیاندا بەدەست بێنیت، هەوڵ دەدەیت هەست بەشادومانی وئومێد بکەیت وکەڵك لە ووزە شاردراوەکانی نێو ناخت وەربگریت.ئەم پەرتوکە یارمەتیت ئەدات بۆ ئەوەی بەو ئامانجەت بگەیت.

خوێندنەوەی ئەم پەڕاوە، وەك سەرە ڕۆییەك وایە بۆ دۆزینەوەی خود، بۆیە دوورنیە ببێتە خاڵی وەرچەرخان لەژیانتدا.

تۆ لەنێو ناختدا کۆمەڵێ وزەی شاردراوەت هەیە، بۆی هەیە بەکارهێنانی ئەو وزانە ژیانت ڕازاوە وخۆش بکات... ئێستاش تەنها پێویستیت بەسوور بوون هەیە لەسەر تەقاندنەوە وبەکار هێنانی توانا و وزە شاردراوەکانی نێو ناخت.

دۆرۆسی کارنگی

سەرۆکی پەیمانگای کارنگی وهاوڕێکانی

دەروازەی یەکەم

حەوت ڕێگە بۆ دڵنیایی وبەختەوەری

کارنگی، ئەم پەرتوکەی بۆیە داناوە، تاکو دەرکەوێت ژیان بریتیە لەوەی ئێمە دەیکەین.

ئەگەر فێر بووین:

خۆمان قبوڵ بکەین، بەڕوونی تایبەتمەندی وناتەواویەکانی خۆمان ببینین... لێرەوە کاری پێویست بکەین بۆ گەشتن بەئامانجەکانمان... بەو جۆرە ئارەزوی کات کوشتن و وزە بەفیڕۆدان لەناخماندا پاشەکشە دەکات وئەو ئارە زووە بزر دەکەین.

بەشی یەکەم

خۆت بدۆزەرەوە وهەوڵ بدە خۆت بیت!

نامەیەکم لەخاتوو(ئەدیت ئەلرد) ەوە پێگەیشت، ئەو خاتوونە لەباکوری کارۆلینا نیشتەجێیە، لەنامەکەیدا دەڵێت: (کەمنداڵ بووم زۆر شەرمن وکەمڕوو بووم، کێشی لەشیشم لەزیاد بونێکی ئاشکرادا بوو، لەڕاستیدا کوڵمە سورەکانم دەبونە هۆی ئەوەی قەڵەوتر لەئەندازەی ڕاستەقینەی خۆم دەربکەوم. دایکم ئافرەتێکی موحافیزکاربوو، پێی وابوو دیزاینی جل وبەرگی جوان و ڕازاوە، بێ ئەقڵی ونەفامیە.هەمیشە دەیگوت: (جلی دەڵب زیاتر دەمێنێتەوە لەجلی تەسك وتروسك کەخێرا دەدڕێ) بەردەوام هەوڵیشی ئەدا، بەگوێرەی ئەو پرەنسیپە جل وبەرگ بپۆشم.

هەرگیز نەدەچومە هیچ ئاهەنگێك، کاتیشم بەیاری کردن وپێکەنینەوە بەسەر نەدەبرد، کەچوشمە قوتابخانە، بەشداری هیچ جۆرە چالاکیەکی دەرەکی قوتابیەکانم نەدەکرد، تەنانەت لەڕاهێنانە وەرزشیەکانیشدا. چونکە زۆر شەرمن بووم، هەستم دەکرد لەهەموو قوتابیەکان جیاواز ترم و، ئەوان حەزیان بەبوونی من لەناو خۆیاندا نیە!!.

(کاتێکیش گەورە بووم، شوم بەپیاوێکی لەخۆم گەورەتر کرد. وەلێ لەدەرونەوە نەگۆڕابووم. خێزان وبنەماڵەی مێردەکەم بەهێزبوون ومتمانەیان بەخۆیان هەبوو. زۆر هەوڵمدا وەکو ئەوان وابم، وەلێ شکستم هێنا. هەرچەندە ئەوان هەوڵیان ئەدا لەو مۆڵ خواردنە بەدەوری خۆمدا قوتارم بکەن، من زیاتر بەرەو گۆشەگیری دەچووم... وام لێهات زۆر تورە ببووم، خۆم لەهەموو هاوڕێکانم بەدوور دەگرت. حاڵم زۆر شڕبوو، تەنانەت ڕقم لەدەنگی زەنگ بوو کەلێی دەدا... کەسێکی شکست خواردوو بووم، زۆر باش ئەوەم دەزانی، بەڵام دەترسام لەوەی هاوسەرەکەم بەو ڕاستیە بزانێت.

لەبەر ئەوە لەهەنێ ئاهەنگدا بەشداریم دەکرد وهەوڵم ئەدا دەم بەخەندە وخۆشحاڵ خۆم پیشان بدەم، زۆرم لەخۆم دەکرد وادەربکەوم، هەرچەندە دەشمزانی دواتر هەست بەبەدبەختی وچارەڕەشی دەکەم! تاوام لێهات تەواو هەستم بەنەگبەتی خۆم دەکرد وگەشتمە ئەو بڕوایەی کەژیانی من هیچ کەڵك وسودێکی نیە ودەستم کردە بیرکردنەوە لە(خۆکوشتن)!.

ئەی ئەبێ پاشتر چی ڕوی دابێت وژیانی ئەم ژنە چارەڕەشەی گۆڕیبێت؟

تێبینیەك کەبەڕێکەوت گوێی لێ بوو!

خاتوو (ئەلرد) بەردەوام دەبێت لەگێڕانەوەی بەسەرهاتەکانی خۆی ودەڵێت: (جارێکیان بەڕێکەوت گوێم لەتێبینیەك بوو، ئەو تێبینیە سەرتاپای ژیانمی گۆڕی، گوێم لێ بووپورم باسی لەپەروەردە کردنی منداڵەکانی دەکرد... دەیگوت: (هەمیشە داوام لێدەکردن هەوڵ بدەن

خۆیان چۆنن، هەروابن وهەرواش خۆیان پیشان بدەن)! ئەم ڕستەیە کاری لێکردم.زۆر بەخێرایی تێگەیشتم کەمن بەدبەختیم هێناوە بەسەر خۆمدا، بەوەی خۆم خستۆتە نێو چوار چێوەیەکی نەگونجاوەوە.

لەماوەی شەو وڕۆژێکدا گۆڕام، هەوڵم ئەدا خۆم چۆنم، وەها خۆم نیشان بدەم، هەوڵمدا لێکۆڵینەوەیەك لەسەر خۆم بکەم، خۆم بدۆزمەوە. لەخاڵە لاواز وبەهێزەکانی نێو ناخم کۆڵیمەوە... تاوتوێی هەموو ڕەنگەکان وجل وبەرگەجیاجیاکانم کرد، ئەوەیانم هەڵبژارد کەلەگەڵمدا دەگونجا. توانیم هاوەڵ پەیدابکەم.پەیوەندیم بەڕێکخراوێکی ژنانەوە کرد- هەرچەندە لەسەرەتاوە ڕێکخراوێکی بچکۆلانەش بوو- زۆر ترسام کەیەکەمجار خستیانمە نێو بەرنامەکانی خۆیانەوە، وەلێ هەرگا پێویستی بکردایە من قسەبکەم، پەیتا پەیتا ئازایەتیم پەیدا دەکرد... ئەم بگرەو بەردەیە کاتێکی زۆری خایاند-بەڵام ئەمڕۆ، هەست بەبەختەوەریەکی زیاتر دەکەم، کەلەبەردا خەونیشم پێوە نەدەبینی!.

لەپەروەردە کردنی منداڵەکانمدا، هەمیشە هەوڵم ئەدا ئەو پەندەیان فێربکەم کەلەئەنجامی ئەزمونە تاڵەکەی خۆمەوە فێری ببوم: هەوڵ بدە خۆت چۆنیت، هەروابیت!.

مەسەلەی ئارەزوو کردنی ئەوەی خۆت چۆنیت، وەك دکتۆر (جیمس گۆردون گیلکی) دەڵێت: (بەقەدەر کۆنی مێژوو، کۆنە!). لەبەرانبەریشدا، ئارە زوونەکردنی ئەوەی خۆت چۆنیت وەهابیت و، وەها خۆت نیشان بدەیت، هۆکاری ڕاستەقینەی پشتی هەموو گرێ دەرونی ونەخۆشینە دەماریەکانە.

(ئەنگیلۆ) سیازدە پەرتوك وهەزاران وتاری ڕۆژنامەیی لەبارەی پەروەردە کردنی منداڵەوە نوسیوە، ئەو دەڵێت: (هیچ بەدبەختێ نیە، بەدبەخت تربێت لەو کەسەی کەهەوڵ ئەدات کەسێکی جیاواز تربێت لەخۆی، چ وەك جەستەیان وەك ئەقڵ)!.

لە (هۆلیوۆد) هەوڵدان بۆ ئەوەی کەسێکی جیاوازتربیت لەخۆت، شتێکی باوە... (سام وۆد) کەیەکێکە لە بەرهەم هێنەرە بەناوبانگەکانی پێشولە (هۆلیوۆد)دا، دەڵێت: ناڕەحەت ترین گرفتێ کەڕوو بەڕووی دەبومەوە، بریتی بوو لەقەناعەت کردن بەئەکتەرە لاوەکان تاکو کەسایەتی خۆیان لەڕاستیدا چۆنە، بەو شێوەیە هەڵس وکەوت بکەن. هەریەکەیان دەیان ویست ببنە (لانا تۆرنەر) ی پلە دوو، یان ببنە (کلارك گیبلێ) ی پلەی سێ.هەمیشە دەیگوت: (جەماوەر تامی کارەکانی ئەو ئەکتەرانەی کردووە، ئێستاش جۆرە کارێکی جیاوازی دەوێت).

کاتێ فیلمی (خواحافیز بەڕێز چیلپس) و(زەنگ بۆکێ لێ دەدات) ی بەرهەم هێنا، چەند ساڵێك بەردەوام کاری کرد بۆ هەڵبژاردن وبەرە و پێشەوە بردنی ئەکتەری تازە.ئەوەشی ڕاگەیاند کەئەو بنەمایانەی لەجیهانی کارکردندا بەکار دەهێنرێن، هەمان ئەو بنەمایانەن کەلەسینەماشدا بەکار دەهێنرێن.

تۆ ناتوانیت ڕۆڵی مەیمون ببینیت یاخود ببیتە توتی. (سام وۆد) هەروەها دەڵێت: (ئەزمونەکانم فێریان کردم، دەست بەرداری هەموو ئەو کەسانەببم کەهەوڵیان ئەدا بەشێوەیەکی جیاواز لەهەقیقەتی خۆیان، نمایشی خۆیان بکەن).

لە(پۆل بۆینتۆن) ی بەڕێوەبەری (بەکارخستن)ەکانی کۆمپانیای پترۆڵی (سۆکۆنی ڤاکیۆ) م پرسی: گەورەترین هەڵە کامەیە، کەئەوکەسانەی داوای کارکردن دەکەن، ئەنجامی دەدەن ؟ . ئاخەر ئەو پێویستە وەڵامیئاوا پرسیارێك بزانێت، چونکە چاوپێکەوتنی لەگەڵ شەست هەزار کەسدا ئەنجامداوە لەوانەی داوای کارکردنیان پێشکەش کردووە. کتێبێکیشی نوسیوە بەناوی (شەش ڕێگە بۆبەدەست هێنانی کار)... لەوەڵامی پرسیارەکەمدا گوتی: (گەورەترین هەڵەیەك ئەوکەسەی داوای کارکردنی پێشکەش کردوە ئەنجامی دەدات، لەوەدایە کەلەبریتی ئەوەی بەڕەحەتی وڕاشکاوی بدوێت، پەنادەباتە بەر جۆرە وەڵامێك کەبڕوای وایە ئێمە ئەو وەڵامانەمان دەوێت، بەڵام ئەوە سودی نیە، چونکە هیچ کەسێك دراوی ساختەی ناوێت).

کچی شۆفیرێك هەیە، پاش تێپەڕین بەئەزمونێکی سەختدا ئەوجا ئەو وانەیە فێربوو. زۆری هەوڵدا ببێتە گۆرانی بێژ.بەڵام ڕوخساری ببویە هۆکاری بەدبەختی بۆی. دەمی گەورە وددانەکانی بەرز بوون. کەبۆ یەکەمینجار لەبەردەم جەماوەردا گۆرانی گوت (لەیانەیەکی شەوانەی شاری نیوجرسیدا) هەوڵی ئەدا لچی سەرەوەی درێژبکاتەوە بۆ ئەوەی ددانەکانی پێ بشارێتەوە... هەوڵی ئەدا جوان بێت... ئەی ئەنجامەکەی چی بوو؟ خۆی وەك کەسێکی هیچ وپوچ نیشانداو خەریك بوو شکست بهێنێ.

بەڵام پیاوێ گوێی لەگۆرانیەکانی گرتبوو، هەستی کرد بوو ئەو کچە خاوەنی بەهرەیە. بۆیە پێی گوت: من چاودێری گۆرانیەکانم دەکردیت، هەستم کرد هەوڵ ئەدەیت چی بشاریتەوە، تۆ شەرم لەددانەکانت

دەكەیت!) كچەكە شەرمێكی زۆر دایگرت، وەڵێ پیاوەكە بەردەوام بوو لەسەر قسەكانی وگوتی: (چ ئەنگیەك لەوەدا هەیە؟ ئایا تاوانە ئەگەر ددانەكانت بەرزبن؟ هەوڵ مەدە ددانەكانت بشاریتەوە! دەمت بكەرەوە، ئەوجا دەبینیت جەماوەر پێت سەرسام دەبن، كەبت بینن هیچ شەرم ناكەیت. جگەلەوەش ڕەنگە ئەو ددانانەی كەدەتەوێت بیان شاریتەوە، ببنە بەخت بۆت!).

(كاس دایلی) كاری بەم ئامۆژگاریە كرد وهەموو شتێكی سەبارەت بەددانەكانی لەبیری خۆی بردەوە.لەوكاتەوە، بەتەنها بیری لەجەماوەرەكەی دەكردەوە. دەمی دەكردەوە وبەشادومانی گۆرانی دەگوت، لەئەنجامدا بویە یەكێك لەدرەوشاوەترین ئەستێرەكانی ڕادیۆ وتەلەفزیۆن و، ئێستاش ئەكتەرە كۆمیدیەكان هەوڵ ئەدەن لاسایی بكەنەوە!.

(ولیەم جیمس) ی بەناوبانگ، باسی لەو پیاوانە دەكرد كەهەرگیز ناتوانن خۆیان بدۆزنەوە كاتێ ڕای گەیاند: مرۆڤی ئاسایی زیاترلە(١٠٪) یتوانا هزریە شاردراوەكانی بەكار ناهێنێت... لەو ڕووەوە زیاتر دەدوێت ودەنوسێت: (بەبەراورد لەگەڵ ئەوەی كەپێویستە وابین، ئێمە نیوە وەئاگاین، ئێمە تەنها بەشێكی كەم لەتوانا جەستەیی وفیكریەكانمان بەكار دێنین.

بەواتایەكی تر، مرۆڤ لەنێو سنورەكانیدا دەژی، كۆمەڵێ وزە وتوانای جۆراو جۆری هەیە، كەچی هەوڵ نادات بەكاریان بێنێت).

هەمووومان ئەو توانایانەمان هەیە، دەی باهەوڵ بدەین هیچ چریەكی تەمەنمان بەدوودڵی نەسپێرین، چونكە ئێمە وەكو خەڵكانی ترنین.تۆ

لەجیهاندا تازەیت، کەسێکی وەکو تۆهەرگیز لەجیهاندا دروست نەکراوە، بەهەمان شێوە، هەرگیز کەسێکی کتومت وەکو تۆ دووبارە لەسەر زەویدا دروست ناکرێتەوە. زانستی بۆماوەیی پێمان دەڵێت: تۆ لەئەنجامی یەکگرتنی بیست وچوار کرۆمۆسۆمی باوکت لەگەڵ بیست وچوار کرۆمۆسۆمی دایکتدا پێک هاتوین. ئەو چل وهەشت کرۆمۆسۆمە خەسڵەتە بۆماوەییەکانت دەست نیشان دەکەن. (ئەمرام سشاینفیلد) دەڵێت: (لەنێوان سەدان جیندا، تەنها یەك جین دەتوانێت ژیانی مرۆڤ بگۆڕێت).

تەنانەت کاتێ دایك وباوکت پێکەوە جووت بوون، لەنێو (٣٠٠/٠٠٠ بلیۆن) هەلدا، تەنها یەك هەل هەبوو بۆ ئەوەی تۆ لەدایك بیت!، بەواتایەکی تر: تۆلەوکاتەدا (٣٠٠/٠٠٠بلیۆن) خوشك وبرات هەبوو، ئەوان هەموویان لەتۆ جیابوون...

ئایا ئەم قسەیە تەنها مەزەندەکاریە؟ نەخێر، بەڵکو ڕاستیەکی زانستیە.

ئەگەر دەتەوێت لەبارەی ئەم بابەتەوە زیاتر بزانیت، کتێبی (تۆ وبۆماوە) ی دانراوی (ئەمرام سشاینفیلد) بخوێنەرەوە!.

من بەمتمانەوە باس لەمەسەلەی هەوڵدان دەکەم بۆ خۆنیشاندان وەك ئەوەی هەیت، چونکە هەستێکی قوڵم بەرانبەر مەسەلەکە هەیە، دەشزانم باس لەچی دەکەم، لەئەنجامی ئەزمونە بەنرخ وتاڵەکانمەوە فێربووم. بۆ نمونە: کەلەسەرەتاوە لەکێڵگەکانی گەنمە شامی لە(میسوری) ەوە هاتمە شاری (نیویۆرك) پەیوەندیم کردبە (کۆلیژی ئەمریکی بۆ هونەرەکانی شانۆ) وە... زۆر هەوڵم ئەدا ببمە ئەکتەر. بیرۆکەیەکم هەبوو، خۆم پێم

وابوو بیرۆكەیەكی نایابە، وام دەزانی ڕێگەیەكی كورتە بۆ گەشتن بەسەركەوتن، لێكۆڵینەوەم لەسەر ئەوە دەكرد كەچۆن ئەكتەرە ناودارەكانی وەك: (جۆن درو، واڵتر هامبدن، ئۆتیس سكین) گەشتونەتە ئامانجەكانیان. دواتر خەسڵەتە باشەكانیانم بەنمەری لای خۆم دەهێشتەوە... ئیدی خۆمم دەكردە ئەستێرەیەكی درەوشاوە... بەڵام هەموو ئەم بیرۆكەیەم شتێكی هیچ وپوچ بوو! بەڵكو پێویست بوو لەسەرم چەندساڵێكی تەمەنم بەلاسایی كردنەوە بگوزەرێنم، بەر لەوەی باشترین بیرۆكە بدۆزمە، بیرۆكەی ئەوەی كەپێویستە ببمە خۆم!وهەرگیز ناكرێت من ببمە كەسێكی تر.

ئەم ئەزمونە سەختە پێویست بوو، وانەیەكم فێربكات كەهەرگیز لەیاد نەچێت.بەڵام وانەبوو. من زۆر سەر سەخت بووم. بۆیە وای پێویست دەكرد وانەیەكی تریش فێرببم. پاش چەندساڵێك، خۆم ئامادەكرد بۆنوسینی پەڕاوێ كەخۆم وام بەخەیاڵدا دەهات، باشترین پەرتوك بێ كەسەبارەت بەهونەری وتاردان نوسرابێ وبۆ بزنسمانەكان تەرخانكرابێ... كەچی بۆ نوسینی ئەو پەرتوكەش پەنام بردەوەبەر هەمان بیرۆكە هیچ وپوچەكە: بڕیارمدا بیرۆكەی نوسەرانی تر وەربگرم ولەیەك كتێبدا كۆیان بكەمەوە، تاكو كتێبێ دەرچێت بیرو بۆ چونی زۆری تێدا كۆببێتەوە.ژمارەیەك كتێبی تایبەت بەبواری وتاردانم لەخۆم كۆكردەوە ویەكسالی ڕەبەق سەرقاڵی ئەوە بووم بیرۆكەی نێو ئەو كتێبانە بە وشە تایبەتەكانی خۆم دابڕێژمەوە. كەچی دوایی هەستم كرد، من زۆر دەبەنگانە ڕەفتار دەكەم. چونكە ئەو تێكەڵە بیرۆكەیەی كارم لەسەر دەكرد لێكترازاو وناچونیەك بوون. تەنانەت یەك بزنسمان

تەماشای کارەکەمی نەکرد. بەو جۆرەش کۆششی یەک ساڵم خستە نێو سەبەتەی فەرامۆشکردنەوە، سەر لەنوێ دەستم بەکار کردەوە، بەخۆمم دەگوت: (پێویستە دیل کارنگی بیت... دیل کارنگی بیت بەهەموو هەڵەو کەم وکوورپیەکانیەوە، بەهەموو سنور وبەربەستەکانیەوە، ناتوانیت کەسێکی تربیت) بەو شێوەیە دەست بەرداری ئەوە بووم کەببمە تێکەڵەیەک لەکۆمەڵێ پیاوی تر.بۆیە قۆڵم هەڵماڵی ودەستم بەو کارە کرد کەهەر لەسەرەتاوە دەبوا بمکردایە، پەرتوکێکم سەبارەت بەهونەری وتاردان نووسی، بیرۆکەکانی پەرتوکەکەم لەئەزمون وتێبینی وباوەڕەکانی خۆمەوە (وەک مامۆستاو وتاربێژێ) هەڵگۆستبوو. بەو پەندە فێربووم کە(سیروالتەر رالیە) فێری ببوو، ئەو دەڵێت: (ناتوانم پەرتوکێ بنوسم شان بدات لەشانی نوسراوەکانی شکسپیر، بەڵکو دەتوانم پەرتوکێ بەگوێرەی پێنوسەکەی خۆم بنوسم)!.

هەوڵ بدە ببیتە خۆت، هەوڵ بدە کار بەو ئامۆژگاریە بکە کە(ئیرفینگ برلین) پێشکەشی (جۆج گیر شوین)ی کرد. کاتێ بۆیەکەمجار (برلین) و(گیرشوین) چاویان بەیەکتر کەوت.برلین بەناوبانگ بوو، لەبەرانبەردا (گیرشوین) نوسەرێکی تازە پیاکەوتووی لاوبوو، هەموو هەوڵێکی بۆ ئەوە بوو لەهەفتەیەکدا سی وپێنج دۆلار بەدەست بێنێت لە(تین بان ئالی).برلین کەبەتواناکانی گیرشوین سەرسام ببوو، کارێکی بۆ دۆزیەوە بەسێ ئەوەندەی ئەو کرێیەی خۆی خوازیاری بوو، کارەکەش بریتی بوو لەکارکردن وەک سکرتێری مۆسیقی. بەڵام دواتر برلین لەم هەنگاوە پاشگەز بویەوە وئامۆژگاری شوینی کردوگوتی: (بەوکارە قایل مەبە، ئەگەر ئەو کارە بکەیت، لەوانەیە نوسەرێکی پلە دوو بمێنێتەوە، بەڵام

ئەگەر پێداگری بکەیت لەسەر ئەوەی خۆت بیت، ئەوا دەبیتە هونەرمەندێکی پلەیەك).

(گیرشوین) بەم ئاگادار کردنەوەیە قایل بوو، بۆیە زۆری نەبرد بویە بەناوبانگترین نوسەری ئەمریکی لەسەردەمەکەی خۆیدا.

هەریەك لە(شارلی شاپلن، ویل روجرز، ماری مارگریت، جینی ئوتری وملیۆنەهای تر) دەبوا ئەو پەندە فێر بوبان... هەر یەکێکیشان بگریت لەمیانەی ئەزمونی تاڵی تایبەتی خۆیەوە فێری ئەو وانەیە ببوو.

کاتێ شارلی شاپلن، دەستی بەدروستکردنی فیلم کرد، بەرهەم هێنەرەکە پێداگری ئەوەی لێدەکرد کەلاسایی هونەرمەندێکی کۆمیدی بەناوبانگی ئەوکاتەی ئەڵمانیا بکاتەوە.بەڵام شارلی شاپلن ئەوەی ڕەت دەکردەوە کەجگە لەخۆی ببێتە کەسێکی تر.(بۆب هوب)یش ئەزمونێکی هاوشێوەی هەیە: ئەمیش چەند ساڵێکی لەنمایشی ئیستیعرازیدا... بەسەر برد، کەچی هیچ سەرکەوتنێکی بەدەست نەهێنا تائەوکاتەی دەستی کردە نمایش کردن بەکەسێتی خۆی.کاتێکیش ماری مارگریت دەستی بەکاری نواندن کرد، هەوڵیدا ببێتە ئەکتەرێکی کۆمیدی ئیرلەندی، لەم هەوڵەیدا شکستی هێنا. لەبەرانبەردا کاتێ ویستی ببێتە خۆی -ببێتەوە کچە لادێییە سادەکەی ناوچەی میسوری -بویە درەوشاوەترین ئەستێرەکانی ئێستگە لەنیویۆرکدا.

ئەو دەمەی (جینی ئوتری) هەوڵیدا واز لەشێوەزمانی تەکساس بهێنێ وجلی شاریەکانی لەبەرکرد وخۆی کردبوە خەڵکی نیویۆرك.خەڵك گاڵتەیان پێ دەکرد. وەلێ کاتێ دەستی کردە گۆرانی وتن. بەشێوەی شوانەکانی مانگا، پێی نایە ژیانێکی هونەری واوە، کەبویە بەناوبانگ

ترین دەنگ وڕەنگی شوانەكانی مانگا... تۆ شتێكی تازەیت لەم جیهانەدا، بەوەش شادومان و دڵخۆش بە... .ۆربەی ئەوشتانە بەكار بێنە كەسروشت پێت دەبەخشێت، چونكە هونەر شتێكی خودیە. تۆ تەنها لەمیانەی خۆتەوە ستران دەبێژیت وهەر لەمیانەی خودی خۆشتەوە وێنەدەكێشیت.

پێویستە دەقاو دەق وەك ئەوە وابیت كەئەزمونەكانت، دەوروبەرت و، فاكتەرە بۆماوەییەكانت لێتیان دەوێت، پێویستە بەخۆت باخچە بچكۆلانەكەت بڕوێنیت، ئیدی باجەكەی هەرچی بێت. لەئۆركستراى ژیانیشدا، بەئامێرە بچكۆلانەكەی خۆت مۆسیقا بژەنیت، ئیدی باجەكەی هەرچی بێت.

وەك (ئەلرسۆن) لەوتارەكەیدا (پشت بەخۆ بەستن) دەڵێت: (لەژیانی ڕۆشنبیری مرۆڤدا ماوەیەك هەیە، تیایدا دەگاتە ئەو بڕوایەی كەئێرەیی نەزانینە ولاساییش خۆكوشتنە، پێویستە لەسەری خۆی قبوڵ بكات بەخەسڵەت وتایبەتمەندیەكانیەوە. سەرباری ئەوەی گەردونی بەرین لێوانە لەشتی باش، ناتوانێت لەو بەرهەمە زیاتر بەدەست بێنێت كەلەزەویەكەی خۆیەوە چنگی دەكەوێت... ئەو هێزەكەی لەنێو ناخیدایە، شتێكی تازەیە لەسروشتدا، جگەلەخۆیشی هیچ كەسێكی ترنازانێت دەتوانیت بەو هێزەی چی بكات، خۆیشی نازانێت دەتوانێت چی بكات تاكو دەست بەهەوڵدان نەكات).

ئەمە پوختەی ئەو شێوازەیە كەئەمرسۆن تیایدا دەربڕلە پشت بەخۆ بەستن دەكات. بەڵام لێرەكانەدا میكانیزمێكی هۆزانڤانانە هەیەكە (دۆگلاس مالوتچ) دەربڕی لێدەكات ودەڵێت:

ئەگەر نەت توانی ببیتە دار سنەوبەرێك بەسەرلوتکەی تەپۆلکەیەکەوە.
ببەرە دەوەنی نێو دۆڵێك
ببەرە باشترین دەوەنی تەنیشتی چەشمەیەك.
ببەرە دەوەن، ئەگەر نەتوانی ببیتە دەوەن، ببە بەگژوگیا.
ڕێگەکە برازێنەوە
ناتوانین هەموو مان ببینە سەرکردە،
بەڵکودەتوانین ببینە دەریاوان
هەرکەسەوکارێکی هەیە
کارێکی گەورە هەیەو کارێکی کەمتریش هەیە پێویستە ڕایان بپەڕێنین
ئەبێ ئەو ئەرکەی لەسەر ئەستۆمانە، جێبەجێی بکەین. باهەوڵ بدەین
لاسایی کەسانی تر نەکەینەوە، تاکو خۆمان بدۆزینەوە...
ئەگەر نەتتوانی ببیتە شاڕێ،
ببەرە تولەڕێیەك
گەر نەتتوانی ببیتە خۆر،
ببەرە ئەستێرە.

بەشی دووەم

چوار نەریت کەلەکاتی کارکردندا یارمەتیت دەدەن بۆ دوور کەوتنەوە لەشەکەتی ودوو دڵی

نەریتی ژمارە١: نوسینگەکەت پاك بکەرەوە لەهەر پەڕەو کاغەزێك، جگە لەو کاغەزو نوسراوانەی کەپەیوەندیان بەکاری ئێستاتەوە هەیە.

(ڕۆلاندل ولیمس) سەرۆکی هێڵی ئاسنی شیکاگۆ وباکوری ڕۆژهەلات، دەڵێت: (مرۆڤ کاتێ لەنوسینگەیەکی پڕلەکاغەزو نوسراوی هەمەچەشندا دادەنیشێت، هەست دەکات کارەکەی زۆر ئاسان دەبێت گەربێتو نوسینگەکەی پاك بکاتەوە لەهەر نوسراو وکاغەزێکی زیادە، جگە لەو نوسراوانەی کەپەیوەندییان بەکارەهەنوکەییەکەیەوە هەیە... ئەوە ناو دەنێم ڕێکوپێکیەکی باش لەماڵدا، یەکەمین هەنگاویشە بەرەو کارا بوون وسەرکەوتن. هەر میوانێك سەردانی کتێبخانەی کۆنگریس دەکات لە(واشنتۆن د.س)، پێنج وشەی بەر چاو دەکەوێت کەبە بانی کتێبخانەکەوە نوسراون، وشەکان لەلایەن هۆزانڤان (بوب pope) ەوە نوسراون، ئەویش ئەو ڕستەیەکە دەڵێت: (ڕێك وپێکی یەکەمین یاسای ئاسمانە).

پێویستە لەکارکردنیشدا ڕێکوپێکی وڕژێم یەکەمین یاسا بێت، بەڵام ئایا ئەمە ڕاستە؟ نەخێر، چونکە نوسینگەی هەربزنسمانێکی ئاسایی بگری، پڕەلە چەندین نوسراو کەماوەی چەند هەفتەیەك بەسەریاندا گوزەری کردوە وهێشتر سەیری نەکردوون.لەڕاستیدا، سەرنوسەری ڕۆژنامەیەك لە(نیوئۆرلیانز) باسی ئەوەی بۆ کردم کەکاتێ سکرتێرەکەی نوسینگەکەیی بۆ ڕێکخستۆتەوە، ئامێرێکی چاپکردنی تێدا دۆزیوەتەوە کەماوەی دووساڵ بزر ببوو!.

بەتەنها دیمەنی نوسینگەیەکی شپرز، کەپڕبێت لەنامەی وەڵام نەدراوە وڕاپۆرت ویادخەرەوەی زۆر، بەسەبۆ دروست بوونی ڕاڕایی وبێتاقەتی وقەڵسی ودوو دڵی.مەسەلەکە تەنها بەوەشەوە ناوەستێت. چونکە بینینی ئەو هەموو کاغەزە کەڵەکە بوانە، وەبیرت دێننەوە کەکاری زۆرت لەپێشە، کەچی دەرفەتی تەواویشت نیە بۆ جێبەجێکردنیان (ئەمەش نیگەران وقەڵست دەکات وتەنها دووچاری شەکەت بونت ناکات، بەڵکو دەبێتە هۆی بەرزبونەوەی فشاری خوێن ونەخۆشینەکانی دڵ وبرینی گەدە).

د.کتۆر(جۆن.هـ.ستۆکس) مامۆستای دەرچووی پەیمانگای پزیشکیە لەزانکۆی پەنسلڤانیا، لەبەردەم کۆنگرەی نیشتمانی پزیشکی ئەمریکیدا، لێکۆڵینەوەیەکی پێشکەش کرد بەناوی: (گرژیە دەماریە کرداریەکان، وەك ئاسەواری نەخۆشیە جەستەییەکان).لەم لێکۆڵینەوەیەدا.دکتۆر ستۆکس لیستێکی لەیانزە حاڵەتدا نوسیوە لەژێرناوی: (لەحاڵەتی نەخۆشینی دەرونیدا، پێویستە بەدوای چیدا بگەڕێیت)... لەبڕگەی یەکەمی ئەو لیستەدا دەڵێت: (هەست کردن

بەبەرپرسیارێتی یان ئەرك، درێژبونەوەی بێ كۆتایی ئەو شتانەش كەپێویستە جێ بەجێ بكرێن).

بەڵام چۆن چۆنی كردارێكی سادەو ساكاری وەك ڕێك وپێك كردنی نوسینگەكەت، یارمەتیت دەدات لەدووركەوتنەوە لەفشاری بەرزی خوێن وهەست كردن بەپەیگیری ودرێژبونەوەی بێ كۆتایی كارەكان؟ ...
دكتۆر(ولیەم .سدلەر) پزیشكی دەروونناسی بەناوبانگ، باسی نەخۆشێكمان بۆدەكات كەلەڕێی بەكارهێنانی ئەو شێوازەوە توانی بەربگرێت بە(داڕوخانی دەماریی).

ئەم نەخۆشە بەڕێوەبەری یەكێك لەكۆمپانیا گەورەكانی شیكاگۆبوو، كاتێ سەردانی عەیادەكەی(دكتۆر سدلر)ی كرد، زۆر ڕاڕاو تورە ودوو دڵ بوو، هەستی دەكرد خەریكە بەتەواوی دادەڕوخێت، لەهەمان كاتدا هەستی دەكرد ناتوانێت دەست بەرداری كارەكەی بێت، بۆیە پێویستی بەهاوكاری دكتۆر هەبوو.

(دكتۆر سدلەر) دەڵێت: كاتێ پیاوەكە باسی چیرۆكەكەی بۆ كردم، زەنگی تەلەفۆن لەنەخۆشخانەوە لێیدا، لەبری ئەوەی مەسەلەكە دوابخەم، كاتەكەم قۆستەوە بۆئەوەی بگەمەبڕیاری گونجاو.چونكە من هەمیشە مەسەلەكان بەخێرایی چارەسەر دەكەم.هێندەی نەبرد بۆ جاری دووەم زەنگی تەلەفۆن لێیدایەوە، جاری سێیەم كارەكە زۆر بەپەلە بوو، دەبوا ماوەیەك تەرخان بكەم بۆ تاوتوێ كردنی... سێیەمین ناوبڕ بەهۆی ئەوە وەبوو كەهاوڕێیەكم هات بۆ نوسینگەكەم بۆ پرسیاركردن لەبارەی بارودۆخی نەخۆشێكەوە، كاتێ لەگەڵ ئەویشدا كۆتایم بەقسەوباسەكانم هێنا، ئاوڕم دایەوە بەلای نەخۆشەكەمدا وداوای لێبوردنم لێكرد

کەبۆماوەیەك فەرامۆشم کردوە، کەچی ئەو زۆر چوست بوو، بەرِوخسارییەوە ئەدگاری جیاواز دەبینرا) پێمی گوت: (دکتۆر گیان داوای لێبوردن مەکە!ئەم (دە)خولەکەی دوایدا.هۆکاری نەخۆشینەکەی خۆمم بۆ دەرکەوت.دەگەڕێمەوە بۆ نوسینگەکەم وئەگەڕێمەوە بەسەر نەریتەکانم لەکارکردندا... بەلاّم بەر لەوەی بڕۆم ڕێگەم ئەدەیت چاوێك بەنوسینگەکەتدا بگێڕم؟).

دکتۆر درگاکانی نوسینگەکەی بۆ دەکاتەوە، هەموو ژورەکان خاڵی بوون تەنها کەل وپەلە پێویستیەکانیان تێدابوو.بۆیە نەخۆشەکە گوتی: (پێم بڵێ، لەکۆتایدا ئەو کارانە هەڵدەگریت کەجێ بەجێت نەکردوون؟).

-سدلەر گوتی: (بەجێبەجێ کراوی هەڵیان دەگرم)!.

(ئەی لەکوێندەر ئەو نامانە هەڵدەگریت کەوەلاّمت نەداونەتەوە؟)

-(هەمویان وەلاّم دەدەمەوە ئەوجا هەڵیان دەگرم، یاسای من لەژیاندا ئەوەیە هیچ نامەیەك بەرلە وەلاّمدانەوە هەڵنەگرم، دەست بەجێ وەلاّمەکانیان دەدەمە سکرتێرەکەم).

لەپاش شەش هەفتە، هەمان بەڕێوەبەر داوەتی دکتۆر سدلەری کرد تاکوسەردانی نوسینگەکەی بکات، ئەو لەدوای تێپەڕینی شەش هەفتە ببویە مرۆڤێکی نوێ.هەروەها نوسینگەکەیشی گۆڕابوو، درگای ژورەکانی بۆ والاّکرد، تاکو پیشانی بدات کەنوسینگەکەی ئەمیش خاڵیە لەهەر جۆرە کارێکی ئەنجام نەدراو.

ئینجا گوتی: (بەر لەشەش هەفتە، سێ دانە نوسینگەم هەبوو لەناو دوو ژوردا، پڕبوون لەکاری ئەنجام نەدراو، بەلاّم دوای ئەوەی قسەم لەگەڵ تۆدا کرد، کەهاتمەوە باری یەك گەلاّبە ڕاپۆرت ونوسراوی کۆنم

جێبەجێ کرد.ئێستاش تەنها لەیەك نوسینگەدا کاردەکەم، هەر داواکاریەکیشم پێ بگات، دەست بەجێ ڕای دەپەڕێنم، پشت گوێیان ناخەم تالەدوایدا بۆم نەبنە مایەی دوو دڵی وشڵەژان)... وەڵێ ئەوەی مایەی سەرسوڕمانە، ئەوەیە کەبەتەواوی چاك بومەتەوە، وەك دەمبینی ئێستا زۆر ساغڵەمم وتەندروستیم باشە!).

(چارلز ئیڤنس هیوز) سەرۆکی دادگای باڵای وڵاتەیەکگرتوەکان دەڵێت: (مرۆڤ بەهۆی کاری سەختەوە نامرێ، بەڵکو بەهۆی پەرتەوازەیی ودوو دڵیەوە دەمرێ). بەڵێ، بەهۆی پەرتەوازە بوونی وزە وتواناکانیان و دوودڵیەوە، دەمرن، چونکە بەو حاڵەوە هەرگیز ناتوانن کارەکانیان ڕاپەڕێنن.

نەریتی ژمارە٢: بەگوێرەی گرنگییان، کارەکان ڕاپەڕێنە (هنری ل.دوهرتی) دامەزرێنەری کۆمپانیای (سیتز سرڤیس) دەڵێت: بری ئەو کرێیە هەرچەندەبێ کەدەدرێت، دوو توانا هەیە ئەستەمە بەدەست بهێنرێن.

ئەو دوو توانایەش کەبە پارەو پول مەزەندەناکرێن، بریتین لە: یەکەم، توانای بیرکردنەوە، دووەم، توانای هەستان بەڕاپەڕاندنی کارەکان بەگوێرەی بایەخ وگرنگییان.

چارلز لۆکمان، ئەو گەنجەی کە لە داڕوخانەوە دەستی پێکردو لەدوای دوانزەساڵ بویە سەرۆکی کۆمپانیای (ببسودوانت)، دواتر لەماوەی ساڵێکدا سەدهەزار دۆلار داهاتی دەست دەکەوت، ئەمە سەرباری کۆکردنەوەی یەك ملیۆن دۆلار.ئەم لاوەش دەڵێت، زۆرینەی سەرکەوتنەکانم دەگەڕێتەوە بۆ گەشەپێدانی ئەو دوو توانایەی کە(هنری

دوهرتی) پێی وایە ئەستەمە بەدەست بهێنرێن... چارلز لۆکمان هەروەها دەڵێت: (شتێ کەزیاترلە یادەوەریمدا مابێتەوە، ئەوەیە کەهەمیشە کاتژمێر پێنجی بەیانی لەخەو ڕادەبووم، چونکە لەوکاتەدا، پتر لەهەر کاتێکی تر دەتوانم بیرکەمەوە.دەتوانم باشتر بیرکەمەوە وپلان بۆ سەرتاسەری ئەو ڕۆژەم دابنێم وهەروەها پلانیش بۆئەوە دابنێم کەبەگوێرەی بایەخی شتەکان جێبەجێیان بکەم).

(فرانگ باتگر) یەکێك لەهەرە کاراترین کەسایەتیەکانی بواری بیمەدان ودڵنیایی، چاوەڕوان ناکات تاکو کاتژمێر پێنجی بەیانی، بەڵکو هەر شەو پلانی ڕۆژی داهاتوو دادەنێت.

من لەئەنجامی ئەزمونی دوورو درێژمدا، بۆم دەرکەوتووە کەمرۆڤ ناتوانێت بەهەمیشەیی کارەکانی بەگوێرەی گرنگییان جێ بەجێ بکات، وەلێ دەشزانم کەهەر بوونی نەخشە بۆ جێبەجێ کردنی کارەگرنگەکان باشترە ویارمەتیت دەدات تاکوبە سانایی ئەرکەکانت ڕاپەڕێنیت.

ئەگەر جۆرج بەرنادشۆ، کاری بەم ڕێسایە نەکردایە، ڕەنگە وەك نوسەرێك شکستی بهێنایە وبەدرێژایی ژیانی کرێکاری بانك بوایە.

بەرنادشۆ پلانی هەبوو کەبەدرێژایی نۆساڵ ڕۆژانە پێنج لاپەڕە بنوسێت، هەرچەندە بەدرێژایی ئەو ماوەیە تەنها سیی دۆلار دەستکەوتی هەبوو (واتە نزیکەی یەك میلم لەڕۆژێکدا)!..ڕۆبنسۆن کروزو، تەنانەت پلان ونەخشەی دارشتوە بۆ هەرکاتژمێرێك لەکاتژمێرەکانی کارکردنی ڕۆژانەی.

نەریتی ژمارە٣: هەر گرفتێك ڕوبەڕوت بویەوە، دەست بەجێ چارەسەری بکە، ئەگەر ڕاستیە پێویستیەکانی دەرکردنی بڕیارت لابوو، هەرگیز

پرۆسەی بڕیاردان دوامەخە. یەکێك لەقوتابییە کۆنەکانم بەناوی (ه.ب.هول) باسی ئەوەی بۆ کردم، کاتێ ئەندامی ئەنجومەنی بەڕێوەبەرانی کۆمپانیای پۆڵای ئەمریکا دەبێت ، کۆبونەوە بۆچارەسەرکردنی گرفتە ئاڵۆزەکان دەبەستران، لەوکاتەشدا نەیان دەتوانی بگەنە بڕیاردان سەبارەت بەو گرفتانە مەگەر کەمێکی زۆر کەم نەبێت.

ئەی سەرەنجام چی بوو؟ دەبوو هەر ئەندامێکی ئەنجومەن باوەشێك ڕاپۆرت بباتەوە ماڵەوە ولێکۆڵینەوەیان لەبارەوە بکات.

دواجار بەڕێز (هول) قەناعەتی بەئەنجومەنەکە کرد تاکو یەك یەك بابەتەکان تاوتوێ بکرێن.بەم شێوەیە نەدواخستن ڕودەدات ونەپشێوی... چونکە هەرچۆن بێت پێویستە بگەنە بڕیاردان لەبارەی گرفتێکەوە، ئەوجا بگوازنەوە سەر گرفتێکی تر.بەڕێز(هول) گوتی سەرەنجامی ئەم پێشنیارە سەرسامکەر بوو، چونکە توانرا زۆر بەئاسانی چارەسەری هەموو گرفتەکان بکرێت، ئیدی پێویست نەبوو هەر ئەندامێك باوەشێ ڕاپۆرت لەگەڵ خۆیدا بباتەوە بۆماڵەوە. ئەو دڵە ڕاوکێیەش لەئارادا نەما کەپێشتر بەهۆی چارەسەر نەکرانی گرفتەکانەوە دروست دەبوو.

ئەم ڕێسایە تەنها بۆ ئەنجومەنی بەڕێوەبەران گونجاو نیە، بەڵکو بۆمنیش وتۆش گونجاوە.

نەریتی ژمارە٤: - بزانە چۆن کارەکان ڕێکدەخەیت وبەڕێوەیان دەبەیت. زۆر جار بزنسمانێك خۆی بەرەو ناو گۆڕ دەنێرێت بەر لەوەی کاتی مردنیشی بێت، هۆکاری ئەم مردنە ناوەختەش ئەوەیەکە نەیزانیوە

چۆن بەرپرسیارێتیەكان دەسپێرێت بەكەسانی تر، تەنانەت پێداگریش دەكات لەسەر ئەوەی بەتەنها خۆی هەموو كارەكان ڕاپەڕێنێت.ئەنجامی ئەمەش ئەوەیە كەپشێوی وبێ سەرو بەری ڕوی تێدەكات وشەكەت وماندوو دەبێت... هەمیشە هەست بەدوو دڵی وڕاڕایی دەكات... من دەزانم ئەرك سپاردن بەبەرانبەرەكانت، كارێكی سەختە.چونكە خۆم بەلامەوە زۆر سەخت بوو.هەروەها لەئەنجامی ئەزمونەكانیشمەوە دەزانم كەچ كارەساتێك دەقەومێ ئەگەر بەرپرسیارێتی بدرێتە دەستی كەسانی ناشایستە.لەگەڵ ئەوەشدا، پێویستە بەڕێوەبەر ئەو كارە بكات تاكو خۆی دوور بخاتەوە لەدوو دڵی وڕاڕایی وشەكەتی.

ئەو پیاوەی كارێكی گەورە دادەمەزرێنێت ودواتر نازانێت چۆن چۆنی ڕێكی بخات وبەڕێوەی بەرێت، سەرەنجام لەتەمەنی پەنجاكاندا یان لەسەرەتای شەستەكانی تەمەنیدا، توشی نەخۆشینی دڵ دەبێت.نەخۆشینی دڵ هۆیەكەی بریتیە لەڕاڕایی ودوو دڵی.

ئایا دەتەوێت لەم ڕووەوە نمونەیەكی دیاریكراوت بۆ بهێنمەوە؟ بفەرموو لاپەڕەی تایبەت بە(مردنی نەخۆشەكان) لەڕۆژنامە ناوخۆییەكاندا بخوێنەرەوە.

بەشی سێیەم

چ شتێ هیلاکت دەکات؟

چیت پێ دەکرێ لەئاقاریدا ؟

لێرەکانە. ڕاستیەکی پڕبایەخ هەیە دەڵێت: بەتەنها کاری هزری نابێتە هۆی ماندوبونت.ڕەنگە ئەم قسەیە بەهیچ وپوچ بێتە بەرچاو.وەلێ چەند ساڵێك لەمەوبەر، زاناکان هەوڵیاندا بزانن ماوەی چەند هزری مرۆڤ دەتوانێت کاربکات، بێ ئەوەی بگاتە(وزەی کەمکردوی کار)، پێناسەی زانستی شەکەتی ئەو دێڕەی ناو دووکەوانەکەیە.دواجار زاناکان گەشتنە ئەنجامێکی سەرسوڕهێنەر، ئەویش ئەوە بوو کەبۆیان دەرکەوت ئەو خوێنەی بەمێشکدا دەڕوات لەکاتی کارکردن وچالاکیدا، هەرگیز نابێە هۆی هیلاك بوون.

ئەگەر دڵۆپی خوێنی کرێکارێ وەربگریت لەکاتی کارکردنیدا ولەئەزمایشگاشیکاری بۆ بکەیت، دەبینیت پڕە لەمیکرۆبی شەکەتی وئاسەوارەکانی هیلاکی.بەڵام ئەگەر لەکۆتایی ڕۆژیشدا دڵۆپێ خوێنی (ئەلبێرت ئەنیشتاین) وەربگریت و لەتاقیگە لێی بنواڕیت دەبینیت هیچ جۆرە میکرۆبێکی هیلاك بوونی تێدا نیە.

هەرچی مێشکیشە، دەتوانێ بەو پەڕی چوست وچالاکی وبەخێرایی کاری خۆی بکات، تەنانەت لەپاش هەشت یان دوانزە کاتژمێر کارکردنی بەردەوامیش.وەك چۆن لەسەرەتادا کاری کردووە. مێشك هەرگیز هیلاك نابێت... کەواتە تۆ چی هیلاکت دەکات؟ .

نۆژدارانی دەروونناسی پێیان وایە زۆرینەی شەکەتیەکانمان بەهۆی هەڵوێستە فیکری وسۆزداریەکانمانەوەیە... (ج.أ.هارفیلد) بەناو بانگترین پزیشکی دەروونناس لەئینگلتەرا، لەپەرتوکەکەیدا (دەروونناسی هێز) دەڵێت: (سەرچاوەی بەشی زۆری ئەو هیلاکیەی هەستی پێ دەکەین بریتیە لەمێشك، لەڕاستیدا، ئەو هیلاکیەی کەهۆیەکی جەستەیی هەیە، شتێکی زۆر دەگمەنە).

پزیشکی بەناوبانگی ئەمریکایی(أ.بریل) پتر لەو سنورەش دەڕوات ودەڵێت: (لەسەداسەد، هیلاك بوونی کرێکارێکی ساغڵەم، دەگەڕێتەوە بۆ هۆکارە دەرونیەکان، مەبەستمان لەهۆکارە سۆزداریەکانە).

کەوابێ ئایا ئەو هۆکارە سۆزداریانە کامانەن کەکرێکارێکی ساغڵەم ماندوو دەکەن؟ خۆشحاڵی؟ حەسانەوە؟ پشودان؟ نەخێر! هەرگیز!... بێ ئومێدی وڕەش بینی وهەست کردن بەوەی بەرانبەرەکانی ڕێزی ناگرن، هەست کردن بەوەی دژایەتی دەکرێ، دوو دڵی... هتد، ئەمانە ئەو هۆکارە سۆزداریانەن کەکرێکار شەکەت دەکەن وبەرهەمی کەم دەکەنەوە وبەژانە سەرەوە دەیگێڕنەوە بۆماڵەوە... بەم جۆرە، ئێمە هیلاك دەبین، چونکە هەستەکانمان دەبێتە هۆی گرژبوونی دەمارەکانمان وشەکەتی جەستەمان.

کۆمپانیای (میترپۆلیتان)ی تایبەت بەدڵنیایی، لەنامیلکەیەکدا ئاماژە بەمەسەلەکانی تایبەث بەشەکەتی دەکات ودەڵێت: (کاری نارەحەتیش، زۆر بەدەگمەن دەبێتە هۆی شەکەتیەکی واکە بەنوسین وپشودانیش چارەسەری نەکرێ... دوو دڵی وڕاڕایی وپشێوی سۆزداری، هۆکاری سەرەکی شەکەت بونن.نەکاری جەستەیی هۆکاری هیلاکیەو نەکاری هزری...).

لەم چرکەساتەدا چاودێریەکی وردی خۆت بکە، کاتێ ئەم چەند دێڕە دەخوێنیتەوە، ئایا هەست بەشڵەژان وڕاڕایی دەکەیت؟ یاخود بەشێوەیەکی ڕەحەت لەسەر کورسیەکەت دادەنیشیت؟ ئایا شانت بەرز دەکەیتەوە؟ یان دەموچاوت گرژە؟ ئەگەر هەموو جەستەت لەم کات وساتەدا وەکو پارچە قوماشێك ڕەهاو بێ گرێ وگۆڵ نیە.ئەوا تۆلەم کاتەدا گرژی دەماری وگرژی ماسولکەکانت هەیەو دەمارەکانت هیلاك وشەکەت دەکەیت!.

بۆچی ئەم جۆرە گرژیانە بۆ خۆمان دروست دەکەین لەکاتێکدا کارێکی هزری ڕادەپەڕێنین؟

جۆلسین دەڵێت: (پێم وایە ئاستەنگی سەرەکی ... بریتیە لەو بڕوا باوەی کەدەڵێت: کاری نارەحەت پێویستی بەهەستکردن بەکۆشش هەیە، دەنا بەشێوەیەکی باش ڕاناپەڕێنرێ)... بۆیە ئێمە لەکاتی بیرکردنەوەدا وانیشان دەدەین کە ئەرکێ ڕادەپەڕێنین، ئەمەش هەرگیز هاوکاری مێشك ناکات.لێرەدا ڕاستیەکی حەسرەتامێزی سەرسوڕهێنەر هەیە: ملیۆنەها کەس لەوانەیە حەزبە لەدەستدانی پارەو سامان ناکەن، ڕوو دەکەنە بەفیڕۆدانی ووزە وتواناکانیان، بەشێوەیەکی وا بێ

موبالاتانـه، کـەبی موبالاتیەکـەیان یەکسانه بـەبێ موبـالاتی حـەوت دەریاوانی سەرخۆش لەسینگافۆرەدا!!.

کەواتـه ئایا وەڵامـی ئـەم هیلاك بوونـه دەماریـه چییه.گوشادی!فێرببە هەمیشه لەکاتی کارکردنندا گوشادبە.

بـەڵام ئایـا ئـەم گوشـاد بوونـه، ئاسـانە؟ نـەخێر.چـونکه لەوانەیـه واپێویست بکات نەریتـەکانی ژیانت وازگون بکەیتـەوە.وەلێ مەسەلەکە شایستەی ئەم کۆششه گەورەیەیه، چونکه ڕەنگـه ژیانت ڕزگار بکات! ولیـەم جیمس لەوتارەکەیدا دەڵێت: (پـەیامی گوشـادی)بریتییـه لـەوەی (ڕاڕایی‌ـو پـشێوی‌و ... لای تـاکی ئـەمریکی ، نـەریتێکی ناپەسـەندە) شـڵەژان نەریتــه . گوشــادیش نەریتــه . دەکــرێ نەریتــه خــراپ و ناپەسەندەکان بگۆڕن به نەریته با شەکان.

چۆن گوشاد دەبیت ؟ ئایا به مێشکت دەست پـێ دەکـەیت یاخود به دەمارەکانـت ؟ نابـێ بەهیـچکام لـەو دووانـه دەسـت پـێ بکـەیت.بـەڵکو پێویسته بەماسولکەکانت دەست پێ بکەیت.

لێگەڕێ هەوڵی ئەوە بدەین.باوای دابنێین لەچاوەکانتەوە دەست پـێ دەکەین.

ئەم پەرەگرافه بەوردی بخوێنـەرەوە، کاتـێ تـەواو بویت، پالْ بدەرەوە وچاوت دابخه وزۆر بەهێوری بەهەر دوو چاوت بڵێ (بەسه شڵەژان، بەسه شڵەژان، گوشـادبن) چـەندجارێك بـۆ مـاوەی یـەك خولـەك ئـەم نیوە دێڕە بەهێوری دووباره بکەرەوە.

پاش چەند چركەیەك، ئایا هەست ناكەیت ماسولكەكانی چاوت گوشادبوون؟ ئایا هەست بەوە ناكەیت دەستێك شڵەژان وگرژیەكەی لەسەر سڕیونەتەوە؟ .

زۆر باشە، وادیارە ئەمەماقوڵ نیە، تۆ ئەوەت لەماوەی خولەكێكدا كردوو ئاشنابوویت بەكلیلی نهێنی هونەری گوشاد بوون.دەتوانیت هەمان كردار لەگەڵ ماسولكەكانی شەویلگەكان وڕوخسار ومل وهەر دووشان وهەموو جەستەشتدا بكەیت. بەڵام چاو هەرە گرنگترینی ئەندامەكانە .دكتۆر(ئەدمۆن جاكۆبسۆن) لەزانكۆی شیكاگۆ، دەڵێت: (ئەگەر بتوانیت ماسولكەكانی چاوت گوشاد بكەیت، دەتوانیت هەموو هیلاكیەكانی جەستەت لەبیر بكەیت) هۆكاری ئەم گرنگیەی چاوەكانیش لەلابردنی گرژی وشڵەژاوی دەمارەكاندا دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی كە(هەردوو چاو) چواریەكی ئەو دەمارە ووزەیە بەكار دەهێنن كەهەموو لەش بەكاری دەبات.لەبەر هەمان هۆكاریش ئەوانەی خاوەنی سەرنجێكی باشن، ئالودەن بەدەست(شڵەژان وگرژی چاوەكان)ەوە.

(فیكی بوم)ی ڕۆماننوسی بەناوبانگ، دەگێڕێتەوە لەكاتێكدا منداڵ بووە، چاوی بەپیرە پیاوێك كەوتوە، ئەو پیرەپیاوە گرنگترین وانەی لەژیانیدا فێركردووە...

بەمنداڵی كەوتوە وئەژنۆی بریندار بووە، پیاوە پیرەكە بەرزی دەكاتەوە وتەپ وتۆزەكەی دەتەكێنێت، ئینجا پێی دەڵێت: (هۆی بریندار بونت ئەوەیەكە تۆ نازانیت چۆن گوشاد دەبیت.پێویستە وانیشان بدەیت كەوەكو گۆرەویەكی كۆن گوشادیت، وەرە باپیشانت بدەم چۆن چۆنی فێری ئەوە دەبیت).

ئەم پیاوەپیرە هەمیشە پێداگربوو لەسەر ئەوەی کەدەیگوت: (وابیرلەخۆت بکەرەوە کەگۆرەویەکی کۆنیت، پێویستە بەهەمیشەیی گوشاد بیت). دەتوانیت لەکاتەکانی دەست بەتاڵیتدا گوشاد بیت، گوشاد بوون یانی نەبوونی هیچ جۆرە ڕاڕایی وشڵەژان وکۆششێك. بەهێمنی وگوشادی بیربکەرەوە... بەبیرکردنەوە لەگوشاد کردنی ماسولکەکانی چاوت وڕوخسارت دەست پێ بکەو هەمیشە بێژە: بابە گوشادی دەست پێ بکەین...).

هەست بکە بەو وزەیەی کەلەماسولکەکانی ڕوخسارتەوە دادەبەزێتە ناوەڕاستی سینگت، وابیر لەخۆت بکەرەوە کەوەکو منداڵ ڕزگار بویت لەگرژی وشڵەژان.

(گالی کۆرسی) گۆرانیبێژی گەورەی ئۆپێرا، لەسەر هەمان کردار نەریتی گرتبوو. (هیلیین جبسۆن) باسی ئەوەی بۆ کردم کەهەمیشە(گالی) بەرلەوەی گۆرانی بڵێت، لەسەر کورسی دادەنیشت وهەموو ماسولکەکانی وشەویلگەی خوارەوەی گوشاد دەکرد. ئەمە مەشقێکی نایابە. چونکە دەبوە هۆی ئەوەی بەرلەوەی بچێتە سەر تەختەی شانۆ، هیچ گرژیەك لەدەمارەکانیدا نەمێنێت، لەئەنجامیشدا دوور دەکەوتەوە لەشەکەت بوون.

ئەم پێنج پێشنیارەی خوارەوە، یارمەتی گوشاد بونت دەدەن:

کتێبی (ڕزگار بوون لەگرژی دەمارەکان) دانراوی دکتۆر(دێڤید هارۆڵد فینك) بخوێنەرەوە کەیەکێکە لەکتێبە هەر بەناوبانگەکانی ئەم بوارە.

لەساتەکانی بێ ئیشیدا گوشادبە، لێگەڕێ لەشت بەتەواوی گوشاد بێت، ئایا پشیلەت بینیوە کەلەبەر هەتاودا دەخەوێت؟ لەو دەمەدا گوربە

وەکو لاپەڕەیەکی تەڕکراو شل بوە لەبەر هەتاوەکەدا... تەنانەت یۆگاییەکانیش (ئەوانەی یاری یۆگادەکەن) لەهندستان، دەڵێن: ئەگەر دەتەوێت هونەری گوشاد بوون بەباشی فێربیت، ئەوا تەماشای پشیلە بکە.من هەرگیز پشیلەی ماندووم نەدیوە.یان پشیلەیەکم نەدیوە دوو چاری داڕوخانی دەماری یان نەخۆشینی دەرونی ودوو دڵی وزامی گەدە بوبێت، ئەگەر فێر ببیت پشیلە چۆن خۆی شل وپەت وگوشاد دەکات، تۆش وابکەیت، لەوانەیە لەهەموو ئەو نەخۆشیانە خۆت دوور بخەیتەوە.

لەبارێکی خۆش وگونجاو وڕەحەتدا کاربکە، لەبیرت بێت گرژی وناڕەحەتی جەستە، دەبێتە هۆی ئازاری شان و، شەکەتی دەمارەکان.

لەڕۆژێکدا چوار تاپێنج جار خۆت بپشکنە، بەخۆت بڵێ: ئایا کارەکەم واڵێ بکەم زیاتر شەکەتم بکات؟ ئایا ئەو ماسولکانەش بەکار بێنم کەهیچ پەیوەندیەکیان بەکارەکەمەوە نیە؟ ئەم کردارەش یارمەتیت دەدات بۆ دروست بوونی نەریتی گوشاد بوون.

جارێکی ترلەکۆتایی ڕۆژدا بەم پرسیارە خۆت تاقی بکەرەوە: (ئایا ماندووم؟ ئەگەر ماندووبویت. دڵنیابە بەهۆی ئەو ئەرکە هزریەوە نیە کەجێبەجێت کردووە، بەڵکو بەهۆی ئەو شێوازەوە کەلەجێبەجێکردنی کارەکەدا پێڕەوت کردووە).

دکتۆر(دانیاڵ و.جۆسلین) دەڵێت: (لەکۆتایی ڕۆژدابڕی دەستکەوتەکانم بەبڕی هیلاك بوونم ناپێوم، بەڵکو بەڕادەی هەست نەکردنم بەشەکەتی دەیپێوم.هەرجارێ لەکۆتایی ڕۆژدا هەست بەماندوێتی بکەم، یاخود هەرکاتێ هەست بەهیلاکی دەمارەکانم بکەم،

تێ دەگەم ئەو ڕۆژەی گوزەراندومە، کارا نەبووە لەڕووی چەندێتی وچۆنێتیەوە).

ئەگەر هەموو بزنسمانەکان لەئەمریکادا ئەم وانەیە فێربوبا ئەوا ڕێژەی ئەو مردانانە کەم دەبویەوە کەبەهۆی ڕاڕایی زیاد لە سنورەوە ڕودەدەن... هەروەها ئێمەش دەستمان کۆتا دەکرد لەپڕکردنی شێتخانەو زیندانەکانمان لەو پیاوانەی کەشەکەتی ودوو دڵی چۆکی پێداداون ولەناوی بردوون.

بەشی چوارەم

چۆن ئەو دڕدۆنگیە لاوە دەنێیت، کەدەبێتە هۆی شەکەتی ودوو دڵی وبێ ئومێدی

یەکێك لەهۆکارە سەرەکیەکانی شەکەت بوون، بریتیە لەڕەش بینی.بابۆ نمونەی ئەم قسەیە خاتوو(ئەلیس)ی نوسەر وەرگرین... ئەم خاتوونە نوسەرە ڕۆژێك گەڕایەوە ماڵەوە تەواو شەکەت بوو. توشی سەریەشەیەکی سەخت ببوو.پشتیشی دەیەشا... ئەوەندە شەکەت وبێتاقەت بوو، ویستی بەبی شێوخواردن بنوێت... دایکی لێی پاڕایەوە... لەبەر خاتری دایکی لەدەوری مێزی نان خواردنەکە دانیشت.زەنگی تەلەفۆنەکە لێیدا، هاوڕێیەکی لەسەر هێڵ بوو! بانگهێشتی کرد بۆسەماکردن! چاوەکانی درەوشانەوە و، هەموو گیانی پڕبوو لەشادومانی.

بەپەلە ڕۆشتە نهۆمی سەرەوە وپۆشاکە شینەکەیی لەبەرکرد، تاکو کاتژمێرسێی سەرلەبەیانی سەمای کرد!کاتێ گەڕایەوە ماڵەوە، هیچ شەکەت نەبوو!! بەڵکو هێندە دڵخۆش بوو نەیدەتوانی بنوێ.

جائایا (ئەلیس) بەر لەهەشت کاتژمێر، شەکەت بوو، کاتێ خۆی وادیشاندەدا کەزۆر هیلاك وشەکەتە؟ بەڵێ، بەدڵنیاییەوە، زۆر هیلاك بوو، چونکە لەکارەکەی بێتاقەت ببوو، تەنانەت ڕەنگە لەژیانیشی بێتاقەت بوبێت... ملیۆنەها کەس لەدونیادا وەك ئەووان، پێدەچێت تۆی خوێنەریش یەکێك بیت لەو ملیۆنەها کەسە.

ئەمە ڕاستیەکی زانراوە کەبارو دۆخە سۆزداریەکانمان پتر لەهەر کۆششێکی جەستەیی دەبێتە هۆی هیلاك بوونمان... چەند ساڵێکی کەم بەر لەئێستا(جۆزیف ئی.بارماك) دکتۆری فەلسەفە، لە(ئەرشیفی دەروونناسی)دا ڕاپۆرتێکی سەبارەت بەهەندێ لەئەزمونەکانی خۆی بلاو کردەوە، لەو ڕاپۆتەدا ئەوەی ڕوون کردبویەوە کەچۆن ڕەش بینی دەبێتە هۆی شەکەت بوون.

(دکتۆر بارماك) ژمارەیەك لەقوتابیەکانی خستە ژێر زنجیرەیەك ئازمایشەوە کەدەیزانی ئەو ئەزمونانە هیچ خرۆشانێك لای قوتابیەکان دروست ناکات.ئەی ئەنجامەکەی چی بوو؟ قوتابیەکان هەستیان بەهیلاکی کرد ودەستیان کردە باوێشك دان... سەریان هاتە ئێش وچاوەکانیان گلی دەکرد... تەنانەت هەندێکیان هەستیان بەتێکهەڵاتنی گەدەیان دەکرد.ئایا هەموو ئەم قسانە ئەندێشەن؟ .نەخێر، چونکە پشکنینی پزیشکی بۆ ئەو قوتابیانە کرا، دەرکەوت هەرکاتێ مرۆڤ هەست بەبێتاقەتی ودڵگرانی بکات فشاری خوێن وئاستی ئۆکسجینی لەشی دادەبەزێت. هەرکاتێکیش مرۆڤ هەست بکات گرنگی پێ دەدرێت وکارەکەیی خۆش بوێت، جەستەی دەچێتەوە باری ئاسایی خۆی.

زۆر بەدەگمەن هیلاك دەبین لەکاتێکدا بەکارێکی خۆش ودڵخۆشکەرەوە سەرقاڵ دەبین.بۆ نمونە: جارێکیان ماوەی پشوەکەمم بردە شاخەکانی (ڕۆکی) کەنەدا لەدەورو بەری دەریاچەی (لویس)دا.ماوەی چەند ڕۆژێکم بەڕاو کردنی ماسیەوە بەشێوازی تایبەتی خۆم بەسەربرد.بەڕێگەیەکدا دەڕۆشتم گژوگیاکانی بەتەواوی بەژن وباڵامیان دادەپۆشی... دوای ئەوەی هەشت سەعات بەناو ئەو گژوگیا زۆر وزەوەندەدا ڕێم دەبڕی، هەرگیز هەستم بەهیلاکی نەدەکرد.بۆچی؟ چونکە حەزم لەوکارە دەکرد، هەستم بەباڵایی وبەرجەستە کردنی خود دەکرد، بەتایبەت چونکە ماسی گەورەم ڕاودەکرد.

بەڵام باوای دابنێین ڕاوەماسی بەلای منەوە خۆش نەبوایە ومایەی نیگەرانی بوایە، لەو حاڵەتەدا پێت وایە هەستی من چۆن دەبوو؟ بێگومان هەستم بەشەکەتی دەکرد بەهۆی ئەوکارە ناڕەحەتەوە، کەلەسەروی حەوت هەزار پێوە جێبەجێم دەکرد.

تەنانەت لەکاتی کردنی چەند کارێکی ناڕەحەتی وەکو خزینی سەرشاخ، ڕەنگە دڕدۆنگ بوون لەهەرکارێکی ناڕەحەتی ئاسایی پتر بەسەرتدا زاڵ بێت.بۆ نمونە: بەڕێز(س.ه.کینگمان) سەرۆکی بانکی-بەرهەمهێنانی جوتیارو پیشەوەرەکان لە(مینا پۆلیس) باسی ڕووداوێکی بۆ کردم کەدەکرێ ببێتە نمونەیەکی جوان لەسەر ئەم بابەتە.ڕوداوەکەش ئەوەیە لەمانگی‌تەمموزی ساڵی ١٩٤٣دا، حکومەتی (کەنەدا) داوای لەیانەی (باین)ی کەنەدی کرد تاکو چەند ڕاهێنەرێ دەست نیشان بکات بۆ ڕاهێنانی ئەندامانی (برینس ئۆن وایلز) لەسەر خزینی سەر شاخ.

بەڕێز(کینگمان) یەکێك دەبێت لەوکەسانەی کەدەست نیشان کراون بۆ ڕاهێنانی گروپەکە.

ئەم بەڕێزە باسی ئەوەی بۆ کردم کەچۆن خۆی وڕاهێنەرەکانی‌تر (کەهەموویان پیاو بوون وتەمەنیان لەنێوان ٤٢-٥٩ساڵیدا بوو) ئەو گەنجانەیان دەبردە سەر بەرزاییەکان، بەسەر چاڵە بەفرو سەهۆڵبەنداندا دەیانبردنە جێگەی واکە چل پێ بەرز بوو، دەبوا بەگوریس خۆیان بخزاندایە وجێ پێیان بۆ خۆیان دروست بکردایە.لەلوتکەکانی (میشیل وفایس برازید منت) وچەندین لوتکەی تری دۆڵی (یوهو)ی چیای(ڕۆکی) دا، هەڵزنان وداخزانیان ئەنجامدا.دوای پانزە کاتژمێرلەخزان بەسەر چیادا، گەنجەکان هەستیان بەشەکەتی تەواوەتی کرد، چونکە ڕاهێنانی شەش هەفتەیان لەیەك ڕۆژدا تەواو کردبوو.

جائایا هۆکاری شەکەتیەکەیان دەگەڕێتەوە بۆ بەکار هێنانی ماسولکەکانیان کەهێشتر ڕاهێنانی سەربازییان پێ نەگەشتبوو؟ هەر پیاوێ مەشقی سەربازی بینی بێت گاڵتە بەم پرسیارە دەکات!نەخێر، شەکەت بونەکەیان دەگەڕێتەوە بۆ بێتاقەت بونیان لەهەڵخزانی سەرشاخ.هێندە هیلاك بوون هەر ئێوارە نوستن بی ئەوەی شێوبخۆن.

وەلێ ڕاهێنەرەکان(کەتەمەنیشیان سێ بەرانبەری تەمەنی سەربازەکان بوو) ئایا هیلاك بوون؟ بەلێ، هیلاك بوون لەڕووی جەستەییەوە، بەلام شەکەت نەبوون.ئەوان شێویان خوار دوو چەندکاتژمێرێکیش لەدوای شێوخواردن دانیشن وباسی ئەزمونەکانی ئەو ڕۆژەیان دەکرد.هەستیان بەشەکەتی نەدەکرد.چونکە کارەکەیان دەیوروژاندن.

کاتێ دکتۆر (ئیدوارد سۆرندایك) لەزانکۆی (کۆلۆمبیا) چەند تاقی کردنەوەیەکی لەسەر شەکەتی ئەنجام ئەدا، کارێکی وای دەکرد گەنجەکان بۆ ماوەی هەفتەیەکی تەواو نەدەخەوتن، چونکە سەرقاڵی دەکردن بەکاری سەرنج ڕاکێش وخۆش وپڕلەجۆش وخرۆشەوە، لەپاش وورد بونەوەی تەواو، ئەوجا دکتۆر سۆرندایك گوتی: (بێزاری تاکە هۆکاری ڕاستەقینەی کەمکردنەوەی کارە).

ئەگەر تۆ کرێکاری هزربیت، زۆر بەدەگمەن ڕوو دەدات بڕی کارەکەت ببێتە هۆی هیلاك بوونت. بەپێچەوانەوە، لەوانەیە بڕی ئەو کارە هیلاکت بکات کەئەنجامت نەداوە.بۆ نمونە ئەو ڕۆژەی هەفتەی ڕابوردوت لەیادە، کەکارەکانت بچڕ بچڕ دەکرد؟ وەڵامی هیچ نامەو پەیامێکت نەدایەوە و لەوادەکانت دواکەوتیت و، لێرە ولەوێ گرفت ڕووی تێ دەکردیت... ئەو ڕۆژە هەموو کارو بارەکانت بەشێوازێکی نادروست وهەڵە گوزەران، هیچ کارێکت ئەنجام نەدا... کاتێ بۆماڵەوە گەڕایتەوە، شەکەت وماندوو ببویت ودووچاری سەریەشەیەکی زۆریش هاتبویت.

ڕۆژی دواتر، کارەکانت لەنوسینگەکەت بەشێوەیەکی ئاسایی بەڕێوە چوون.چەند بەرابەری ڕۆژانی پێشوو کارت کرد... بۆیە بەچوست وچالاکی گەڕایتەوە ماڵەوە، وەکو گوڵ گەشابویتەوە.

تۆ بەو ئەزمونەدا ڕەت بوویت، منیش بەهەمان شێوە، ئەزمونی وەك ئەوەی تۆم بەسەردا تێ پەڕیوە.

چ پەندێ لەو ئەزمونە هاوبەشە وەردەگرین؟ زۆر بەسادەیی ئەوەی لێ وەردەگرین کەئەو شتەی دەبێتە هۆی هەراسان کردن وبێتاقەت وشەکەت کردنمان، کارکردن نیە.بەڵکو دوودڵی وچەپاندن وبێ ئومێدیە.

وەختێ سەرقاڵی نوسینی ئەم بەشە بووم، ڕۆشتم بۆ سەیرکردنی شانۆگەری کۆمیدی(جیروم کیرن).کاپتن ئاندی کاپتنی گوڵی لۆکە، لە یەکێك لەبڕگە فەلسەفیەکانیدا دەڵێت: (گەلە بەختەوەرەکان، ئەو گەلانەن کەپێویستە لەسەریان کارگەلێ بکەن کەچێژ وەردەگرن لەکردنی کارەکان)... میللەتانێکی ئاوها، بەختەوەرن، چونکە وزە وتوانای زۆرتر وشادومانی پتریان هەیە، کەمتریش دوو دڵیوشەکەتی بەخۆوە دەبینیت.سەرچاوەی جۆش وخرۆش لەهەرکوێ بێت، وزە وتواناش لەوێندەرە.

دەهەنگاو ڕێ بڕین لەگەڵ هاوسەرێکی ڕەزا گراندا، پتر مرۆڤ شەکەت دەکات لەوەی دەمیل لەگەڵ کچێکدا ڕێ بکات کەخۆشی بوێت!.

ئەمە یانیچی؟ تۆ دەتوانیت چی بکەیت؟ ... یەکێك لەئافرەتە سکرتێرەکانی کۆمپانیایەکی نەوت لە(تۆڵسا)ی ویلایەتی (ئۆکلاهۆما) دەکرێ لەم ڕووەوە بکرێتە نمونە. دەبوو لەمانگێکدا بۆ ماوەی چەند ڕۆژێك خەریکی کارێکی نارەحەت وبێزار کەربێت، دەبوا گرێ بەستە چاپکراوەکانی کۆمپانیای پڕبکردایەتەوە وژمارە وئامارەکانیشی ئامادە بکردایە. ئەم کارانەش زۆر بێزار کەربوون. بەڵام ئەم ئافرەتە بڕیاریدا کارە کەبۆ خۆی خۆش وسەرنج ڕاکێش بکات.چۆن؟ دەستی کردە کێبەرکێیەکی ڕۆژانە لەگەڵ خۆیدا، ئەو گرێ بەستانەی دەژمارد کەلەڕۆژێکدا پڕی دەکردنەوە، هەوڵی ئەدا ڕۆژی داهاتوو لەو ژمارەیە زیاتر پڕبکاتەوە.ئەی ئەنجامی ئەم کارە چی بوو؟ لەئەنجامدا توانی لەهەر کچەنوسەرێکی تر زیاتر گرێ بەست پڕبکاتەوە..ئەی ئەو پاداشتە چی بوو کەبەدەستی هێنا؟ سوپاس وستایش بوو؟ نەخێر..

پلەبەرزکردنەوە بوو؟ نەخێر... دەستکەوتنی داهاتی زۆر تربوو؟ نەخێر.بەڵکو پاداشتەکەی بریتی بوو لەخۆشی دوور کەوتنەوە لەو شەکەتیەی کەلە ئەنجامی ڕانەپەڕاندنی کارەکەیدا هەستی پێدەکرد..هەروەها هاندەرێکی ئەقڵی وایشی پێ بەخشی کەبتوانێ ئەو پەڕی توانای بخاتە کار بۆ ئەوەی کارە بێزراو وناڕەحەتەکەی، بگۆڕێت وبیکاتە کارێکی خۆش وبەتام!!.

بۆیە بویە خاوەن توانایەکی زیاتر لەفەرمانبەرەکانی تری کۆمپانیا، بەو پێیەش زیاتر لەوان خۆشحاڵ دەبوو لەکاتەکانی بێکاری ودەست بەتاڵیدا... من زۆر باش دەزانم ئەم بەسەرهاتە ڕاست ودروستە، چونکەخۆم هاوسەرگیریم لەگەڵ ئەوکچەدا کردووە.

کچە تایپیستێکی تر، گەشتە ئەو بڕوایەی کەباشتر وایە مرۆڤ واهەڵسوکەوت بکات کەئەو کارەی دەیکات سەرنج ڕاکێش وخۆشە، هەرچەندە بەر لەو بەسەرهاتە ڕقی لەکارەکەی دەبووەوە.ئەوخاتونە ناوی (فالی.ج.گۆلدن)ەو لەشەقامی(کنیلۆرسی باشور) ژمارە (٤٧٣) ی(ئیللینوا) دەژی... ئەو خانمە بەسەر هاتەکەی بەم شێوەیە بۆ من نوسیوە:

لەنوسینگەکەمدا جگە لەخۆم چوارکچی تر هاو ڕێمن، ئێمە نامەو پەیام لەچەند فەرمانبەرێکەوە وەردەگرین و تایپی دەکەین. ڕۆژێکیان هەمووومان زۆر سەرقاڵی ئیش بوین وشەکەت ببوین، بۆیە کاتێ یاریدەدەری بەڕێوەبەر پێداگری کرد لەسەر ئەوەی نامەیەکی درێژ دووبارە چاپ بکەمەوە، زۆر توڕە بووم.هەوڵمدا قەناعەتی پێ بکەم دەتوانم نامەکە ڕاست بکەمەوە، بێ ئەوەی ناچاربم دووبارە چاپی

بکەمەوە.بەڵام ئەو لەوەڵامدا گوتی: ئەگەر دووبارە چاپی نەکەیتەوە، ئەوا دەتوانم لەبری تۆ کەسێکی تر بدۆزمەوە ئەوکارەم بۆ بکات!بەو قسەیە زۆر پەست بووم! وەلێ کاتێ دەستم کردبە چاپکردنی نامەکە، هات بەخەیاڵمدا کەچەندین ئافرەت هەن چاوەڕوانی هەلێك دەکەن بۆکارکردن.پاشان من موچەیەك وەردەگرم لەبەرانبەر ئەوکارەدا... هێدی هێدی بەرەوباشی دەچووم.لەناکاو وام لێهات گرنگیم بەکارەکەم ئەدا، وەك ئەوەی چێژی لێوەربگرم-هەرچەندە لەڕاستیشدا ڕقم لێی بوو-پاشتر شتێکی پڕبایەخم دۆزیەوە: ئەگەر من بەشێوەیەك کاربکەم وەك ئەوەی چێژی لێوەربگرم، ئەوادەتوانم لەڕاستیشداچێژی لێوەربگرم... هەروەها گەشتە ئەو دەرەنجامەی کەهەرکاتێ چێژم لەکارەکەم وەرگرت، دەتوانم زۆر بەخێرایی تەواوی بکەم.بەوپێیەش زەرورەتێ نابێ بۆئەوەی لەکاتەکانی بەتاڵیدا کاربکەم.

ئەم شێوازە تازەیەم کردمیە ژنە تایپیستێکی باش، بۆیە کاتێ بەڕێوەبەری یەکێك لەلقەکان داوای سکرتێرەیەکی تایبەتی کرد، داوای لەمن کرد ئەو پۆستە وەربگرم، گوایە من، وەك ئەودەیگوت، حەزم لەکاری زیاترە بێ ئەوەی بێزاربیم!بەڕاستی گۆڕینی شێوازی بیرکردنەوە، دۆزینەوەیەکی زۆربایەخدار بوو بۆمن... وەکوجادویەك کاری لێکردم)!.

خاتوو(گۆڵدن) فەلسەفەکەی مامۆستا(هانزفاینگر)ی بەکارهێناوە کەفێرمان دەکات هەمیشە لەهەڵس وکەوتەکانماندا واخۆمان نیشان بدەین کەخۆشحاڵ وشادومانین.ئەگەر واخۆت نیشان بدەیت کەگرنگی بەکارەکەت ئەدەیت، ئەم هەڵس وکەوتە وات لێدەکات کە لەڕاستیشدا

گرنگی بەکارەکەت بدەیت، هەروەها دەبێتەهۆی کەم بونەوەی شەکەتی وڕاڕایی و دوودڵیت.

چەندساڵێکی کەم لەمەوبەر، (هارلن هوارد) بڕیارێکیدا، بڕیارەکە هەموو ژیانیگۆڕی. بڕیاریدا کارە تەرێزلێکراوەکەی بگۆڕێت وبیکاتە کارێکی خۆش. هەرچەندە لەڕاستیشدا کارێکی ناڕەحەت بوو. کارەکەی شۆردنی قاپ وقاچاخ وئامێرەکانی بەستەنی (ئایس کرێم) بوو لەژووری چێشتخانەی قوتابخانەیەکدا. لەکاتێکدا قوتابیەکانی هاوڕێی یاری تۆپێنیان دەکرد یاخود گاڵتەوگەپیان لەتەك کچەکاندا دەکرد. (هارلن هوارد) زۆر ڕقی لەکارەکەی بوو، بەڵام چونکە هەردەبوو ئەوکارەبکات، بڕیاریدا لەگەڵیدا دەست بکات بەلێکۆڵینەوە لەڕێگەکانی دروستکردنی ئایس کرێم. ئەوەبوو دەستی کردە خوێندنی (کیمیای خۆراك) تەنانەت چوە کۆلیژی (ماساشۆستس)وبویە پسپۆڕی زانستی خۆراك ناسی.

ئەودەمەی (کۆمپانیای کاکاوی نیویۆرك) خەڵاتی سەددۆلاری دانابۆباشترین توێژینەوە سەبارەت بەسودەکانی شەکولاتە وکاکاو- کەئەم خەڵاتەش کراوەبوو بۆ هەمووقوتابیانی کۆلیژەکە... گومانت وایە خەڵاتەکە بەرکێ کەوتبێ؟ ... بێگومان هارلن هوارد، ئەوخەڵاتەی بەدەست هێنا.

کاتێکیش هەستی کرد ناتوانێ کارێ پەیدابکات، هەستا لەنهۆمی خوارەوەی خانوەکەیدا کەدەکەوتە شەقامی (pleasamt)ی باکورەوە لە(ئەمرست) یویلایەتی (ماساشۆستس)، تاقیگەیەکی کردەوە.

بەماوەیەکی کەم لەدوای ئەوە، بڕیارێکی نوێ دەرچوو، ئامارکردنی ژمارەی بەکتریا لەشیردا. بۆیە دەست بەجێ (هارلن هوارد) دەستی کردە

ئامارکردنی ژمارەی بەکتریا بۆ(١٤) کۆمپانیای بەرهەمهێنانی شیرلە(ئەمرست)دا، ئەم سەرقاڵیەش وایکرد پەنابەرێتە بەرئەوەی چەند کەسێك بۆهاوکاریکردنی خۆی دەست نیشان بکات.

بیست وپێنج ساڵ دواتر، هارلن هوارد بویە یەکێك لەکەسایەتیە ناسراوو پسپۆڕەکانی بواری کارەکەی، لەکاتێکدا هاوڕێکانی تری کەئەم ئایس کریمی پێ دەفرۆشتن، بێکاربوون ونەفرەتیان لەحکومەت دەکرد لەبەر ئەوەی هەلی کارکردنی بۆنەڕەخساندبوون.ڕەنگە بواری کارکردن بۆ هارلن هواردیش نەڕەخسایە ئەگەر نەیتوانیبا کارەناڕەحەت وناخۆشەکەی لای خۆی بگۆڕێت و، وەك کارێکی خۆش وسەرنج ڕاکێش لێی بنواڕێت.(ه.ف کالتنبۆرن) شیکەرەوەی بەناوبانگی هەواڵ لەڕادیۆدا، باسی ئەوەی بۆکردم کەچۆن توانی کارەناخۆشەکەی بگۆڕێت ووەك کارێکی سەرنج ڕاکێش سەیری بکات. ئەم پیاوە لەتەمەنی بیست ودووساڵیدا، لەسەرپشتی کەشتیەکی گواستنەوەی ئاژەڵان، بەسەردەریای ئەتلەسیەوە، کاری ئەوە بوو ئالف وئاوی دەدایە ئاژەڵەکان، لەپاش گەڕانێك بەدەوری ئینگلتەرادا، بەڕوت وڕەجاڵی وبێ پارەو پول هاتەوە پاریس.لێرە کامیرایەکی خستە بارمتەوە لەبەرانبەر پێنج دۆلاردا بۆ دابەزاندنی ڕیکلامێك لەڕۆژنامەی (نیویۆرك هیرالد)دا، تاکو کارێکی لەفرۆشتنی دووربین وکامیرا دادەست بکەوێت.

ئەگەر تۆکەسێکی بەتەمەن بیت لەوانەیە ئەو ئامێرانەت لەبیربێت، ئامێرەکان وادروست کرابوون دەتتوانی بەهۆیانەوە دوو وێنەی تەواو لێك چوو ببینیت.کاتێ لەمیانەی ئەو ئامێرانەوە تەماشات دەکرد، سەیروسەمەرە ڕووی ئەدا... هەردوو عەدەسەکە، دوو وێنەکەیان دەکردە

یەك وێنە، بەهۆی بوونی دووری سێیەم لەنێوانیاندا. وەك پێشتر گوتم، كالتنبۆرن دەستی كرد بەفرۆشتنی ئەم ئامێرانە، هەرچەندە زمانی فەرەنسیشی بەباشی نەدەزانی بەڵام درگابەدرگا دەگەڕا ولەدرگاكانی ئەدا تاكو ئامێرەكانی بفرۆشێت.

بەڵام توانی بەم كارە لەساڵێكدا پێنج هەزار دۆلار پەیدابكات، ئەم پارەیەش زۆرترین كرێ بوو كەلەفەرەنسادا كرێكارێكی دەستگێڕ توانیبێتی بەدەستی بێنێت... كالتنبۆرن باسی ئەوەی بۆكردم كەئەم سەركەوتنە هاندەرێكی لەناخیدا دروست كرد بۆئەوەی وەك هەر قوتابیەكی تر لەزانكۆی (هار فارد) سەركەوتن بەدەست بێنێت.لەپاش ئەم ئەزمونە هەستی كرددەتوانێ (تۆمارەكانی كۆنگریس) بفرۆشێت بەژنە فەرەنساییەكان. ئەم ئەزمونە تازەیەش تێگەیشتنێكی وردی لەبارەی ژیانی فەرەنساییەوە پێ دەبەخشی، ئەم تێگەشتنە ووردەیش زۆرگرنگ بوو بۆئەوەی بتوانێ لەڕادیۆدا ڕووداوە ئەوروپیەكان شیی بكاتەوە!.

ئایا ئەم پیاوە چۆن توانی كاروبارەكانی خۆی ڕێك بخات و، لەگەڵ ئەوەشداكە زمانی فەرەنسی نەدەزانی، كەچی بویە فرۆشیارێكی شارەزا؟ باشە، داوای دەكرد لەبەكاربەرەكەی ئەوڕستانەی بۆبنوسێتەوە كەلەفرۆشتندا پێویستی پێیان دەبوو، ئینجا ئەو ڕستانەی لەبەر دەكرد.لەهەردرگایەكی دەدا، كابانیماڵەكە وەڵامی دەدایەوە، ئەمیش بەشێوەیەكی ناڕەوان دەستی دەكردە گوتنەوەی ئەوڕستانەی كەلەبەری كردبوون، پاشان وێنەكانی دەخستە بەردەمی كابانی ماڵەكە، ئەگەر

ژنەکە هەرپرسیارێکیشی لێ بکردایەن ئەم شانی هەڵدەتەکاند ودەیگوت: (من ئەمریکیم... من ئەمریکیم).

دواتـر شـەپقەکەی دادەکـەنێت وئامارژەدەکـات بۆئـەو لاپەڕەیـەی کەبـەزمانێکی فەرەنسی ڕێـك ورەوان هەنـدێ قسەی تێدا نوسیبویەوە وچەسـپی کردبووبـەناو شـەپقەکەیەوە.کابـانی ماڵەکـە بـەوەزیاتر پێدەکـەنی، خۆیشی لەگـەڵ ئەودا بـەخۆی پێدەکـەنی!کـاتێ کـالتنبۆرن ئەوقسە وباسەی بۆ گێڕامەوە، دانیشی بەوەدانا کەکارەکە ئاسان نەبوو، بـەڵام سـەرکەوتنی لـەوکارەدا دەگەڕێتـەوە بۆئـەوەی کەپێـداگربوو لەسەرئەوەی چێژ ببەخشێتە کارەکە.هـەموو بەیانیـەك لەبەردەم ئاوێنەدا ڕادەوەستا وبەخۆیی دەگوت: (کالتنبۆرن، ئەگەر بتەوێت بژیت پێویستە ئەوکارەبکــەیت.جامــادەم دەبــێ هــەر ئەوکارەبکــەیت، بۆچــی چێژوخۆشـیەکی پــێ نابەخــشیت؟ بۆچــی خــۆت وەك ئەکتــەرێك سەیرناکەیت، هەرکە لەدرگایەکیش دەدەیت، وابزانە لەسـەرتەختی شانۆ ولەبـەردەم جـەماوەردا کـاری نوانـدن ئـەنجام دەدەیـت؟ بەرلەهەرشتێ، خۆئـەوکارەی تۆدەیکـەیت وەکـو هـەر شـانۆگەریەکی ترجێگـەی سەرنجە.کەواتـە بۆچـی هـەموو دڵگـەرمی وتواناکانـت تـەرخان ناکـەیت بۆئەوەی بەجوانترین شێوە کارەکەت ئەنجام بدەیت؟ .

کـالتنبۆرن باسـی ئـەوەی بـۆکردم کەئـەم وتوێـژە سـاکارانەی ڕۆژانـە لەگــەڵ خۆیــدا ئــەنجامی دەدا، بویەیارمــەتی دەری بۆخۆشــکردنی کارەکـەی.ئەوئیشـەی ئـەم ڕقـی لێـی دەبویـەوە، بـەهۆی ئـەو وتوێژانـەوە گۆڕاو بویەکارێك کەتـەواو حـەزی لێی دەکرد وقازانجی زۆر وبەلێشاوی لێیەوە بەدەست دەهێنا.

کەلەبەڕێز (کالتنبۆرن) م پرسی، ئایا هیچ ئامۆژگاریەکت پێیە بۆئەو گەنجانەی کەلەئەمریکادا بەدوای سەرکەوتندا وێڵن، گوتی: (بەڵێ، هەمووبەیانیەك لەگەڵ خۆتاندا بدوێن.ئێمە زۆرجارباس لەگرنگی ڕاهێنانی جەستەیی دەکەین کەلەخەواڵویی ڕزگارمان دەکات.بەڵام لەوڕاهێنانەش زیاتر ئاتاجمان بەڕاهێنانی ئەقڵی وڕۆحی هەیە، تاکو پاڵمان پێوەبنێت بەرەوکار کردن... هەموو بەیانیەك لەگەڵ خۆتدا بدوێ).

ئایا ئەگەر بەیانیان لەگەڵ خۆتدا بدوێیت، کارێکی هیچ وپوچ ومنداڵانەت کردووە؟ نەخێر.بەپێچەوانەوە، کارێکی ڕاست ودروستت کردووە.چونکە ئەوەبناغەی دەروونناسیە.

(ژیانمان بریتیە لەوەی بیروبۆچونەکانمان وێنای دەکەن).ئەم وشانە ئەمڕۆش ڕاستن، وەك چۆن هەژدەسەدە بەرلەئێستا (مارکۆس ئۆریلیۆس) لەکتێبەکەیدا (تێڕامانەکان) ئاماژەی پی کردوون.

ڕۆژانە لەمیانەی یەك سات دووان وهەڤپەیڤین لەگەڵ ناخی خۆتدا، دەتوانیت ڕێنمونی دەرونی خۆت بکەیت بۆ بیرۆکەی ئازایانە وبەختەوەرانە وبەهێزانە وپڕلەدڵنیایی. لەڕێگەی بیرکردنەوە لەبیروبۆچونی ڕاست ودروستەوە. دەتوانیت کارەکەت بکەیتە کارێکی واکەکەمترین قەڵسی وبێتاقەتی لەگەڵدا بێت.سەرۆکەکەت دەیەوێت گرنگی بەکارەکەت بدەیت بۆئەوەی خۆی پارەی زیاتری دەست بکەوێت.بەڵام تۆ ئەومەبەستەی سەرۆکەکەت لەبیربکە!.تەنها بیرلەوە بکەرەوە گرنگی دان بەکارەکەت چ دەستکەوتێ دەستی خۆت دەخات!بیرلەوە بکەرەوە کەگرنگیدان بەکارەکەت شادومانی وبەختەوەری

زیاتر دەبەخشێتە ژیانت. چونکە نیوەی ساتەکانی بێداریت لەکارکردندا دەگوزەرێنیت. جائەگەر لەکارەکەتدا هەست بەچێژ وبەختەوەری نەکەیت، ئەوا لەهیچ جێگەیەکدا هەست بەبەختەوەری ناکەیت. لەبیرت بێت بایەخدان بەکارەکەت دوودڵیت لەناودەبات، لەماوەی ئایندەی دووریشدا ڕەنگەببێتە هۆی بەرزبونەوەی پلەو زۆربونی دەستکەوت وداهاتەکانت.

تەنانەت ئەگەر ئەوەشت بۆ مسۆگەر نەکات، بێگومان شەکەتیت کەم دەکاتەوە ویارمەتیت ئەدات بۆ ئەوەی چێژلەکاتەکانی بێ کاریت وەربگریت.

بەشی پێنجەم

ئایائەوەی هەتە، دەیگۆڕیتەوە بە یەك ملیۆن دۆلار ؟ !

ماوەی چەندساڵێکە (هارۆڵد ئەبوت) دەناسم، ئەولەشەقامی (ساوس مادیسۆن) ژمارە(٨٢٠) دەژی، بەڕێوەبەری پەیمانگاکەم بوو.ڕۆژێکیان لە(کنساس سیتی) چاومان بەیەکترکەوت، لەوێوە گەیاندمیەوە باخەکەی خۆم لەشاری (بلتۆن)ی ویلایەتی (میسوری).لەڕێگەدا، پرسیاری ئەوەم لێکرد، ئایا چۆن توانیویەتی دوودڵی لاوەبنێت؟ لەوەڵامی ئەم پرسیارەدا بەسەرهاتێکی بۆگێڕامەوە کەهەرگیز لەبیرم ناچێتەوە.

لەوەڵامدا گوتی: (پێشتر هەمیشە دوودڵ ونیگەران بووم.بەڵام لەڕۆژێکی بەهاری ساڵی ١٩٣٤دا، بەشەقامی (دورتی ڕۆژئاوا) لە(وبی سیتی)دا دەگەڕام، دیمەنێکم بینی کەبویەهۆی ئەوەی دوودڵی ونیگەرانی لای من نەهێلا.ئەم ڕووداوە لەماوەی دەچرکەدا ڕویدا.وەلێ لەودەچرکەیەدا فێربووم چۆن بژیم، زیاتر لەوەی لەماوەی دەساڵدا فێربووم!... چونکە ماوەی دووساڵ بوو، لەشاری (وبی سیتی)دا دوکانێکی سەوزە ومیوە فرۆشتنم بەڕێوە دەبرد، لەوماوەیەدا نەك هەرئەوەی هەمبوو لەدەستمدا، بەڵکو لەنێو قەرزدا نقوم بووم، هێندە

قەرزاربووم، حەوت ساڵی ڕەبەق كارمكرد ئەوجا توانیم قەرزەكانم بدەمەوە. دوكانەكەم داخست وڕووم كردە بانكی (بازرگان وپیشەوەران) بۆ پارەقەرزكردن. تاكو بتوانم بەوپارەیە بگوازمەوە بۆ(كنساس سیتی)ولەوی بەدوای كارێكدا بگەڕێم.

وەكو پیاوێكی دۆڕاو بەڕێدا دەڕۆشتم، هەموو ئازایەتی وبوێری و متمانەیەكم لەدەستدابوو.لەناكاو پیاوێكم بینی هەردوو قاچی قرتابوو.لەسەر كورسیەك (ڕەو ڕەوە) دانیشتبوو، بەهۆی دوودارەوە كەگرتبوی بەدەستیەوە ڕەو ڕەوەكەی بەسەرشەقامەكەدا لێدەخوڕی.

كاتێ من بینیم، لەشەقامەكە پەڕیبویەوە وخەریك بوو خۆی بەرز دەكردەوە بۆ ئەوەی بگاتە سەرشۆستەكە. لەگەرمەی ئەم هەوڵەیدا بوو.چاومان هەڵتۆقی بەیەكتریدا.زەردە خەیەنەكی پان وپۆڕی بۆ كردم وگوتی: بەڕێز بەیانیت باش، بەیانیەكی جوانە، وانیە؟).

كاتێ من بەپێوە ڕاوەستابووم وتەماشای ئەو پیاوەم دەكرد... هەستم كرد من چەندە دەوڵەمەندم... دوولاقم هەیە، دەتوانم بەڕێدابڕۆم. زۆرلەحاڵی خۆم تەریق بومەوە.لەدڵی خۆمدا گوتم: ئەگەر ئەو پیاوە بەختەوەر وخۆشحاڵ بێت ومتمانەی بەخۆی هەبێت، لەكاتێكدا هەردوو لاقیشی لەدەست داوە، ئەی ئەبێ من چۆن بم كەهەردوو قاچیشم هەیە؟ هەستم بەشادومانی وحەوانەوەكرد، پێشتر بڕیارمدابوو بڕی تەنها سەد دۆلار لەبەنك بەوام وەربگرم، بەڵام لەدوای ئەم گۆڕانە بوێریم گەشتە ڕادەیەك بڕیارمدا بڕی دووسەد دۆلار وەربگرم.پێشتر دەمگوت: دەچم بۆ كنساس سیتی بەڵكو كارێك بدۆزمەوە، وەلێ لەئێستا بەدواوە دەڵێم: دەچم بۆكنساس سیتی بۆكاركردن!... لەئەنجامیشدا هەم وامەكەم

دەست کەوت وهەم کارەکەش. لەو ڕۆژەوە ئەم ڕستەیەم لەسەرئاوێنەکەم نوسی وهەموو بەیانیەك دەمخوێندەوە: (من غەمم بۆ ئەوەدەخوارد کەکەوشم نەبوو، کەچی لەسەر شەقامەکەدا چاوم بەپیاوێك کەوت هەردوو قاچی نەبوو)!!.

جارێکیان لە(ئیدی ڕیکنباکر)م پرسی: لەماوەی ئەو بیست ویەك ڕۆژەدا کەلەگەڵ هاوەڵەکانتدا لەنێو بەلەمی ڕزگار بونداماتیەوە، باشترین وانە وپەندێ کەفێری بویت.چی بوو؟ لەوەڵامدا گوتی: باشترین پەند کەلەوئەزمونەوە فێری بووم ئەوە بوو کەنابێ بێزاری ڕوت تێ بکات، ئەگەر نان وئاوی پێویستت لابێت.

ڕۆژنامەی(تایم) وتارێکی بڵاوکردەوە سەبارەت بەسەرکردەیەکی سەربازی کەلەنۆکەندی گۆدالدا بریندار بوو، پارچەیەك بەرقوڕگی کەوتبوو.ئەم سەرکردەیە لە نۆژدارەکەی دەپرسێت: ئایا من دەژیم؟ پزیشکەکە دەڵێت: (بەڵێ)... دووبارە لێی دەپرسێت: ئایا دەتوانم لەمەولا قسەبکەم؟ پزیشکەکە لەوەڵامدا دەڵێت(بەڵێ)... دوای ئەوە، سەرکردە بریندارەکە دەنوسێت: (کەواتە ئیتر من بۆ ئەوەندە دوو دڵ ونیگەران بم؟ .

بۆچی تۆش ڕاناوەستیت ولەخۆت بپرسیت: (من بۆچی دوودڵم؟) ڕەنگە بەهۆی ئەم پرسیارەوە بگەیتە ئەوبڕوایەی کەئەوەی نیگەرانی کردویت شایستەی نیگەران بوون نیە.

نزیکەی لەسەدا نەوەتی شتەکان لەژیانمدا ڕاست ودروستن و لەسەدا دەشیان هەڵەن. جائەگەر بمانەوێت بەختەوەربین، پێویستە تەنها تەرکیز بخەینە سەرلەسەدا نەوەتە ڕاستەکە. ئەگەر دەتەوێت نیگەران بیت وئازار

بچێژیت ودووچاری برینی گەدەببیت، ئەوا تەنها بایەخ بدە بەلەسەدا دەی لایەنەهەڵەكان ولەسەدا نەوەتی شتەڕاستەكان فەرامۆش بكە.

هەردوو وشەی (بیركەرەوە وسوپاس گوزاربە) لەدێرزەمانەوە نوسراون وهەموو ئاینەپیرۆزە ئاسمانیەكانیش بانگەشەیان بۆ كردووە، بیربكەرەوە وسوپاسگوزاربە، بیربكەرەوە لەهەموو ئەوشتانەی كەئاواتیان بۆدەخوازیت، سوپاسی خوداش بكە لەسەر ئەوەی پێتی بەخشیوە.

(جۆناسان سویفت) دانەری پەرتوكی (گەشتەكانی گالفیر) یەكێك بوولە نوسەرە هەرە ڕەش بینەكانی نێو ئەدەبی ئینگلیزی. زۆر پەشیمان بوو لەوەی لەدایك بووە.بەئەندازەیەك ڕەش بین بوو، كەخۆی ڕەش پۆش دەكرد ولەیادی لەدایك بونیشیدا بەڕۆژوو دەبوو.لەگەڵ ئەوەشدا، لەترۆپكی ڕەش بینی وبێ ئومێدیدا، ستایشی سودەكانی شادومانی دەكات وڕای دەگەیەنێت: (باشترین پزیشكەكان لەجیهاندا بریتین لەدكتۆر ڕیجیم و دكتۆر هێوری ودكتۆر بەختەوەری!).

دەتوانین لەهەمووو ساتەكانی ڕۆژدا سودوەرگرین لەخزمەتگوزاریەكانی (دكتۆر بەختەوەری!!) بەوەی سەرنجەكانمان چڕبكەینەوە لەسەر ئەوسامانە بەلێشاوەی كەهەمانە-سامانێك كەزیاترە لەوەی عەلی بابا... ئایا چاوەكانت دەفرۆشیت بەیەك ملیار دۆلار؟ ئەی قاچەكانت ودەستەكانت وگوێچكەكانت ومنداڵەكان وخێزانەكەت بەچەند دەفرۆشیت؟ هەموو ئەوسامانە بەنرخانە كۆبكەرەوە، ئەوسادەبینیت كەتۆ ئامادەنیت ئەوەی هەتە بگۆڕیتەوە بەهەموو سامانی بنەماڵەكەی ڕۆكفیلەر وفۆرد ومۆرگان پێكەوە!.

وەلێ ئایا هەموومان دەرك بەم ڕاستیە دەکەین؟ نەخێر.وەك شۆبنهاوەر دەڵێت: (زۆردەگمەنە بیر لەوەبکەینەوە کەهەمانە. بەڵکو هەمیشە بیرلەوە دەکەینەوە کەنیمانە!) بەڵێ، ئەم ئارەزوە گەورەترین کارەساتە لەسەر ڕووی زەویدا.ڕەنگەئەو نائومێدیەش کەئەم ئارەزوە دروستی کردوە، زیاتربێت لەو نائومێدیانەی کەهەموو جەنگ ونەخۆشینەکان لەمێژودا خوڵقاندویانە.

ئەمەش بویە هۆی ئەوەی (ژۆن بالمر) کەگەنجێکی ئاسایی بوو، بگۆڕێت و ببێتە کەسێکی زۆر توڕە وبێزار، تەنانەت خەریك بوو ماڵەکەی خۆیی وێران دەکرد.. هەرخۆیشی ئەم بەسەرهاتەی لەبارەی خۆیەوە بۆ گێڕاومەتەوە.

بەڕێز بالمەر لەشەقامی نۆزدەی شاری(باترسۆن)ی ویلایەتی (نیوجرسی) دا دەژی... لەگێڕانەوەی بەسەرهاتەکەیدا دەڵێت: (کەلەسوپاگەڕامەوە، دەستم بەکارکردن کرد بۆخۆم. شەو وڕۆژ کارم دەکرد.کارەکانم بەڕێکوپێکی دەچون بەڕێوە... وەلێ هێندەی نەبرد سەریەشەکان دەستیان پی کرد.پارچەی یەدەگم دەست نەدەکەوت. زۆر دەترسام لەوەی ئیش وکارەکانم ڕابوەستن، بەم هۆیەوە هێندەنیگەران وپەست وقەڵس بووم کەبەتەواوی گۆڕام و بوومە کەسێکی توڕە.دەمزانی خەریکە ماڵەکەشم لەدەست دەربچێت... لەم تاوماوەدا، گەنجێکی کەمئەندامی خۆبەخش کەلای خۆم کاری دەکرد پێمی گوت: ئەی جۆنی، پێویستە لەخۆت تەریق بیتەوە وشەرم بکەیت.چونکە تۆپێت وایە تەنها تۆ لەم جیهانەدا کێشەو گرفتت هەیە.باوای دابنێین واپێویست بێت بۆماوەیەکیش لەکارکردن ڕابوەستیت.چی ڕوئەدات؟ .دەتوانیت دووبارە

دەست بەکاربکەیتەوە.تائەوڕادەیەی شتەکان بەلاتەوە ئاسایی دەبێتەوە.تۆزۆرت هەیە بۆ ئەوەی ڕژدیت پێ ببرێ.لەگەڵ ئەوەشدا زۆر تووڕە ودڕدۆنگیت... من زۆر هیوا دەخوازم لەجێگەکەی تۆدا بوایەم!سەیری من بکە، تەنها یەك قاچم هەیە.نیوەی ڕوخساریشم لەدەست داوە.کەچی هەرگیز بێتاقەتیش نابم. ئەگەر تۆش لەم هەموو سکاڵاکردن وبێتاقەتیەت وازنەهێنیت، ئەوە نەك هەر کارەکەت لەکیس دەچێت، بەڵکو تەندروستی ومال ومنداڵ وهاوڕێکانیشت لەدەست دەدەیت!).

ئەم تێ بینیانە لەجێگەکەی خۆمدا ڕەق ڕایان وەستاندم! بیری خستمەوە کەچەندە حاڵ وباڵم باشە... بۆیە بڕیارمدا بگۆڕێم و ببمەوە بەپیاوەکەی جاران).

خاتونێکی هاوڕێم هەیە ناوی(لوسیل بلایك)ە.ئەمیش لەنێو تراژیدیادا جێنگڵی داوەبەرلەوەی فێر ببێت خۆشحاڵ بێت، لەبری ئەوەی نیگەران بێت لەبەر ئەوشتانەی کەنیەتی!.

چەندساڵێك لەمەوبەر (لوسیل)م ناسی، ئەو دەمە پێکەوە لەزانکۆی کۆڵۆمبیادا وانەی نوسینی کورتە چیرۆکمان لەبەشی ڕۆژنامە گەریدا دەخوێند، ئەم خاتونە ماوەی نۆساڵە یەکەم خورپەی ژیانی بەرکەوتوە... لەو سەردەمەدا لەشاری (تۆسۆن)ی ویلایەتی (ئەریزۆنا)دا دەژیا.

خۆی ئاوابەسەرهاتەکەی بۆمن گێڕایەوە: (لەنێو سەرقاڵی و گەرم وگوڕیدا دەژیام، ئۆرگۆنم لەزانکۆی ئەریزۆنا دەخوێند. بەشداری وانەکانی پزیشکی ومۆزیکم دەکرد ودەشچومە ئاهەنگ وسەما شەوانەش لەبەر ڕۆشنایی ئەستێرەکاندا سواری ئەسپی چالاك

دەبوم.بەیانیەك بەتەواوی داڕوخام... دووچاری نەخۆشیەكی دڵ بووم، پزیشك داوای لێکردم بۆماوەی یەك ساڵ لەجێگەدا بکەوم!!زۆر ترسام! ئەم شتانەبۆچی ڕوئەدەن؟ هاوارم کرد وگریام، بەڵام وەك چۆن نۆژدارەکە ئامۆژگاری کردم، هاتم ولەسەر جێگەکەم لێی کەوتم... دراوسێیەکم بوو ناوی بەڕێز(ڕۆدۆڵف)بوو، هونەرمەندبوو، پێمی گوت: تۆپێت وایەساڵێك مانەوە لەجێگەدا کارەساتە.بەڵام وانیە.چونکە لەم ماوەیەدا بوارت دەبێ زۆربەباشی بیربکەیتەوە وخۆت بناسیت... لەچەندمانگێکی کەمدا لەڕووی ڕۆحیەوە ئەوەندە گەشەدەکەیت کەلەماوەی ژیانتدا نەتتوانیوە هێندە گەشە بکەیت) بەم قسەیە کەمێك هێور بومەوە... هەوڵمدا هەستێکی ترسەبارەت بەکەوتنم لەسەرجێدا بۆدروست بکەم... دەستم بەخوێندنەوەکرد لەبارەی ئیحائەوە..هەرلەم کاتەدا گویم لەبێژەرێکی ڕادیۆبوو دەیگوت: (تۆتەنها دەتوانیت دەربڕ لەوە بکەیت کەلەئەندێشەتدایە)لەوکاتانەدا لەم جۆرە قسانەم زۆر دەبیست، ئێستاش چونەتە نێو قوڵاییەکانمەوە. بۆیە بڕیارمدا تەنها بیرلەو بیرۆکانە بکەمەوە کەدەمەوێت بەهۆیانەوە بژیم: بیرۆکەکانی بەختەوەری وشادومانی وتەندروستی...

هەموو بەیانیەك کەهەڵدەستام لەخەو، خۆم ناچارکردبوو بیرلەوشتانە بکەمەوە کەدەبونە هۆی حەوانەوەم: هەست بەئازارناکەم، کچێکی جوانکیلە ولاویشم هەیە، چاوم هەیە وگوێچکەم هەیە، مۆسیقام هەیەو کاتی تەواویشم هەیە بۆخوێندنەوە، خۆرای چاك وهاوڕێی باشیشم هەیە... لەکاتی ڕیزکردنی ئەم ڕستانەدا هەستم بەبەختەوەری زۆر دەکرد.ئەمەش وایکردبوو، هاوڕێ وناسراوەکانم بەلێشاو دەهاتنە

سەردانم... قەرەباڵغیەکە ئەوەندە زۆربوو، پزیشکەکەم ناچار بوو تێ بینیەك بنوسێت وتیایدا ڕێگەبدات بەهاتنە ژوورەوەی تەنها یەك کەس بۆلام، ئەویش لەهەندێ کاتی تایبەتدا.ئێستا نۆساڵ بەسەر ئەورووداوانەدا تێپەڕیوە.ژیانێکی جوانم هەیە کەپڕەلەچوست وچالاکی، هەستیش بەمنەتباریەکی زۆر دەکەم بەرانبەر ئەوساڵەی کەتیایدا لەسەرجێگە کەوتبووم... چونکە خۆشترین ساڵ بووکەلەئەریزۆنا بەسەرم برد... تائەم ساتەش کەتێیدا دەژیم نەریتی ژماردنی ئەو نیعمەتانەی کەپێم بەخشراوە، لەلام ماوەتەوە، بێگومان بەهادارترین نەریتیشە کەمن هەم بێت... هەرچەندە شەرم دەکەم لەوەی دان بەوڕاستیەدا بنێم کەبەڕاستی من نەم دەزانی بژیم تائەوەدەمەی گەشتمە لێواری مەرگ!!.

لۆسیل بلایکی ئازیز، لەوانەیە ئەوەشەت نەزانیبا، وەلێ تۆ هەمان ئەو وانەیە فێربویت کەبەرلە دووسەد ساڵ (سمۆئیل جۆنسۆن) فێری ببوو... دکتۆر جۆنسۆن دەڵێت: (نرخی نەریتی سەرنج دان لەلایەنە باشەکانیهەر ڕووداوێك، لەهەرساڵێکدا بەزیاترلە هەزارپاوەند مەزەندە ئەکرێ).

بۆزانیاریشت، ئەم قسانە کابرایەکی گەشبین وپسپۆڕ لەگەشبینیدا نەیکردون، بەڵکوپیاوێك کردوونی کەلەماوەی بیست ساڵی ڕەبەقی تەمەنیدا ئاشنابوو بەدوودڵی وهەژاری وبرسێتی، تادواجاریش بویە بەناوبانگترین نوسەری سەردەمەکەی خۆی.

(لۆگان پیرسۆڵ) ژمارەیەکی زۆر پەندی پیرۆزی لەچەندڕستەیەکی کەمدا کۆکردۆتەوە، کاتێ دەڵێت: (دووئامانج هەیە، پێویستە لەژیاندا

هەوڵی بۆبدەیت: یەکەم، بەدەست هێنانی ئەوەی دەتەوێت، دووەمیش چێژوەرگرتن لەوەی بەدەستت هێناوە... هیچ کەسیش ناگاتە ئامانجی دووەم مەگەر ئەوانەی کەزۆر داناوکارزانن).

ئایا دەتەوێت بزانیت چۆن قاپ وقاخ شۆردنی نێوچێشتخانە دەگۆڕیت ودەیکەیتە ئەزمونێکی خۆش و بەسود؟ فەرموکتێبێك لەبارەی ئازایەتی وبوێریەکی لەڕادەبەدەرەوە بخوێنەرەوە، کەلەنوسینی (پۆرگیلد داڵ)ەوە ناوی (ئەمەوێت ببینم)ە!!.

نوسەری ئەو کتێبە خاتونێکی نابینایە، ئەم خاتونە ماوەی نیوسەدەی تەواو نابینابوو... خۆی بەم شێوەیە وەسفی حاڵی خۆی دەکات ودەنوسێت: (یەك چاوم هەبوو، نەمدەتوانی بەوچاوەش بەباشی ببینم، بەڵکو دەبوو کتێبەکە بەدەستەوە بگرم و زۆر لەنزیك چاومەوە ڕاییبگرم)!

لەگەڵ ئەوەشدا ڕازی نەدەبوو خەڵکی بەزەییان پێیدابێتەوە یان بەدواکەوتووی لەقەڵەم بدەن، کەمنداڵ بوو، دەیویست یاری (خەت خەتێن) لەگەڵ منداڵانی تردا بکات.بەڵام نەیدەتوانی هێڵەکێشراوەکان لەسەرزەویەکە بەباشی ببینێت... بۆیە کاتێ منداڵەکانی ترلەیاری کردن دەبونەوە ودەگەڕانەوە بۆماڵەوە، ئەم لەدەرەوە دەمایەوە وبەووردی سەرنجی هێڵە کێشراوەکانی سەرعاردەکەی ئەدا، تاکو هەموو هێڵەکان لەبەربکات ودواتر بتوانێ لەگەڵ هاوەڵەکانیا گەمەبکات.

هێندەی نەبرد بووە شارەزایی ئەم جۆرە وازیانە.لەماڵەوە دەیخوێند، کتێبەپیت گەورەکانی لەنزیکی چاویەوە دەگرت، بەجۆرێ خەریك بوو برژۆڵەکانی بەرلاپەڕەکان دەکەوتن.لەئەنجامیشدا توانی دوو بڕوانامەی

زانکۆیی بەدەست بێنێت، یەکیان لەزانکۆی (مینیسوتا)و ئەویتریشیان لەزانکۆی کۆلۆمبیا.

ئەم خاتونە لە(توین گالی) کەگوندێکی بچکۆلانەبوو دەستی بەخوێندن کرد، دواجار بویە مامۆستای وێژەوڕۆژنامەگەری لەزانکۆی (ئۆگستانا) لەباشوری (داکۆتا)... ماوەی سیانزەساڵی ڕەبەق لەوێدا مامۆستابوو.. کۆڕی لەبەردەم یانەکانی ژناندا پێشکەش دەکرد ولەڕادیۆشدا سەبارەت بەنوسەران وخوێندنەوەی کتێب بەرنامەی هەبوو... لەوبارەیەوە دەڵێت: (هەمیشە دەترسام لەوەی بەتەواوی بینایم لەدەست بدەم، وەڵێ بڕیارمدا بەسەرئەم ترسەشدا سەربکەوم، هەربۆیە شێوازێکی بەختەوەرانەم لەژیاندا هەڵبژارد).

ساڵی ۱۹٤۳، واتە ئەوساڵەی گەشتە تەمەنی پەنجا ودووساڵی، ڕوداوێکی سەیر وسەرنج ڕاکێش ڕویدا: نەشتەرگەریەکی لەنەخۆشخانەی بەناوبانگی (مایۆ) بۆکرا، ڕۆشنایی گەڕایەوە بۆ چاوەکانی، ئێستاش چەندبەرانبەر پێشوو چاوی دەبینێت!.

بەهۆی ئەم ڕووداوەوە درگای جیهانێکی سەیری پڕلەخۆشەویستی بۆکرایەوە، هەستی دەکرد تەنانەت قاپ شۆردنی نێوچێشتخانەش کارێکی زۆر خۆشە... لەو بارەیەشەوە دەڵێت: (بەوکەفەسپیەش یاریم دەکرد کەلەشۆردنی قاپەکان دروست دەبوو، دەستم پڕدەکرد لەکەفی گلۆپ کردوی سابونەکە و، لەبەر ڕۆشنایدا سەیرم دەکردو، هەموو ڕەنگە جوانەکانی پەلکەزێڕینەم تێدا دەبینی).

کاتێکیش لەپەنجەرەوە سەیردەکات، ئەوپاساریە باڵ خۆڵەمێشیانەی دەبینی کەبەنێو بەفرە باریوەکاندا دەفڕن، هەستی دەکرد ئەم

دیمەنـەجوانترین دیمەنێکـە کـەمرۆڤ چـێژلەبینینی وەربگرێـت... بۆیـە لەبەرخۆیەوەئەم وشانەی دەگوت:

ئـەی خـوای ئەرزوئاسمانـەکان... مـن سوپاسـت ئەکـەم، سوپاسـت ئەکەم!.

بیرلەوە بکـەرەوە کەسوپاسـی خودابکـەیت لەبەرئـەوەی دەتوانیت قاپ بشۆریت و دەتوانیـت پەلکەزێڕینـە لـەنێوبڵقی کەفدا ببینیت وپاساریش ببینیت کەبەنێوبەفردا دەفڕێت!.

پێویستە لەحاڵی خۆمان تەریق بینـەوە وشـەرم دامان بگرێت.چەندین ڕۆژ وچـەندین سـاڵ لـەنێو بەهەشـتێکی پڕلەجوانیـدا دەژیـاین.کەچـی نەماندەتوانی ئەوجوانیە ببینین، یاخودچێژی لێ وەرگرین!!.

کەواتـە ئەگـەر دەتـەوێت لـەدوودڵی دوور کەویتـەوە ودەسـت بـەژیان بکەیت، ئەواکاربەم ڕێسایە بکە:

نیعمەتەکانت بژمێرە، نەك ناڕەحەتی وشەکەتیەکانت!.

بەشی شەشەم

لەبیرت بێ، هیچ کەسێك پێلەقە لەسەگی تۆپیو نادات!

سالّی ١٩٢٩، ڕوداوێکی سەیر ڕویدا وشڵەژانێکی لەنێوەندەکانی خوێندندا بەرپاکرد، خەڵکی لەهەموو قوژبنەکانی ئەمریکاوە ڕویانکردە شیکاگۆ بۆئەوەی ئەوڕوداوە ببینن... چەندساڵێك لەمەوبەر. پیاوێك کەناوی (ڕۆبەرت هاچینز)بوو، لەزانکۆ دارتاش ومامۆستا وچەندپیشەیەکی تریشی هەبوو!... لەپاش هەشت ساڵ ئەم کابرایە هەڵبژێردرا بەسەرۆکی چوارەم دەوڵەمەندترین زانکۆ لەئەمریکادا، زانکۆی شیکاگۆ!!... ئەی تەمەنی لەوکاتەدا چەندبوو؟ ، تەمەنیشی سیی ساڵان بوو... ئاخەر ماقوڵ نیە!! ڕۆشنبیرە گەورەکان. لەم مەسەلەیە سەریان بائەدا... وەکو شمشێری بڕندە بارانی ڕەخنەکان لەهەموو لایەکەوە دابارین بەسەر ئەم کابرایەدا!هەندێك دەیانگوت: جاران ئاوا وئاوابوو! زۆر منداڵە... هەندێکی تردەیانگوت: پسپۆڕنیە وبیرۆکە

فێرکاریەکانیشی ڕوکەشن... کار گەشتە ئەوەی ڕۆژنامەکانیش بەشداریان کرد لەهەڵمەتە ڕەخنەییەکانی سەر ئەم کابرایەدا.

لەڕۆژی هەڵبژاردنیدا، هاوڕێیەکی باوکی (ڕۆبەرت هاچینز) بەباوکی گوت: (ئەم بەیانیە توشی شۆك هاتم، وتارێکم خوێندەوە، ڕەخنەی توندی لەکوڕەکەی تۆدەگرت).

هاچینزی باوك، لەوەڵامدا دەڵێت: (بەڵێ ڕەخنەکان زۆر توندوتیژبوون، بەڵام لەبیرت بێ هیچ کەس پێلەقە لەسەگی تۆپیو نادات!).

بەڵێ، تاچەندەسەگێ بزێوبێت، ئەوەندەش خەڵك دەخوازن پێلەقەی لێبدەن، ڕوداوێکی بەم شێوەیەش بەسەر شازادە(وایلز)دا هات کەدواتر بوویە ئیدواردی هەشتەم(دۆق وێندەرسۆن) ی ئێستا.شازادە کاتێ لەزانکۆی (دارتماوس)ی (دیفۆنشایر) دەیخوێند(ئەم زانکۆیە هاوتای زانکۆی دەریاوانی ئەناپۆلیسە) ئەودەمە لەتەمەنی چواردە ساڵیدابوو.ڕۆژێکیان، ئەفسەرەکان بینیان واشازادە ئەگری، پرسیاریان لێکرد چی ڕویداوە؟ !له سەرەتاوە نەیویست ڕاستیەکەیان پێ بڵێت.بەڵام دواتر دانی پیاداناکە قوتابیە دەریاوانەکان پێلەقەیان لێداوە...!

فەرماندەی زانکۆی، مێردمنداڵەکانی کۆکردەوە وبۆی ڕوون کردنەوە کەشازادە سکاڵاوشکایەتی نیە، بەڵکو دەیەوێت هۆکاری ئەومامەڵە ڕەقە بزانێت... لەپاش ماوەیەك هێنان وبردن، قوتابیەکان دانیان بەوەدا ناکەبۆیە وایانکردووە، چونکە کاتێ دەبنەفەرمانبەر لەتیپەدەریاوانیەکانی شاهانەدا، دەتوانن بڵێن پێلەقەمان لەپاشاداوە!!.

بۆیە هەرکاتێ پێلەقەت لێدرا ورەخنەت لێگیرا، باش بزانە ئەوەکەسی ڕەخنەگر لەنێو دەرونیدا هەستی بەگرنگی تۆکردووە.هەروەها مانای ئەوەش دەگەیەنێت کەتۆکارێکی وات بەجێ گەیاندوە کەشایستەی ئاوڕلێدانەوەیە... خەڵکێکی زۆرهەن کاتی لەکەسانی باشترلەخۆیان ڕەخنەدەگرن، ئیدی هەست بەقەناعەت دەکەن.

بۆنمونە: لەکاتێکدا ئەم بەشەم دەنوسی، نامەیەکم لەژنێکەوە پێگەیشت، لەونامەیەدا ڕەخنەی توندی گرتبوو لەژەنراڵ(ولیەم بۆس) دامەزرێنەری سوپای ڕزگاری... من بەر لەونامەیە، بەرنامەیەکم لەستایشی ئەوژەنراڵەدا پێشکەش کردبوو.بۆیە ئەو ژنە نامەیەکی بۆمن نوسیبوو، تیایدا گوتبووی ئەو ژەنراڵە هەشت ملیۆن دۆلاری لەوپارەیە دزیوە کەبۆهەژارانی کۆکردبویەوە. بێگومان ئەم قسەیە تۆمەتێکی پوچ بوو.وەلێ ئەم ژنەبەدوای ڕاستیدا نەدەگەڕا.بەڵکو دەگەڕا بەدوای قەناعەتێکدا کەلەڕێگەی شکاندنی مرۆڤێکی لەخۆی باشترەوە بەدەستی بێنێت.بۆیە میش نامەتوندوتیژەکەیم بڕکدایە نێو سەبەتەکەوە.سوپاسی خوایشم کردلەسەر ئەوەی کەمن مێردی ئەو ژنەنیم!نامەکەی ئەو ژنەهیچی لەبارەی ژەنراڵ(بۆس)ەوە، پێ نەگوتم، بەڵکو چەندڕاستیەکی لەبارەی خودی ژنەکەوە بۆ ڕوون کردمەوە. شۆبنهاوەر چەندساڵێك لەمەوبەر گوتویەتی: (خەڵکە بازاڕیەکە، چێژوەردەگرن لەدۆزینەوەی هەڵەو ناتەواوی لەپیاوە مەزنەکاندا).

کەسانێکی زۆر کەم، خەیاڵیان بەلای ئەوەدا ئەچێت کەسەرۆك (ییل) پیاوێکی بازاڕی بوبێت، لەگەڵ ئەوەشدا، دەبینین ئەمیش چێژێکی زۆری وەرگرت لەسوکایەتی کردن بەپیاوێك کەلەسەرۆکایەتی ئەمریکا نزیك

دەکەوتەوە... سەرۆك (ییل) هۆشداریدا، ئەگەربێت وئەم پیاوە بۆپۆستی سەرۆکایەتی ئەمریکا هەڵبژێردرێت، ڕەنگە ژن وکچەکانمان ببنە قوربانی بەدڕەوشتیەکی یاسایی، خۆشمان دەبینە جێگەی سوکایەتی پێکردن وچاوبەست لێکردن، ئەوەش نەخواپێی قایلە ونەمرۆڤیش.

ئەمەش کتومت لەتۆمەتبارکردنی هیتلەر دەچێت، وانیە؟ بەڵام وانیە.چونکە ئەم تۆمەتە ئاراستەی(تۆماس جیڤەرسۆن)ی دانەری (ڕاگەیاندنی سەربەخۆیی) کراوە.

ئەبێ کام ئەمریکیە بێت کەتۆمەتبارکراوە بەدووڕوویی وفێڵبازی وبەدی، گوایەکەمێك لەپیاوکوژێك باشتربووە؟ ڕۆژنامەیەك لەدیمەنێکی کاریکاتێریدا نیشانی دابوو، لەودیمەنەدا کێردێکی گەورەش لەپاڵیدا وێناکراوە، گوایە ئەم کێردەش بۆسەربڕینی ئامادەکراوە.لەولاشەوە جەماوەر گاڵتەی پێ دەکەن. ئەبێ ئەوپیاوە کێ بوبێت؟ ... ئەوپیاوە جۆرج واشنتۆن بوو، وەلێ ئەم ڕووداوە ماوەیەکی زۆرە ڕوویداوە.ڕەنگە لەوساوە تاهەنوکە سروشتی مرۆڤ گۆڕابێت. بابزانین ئایا ئەوقسەیە ڕاستە... باوەك نمونە، ئەوبارودۆخە وەربگرین کەبەسەر (ئەدمیرال بیری) داهات. ئەو دۆزەرەوەیەی کەهەموو جیهانی سەرسامکرد.بەوەی کەتوانی ڕۆژی ١٩٠٩/٤/٦ جەمسەری بەستەڵەکی باکوری گۆی زەمین بدۆزێتەوە، بەهۆی ئەوگالیسکەیەوە کە گەماڵەکان بەسەر بەفردا ڕایان دەکێشا. دیارە ئەو ئامانجە چەندین کەڵەپیاو هەوڵیان بۆدابوو، کەسانێکی زۆریش ئاواتیان بۆ خواست، بەڵام بەرلەوەی پێی شادبن، مردن. بیریش خەریك بوو لەبرساندا بمرێت ولەسەرمادا ڕەق بێتەوە، هەشت دانە لەپەنجەکانی قاچی بونەسەهۆڵ ودواجار ناچاربوو بیان

بڕێتەوە.ئەوەندە ناڕەحەتی وسەختی هاتبویە ڕێ، پێی وابوو شێت دەبێت وئاوەزی لەدەست ئەدات ئەوجا دەگەڕێتەوە.

سەرکردە دەریاوانەکان لەواشنتۆن، زۆر ڕقیان لێی دەبویەوە، چونکە دەیانزانی ئەوکاتێ دەگەڕێتەوە، جەماوەرێکی زۆری دەبێت.بۆیە تۆمەتباریان دەکرد بەوەی پارەوپول بۆ دۆزینەوەی زانستی کۆدەکاتەوە، دواتر بۆگەشتوگوزار بەو پارەیە دەچێت بۆ جەمسەری باکور.ڕەنگە خۆشیان باوەڕیان بەوتۆمەتە کردبێت، چونکە زۆر سەختە خۆت بڕوا بەشتێك نەکەیت و بتەوێت خەڵکی بڕوای پێ بکەن. بەم پێیە، زۆر بەتوندی پێداگری دەبینرا بۆسوکایەتی پێکردن وسەرشۆڕکردنی بیری... کارگەیشتە ئەوڕادەیەی (بیری) بەهۆی فەرمانێکی تایبەتی سەرۆك (ماکینلی) یەوە توانی پارێزگاری لەوەزیفەکەی بکات. ئایابیری دەبوەجێگەی سوکایەتی پێکردن، ئەگەر تەنها لەنێو نوسینگەکەی خۆیدا لەفەرمانگەی دەریاوانی واشنتۆندا دابنیشتایە؟ نەخێر.چونکە ئەوکات کارێکی وای نەدەکرد کەببێتە هۆی وروژاندنی ڕژدی!.

ژەنراڵ (گرانت) ئەزمونێکی خراپتری لەئەزمونەکەی ئەدمیراڵ (بیری) هەیە.لەساڵی١٨٦٢دا، ژەنراڵ (گرانت) سەرکەوتنێکی گەورەی وای بەدەست هێناکە لەماوەی شەو ورۆژێکدا بویە قیبلەگای جەماوەر- سەرکەوتنەکەی تەنانەت لەئەوروپاش دەنگی دایەوە-سەرکەوتنێ بویەهۆی ئەوەی زەنگی کڵێساکانی بۆ لێ بدرێ ومەشخەڵەکانی ئاگریش هەڵبکرێن وهەرلەمانیەوە تاکو کەنارەکانی (میسیسیبی) ڕوناك بکەنەوە.لەگەڵ ئەوەشدا لەماوەی هەشت هەفتەی یەکەمی بەدەست هێنانی ئەوسەرکەوتنە مەزنەدا، ژەنراڵ گرانت، پاڵەوانەکەی باکور،

دەستگیرکرا و، سوپاکەیشی لێسەنرایەوە، بۆیە ژەنراڵیش، لەبەر بێ ئومێدی وئەوسوکایەتیەی پێکرابوو، تێروپڕگریا.

ئایا بۆچی ژەنراڵ گرانت دەستگیرکرا، لەکاتێکدا ئەو لەترۆپکی سەرکەوتندابوو؟ لەبەر ئەوەگیرا، چونکە ڕژدی وڕقی ئەوانەی بزواندبوو کەلەخۆی بەرزتربوون.

جائەگەر بەهۆی ڕەخنەی نادادگەرانەوە قەڵس دەبیت، ئەوا کاربەم یاساکرداریە بکە:

لەبیرت بێت، ڕەخنەی دادگەرانە، موجامەلەیەکی شاردراوەیە... لەبیریشت بێت، هیچ کەس پێلەقە لەسەگی تۆپیونادات.

بەشی حەوتەم

ئاوابكە، ڕەخنە ئازارت نادات!.

جارێك دیمانیەكم سازدالەگەڵ ماجۆر(ژەنراڵ سمیدلی باتلەر)سازدا، باتلەری خاوەنی دووچاری تیژو شەیتانەكەی دۆزەخ!وەبیرت دێتەوە كێیە؟ دەركەوتووترین سەركردەی مارینزی ئەمریكی.

باتلەر بۆی گێڕامەوە لەسەردەمی لاوێتیدا، بێ ئومێدانە تامەزرۆی ناوبانگ بوو، تامەزرۆی ئەوەبوو ئاسەوارێكی باش لەناخی هەمواندا بەرانبەربەخۆی دروست بكات... لەو ڕۆژانەدا، بچوكترین ڕەخنە دەیگەست وئازاری پێ دەگەیاند... وەلێ دانیشی بەوەدانا كەخزمەتكردنی بۆماوەی سیی ساڵ لەنێو مارینزدا، بویەهۆی ئەوەی ببێتە پیاوێكی سەختگیر وتوند، لەوبارەیەوەگوتی: (ببومەجێگەی ڕەخنەوسوكایەتی پێكردن، وەكوماروسەگی هار ڕیسوادەكرام... ڕژدەكان نەفرەتیان لێدەكردم وهێندەیان سەخڵەت دەكردم وسیفاتی ناشیرینیان پێدا هەڵئەدام، كەبەهیچ شێوەیەك مانایان لەفەرهەنگی زمانی ئینگلیزیدا نابینرێت، چونكە وشەگەلێكی زۆرپیس وخراپ بوون... وەلێ ئایائەو ڕەفتارانەكاریان تێكردم؟ نەخێر. بەڵكوهەركاتێ

گوێبیستی سوکایەتیەك بومایە، ئاوڕم نەدەدایەوەتاکوبزانم کێیەسوکایەتیەکەم پێ دەکات).

ڕەنگەخاوەنی دووچاوە تیژەکە.بایەخی بەڕەخنەگرتن نەدابێت، وەلێ زۆربەی خوڵك ئەوسوکایەتی وتۆمەتە پوچانە بەگرنگ دەگرن کەئاراستەیان دەکرێن. بیرم دێ چەندساڵێك لەمەوبەرجارێکیان پەیامنێری ڕۆژنامەی(نیویۆرك) هاتەنێویەکێك لەپۆلەکانمەوە ودواترهێرشی کردبویەسەر شێوازی وانەبێژی وفێرکاری من، ئایامن بەوڕەخنانە توڕەبووم؟ ئەوەم بەسوکایەتیەکی شەخسی لەقەڵەمدا، بۆیە پێوەندیم بە(گیل هودجن)ەوەکرد، ئەم پیاوەسەرۆکی ئەنجومەنی جێبەجێکردنی ڕۆژنامەکەبوو، داواملێکرد وتارێك بڵاوبکاتەوە ڕاستیەکانی تێداباس بکرێ لەبری ئەوشتەپڕوپوچانەی لەڕەخنەی پەیامنێرەکەدا هاتبوون. بڕیارمدا سزاکە کتومت هاوتای تاوانەکەبێت.

ئێستاکەزۆر شەرم لەوڕەفتارەم دەکەم.چونکە دەزانم نیوەی ئەوکەسانەی ڕۆژنامەکەیان کڕیوە، ئەو وتارەیان نەبینیوە.نیوەی ئەوانەش کەوتارەکەیان خوێندۆتەوە بەگاڵتەوسوعبەتیان زانیوە.هەرکەسیش بەوردی خوێندبێتیەوە چەند هەفتەیەك دواتر هیچی لەو وتارە لەبیرنەماوە.هەنوکە دەزانم، خەڵکی نەبایەخ بەتۆدەدەن ونەبەمن، نەبایەخ بەوەش ئەدەن کەلەبارەی من وتۆوە دەگوترێت.ڕۆژتائێوارە بیرلەخۆیان دەکەنەوە.بەڵکو تانیوەی شەوبیرلەخۆیان دەکەنەوە... بگرەبیرلە ژانەسەرێکی خۆیان دەکەنەوە، هەزارنەوەندەی کەبیرلەمردنی تۆ ومردنی من دەکەنەوە، تەنانەت ئەگەر چاوبەستیشیان لێ بکرێت ودرۆ ودەلەسەمان بۆدروست بکرێت

ونزیکترین هاوڕێشمان لەپشتەوە خەنجەرمان لێ بدات. بالەپیاهەڵدانی خۆمان دووربکەوینەوە. لەبری ئەوەنموونەی سوکرات بێنینەوەکەنیوەی ڕێکی قوتابیەکانی لەکاتی دادگایی کردنەکەیدا لێ هەڵگەڕانەوە وتۆمەتباریان کردبەوەی کەگەنجەکانی ئەسینا تێک ئەدات بەوبیر وبۆچونانەی کەبڵاویان دەکاتەوە. لەئەنجامدا سزای مەرگیان بەسەردا سەپاند بەخواردنەوەی ژەهری تێکەڵکراو بەهەنگوین... ئەوپیاوە هەرلەدووهاوڕێی، یەکێکیان لێیهەڵگەڕانەوە وخیانەتیان لێکرد.

ئایائێمە چاوەڕوانی ڕێژەیەکی باشتردەکەین؟

چەندساڵێك ئەوەم بۆ ڕوون بۆتەوەکەهەرچەندە من ناتوانم خەڵکی دووربخەمەوە لەوەی ڕەخنەی نابەجێ ونادادگەرانەم لێبگرن، بەڵام دەتوانم کارێکی تربکەم کەلەوکارەی پێشو کەم بایەخترنیە: دەتوانم خۆم بڕیاربدەم لەسەر ئەوەی ئایا ڕێگە ئەدەم ڕەخنەی نابەجێ کارم لێ بکات یان نا؟.

بالەوڕووەوە کەمێك ڕونتر بدوێین: من پێم باش نیەهەموو جۆرە ڕەخنەیەك پشتگوێ بخرێت. تەنهاباس لەفەراموشکردنی ڕەخنەی پڕوپوچ دەکەم... جارێکیان لە(ئیلیانۆر ڕۆزڤلت)م پرسی، ئایاتۆچۆن چارەسەری ڕەخنەی پوچ دەکەیت-چونکە خوادەیزانێ ئەم پشکی زۆری لەڕەخنەی پوچ بەرکەوتووە، ڕەنگە لەهەر ئافرەتێکی ترکەلەنێوکۆشکی سپیدا ژیابێت، زیاترهاوڕێی دڵسۆز ودوژمنی سەرسەختیشی هەبێت.

لەوەڵامدا باسی ئەوەی بۆکردم کەلەسەر دەمی لاوێتیدا، زۆرشەرمن بوە، هەروەها زۆریش دەترسالەقسەی خەڵك. لەڕەخنەگرتن دەترسا. تەنانەت جارێکیان داوای لەخوشکەکەی تیۆدۆر ڕۆزڤلت کرد

ئامۆژگاری بکات وگوتی: (پوریّ گیان، دەمەویّت فلانەکار یان فیسارەکاربکەم، بەلام لەرەخنەدەترسم).

پوریّ سەرنجێکی چاوەکانیدا وپاشان گوتی: (مادەم بڕوای تەواوت هەبێت بەوەی لەسەرهەقیت، ئیدی گویّ بەوەمەدەخەلکی چی دەلێن)... ئیلیانۆر ڕۆزڤلت باسی ئەوەی بۆکردم کەلەسالانی داهاتوودا ئەم ئامۆژگاریە بۆ ئەم بویە تاوێرەکەی جیبرلتار... پاش چەند سالێك ژیان لەکۆشکی سپیدا، پێی گوتم باشترین ڕێگە بۆ دوورکەوتنەوە لەرەخنە، ئەوەیە کە وەك پەیکەری (درسۆنی چینی) وابین کەلەسەر ڕەفە دادەنریّ... هەمیشە دەیگوت: (مادەم باش دەزانیت کەخۆت لەسەر هەقیت ئەوا هەرچیت دەویّ بیکە، چونکە هەرچۆن بیت هەررەخنەت لیّ دەگیرێت).

(ماسیۆس براش) سەرۆکی کۆمپانیایەکی ئەمریکی نێودەولەتی بوولە(وۆلّ ستریت). پرسیارم لێکرد ئایا هەستیارە بەرانبەر رەخنە یان نا؟ لەوەلامدا گوتی: (بەلیّ، لەهەرەتی لاوێتیدا زۆر هەستیاربووم بەرانبەر بەرەخنە. هەولم زۆر ئەدا بۆئەوەی هەموو کەس بزانێت من پیاوێکی تێروتەواوم، ئەگەر وانەبا، خەفەت ودوو دلی دایان دەگرتم. تەنانەت هەولم ئەدا ئەوکەسانە قایل بکەم کەوەك نەیار دەهاتنە بەرچاوم. وەلیّ هەرکەلەوهەولانەم تەواو دەبوم، ڕق وخەشمی مرۆڤێکی ترم بزواندبوو.

کە لەگەلّ ئەویشدا کێشەکەم چارەسەردەکرد، دەمبۆلە وپرتەوخورتەی کەسێکی ترم لێوە دەئالا.

بۆیە بۆم دەرکەوت هەرچەندە سارێژی برینیّ بکەم بۆئەوەی بتوانم لەرەخنەگرتن هەلبێم، ئەوەندەش دژمنەکانم پتردەبن. بۆیە بەخۆمم گوت:

(ئەگەر سەریشت بەرزکەیتەوە بەسەرجەماوەردا، ئەوا ڕەخنەت لێ دەگیرێت، کەواتە خووبەم بیرۆکەیەوە بگرە)... ئەمەش یارمەتیەکی زۆریدام، لەوکاتەوە، ئەم ڕێسایەم بۆخۆم هەڵبژارد، کاروکۆششی خۆم دەکەم، دواتر چەترەکۆنەکەم بەسەرخۆمەوە دەگرم تاکوڕەخنەکان لەسەری هەڵبخزێن، لەبری ئەوەی دابارێنە سەرئەستۆ وگەردنم)!.

(دیمزتایلۆر) لەوسنورەش زیاتر دەڕوات: ئەم ڕێگەی ئەدابارانەکانی ڕەخنە دابارێنە سەری وشۆڕببنەوە بەنێو ئەستۆو گەردنیدا، دواتریش لەبەردەم هەمواندا گاڵتەی بەڕەخنەکان دەکرد!!لەدوانیوەڕۆی ڕۆژێکی یەکشەممەدا کاتێ بەرنامەی مۆسیقای پێشکەش دەکرد، نامەی ئافرەتێکی پێی گەیشت کەبە(درۆزن و، بەکرێ گیراو و، مار) لەقەڵەمی دابوو.بەڕێز تایلۆر لە کتێبەکەیدا(سەبارەت بەپیاوەکان ومۆسیقا)دەڵێت: گومانم وایە ئەو ئافرەتە هیچ گوێی بەقسەکانم نەداوە.

لەهەفتەی داهاتوودا، بەڕێزتایلۆر لەڕادیۆوە نامەی ژنەکەی خوێندەوە ودای بەگوێی ملیۆنەها کەس لەگوێگرەکانی ڕادیۆدا... کەچی پاش چەندڕۆژێکی کەم هەمان خانم نامەیەکی تری بۆنوسیبویەوە وهەمان ڕای پێشوی خۆیی سەبارەت بەتابلۆ دووبارە کردبویەوە کەبەدرۆزن وبەکێگیرا و وماری لەقەڵەم دابوو. دەبێ ئێمە ڕێزبگرین لەهێوری وهاوسەنگی وسنگ فراوانی ئەوپیاوە لەکاتی ڕەخنەلێگیرانیدا!!

لەکاتێکدا (چارلزشواب) وتاری بۆئەنجومەنی قوتابیان ئەدالەبرینستۆن، باسی ئەوەی بۆکردن کەگرنگترین وانەی ژیانی لەپیاوێکی پیری ئەڵمانیەوە فێربوە کەلەکارگەی پۆڵاسازی شوابدا کاری دەکرد.ئەوپیاوەپیرە توشی شەڕەقسەیەك بوولەگەڵ کرێکارەکانی تردا،

کارگەیشتە ئەوەی پیاوەپیرەکەیان خستەناوڕوبارەکەوە. بەڕێزشواب دەڵێت: (کەئەوپیاوەهات بۆنوسینگەکەم هەمووگیانی هەڵژنرابوو لەقوڕاو، پرسیاری ئەوەم لێکرد کەئاخۆچیت بەوکرێکارانە گوتووە، توڕیان داویتە ناوڕوبارەکەوە، لەوەڵامداگوتی: (تەنها پێکەنیوم!)... دواجار بەڕێزشواب قسەی پیاوە پیرەئەڵمانیەکەی کردۆتە دروشم: (تەنها پێبکەنە).

ئەگەربوبیتە قوربانی ڕەخنەگرتنی پوچ، ئەم دروشمە زۆر بەسودە بۆت... ئاخەر تۆدەتوانیت وەڵامی کەسێك بدەیتەوە کە ئەویش وەڵامت بداتەوە، بەڵام دەتوانیت چی بڵێیت لەگەڵ کەسێکدا کە(تەنهاپێ بکەنێت)؟ .

(لنکۆڵن) خەریك بوو بپڕوکێت لەژێرباری قورسی جەنگیناوخۆیدا ، ئەگەر فێرنەبوایە چۆن چۆنی وەڵامی ڕەخنەی تیژوبریندارکەر بداتەوە... شێوازی چارەسەرکردنی ئەم بۆ ئەوڕەخنە توندوتیژانەی ئاراستەی دەکران، دواتربویە دروشمێك وهەموان کاریان پێ دەکرد، تەنانەت ژەنراڵ (ماك ئارسەر) کۆپیەك لەودروشمەی لەماوەی جەنگدا بەنوسینگەکەی خۆیەوە هەڵواسیبوو.هەروەها (لۆنستۆن چەرچڵ)یش، کۆپیەکی لەهەمان دروشم لەنێو چوارچێوەیەکدا لەنوسینگەکەی خۆی لە (چارنۆبڵ)دا هەڵواسیبوو... تیایدا هاتبوو: (ئەوپەڕی هەوڵ وکۆششم بەکاردەهێنم، جائەگەر ئەنجامەکەی باش کەوتەوە، ئیدی گوێ نادەم بەوەی لەدژم دەگوترێت.ئەگەر ئەنجامەکانیش هەڵەبوون، ئەوا ئەگەر دەدانەفریشتەش سوێند بخۆن کەکارێکی ڕاستم کردبوو، هەرهیچ لەمەسەلەکە ناگۆڕێت).

کاتێ دەبینە جێگەی ڕەخنەلێگرتنی پوچ، بائەم ڕێسایەمان لەبیربێت:
هەموو هەوڵ وتوانای خۆت بەکاربێنە، دواترچەترەکۆنەکەت بەسەرتەوە هەڵبدە، بابارانی ڕەخنەکان بەسەریدا هەڵبخزێت ودانەبارێتە سەر شان ونەستۆت.

دەروازەی دووەم

ڕێگەسەرەکیەکانی هەڵس وکەوتکردن لەگەڵ خەڵکیدا.

(چۆن هاوڕێ ودۆست پەیدادەکەیت وکاریگەری لەسەر خەڵك دادەنێت) پەرتوکێکە سەبارەت بەپەیوەندیە مرۆییەکان-سەبارەت بەهەڵس وکەوتکردن لەگەڵ خەڵکیدا، هەروەهاسەبارەت بەپێویستی بونی دۆست وهاوڕێ تاکوژیانێکی تێروتەواو بژین.

بەرهەڵستی کردنی ئارەزووی ڕەخنەگرتن وبەدەست هێنانی نەریتی ستایش کردنی دڵسۆزانە، کاریگەری مەزنی هەیەلەدڵ ڕاکێشانی ئەوانی تردا... هەروەها ئەوشتانەش کەلەجیهاندا خۆشحاڵ وبەختەوەرمان دەکەن، هەمان ئەوشتانە لەماڵەوەش بەختەوەرمان دەکەن... کەواتە مەسەلەگەلێکی گرنگن بۆهەموو پیاو وئافرەتێك.

بەشی هەشتەم

ئەگەر ئەتەوێت هەنگوین کۆبکەیتەوە، شانەی هەنگەکە مەجوڵێنە.

لە٧/٥/١٩٣١دا شاری نیویۆرک گەورەترین کردەوەی ڕاوەدونانی بەخۆیەوە بینی، ئەوەبوو پاش چەندهەفتەیەك گەڕان و پشکنین، توانرا تاوانبار کراولی (کەناسرابوو بەجووت دەمانچە)لە باڵەخانەی کچە هاوڕێکەیدا لەشەقامی (ۆست ئەند)دادەستگیربکرێت.

سەدوپەنجاکەس لەپیاوانی پۆلیس، گەمارۆی باڵەخانەکەیان داوهەوڵیاندابانی خانوەکە کون بکەن وگازی فرمێسك ڕێژی لێوەبکەنەژورەوە، جگەلەوەش لولەی تفەنگەکانیان کردبویە باڵەخانەکانی دەوروبەریش، بۆماوەی زیاتر لەکاتژمێرێك، جوانترینی باڵەخانەکانی نیویۆرك بونە ئامانجی تفەنگەکان کراولیش بەڕۆڵی خۆی لەپشتی کورسیەکەوە خۆی حەشاردابوو، تەقەی لەپیاوانی پۆلیس دەکرد. دەهەزارکەس ئەم جەنگەیان بینی شەڕێکی بەوشێوەیە پێشتر لەسەر شۆستەکانی نیویۆرکدا نەبینرابوو.

لەپاش ئەوەی کراولی دەستگیرکرا، مفەوەزی پۆلیس (مالرۆنی) ڕای گەیاند.کراولی (ناسراوبە جووت دەمانچە) یەکێك لەو هەرە ئەوتاوانبارانەی کەمێژوی نیویۆرك بەخۆیەوە بینیبونی.

بەلام ئایا کراولی خۆی بەچی لەقەلەمئەدا؟ ئێمەدەزانین لەکاتێکدا پۆلیس گوللەی دەنابەباڵەخانەکەیەوە، ئەونامەیەکی نوسیبوو بۆ(هەرکەسێ بایەخ بەومەسەلەیە ئەدا) لەکاتی نوسینی ئەونامەیەدا، خوێنی زامەکانی دەتکایەسەرلاپەڕەکە.کراولی لەونامەیەدا دەڵێت: (لەناخمدا دڵێکی پەژموردەهەیە، بەلام دڵێکی ناسکە، دڵێکەئازاری کەس نادات).

کەمێك بەرلەو ڕووداوە وبەرلەنوسینی ئەونامەیەش، کراولی لەگەڵ هاوڕێکەیدا لەسەر ڕێگەی (لۆنگ ئایلەند)دانیشتبوو، لەناکاو چاوی بەپۆلیسێك دەکەوێت.پۆلیسەکە ئۆتۆمبیلەکەی دەوەستێنێت وپێی دەڵێت: (مۆڵەتی شۆفێریەکەتم پیشان بدە).

کراولی بەبێ ئەوەی هیچ بڵێت، دەمانچەکەی ڕادەکێشێت وڕێژنەیەك گوللەبەپۆلیسەکەوە دەنێت.لەپاش ئەوەی پۆلیسەکە دەمرێت.کراولی لەئۆتۆمبیلەکەی دێتەدەرەوە ودەمانچەی پۆلیسەکە ڕادەکێشێت وچەندفیشەکێك دەنێت بەورگی تەرمەکەوە.ئەمەش ئەو پیاوکوژەیە کەدواتر لەنامەکەیدا دەنوسێت: (لەناخمدا دڵێکی پەژموردەهەیە، بەلام دڵێکی ناسکە، دڵێکە ئازاری کەس نادات)!.

سزای مەرگ، لەڕێی کورسیەکی کارەباییەوە بەسەر کراولیدا سەپێنرا، کاتێکیش گەشتە ئەوجێگەیەی سزاکەی تێدا جێبەجێ دەکرالە(سیگ

سیگ) ئایا گوتی: (ئەوەی بەسەرمدا هاتووە ئەنجامی کوشتنی خەڵکە؟)
نەخێر، بەڵکوگوتی: (ئەمە سەرەنجامی بەرگری کردنمە لەخۆم)!!.

مەبەست لە گێڕانەوەی ئەم بەسەرهاتە ئەوەیەکە تێ بگەین لەوەی خاوەنی جوت دەمانچە(کراولی)بەهیچ جۆرێ لۆمەی دەرونی خۆی نەدەکرد.جائایا ئەم شێوازە بیرکردنەوەیە شتێکی نائاساییە لەنێو تاوانباراندا؟ ئەگەر بڕوات وایە، ئەوابفەرموو، ئەم بەسەرهاتەی تریش بخوێنەرەوە:

(زۆربەی ساڵەکانی ژیانم لەگەیاندنی خۆشی بەدڵی خەڵکیدا بەسەربرد، لەیارمەتی دانی خەڵکیدا بۆئەوەی کاتەکانی ژیانیان بەچێژو خۆشیەوە بەسەربەرن، لەئەنجامیشدا تەنها سوکایەتیم پێکرا).

بێژەری ئەم قسەیەش (ئال کابۆنی)ە، کەسەرسەخترین دوژمنی ئەمریکا وسەرکردەی مەترسیدارترین باندیش بوولەشیکاگۆدا.ئال کابۆنی ڕەخنەلەخۆی ناگرێت، بەڵکوخۆی بەسودبەخش دەزانێت، بەڵام لەهەمان کاتدا خۆیشی بەوەدەزانێت کەهیچ کەسێك ڕێزی لێناگرێت ولێی تێ ناگات.

(داچ شوڵتز)یش بەرلەوەی بەگوللەی باندەکان لەنێوئارکدا بتلیسێتەوە لەچاوپێکەوتنێکی ڕۆژنامەنوسیدا باس لەوەدەکات کەخۆی بەوەدەزانێت سودێکی گشتی هەبێت.بڕوایشی پتەوەبەوەی کەخۆی کەسێکی بەسودە.

سەبارەت بەم بابەتە پێوەندی گەلێکی سەرنج ڕاکێشم گرێدا، لەگەڵ بەرپرسی زیندانی سینگ سینگدا، ئەوبەرپرسەش باسی ئەوەی بۆکردم کەژمارەیەکی زۆرکەم لەتاوانبارە دەستگیرکراوەکانی زیندانی سینگ

سینگ خۆیان بەکەسێکی خراپ وتاوانبار دەزانن. ئەوانیش وەکومن وتۆمرۆڤن، پاساوی هەڵوێستەکانی خۆیان دەدەن وباروودۆخی خۆیان ڕون دەکەنەوە. دەتوانن پێت بڵێن کەلەپای چی میلی تفەنگەکان ڕادەکێشن وگوللە دەتەقێنن. زۆربەشیان هەوڵ ئەدەن، لەڕێگەی دانایی ولۆژیکەوە کردەوە نایاساییەکانیان پاساوبدەن، تەنانەت دێن کردەوەکانیان بۆخۆیان پاساوئەدەن وبەوپێیەش دەگەنە ئەوبڕوایەی کەبڵێن پێویست نیەزیندانی بکرێت).

جائەگەر ئال کابۆنی وجوت دەمانچە وداچ شوڵتز، ئەوپیاوە بەدکار وبێ ئومێدانەی کەلەپشتی شیشەکانی زیندانەوە بوون، سەرزەنشتی خۆیان نەکەن لەبەرانبەر کردەوەکانیاندا، ئەبێ ئەوکەسەئاساییانە چۆن بن کەڕۆژانە ڕوبەڕویان دەبینەوە؟ .

جارێکیان (ژۆن وانامایکر) دان بەڕاستیەکدادەنێت ودەڵێت: (سیی ساڵەتێ گەشتوم کەنیگەران بوون بێ ئەقڵیە، چونکە ئەوەندەم سەرقاڵی هەیە کەلەتوانای خۆم بەدەرە. بشزانەکەخودا سیفەتی زیرەکێتی بەشێوەیەکی یەکسان دابەش نەکردووە).

(وانامایکر) لەزووەوە ئەووانەیە فێربوو، وەلێ من قەدەرم وابوو بەدرێژایی سێ یەکی سەدەیەك لەم جیهانەدا بزرببم، بەرلەوەی بۆم ڕوون بێتەوە کە(٩٩٪)ی خەڵکی هەرچەندە هەڵەکانیان گەورەبێت، هێشتر ئامادەنین ڕەخنەلەخۆیان بگرن.

ڕەخنەگرتن کوشندەیە، چونکە مرۆڤ دەخاتەحاڵەتی بەرگریەوە، هەرچی نەریتیشە وای لێدەکات پاساوی کارەکانی خۆی بدات. ڕەخنەگرتن مەترسیدارە، چونکەکیبریای مرۆڤ برینداردەکات

وئازاریش دەگەیەنێت بەهەستکردنی بەبایەخی خۆی!!جگەلەوە دەبێتەهۆی نیگەران بون وبێ ئومێدبونیشی.

سوپای ئەڵمانیارێگەنادات هیچ کام لەسەربازەکانی ڕاستەوخۆ دوای ئەوەی گرفتێکی بۆدێتەپێشەوە، سکاڵابەرزبکاتەوە یان ڕەخنەبگرێت.بەڵکوپێویستە بەسەر برینەکەیدابنوێت تاکو هێوردەبێتەوە.هەرسەربازێك ڕاستەوخۆسکاڵابکات، سزائەدرێت.پێویستە لەژیانی مەدەنیشدایاسایەکی هاوشێوەدابنرێت.یاسایەك بۆئەوانەی سەرزەنشت ئەکەن وئەوژنانەی زۆرسکاڵادەکەن وهەموو ئەوانەش، کەبەدوای هەڵەدادەگەڕێن.

دەتوانیت نمونەگەلێکی زۆربخوێنیتەوە سەبارەت بەڕەخنەگرتنی کوشندە، چونکەئەونمونانەلاپەڕەکانی مێژویان پڕکردوە.بۆنمونە سەرنجی ئەوناکۆکیە بەناوبانگەبدە کەکەوتەنێوان تیۆدۆر ڕۆزڤلت وسەرۆك تافتەوە-ئەوناکۆکیەی کەبویەهۆی لێك ترازانی ئەوپەرلەمانەی کەلەکۆماریەکان پێك هاتبوو، لەئەنجامیشدا(ودۆر وێلسۆن) یهێنایەکۆشکی سپیەوە...

بابەپەلە بەسەر ڕاستیەکاندا بچینەوە: کەلە ١٩٠٨دا تیۆدۆر ڕۆزڤلت لەکۆشکی سپی چوە دەرەوە، تافتی کردەسەرۆك وخۆی ڕۆشت بۆڕاوی شێرلەئەفریقیا.کاتێ گەڕایەوە، زۆربەتوندی ڕەخنەیلەوشکی وتەزەموتی تافت گرت وهەوڵیدابونی خۆی بۆجاری سێیەم لەکۆشکی سپیدا مسۆگەربکات. ئەوەبوو پارتی کۆماری ئەمریکای هەڵوەشاندەوە وپارتێکی تری بەناوی (bull moose)ەوە دامەزراند.لەهەڵبژاردنەکەی دوای ئەو ڕوداوە، ولیەم هواردتافت وپارتی کۆماری هیچ

سەرکەوتنێکیان بەدەست نەهێناجگەلە بەدەست هێنانی ویلایەتەکانی (فیرمۆنت وئۆتاوا). ئەمەش گەورەترین شکست بوو کەمێژووی پارتی کۆماری ئەمریکا بەخۆیەوە ببینێت.

تیۆدۆر ڕۆزڤلت لەپای ئەم شکستەدا سەرزەنشتی تافتی کرد. بەڵام ئایاسەرۆك تافت لۆمەی خۆیی کرد؟ بێگومان نەخێر. بەڵکو بەدەم قوڵپی گریانەوە گوتی: (نازانم غەیری ئەوەی کەکردم دەبوا چیم بکردایە. کەواتە ئەبێ لۆمەی کێ بکرێت؟ ڕۆزڤلت یان تافت؟ بەڕاشکاوی من وەڵامی ئەم پرسیارەنازانم. تەنانەت گرنگیشی پێ نادەم... بەڵکو هەوڵ ئەدەم ئەوەڕون بکەمەوە کەڕەخنەکانی ڕۆزڤلت نەبوونەهۆی ئەوەی کەتافت بڕوابکات بەوەی خۆی بەهەڵەداچووە. بەڵکو ڕەخنەکان پاڵیان بەتافتەوەنا، بۆئەوەی پاساوی هەڵوێستی خۆی بدات وبەدەم. گریانەوە بڵێت: (نازانم غەیری ئەوەی کردم، دەبواچی دیکەم بکردایە).

لەم جۆرەهەڵوێستانەدا، سروشتی مرۆیی دەست لەکایەکە وەرئەدات، بابای هەڵەکاریش لۆمەی هەموان دەکات جگەلەخۆی: ئێمەهەمووشمان واین. کاتێ ئارەزوی ڕەخنەگرتن لەکەسێك دەکەین، بابیرلەئال کابۆنی وجوت دەمانچە وسەرۆك تافت بکەینەوە. بائەوەمان لەیادبێت کەڕەخنەگرتن وەکوکۆتری ماڵیکراووایە، لەهەمووکاتێکدا دەگەڕێتەوە بۆسەرچاوەکەخۆی. ئەوکەسەش کەئێمەهەوڵ ئەدەین چاکی بکەین وڕەخنەی لێبگرین، پاساوی هەڵویستەکانی خۆی ئەدات وتەنانەت ڕەخنەش لەئێمە دەگرێت!!.

سەرلەبەیانی ڕۆژی یەکشەممە، ڕێکەوتی ١٨٦٥/٤/١٥، ئیبراهام لنکۆڵن لەسەرجێگەی مەرگ کەوتبوو، لەڕۆژێکی ناخۆش وناشایستەدا،

ژورەکە دەکەوتەسەر ئەوشەقامەی کەلەشانۆی (فۆرد) جیادەبویەوە... لنکۆڵن لەسەردۆشەکێك کەوتبوو کەلەبالآی ئەوکورت تربوو.بەدیواری ژورەکەیشەوە وێنە بەناوبانگەکەی ڕۆزابنهاور (ئەسپەجوانەکە- the horse fair) و ڕوناکیەکی زەردی هێوریش دەبینرا.

لەوساتانەدا کەلنکۆڵن هەناسەکانی سەرەمەرگی ئەدا، سکرتێری وەزارەتی جەنگ گوتی: (لێرەدا یەکێك لەوپیاوە هەرەکامڵەکان هەڵاژیاوە، کەجیهان ناسیونی).

ئایانهێنی سەرکەوتنی هەڵس وکەوتی لنکۆڵن لەگەڵ خەڵکیدا چی بوو؟ من بۆماوەی دەساڵ لەژیانی لنکۆڵن کۆڵیمەوە، سێ ساڵیشم تەرخانکردبۆدانانی پەرتوکێك بەناوی (لنکۆڵنی نادیار). پێم وایە توێژینەوەیەکی وردم سەبارەت بەکەسایەتی لنکۆڵن وژیانی خانەوادەیی ئەو ئامادەکردووە، هەروەها هەستام بەلێکۆڵینەوەی شێوازی مامەڵەکردنی لنکۆڵن لەگەڵ خەڵکیدا.

جائایا لنکۆڵن پەنای دەبردەبەر ڕەخنەگرتن؟ بەڵێ.لەسەردەمی لاوێتیدا لەدۆڵی (بیگۆن کریك)لەئیندیانا، نەك هەر ڕەخنەی دەگرت، بەڵکوهۆنراوە ونوسینی هەبووکەتیایدا گاڵتەی بەخەڵکی دەکرد.ئەونوسراوانەیشی دەخستەسەر ڕێگەسەرەکیەکانی شارۆچکەکە، بۆئەوەی بەئاسانی خەڵك چاویان بەنوسراوەکان بکەوێت وهەڵیان بگرنەوە وبیان خوێننەوە.یەکێك لەونامانەش بونەهۆی نیگەرانیەك کەبەدرێژایی ژیانی پێیەوەچەسپی بوو. تەنانەت کاتێکیش لە(سبرینگ فیلد) ی ویلایەتی (ئیللینوا)دا بویەپارێزەر، بەشێوەیەکی ئاشکراهێرشی دەکردە سەرنەیارەکانی لەڕێگەی ئەونامانەوەکە لەڕۆژنامەکاندا بلاوی

دەکردنەوە.لەپایزی ١٨٤٢دا، ڕەخنەی لە(جیمس شیڵدن) گرت کەسیاسەتمەدارێکی ئیرلەندایی بوو.لەڕێی نامەیەکی ئاشکراشەوە کەلەڕۆژنامەی (سبرینگ فیلد)دا بڵاوی کردەوە هێرشی کردەسەری.هەموو خەڵکی ئەوشارە بەهۆی ئەوهێرشەوە دەستیان بەپێکەنین کرد.بەڵام ئەوکابرایەی کەهێرشی کرابویەسەر، نوسەری نامەکەیی دۆزیەوە، سواری ئەسپەکەی بوو، دەستی کردەگەڕان بەدوای لنکۆڵندا، داوای کردلەگەڵیدا بجەنگێت.هەرچی لنکۆڵن بوو نەیدەویست شەڕبکات، بەڵکو ناچار بەشەڕکردن کرا، لەبەر ڕێز وحورمەتی خۆیشی نەیدەتوانی خۆی لەوشەڕە بدزێتەوە. کاتێ چەکی ئەوشەڕەدەست نیشانکرا، شمشێری پانی هەڵبژارد، چونکە دوودەستی درێژی هەبوو، وانەی شەڕەشمشێریشی لە(ئەلۆست پۆنیت) خوێندبوو.

لەڕۆژی دیاریکراودا، لەگەڵ شیڵدزدا لەکەناری ڕوباری میسیسیبی بەیەك گەیشتن وئامادەبوون بۆشەڕکردن تاکو یەکێکیان ئەویتریان دەکوژن.بەڵام لەدوای چرکەکانی ئەم ئامادەسازیەدا ئەوانەی لەگەڵیابوون نەیان هێڵاشەڕەکە بکەن.

ئەم ڕوداوە لەژیانی لنکۆڵندا، دزێوترین وناخۆشترین ڕوداوبوو.هەرئەم ڕووداوە، وانەیەکی بەپێزی سەبارەت بەمامەڵەکردن لەگەڵ خەڵکیدا فێری لنکۆڵن کرد.لەپاش ئەو ڕووداوە، نامەی گاڵتەئامێزی نەدەنوسی وگاڵتەیشی بەکەس نەدەکرد، تەنانەت لەدوای ئەوڕووداوە هەرگیز ڕەخنەی لەکەس نەدەگرت.

لەماوەی شەڕی ناوخۆدا، هەرجارناجارێ لنکۆڵن کەسێکی دەست نیشان دەکردبۆسەرکردایەتی کردنی سوپای (بۆتۆماك).هەر یەکێك

لەوانەش- هەرلەماکیلانەوە بیگرە تابەلۆپ و، برنساید، هۆکرمیدی دەگات-بەڕۆڵی خۆی هەڵەی گەورە گەورەی دەکرد ئەم مەسەلەیەش لنکۆڵنی بێزارکردبوو.کار گەشتبوە ئەوەی نیوەی دانیشتوانی وڵات ڕەخنەیان لەوسەرکردانە دەگرت. بەڵام لنکۆڵن لەبەرئەوەی هەموانی خۆش دەویست وهەستی بەدژایەتی کردن لەگەڵ هیچ کەسێکدا نەدەکرد.بەردەوام هێمن بوو. کاتێ هاوسەرەکەیشی بەزمانێکی ڕەق باسی دانیشتوانی باشوری کرد. لنکۆڵن لەوەڵامدا گوتی: ڕەخنەیان لێ مەگرن، ئەگەر ئێمەش لەبارودۆخەکەی ئەواندا بژیاینایە، وەکو ئەوان دەبوین).

لەگەڵ ئەوەشدا، ئەگەر هەرپیاوێك بوارێکی هەبوبێت بۆڕەخنەگرتن، ئەوە لنکۆڵن خۆی بوە.بالەم ڕووەوە ئەم نمونەیە سەیربکەین: لەسێ ڕۆژی سەرەتای مانگی تەمموزی ساڵی ١٨٦٣ داشەڕی (گیتسبۆرگ)ڕویدا.شەوی چوارەمی شەڕەکە (لیی) دەستی کردە پاشەکشەکردن وگورێزدان بەرەو باشور، لەوکاتەدا هەوربەری ئاسمانی گرتبوو، هەرەشەی باران بارینی دەکرد.ئەودەمەی(لیی)بەخۆی وسوپاشکست خواردوەکەیەوە گەشتە (بۆتۆماك).بینی ڕووبارێکی زۆرگەورە لەبەردەمیاندایە و ناتوانن لێی بپەڕنەوە، سوپای یەکێتیش کەسەرکەوتوی جەنگەکە بوون لەپشتیانەوە دەهاتن.(لیی) کەوتەنێو تەڵەکەوە و نەیتوانی ڕابکات.لنکۆڵن پێی وابووئێستا هەلێکی زێڕینەبۆ دەستگیرکردنی لیی ولەناوبردنی سوپاکەی وکۆتایی هێنان بە جەنگەکە بەشێوەیەکی خێرا.

بەوشێوەیە ولەمیانەی ئەم شەپۆلەگەورەی ئومێددا، لنکۆڵن فەرمانیدا بە(میدی) تاکو ئەنجومەنی جەنگ بانگهێشت نەکات، بەڵکو دەست بەجێ هێرش بکاتە سەر(لیی).لنکۆڵن ئەم فەرمانانەی دەرکرد، پاشتریش نێردراوێکی تایبەتی نارده لای (میدی) وداوای لێکرد دەست بەجێ بەوکارەهەستێت.

ئەی ژەنراڵ میدی چی کرد؟ بەپێچەوانەی فەرمانەکانەوە ڕەفتاری کرد.فەرمانەکانی لنکۆڵنی پێشێل کرد. بانگهێشتی ئەنجومەنی جەنگی کرد کۆببنەوە.چەندین پاساوی هێنایەوە وهێرش کردنەسەر(لیی) ڕەت کردەوە.دواجاریش، ئاستی ئاوەکە دابەزی، لیی توانی بەخۆی وسوپاکەیەوە بگاتە بۆتۆماك.

لنکۆڵن تورەبوو، بەتوڕەییەوە هاواری کردلە ڕۆبەرتی کوڕی: (توخوائەوە مانای چی؟ دەمانتوانی لەناوی بەرین، بەڵام فەرمانەکانم نەیانتوانیسوپاکە ببزوێنن.لەم جۆره بارودۆخانەدا، هەرسەرکردەیەك بگری دەتوانێ لیی ببەزێنێت.ئەگەر من لەوێ بومایە، هەربەتەنها خۆم دەمبەزاند" دەربڕینی وەرگێڕ" ... لەوکاتەدا کەهەستی بەنیگەرانیەکی قوڵ دەکرد لە بەرانبەر (میدی)دا، نامەیەکی نوسی بۆمیدی (لەبیرت بێ لەوماوەیەدا لنکۆڵن تەواو خۆپارێزوژیربوو)... ئەونامەیە کەلە١٨٦٣دا نوسیویەتی بەنامەیەکی ڕەق وسەرزەنشتکاردێتە ژماردن..لەنامەکەیدا دەڵێت:

"سەرکردەخۆشەویستەکەم"،

پێم وانیە تۆمەزەندەی ئەوبەدبەختیە بکەیت کەبەهۆی هەڵاتنی لییەوە بەرۆکێ پێ گرتین، ئێمە خەریك بوو دەستگیری بکەین.ئەوەش دەچوە

سەرسەرکەوتنەکانی پێشومان وکۆتایی بەجەنگەکە دەهێنا.وەلێ ئێستا، جەنگ بۆماوەیەکی نادیار درێژەدەکێشێ.ئەگەر ڕۆژی دووشەممەی ڕابردوو نەتتوانی هێرش بکەیتە سەر لیی. ئەی لەباشوری ڕوبارەکەدا چۆن دەتوانیت هێرش بکەیتەسەری لەکاتێکداناتوانیت سێ‌یەکی ئەوهێزانە لەڕوبارەکە بپەڕێنیتەوە کەپێشتر لەگەڵت بوون... بۆیە شتێکی ناماقوڵە چاوەڕوانی سەرکەوتن بکەیت.چونکە هەلی زێڕینت لەدەست دەرچوو.منیش بۆئەو دەرفەتەی لەکیسمان چوو، زۆر نیگەران وخەمبارم).

ئەی پێت وایە (میدی) کاتێ نامەکەی خوێندەوە چی کرد؟ لەڕاستیدا میدی نامەکەی نەخوێندەوە، چونکە لنکۆڵن نامەکەی بۆ نەنارد، بەڵکوئەم نامەیە لەدوای کۆچی دوایی لنکۆڵن، لەناونوسراوەکانیدا دۆزرایەوە!!.

بەبڕوای من، ئەم قسەیە تەنها مەزەندەکاریە-لەدوای نوسینی ئەونامەیە، لنکۆڵن لەپەنجەرەکەوە تەماشای دەرەوەی کردوە ولەدڵی خۆیدا گوتویەتی: (کەمێ ڕاوەستە، لەوانەیە پێویست نەبێ ئەوەندەش بەپەلەبم.شتێکی ئاسانە لەکۆشکی سپیدا دابنیشم وفەرمانی هێرش کردن بۆمیدی دەربکەم.بەڵام ئەگەر منیش لە(گیتسبۆرگ) بوایەم، ئەولێشاوی خوێنەم بدیبایە کەلەماوەی یەك هەفتەدا میدی بینی.ناڵەوهاواری بریندارەکان بەگوێمدا بچوایە.ڕەنگەمنیش هیچ دڵگەرمیەکم بۆهێرش کردن نەبوایە... ئەگەرلەهەمان باری دەرونی میدیدابومایە.منیش لەوانەیە هەروەکو ئەوم بکردایە.

بەهەرحاڵ، ئێستا لەژێرپەردەکەدا ئاوهەیە.ئەگەر نامەکە بنێرم، لەوانەیە هەستەکانی خۆم ئاسودەبکەم، وەلێ میدی ناچاردەکەم هەوڵی پاساودانی هەڵوێستەکەی خۆی بدات، جگەلەوە وایشی لێدەکەم ڕەخنەم لێبگرێت، واتە هەستە دوژمنکارانەکانی دەبزوێنم وبەوەش پێگەی خۆی وەکوسەرکردەیەك تێ دەپەڕێنێت ولەوانەشە بەوکردەوەیە پاڵی پێوەبنێم بۆئەوەی دەست لەکارکێشانەوەی خۆی ڕابگەیەنێت).

بەوشێوەیە، وەکوپێشتر ئاماژەم پێدا، لنکۆڵن نامەکەی لاوەنا، چونکەلەڕێگەی ئەزمونەکانیەوە فێری ئەوە ببووکەڕەخنە وسەرزەنشتەتوندەکان بەسەرەنجامی هیچ وپوچ وبێ کەڵك کۆتاییان دێت.

(تیۆدۆر ڕۆزڤلت) لەماوەی سەرۆکایەتیەکەیدا، ئەودەمانەی گرفتی سەخت وئاڵۆزی بۆدەهاتە پێش، ڕادەکشا وچاوی دەبڕیەوێنەگەورەکەی سەرۆك لنکۆڵن کەبەدیواری نوسیگەکەیدا لەنێو کۆشکی سپیدا هەڵواسرابوو، دەیگوت: (ئەگەر لنکۆڵن لەجێی من بوایە چی دەکرد؟ چۆن ئەم گرفتەی چارەسەردەکرد؟).

باجارێکی تر، هەرکەویستمان سەرزەنشتی کەسێك بکەین، وەرەقەیەکی پێنج دۆلاری بەدەستەوە بگرین وسەرنجی وێنەکەی لنکۆڵن بدەین ولەخۆمان بپرسین: (ئەگەر ئەم مەسەلەیە ڕووبەڕووی لنکۆڵن بوایەتەوە، چۆن چارەسەری دەکرد؟).

ئایا تۆکەسێك دەناسیت بتەوێت چاکی بکەیت وگۆڕانکاری بەسەردا بنێیت؟ چاکە، ئەوەشتێکی باشە.من خۆزگەدەخوازم کەسێکی واهەبێت.بەڵام بۆچی لەخۆتەوە دەست پێناکەیت؟ لەمن گەراییەکەی

نێوناخی خۆتەوە دەست پێ بکە.لەمەداچەندین شتی سودبەخشت دەست دەکەوێ پترلەوەی کەلەگۆڕینی کەسانی تردا دەستت دەکەوێت.

براوننگ دەڵێت: (ئەودەمەی مرۆڤ دەست بەململانێ دەکات لەگەڵ ناخی خۆیدا، نرخ وبەهایەك پەیدادەکات، چاکسازی کردن لەناخی خۆیدا ماوەیەکی درێژدەخایەنێت.پاش ئەوە دەتوانیت کاتەکانی دەست بەتاڵیت تەرخانبکەیت بۆگۆڕینی کەسانی تر. بەڵام یەکەمجار لەخۆتەوە دەست پێبکە.

کۆنفۆ شیۆس دەڵێت: (لەکاتێکدا ماڵەکەی خۆت پڕبوە لەبەفر، لەو بەفرەپەست مەبە کەکلۆکلۆ لەبانی ماڵە دراوسێکەت دەکەوێتە خوارەوە).

ئەگەر بمانەوێت کەسێك بەجۆرێك نیگەران بکەین کەبەدرێژایی ژیانی لەیادیدا بمێنێتەوە، هیچمان لەسەرنیە ئەوەنەبێت پەنابەرینەبەر ڕەخنەگرتنێکی توندوتیژی لێی.بازۆرمتمانەشمان پتەوبێت بەوەی ڕەخنەکە ڕاست ودروستە.

پێویستە لەکاتی هەڵس کەوت کردنمان لەگەڵ خەڵکیدا، ئەوەمان لەبیربێت کەئێمە لەگەڵ خەڵکانێکی لۆژیکیدا هەڵس وکەوت ناکەین، بەڵکو لەتەك کەسانێکی عاتیفیدا ڕەفتاردەکەین کەبەناهەق هەڵدەچێت وبەهۆی غروریشەوە دەشڵەژێت!!.

ڕەخنەگرتن پزیسکەیەکی مەترسیدارە، پزیسکەیەکە لەوانەیە ببێتەهۆی تەقاندنەوەی غرور.ئەوتەقینەوەیەش زۆربەی کات دەبێتەهۆی خێراهاتنە پێشەوەی مەرگ.بۆنمونە: ڕەخنەی توندگیرا لە (ژەنراڵ لیۆنارد وود) ڕێگەیان نەدا لەگەڵ سوپادا بڕوات بۆفەرەنسا.ئەم گورزەش کەئاراستەی کرا، بویەهۆی کورت بونەوەی تەمەنی.

هەر ڕەخنەگرتنی توند، وای کرد نوسەری بەناوبانگی بەریتانی (تۆماس هاردی) بۆهەتاهەتایە واز لەنوسین بهێنێت... هەروەها (تۆماس چاترتۆن)ی هۆزانڤانی بەناوبانگی بەریتانیش، هەربەهۆی ڕەخنەی توندەوە پەنای بردەبەر خۆکوشتن.

(بنجامین فرانکلین) لەهەرەتی لاویدا، یەکێك بوو لەدیبلۆماتەهەرە ناودارەکان. تەنانەت کرایە باڵوێزی ئەمریکا لەفەرەنسا. ئایانهێنی سەرکەوتنی ئەوپیاوە لەچیدابوو؟ بەڕێز فرانکلین خۆی دەڵێت: (هەرگیز باسی خراپەکانی کەسانی ترناکەم، بەڵکوتەنها باسی ئەوباشیانە دەکەم کەدەزانم تیایاندایە) هەرکەسێکی دەبەنگیش بگریت، دەتوانیّ ڕەخنە بگرێت وئەوانی ترقەڵس بکات. زۆربەی گەمژەکانیش وادەکەن. وەلیّ پێویستە مرۆڤ بەسەرناخی خۆیدا زاڵ بێت ولێبوردە وتێگەیشتووبێت. (کارلیل) دەڵێت: (پیاوی مەزن لەڕێگەی ڕەفتارکردنیەوە لەگەڵ گێلەپیاوەکاندا، گەورەیی خۆی دەردەخات).

لەبری ڕەخنەگرتن لەخەڵك، باهەوڵ دەین تیّ بگەین. باهەوڵ دەین بیرکەینەوە لەوەی ئەوان بۆچی وەها ڕەفتاردەکەن؟ .ئەمەبەسود ترە لەڕەخنەگرتن. دەشبێتە هۆی خۆشەویستی وبەرگەگرتن وسۆزگۆڕکیّ.

(بۆئەوەی بەهەموان ئاشنابیت. پێویستە لێبوردەبیت لەتەك هەمواندا).

دروست وەك دکتۆر جۆنسۆن دەڵێت: (خوای گەورە لێپرسینەوەلەهیچ مرۆڤێك ناکات، بەرلەوەی بواری پەژیوان بونەوەی بداتیّ).

کەواتەبۆچی من وتۆ دادگایی بکەین؟ !

بەشی نۆیەم

نهێنی هەرەگەورەی هەڵس وکەوتکردن لەگەڵ خەڵکیدا.

لەژێرئەم ئاسمانە بەرزوبەرینەدا، تاکەیەك ڕێگەهەیە بۆئەوەی کەسێك واڵێ بکەیت کارێك بکات.جائایا هیچ جارێك هەڵوێستەیەکت کردووە ولەخۆتت پرسیوە ئەوڕێگەیە کامەیە؟ بەڵێ، تەنها یەك ڕێگەهەیە، ئەویش ڕاکێشانی کەسێکەبۆئەوەی ئارەزوی بچێتەسەرکردنی ئەوکارەی کەتۆدەتەوێت بیکات.

لەبیرت بێت، جگە لەوڕێگەیە، ڕێگەی ترنیە.بێگومان تۆدەتوانیت کەسێك واڵێ بکەیت کاتژمێرەکەی خۆییت پێ بدات، ئەگەر لولەی دەمانچەکەت بکەیتە سەرسنگی.یان هاوکارەکەت واڵێ بکەیت یارمەتیت بدات ئەگەر هەڕەشەی کوشتنی لێ بکەیت.ئەگەر هەڕەشەی شەللاقیش لەهەرمندالێك بکەیت دەتوانیت ئەوەی دەتەوێت پێی بکەیت.وەلێ ئاگاداربە ئەم شێوازەدڕندانەیە، بەرەنجامی مەترسیدار ونەخوازراوی دەبێت. تاکەڕێگەش لەبەردەممدا، بۆئەوەی بتوانم کارێکت پێ بکەم کەمن دەمەوێت بیکەیت، ئەوەیەکە تۆئارەزوت لەچیەپێت ببەخشم.وەلێ

ئایاتۆچیت دەوێت؟ (دکتۆر سیگمۆند فرۆید) کە یەکێکە لەبەناوبانگترین پزیشکە دەروونناسەکانی سەدەی بیستەم، لەوەڵامی ئەوپرسیارەدا، پێی وایەهەمەوو ئەوکارانەی مرۆڤ دەیانکات لەدووپاڵنەری سەرەکیەوە هەڵدەقوڵێن: پاڵنەری سێکس وئارەزوی ئەوەش کەببنە کەسانێکی مەزن.

پرۆفیسۆر(ژۆن دێوی)ش کەیەکێکە لەناودارترین فەیلەسوفەکان لەئەمریکادا، بەشێوازێکی‌تردەربڕی لەوڕاستیەکردووە.دکتۆر (دێوی)دەڵێت: قوڵترین هاندەرلەسروشتی مرۆڤایەتیدا بریتەیەلە(ئارەزوکردنی مرۆڤ لەوەی کەسێکی گرنگ وبەبایەخ بێت).ئەم ڕستەیەت لەبیربێت (ئارەزوکردنی مرۆڤ لەوەی کەسێکی گرنگ وبەبایەخ بێت).ئەم ئارەزوە زۆرگرنگە و، لەنێو ئەم پەڕاوەشدا لەبارەی ماناکانی ئەم ڕستەیەوە زۆر دەخوێنێتەوە وزۆر دەبیستیت.

کەواتە تۆچیت دەوێت؟ شتێکی ئەوتۆت ناوێ.بەڵکوچەندشتێکی کەمت دەوێت، بەلام ئەوشتەکەمە، کەس ناتوانێ نکولی لێ بکات.هەرمرۆڤێکی سروشتی بگریت حەزی لەمشتانەی خوارەوەیە:

١)تەندروستی وپارێزگاری کردن لەژیان.

٢) خۆراك.

٣)خەوتن.

٤) ماڵ وسامان وئەوپێداویستیانەی بەپارەوسامان دەکڕدرێن.

٥)ژیان لەپاشەڕۆژدا.

٦)ڕەزامەندی وتێربوونی سێکسی.

٧) پەروەردەکردنی باشی منداڵەکانی.

٨) هەستکردن بەگرنگی وبایەخی خۆ.

زۆربەی ئەم پێداویستیانە یان ئەم ئارەزوانە (جگەلەیەکێکیان)دەکرێ دەستەبەر بکرێن.وەلێ ئارەزویەکی گرنگ وقولیشی هەیە کەوەك خەو وخۆراك بایەخدارە، بەلام بەدەگمەن فەراهەم دەکرێ.ئەویش ئەوئارەزوەیەکەفرۆید ناوی دەنێت (ئارەزوکردنی ئەوەی کەسێکی مەزن بێت) ئەمەش هەمان ئەوئارەزوەیەکە دیوی ناوی دەنێت (ئارەزوکردن لەوەی گرنگ وبایەخداربێت).

جارێکیان لنکۆلن نامەیەك دەنوسێت وسەرەتای نامەکەی بەم دێرەدەست پێدەکات کەدەلێت: (هەموو مرۆڤێك حەزی لە موجامەلە هەیە)... ولیەم جیمس دەلێت: (قولترین بنەما لەسروشتی مرۆڤدا بریتیە لەبەدەست خستنی ستایش). ئەم باس لە(ئارەزو) یان (هیوا)یان (حەز وتامەزرۆیی) بۆستایشکردن ناکات.بەلکو باس لەبەدەست هێنانی ستایش دەکات .

لێرەدا برسێتیە شەکەتکارەکەی نێو سروشتی مرۆڤ خۆی مەلاس داوە، ئەوکەسە دەگمەنەی کەدەتوانێت برسێتیەکەی دلی تێربکات. تەنانەت کابرای دوکانداریش نیگەران دەبێت بەمردنی.

ئارەزوی هەستکردن بەگرنگی، یەکێکە لەوخەسلەتانەی کەمرۆڤ لەئاژەل جیادەکاتەوە.بۆنمونە : من کاتێ جوتیاربووم لەمیسوری، باوکم بەرازی بچکۆلەوئاژەلی سپی بەخێودەکرد. باوکم ڕاهاتبوو لەسەرئەوەی ئاژەلەکانی لەبازاڕەکانی شاروپیشانگاکانی ئاژەلاندا نمایش بکات کەلەڕۆژئاوای ناوەڕاستداسازدەکران.زۆربەی جارئێمەخەلاتی یەکەممان بەدەست دەهێنا.باوکم هەموو ئەوشریتەشینانەی کەبەخەلات

وەریدەگرتن دەیلکاند بەپارچە مۆزلینێکی سپییەوە.هەرکاتێ میوانمان بهاتایە، پارچەمۆزلینەسپییەکەی دەهێناپێشانی میوانەکانی دەدا، من سەرێکی مۆزلینەکەم دەگرت وباوکیشم سەرەکەی تری دەگرت وشریتەشینەکانمان پیشانی میوانەکان ئەدا.

بەرازەکان هیچ بایەخێکیان بەوشریتەشینانە نەدەداکەبەخەڵات وەریانگرتبوو!.بەڵام باوکم بایەخی پێ ئەدا.ئەوخەڵاتانە وایان لێدەکرد هەست بەگرنگی خۆی بکات.

ئەگەر پێشینانمان بەوشێوەیە حەزیان لەهەستکردن بەبایەخی خۆیان نەکردایە، سەرهەڵدانی شارستانیەت ئەستەم دەبوو، تەنانەت بەبێ ئەوئارەزوەش بەتەواوی دەچووینەقاڵبی ئاژەڵانەوە.

هەرئەم ئارەزوەبوو کەپاڵی نابەونوسەرەهەژار ونەخوێندەوارەکەدەست بکات بەخوێندنەوەی ئەوکتێبەیاساییەدڕاوانەی کەلەبەرمیلی خۆڵ وخاشاکدا دەیدۆزینەوە.لەوانەیە ناوی ئەونوسەرەشت بیستبێت.ناوی لنکۆڵن بوو.هەمان ئەو ئارەزووەش پاڵی بە(دیکینز)ەوە نا، تاکو ڕۆمانە نەمروبەناوبانگەکانی بنوسێت، یان (کریستۆڤەر ڕین)ی هاندا سەمفۆنیا قەشەنگەکانی دابنێت، یان ڕۆکفیلەریشی هاندا بۆئەوەی ملیۆنەها دۆلار کۆبکاتەوە!.

هەمان ئەم ئارەزوەیە وادەکات دەوڵەمەندترین پیاوی شارەکەی تۆهەوڵ بدا بۆئەوەی خانویەك بکاتەوە کەزۆر لەپێویستی خۆی زیاتربێت.

هەمان ئارەزوە تۆش هان ئەدا نوێترین قۆندەرە لەپێ بکەیت وتازەترین ترۆمبیل لێ بخوڕیت وکاتێ باسی منداڵەکانیشت ئەکەیت، باسی منداڵەزیرەکەکانت بکەیت!!.

هەمان ئارەزوو منداڵ وهەرزەکارەکان هاندەدات ببنەتاوانبار وئەندامی باندەکان... (أ.ب مالرۆنی) کەکۆنەئەفسەرێکی پۆلیسی نیویۆرکە دەڵێت: هەرزەکارە.ئاساییەکان، گیانی من گەراییان تێدایە..یەکەم داواکارییان ئەوەیە وێنەیان لەڕۆژنامەکاندا بڵاوبکرێتەوە وەك: بابی ڕۆس ولاگۆردیا وئەنیشتاین ولیندبرگ وتۆسکانی ، یان وەکو ڕۆزڤلت!!.

ئەگەرتۆ پێم بڵێیت چۆن هەست بەبایەخی خۆت دەکەیت.ئەواپێت ئەڵێم تۆچۆن کەسێکیت.ئەم هەست کردنە کەسایەتی تۆدیاری دەکات.گرنگترین شتیشەکەپەیوەندی بەتۆوە هەبێت.بۆنمونە: ڕۆکفیلەر بەوشێوەیە هەستی بەگرنگی خۆت دەکرد کە ماڵ وسامان ببەخشێت بۆکردنەوەی نەخۆشخانەیەکی تازەلەوڵاتی چین.بۆچارەسەرکردنی ئەوهەژارانەی کەنەبینیبونی و نەدواتریش دەی بینین.دیلینگر لەلایەکی ترەوە.بەشێوەیەك هەستی بەگرنگی خۆی دەکرد کەببێتە سەرۆکی باندێکی دزین وتالانکردنی بانکەکان.

ئەودەمەی پیاوانی پۆلیس سەرقاڵی شوێنپێ هەڵگرتنی بوون، لەکێڵگەیەکی ناوچەی (مینسوتا)دا، خۆی حەشاردا و گوتی: (من دیلینگرم).زۆرشانازی دەکرد بەوەوە دوژمنی یەکەمی گەلە.ئینجاگوتی: (هیچ ئازارتان نادەم، بەڵام من دیلینگرم).

بەڵێ، جیاوازی هەرە گرنگی نێوان ڕۆکفیلەر ودیلینگر، بریتیە لەشێوەی هەستکردنیان بەبایەخی خۆیان.ئەمیان لەڕێی بەخشینی ماڵ

وسامانەوە هەست بەبایەخی خۆی دەکات، ئەویان لەرێی دزین وشکاندنی بانکەکانەوە.

مێژوپرە لەنمونەی سەرنج ڕاکێش، سەبارەت بەهەندێ کەسایەتی ناودارکەهەوڵ وتەقالایان داوە لەپێناوی هەستکردنیان بەبایەخی خۆیاندا.تەنانەت جۆرج واشنتۆن پێی خۆش بووبەناوی (خاوەن شکۆسەرۆکی وڵاتە یەکگرتوەکان) بانگ بکرێ.کۆڵۆمبسیش نازناوی(ئەمیراڵی دەریا)ی پێ خۆش بوو.کاترینی مەزنیش هەرگیز ئەونامانەی نەدەکردەوە کەلەسەریان نەنوسرایە (شاژنی خاوەن شکۆ)... .هاوسەرەکەی لنکۆڵنیش کاتێ لەکۆشکی سپیدابوو، وەك پڵنگ هاشاوڵی بردبۆ (گرانت) خان وبەسەریداقیڕاندنی(جۆن دەوێرێت لەبەرانبەرم دابنیشیت، بەرلەوەی خۆم بانگهێشتت بکەم؟)....

هەندێ کەس لەنەخۆشین چاك دەبنەوە لەپێناوی ئەوەدا بایەخ وسۆزی خەڵك بەلای خۆیاندا ڕابکێشن، تاکولەوڕێگەیەوە هەست بەبایەخی خۆیان بکەن.باخاتوو(ماکینلی) بەنمونە وەربگرین. ئەم ژنە بەوشێوەیە هەستی بەبایەخی خۆی کرد کەمێردەکەی هەموو کار وبارەکانی دەوڵەت فەرامۆش بکات ولەلای بمێنێتەوەتاکو خەوی لێ دەکەوێت.یاخود جارێکیان حەزی تینوی بۆهەستکردن بەگرنگی خۆی بەوە تێرکرد کەمێردەکەی لەلای بمێنێتەوە تاکوپزیشك چارەسەری ددانی دەکات.لەکاتێکدا مێردەکەی سەرۆکی ئەمریکابوو، وادەیەکی گرنگیشی هەبوولەگەڵ (جۆن های)دا!!!

خاتوو (ماری ڕۆبرتس) بەسەرهاتنی خانمێکی بۆگێڕامەوە کەتەنها بۆئەوەی هەست بەگرنگی خۆی بکات، کەمئەندام ببوو، پەکی

کەوتبوو. خاتوو ڕینهارت دەڵێت: (ڕۆژێکیان، دەبوئەوژنە ڕووبەڕووی مەسەلەیەك بێتەوە، لەوانەیە مەسەلەی بەساڵاچون وشونەکردنی بێت. ساڵەکان بەسەریدا تێ دەپەڕین وئەم هەربەتەنهایی مابویەوە. بۆیە بەتەواوی داڕوخا. بەهۆی بیرکردنەوە لەم حاڵە، نەخۆش کەوت وبۆماوەی دە ڕۆژ لەجێگەدا کەوت. دایکی خواردنی بۆدەهێنا وخزمەتی دەکرد. ڕۆژێکیان دایکیشی مرد! کەچی لەدوای چەندهەفتەیەك، ئەوخانمەی کەپێشتر پەکی کەوتبوو، چاك بویەوە ولەجێگەکەی قوت بویەوە وجلەکانی لەبەرکرد وگەڕایەوە بۆنێو ژیانی پێشوی... دیارە ئەم ژنە لەپێناوی سەرنج ڕاکێشانی دایکی بەلای خۆیدا، کەمئەندام ببوو.

هەندێ لەسەرچاوەکان باس لەوەدەکەن کەهەندێ کەس بەڕاستی شێت دەبن بۆئەوەی لەدونیای خەونەکانی شێتیدا هەست بەگرنگی خۆیان بکەن، ئەو گرنگیەی کەلە دونیای سەختی واقیعدا هەستی پێ ناکەن. لەنەخۆشخانەکانی ئەمریکاشدا، ئەونەخۆشانەی هەست بەئازارە دەرونیەکان دەکەن، ژمارەیان زۆرزیاترە لەجۆرە نەخۆشیەکانی‌تر. ئەگەر تۆلەتەمەنی پەنجاساڵیدا ولەویلایەتی نیویۆرك نیشتەجێیت، ئەوا هەلی چونەژورەوەت بۆشێتخانە لەتەمەنی حەفتاساڵیداالەنێوان یەك بۆبیست دایە.

ئەی هۆکاری ئەم شێتبونە چیە؟

هیچ کەسێك لەتوانایدانیە وەڵامی پڕا وپڕی ئەم پرسیارە بداتەوە، بەڵام ئێمە دەزانین هەندێ نەخۆشینی وەك(سفلس وداڕوخانی دەمارەکان) دەبنەهۆی تێك چونی شانەدەماریەکان وشێت

بوون.لەڕاستیدا، نیوەی نەخۆشینەدەماریەکان دەگەڕێنەوە بۆ هۆکاری ئەندامی، وەك ئەوەی مێشك توشی شێتی بوبێت، هەروەها کحول وبریت.وەلێ نیوەکەی تری(کەجێگەی گرنگی پێدانی ئەم بگرە وبەردەیە) نیوەی ڕاستی ئەوخەڵکانەی شێت دەبن هیچ کێشەیەکیان لەشانە دەماریەکاندانیە.چونکەکاتێ پشکنینی وردی تاقیگەییان بۆئەنجام دەدرێ.دەردەکەوێ هیچ کێشەیەك لەخانەکانی مێشکیاندا نیە، مێشکیان ڕێکوپێکە وەکومێشکی من وتۆ.

دەی کەواتە بۆچی ئەوجۆرە کەسانە شێت دەبن؟

بەم دواییانە ئەم پرسیارەم ئاراستەی سەرۆکی پزیشکەکانی یەکێك لەگرنگترین نەخۆشخانەی شێتەکان کرد.ئەم نۆژدارەکەبەهۆی لێهاتویی خۆیی وشارەزایی لەنەخۆشیەدەماریەکاندا بڵندترین پۆستی پێ درابوو.بەڕاشکاوی پێی ڕاگەیاندم کەوەڵامی ئەم پرسیارە نازانێت وتێ ناگات بۆچی خەڵکی شێت دەبن... ئەوەیشی بۆ دووپات کرمەوە کەهیچ کەس وەڵامی تێر وتەواوی ئەوپرسیارەی لانیە.لەگەڵ ئەوەشداگوتی: (زۆربەی ئەوانەی شێت دەبن، لەوشێت بونەیاندا هەست بەگرنگی خۆیان دەکەن.ئەوهەستەی کەلەجیهانی واقیعدا نەیانتوانیوە پێی بگەن.دواترئەم بەسەرهاتەی بۆگێرامەوە: (ئافرەتێکی نەخۆشم لایە، ئەم ئافرەتە لەشوکردنیدا بەختەوەر نەبووە.ئەم حەزی لەخۆشەویستی وتێربونی سێکسی ومنداڵ وپێگەی کۆمەڵایەتی بووە، بەڵام ژیان ئەم هیوایانەی ئەوی تاساند.مێردەکەی خۆشی نەدەویست، تەنانەت ئامادەنەبوو نانی لەگەڵدا بخوات.ناچاری دەکردنانی بۆبێنێتە ژورە

تەنهاییەکەی خۆیەوە.نەمنداڵی بوو، نەهیچ پێگەیەکی کۆمەڵایەتیشی دەستکەوت.بۆیە لەئەنجامداشێت بوو.لەخەیاڵیدا لەمێردەکەی جیابوەتەوە وشۆرەت وناوی پێشوی خۆی بۆگەڕاوەتەوە.ئێستا پێی وایە شوی بەپیاوێکی ئۆرستۆکراتی ئینگلیزی کردوە.بۆیە هەمیشەپێداگری دەکات، کە بە(سمیس خان) بانگ بکرێت.

سەبارەت بەمنداڵیش، لەخەیاڵیدا هەمووشەوێك منداڵێکی دەبێت.هەرکاتێ دێم بۆسەردانی پێم دەڵێت: دکتۆرگیان، دوێنێ شەومنداڵێکم بوو.ژیان.هەموو خەونەکانی ئەم ژنەی لەسەرگابەردی واقیع وردوخاش کرد، وەلێ لەدورگە دڵڕفێنەکانی شێتیدا، خەونەکانی دێنێتەدی (دەربڕینی وەرگێڕ).

ئایا ئەمەشێکی تراژیدیە؟ نازانم.پزیشکەکەی پێمی گوت: (ئەگەربتوانم دەست ببەم وهۆشی بهێنمەوەجێی خۆی وچاکی بکەمەوە.هەرگیز چاکی ناکەمەوە.چونکە ئەوئافرەتە بەوشێتیەوە بەختەوەرترە).

هەندێ لەشێتەکان لەمن وتۆبەختەوەرترن.زۆرێك هەن لەشێت بونیان چێژ وەردەگرن.بۆچی نا؟ ئاخەر توانیویانە گرفتەکانیان چارەسەربکەن.دەتوانن هەرلەجێی خۆیانەوە چەکێکت بەنرخی یەك ملیۆن دۆلاربۆئیمزابکەن!!یان کارتێکت پێ بدەن، بۆچاوپێکەوتنی(ئاغاخان).لەمیانی جیهانی خەونەکانیانەوە هەست بەوگرنگیە دەکەن، کەلەقولاییەکانی ناخیاندا حەزیان پێ کردووە. ئەگەر کەسانێك هەبن تاسنوری شێت بوون تینوی هەستکردن بەگرنگی خۆیان

بن.کەواتە بیربکەرەوە لەو مۆجیزانەی کەدەتوانین لەڕێی ستایش کردنی ڕاستگۆیانەی بەرانبەرەکانمانەوە بەدەستی بێنین.

دووکەس لەمێژوداهەن، کەهەریەکێکیان سالانە یەك ملیۆن دۆلار دەستکەوتیان بوو، یەکەمیان(والتەرکرایزلەر)ەو، دووەمیان (چارلزشواب)ە.

بۆچی (ئەندریۆکارنگی) سالانەیەك ملیۆن دۆلاری دەدایە شواب، واتە بۆهەر ڕۆژێك زیاترلەسێ هەزار دۆلار؟ .

ئایا(ئەندریۆکارنگی) سالانە یەك ملیۆن دۆلاری ئەدایە شواب، چونکە شواب زۆر بیلمەت بوو؟ نەخێر.ئەی لەبەرئەوەی پێی ئەدا کەشواب لەهەرکەسێکی ترزیاترشارەزای پیشەسازی پۆلابوو.نەخێر.چارلزشواب، خۆی باسی ئەوەی بۆکردم کەچەندین کرێکاری هەیە هەموو کارەکانی بۆدەکەن ولەخۆیشی شارەزاترن. شواب دانی بەوەدا ناکەئەم مووچەیە لەپای تواناکانیدالەمامەلەکردن لەگەل خەلکیدا وەردەگرێ.پرسیارم لێکرد، چۆن ئەم توانایە وەگەڕدەخات.فەرموو لەگەل نهێنیەکەیدا(لەدەمی خۆیەوە) کەبەچەند وشەیەك دەری بڕین.هەقە وشەکانی لەسەر برۆنزهەلبکەنرێن وبەهەموو مال وقوتابخانەیەکدا هەلبواسرێن... پێویستە مندالان فێری ئەو وشانەبکرێن، لەبری ئەوەی سەرقال بکرێن بەفێربونی لاتینیەوە یان زانینی بڕی ئەوبارانەوە کەسالانە لەبەڕازیل دەبارێت!!.ئەگەر ئەم وشانە بکەینە کردەوە، ژیانی منیش وتۆش دەگۆڕن.

شواب گوتی: (پێم وایە ئەوتوانایەی کەهەمە بۆدروستکردنی دڵگەرمی لەنێو خەڵکیدا، مەزنترین خەزنەیە کەمن هەمە ، ستایش کردن وهاندانیش تاکە ڕێگەیەکە بۆگەشەدان بەناخی مرۆڤ.

هیچ شتێك نیە بەئەندازەی ڕەخنەی ئەوانەی لەئاستی بالاتردان، ئارەزوەکانی ناخی مرۆڤ بکوژێت.بڕوام بەوەهەیە مرۆڤ هانبدرێ بۆکارکردن.لەبەر ئەوەئارەزوم لەستایش کردنە، نەك لەدوو ڕوویی..هەرشتێك دڵم گرتی، لەناخی دڵمەوە دەست گوشادانە ستایشی دەکەم).

شواب ئاوای دەکرد.ئەی مرۆڤی ئاسایی چی دەکات؟ تەواوپێچەوانە دەکات.ئەگەر شتێکی بەدڵ نەبێت تورەدەبێت وهەڵدەچێت.ئەگەر شتێکیشی بەدڵ بێت، بێدەنگ دەبێت.

پاشتر شواب ئاشکرای کرد: (لەماوەی ژیانمدا، چاوم بەزۆرێك لەکەسایەتیە بایەخدارەکان لەهەموولایەکی جیهانەوە کەوتووە... تائێستا کەسایەتیەکم نەدیوە کەلەڕێی بەکارهێنانی گیانی ڕەخنەگرتنەوە توانیبێتی کاری باشتربکات، وەك لە بەکارهێنانی گیانی پێکەوە گونجان).

پاشان بەڕاشکاوی گوتی: (یەکێك لەهۆکارەکانی سەرکەوتنی ئەندریۆ کارنگی، بریتی بوولەوەی کەئەو بەئاشکرا ونهێنی ستایشی یاریدەدەرەکانی خۆیی دەکرد.تەنانەت لەسەرکێلی گۆڕەکەیشی ڕستەیەکی نوسیبوو کەستایشی یاریدەدەرەکانی لێ دەچۆڕا... نوسیبووی: (ئەم گۆڕە، ئارامگەوی کەسێکە، توانیبوی ئەوکەسانە لەخۆی نزیك بکاتەوە کەلەخۆی زیرەك تربوون)!!.

ستایش کردنی دڵسۆزانە، یەکێك بوو لەنهێنییەکانی سەرکەوتنی ڕۆکفیلەر لەهەڵس وکەوت کردن لەگەڵ خەڵکیدا.بۆنمونە، جارێکیان یەکێك لەهاوکارەکانی بەناوی (ئیدواردبیدفۆرد) بەهۆی مۆرکردنی گرێ بەستێکی خراپەوە لەباشوری ئەمریکا.یەك ملیۆن دۆلار زیانی کرد... لەم کاتەدا ڕۆکفیلەر دەیتوانی ڕەخنەبگرێت.بەڵام دەیزانی(ئیدوارد) ئەوەی لەتوانایدا بووە، بەگەڕی خستوە، کەچی گەشتۆتە ئەو وئەنجامە وکۆتایی بەکێشەکە هێنا.لێرەدا ڕۆکفیلەر بیانویەکی دۆزیەوە بۆ ئەوەی ستایشی بکات.لەبەرئەوە پیرۆزبایی لێکرد کەتوانیویەتی ٦٠٪ی ئەوپارەیە لەفەوتان ڕزگاربکات کەبۆئەو مامەڵەیە تەرخان کرابوو.بۆیە بەدەم ستایش کردنیەوەگوتی: (شتێکی باشە... ئێمەهەمیشە واناکەین).

جارێکیان پەنام بردە بەر ڕۆژوگرتن.ماوەی شەش ڕۆژو شەش شەو بەبێ نانخواردن مامەوە.ئەمەشتێکی سەخت نەبوو.بەڵکو لەڕۆژی شەشەمدا کەمتر لەڕۆژی دووەم هەستم بەبرسێتی دەکرد.لەگەڵ ئەوەشدا دەزانم، تۆش دەزانیت، خەڵکی بڕوایان وایە گوناهێکی گەورەدەکەن ئەگەرخێزان وهاوکارەکانیان بەبێ نان بۆماوەی شەش ڕۆژ بهێڵنەوە.کەچی جاری واهەیە شەش ساڵ وزیاتریش وازیان لێ دەهێنن بەبێ ئەوەی ستایشێکی دڵسۆزانە بدەن بەگوێیاندا (لەکاتێکدا ستایشکردنی دڵسۆزانە خۆراکی گیانە-وەرگێڕ).

کاتێکیش(ئەلفردلانت)ڕۆڵی سەرەکی گێڕاله(یەکخستنەوەی ڤیەننا)دا، گوتی: (پێویستم بەهیچ نیەجگە لەتێرکردنی عیزەتی نەفسم)!.

ئێمەخۆراکی لەش دەدەین بەمنداڵەکانمان وهاوڕێکانمان، بەڵام زۆربەدەگمەن عیزەتی نەفسان تێردەکەین.گۆشت وپەتاتەیان پێ ئەدەین

بۆئەوەی وزەیان تێدادروست بێت.کەچی خۆمان بەدووردەگرین لەوەی وشەی نەرم وناسك وستایش كردن بدەین بەگوێیاندا... هەرچەندە ئەو وشانە بۆماوەی چەندین ساڵ وەکوجریوەی ئەستێرەکانی بەرەبەیان لەمێشکیاندا دەمێننەوە.

هەندێ لەخوێنەران لەکاتێکدا ئەم دێڕانە دەخوێننەوە، دەڵێن: (ئەمە قسەیەکی پوچە وماستاوکردنە!ئەم شێوازەم تاقی کردۆتەوە وهیچ سودێکی نیە-لەگەڵ زیرەکەکاندا سودی نیە)!.

بێگومان، زۆر بەدەگمەن ماستاوکردن وڕوپامایی لەگەڵ کەسانێکی زیرەك وچاوکراوەدا سودی دەبێت.چونکە شتێکی هیچ وپوچ وبێ مانا ودرۆزنانەیە... بۆیە هەردەبێ شکست بێنێت... ڕاستەخەڵکانێکی زۆر تینوی ستایش کردنن، تەنانەت هەمووشتێ قووت ئەدەن وەك چۆن پیاوێکی برسی هەڵپەدەکات وگیا وکرمەکانیش پێکەوە دەخوات!.

بەڵام بۆچی، بۆنمونە، برایانی مەدیفانی، کەهەریەکەیان پترلە ژنێکیان هەبوو لەبواری فرەژنیدا سەرکەوتنیان بەدەست هێنا؟ بۆچی ئەوانەی نازناوی (شازادەکان)یان هەڵگرتبوو، توانیان لەگەڵ دووان لەبەناوبانگترین ئەستێرە جیهانیەکانی شاشە(بریمادۆنا) و(بربارە هاتون).هاوسەرگیری بکەن کەئەودوانە ملیۆنەها دۆلاریشیان هەبوو؟

بۆچی؟ چۆن توانییان وابکەن؟.

(روجرزسانت) لەوتارێکی‌دا کەلەڕۆژنامەی(ئازادی)دابڵاوی کردەوە دەڵێت: (ڕاهێنانی ژنان لەلایەن مەدیفانیەوە، بەیەکێك لەشتەتەمومژدارەکانی ڕۆژگار لەقەڵەم ئەدرێ).

هونەرمەندی مـەزنی جیهـانی(پۆلانیفاری) ئەومەسـەلەیە شیدەکاتەوە ودەڵێـت: (ئـەوان لەهـەموو ئەوپیاوانـەی مـن ناسیومن زیـاتر لەهونـەری پیاهەڵـدانی ژن زیـاتر تێدەگـەن. هونـەری پیاهەڵـدانیش لـەم چـەرخەدا دەگمەنـە.دووپـاتی دەکەمـەوە ئەمـە نهێنـی ڕاهێنـانی ژنانـە لەلایـەن مدیفانیەوە).

تەنانـەت شـاژنە ڤیکتۆریـاش لـەباربوو بۆپیاهەڵـدان.(دیزرائیلـی)دان بـەوەدا ئـەنێت کەلەهـەڵس وکـەوت کردنیـدا لەگـەڵ شـاژندا زیـادەڕەوی دەکردلەپیاهەڵدانیـدا.وەلێ (دیزرائیلـی)هـەموو سیاسـەتەکانی دیکـەی نێوئیمپراتۆریـــەتی بـــەریتانی زیرەکترولێزانتربـــوو. بەڵکوبلیمـــەت بـوو.ئەوشـتەش کەسـودی بەوگەیانـدوە، لەوانەیـە سـود بـەمن وتـۆ نەگەیـەنێت.چـونکە لـە مـاوەی درێژخایەنـدا، پیاهەڵـدانێ زیـادەڕەوی تێداکرابێ بەزیان دەشکێتەوە، ئەویش وەکوپارەی ساختە، ئەگەر بتـەوێ خەرجی بکەیت، کێشەت بۆدروست دەکات.

ئـەدی جیـاوازی چـیە لـەنێوان سـتایش و ڕوپامایيـدا؟ جیاوازیەکـە زۆرسـادەیە، یەکـەمیان ڕاستگۆیانە ودووەمیـان درۆزنانەیـە. یەکـەمیان لەدڵەوەدێتـــەدەرێ ودووەمیـــان لەدەمـــەوە دێتـــەدەرێ.یەکـــەمیان خودپەسـەندانە نیـە، بـەڵام دووەمیـان خـود پەسـەندانەیە.یەکـەمیان لەئاستی جیهانیدا ڕێزی لێدەگیرێت.دووەمیان کەس ئارەزوی لێ نیە.

جارێکیـان پەیکـەرێکی نیـوەیی ژەنـراڵ (ئۆبردیگـۆن)م لەکۆشـکی (چـابوڵتیک)ی شـاری(مەکسیکۆ)بینـی.لـەدامێنی پەیکەرەکـەدا ئـەم چەندوشـەدانایانە، کەلەفەلـسەفەکەی ئۆبریگـۆن وەرگیرابـوون:

نوسرابونەوە: (لەودوژمنانە مەترسە کەپەلامارت ئەدەن، سڵ لەوهاوڕێ ودۆستانە بکەرەوە کەڕوپامایت بۆدەکەن).

نەخێر!هەرگیز پێشنیاری ڕوپامایی ناکەم، مەسەلەکە لەوەتێ دەپەڕێ.من باس لەشێوازێکی تردەکەم لەژیاندا.لێم گەڕێ بادووبارەی بکەمەوە: باس لەشێوازێك تر، ڕێگەیەکی تردەکەم لەژیاندا.

پادشا(جۆرجی پێنجەم)کۆمەڵێ پەندی لەلایە کەلەسەردیواری نوسینگەکەی لەکۆشکی (بوکینگهام)داهەڵکۆڵراون.یەکێك لەو پەندانە دەڵێت: (فێرم بکەپیاهەڵدانی بێ نرخ قبوڵ نەکەم ونەیڵێم) ڕوپاماییش هیچ نیەجگە لەپیاهەڵدانێکی بێ نرخ.جارێك پێناسەیەکی ڕوپامایم خوێندەوە، هەقە ئەوپێناسەیە هەمیشە دووبارەبکرێتەوە، پێناسەکە دەڵێت: (ڕوپامایی بریتیەلەوەی هەواڵی ئەوەبدەیتە کەسی بەرانبەر کەخۆی پێی خۆشە، یان خۆی بڕوای وایە ئەوشتانەی تێدایە)واتە ڕوپامایی ئەوەیە بەگوێرەی بڕوای بەرانبەرەکەت بەخۆی، پیایدا هەڵبدەیت(وەرگێڕ).

هەرکاتێ شتێکی دیاریکراو نەبێ بیری لێ بکەیتەوە، ئەوا(٩٥٪)ی کاتەکانمان بەبیرکرنەوە لەخۆمان بەسەردەبەین.ئێستاش، ئەگەر بۆماوەیەك دەست هەڵگرین لەبیرکردنەوە لەخۆمان وبیرلەچاکەکانی کەسانی بەرانبەرمان بکەینەوە، هەرگیز پێویستمان بەوەنابێت پەنابەرینەبەر ڕوپامایی وستایشکردنی درۆزنانە.(ئەمرسونا)دەڵێت: (چاوم بەهەرکەسێك بکەوێت، پێم وایە لەڕوویەکەوە لەمن باشترە.لێرەوە ئیدی دەتوانم لێیەوە فێرببم).

ئەگەر ئەم شتەبۆ(ئەمرسۆنا) ڕاست بێت، ئەی ناگونجێت بۆمن وتۆیش ڕاست بێت؟ باكەمێك دەست كۆتاكەین لەچاكە وپێداویستیەكانی خۆمان وهـــەوڵ بـــدەین تایبەتمەنـــدی وچـــاكەكانی بەرانبـــەرەكانمان بدۆزینـــەوە.دواتـــر ڕوپامـــایی لەبیربكـــەین... ستایـــشی ڕاســـتگۆیانە ودڵـــسۆزانە بەكاربێنـــە.دڵـــسۆزبە لەســـتایش كردنـــدا ودەســـت گوشادبەلەپیاهەڵدانیدا.ئەگـەر وابویـت خـەڵكی ڕێـزی قسەكانت دەگرن وبـەپیرۆزیان دادەنـێن، بەدرێـژایی ژیانیـان لەگوێیانـدا نـەمردەبێت ودەزرنگێتـەوە.تەنانـەت لـەدوای ئـەوەش خـۆت قـسەكانت لـەبیر دەچێ.خەڵكی گوتەكانت دەڵێنەوە.

بەشی دەیەم

هەرکەس بتوانێ وابکات، هەموو جیهان هی ئەوە.
هەرکەسیش نەتوانێت بەتەنهایی ڕێگە کە دەبڕێ.

هەموو هاوینێك بۆ ڕاوەماسی دەچم بۆ ماین.من بۆخۆم زۆر حەزم لە فرێز وکرێمایە.سەرسامم بەوەی ماسیەکان حەزیان لەخواردنی کرمە.بەڵام، کاتێ دەچم بۆ ڕاوەماسی، بیرلەوەناکەمەوە کەخۆم حەزم لەچیە.بەڵکو بیرلەوە دەکەمەوە کەماسیەکان حەزیان لەچیە.بۆیە نایەم تامی فرێزوکرێمابکەم بە قولاپەکەوە.نا، دێم کرمێك دەخەمە بەردەمی ماسیەکە و پێی دەڵێم: (حەزناکەیت ئەمەت دەست بکەوێت؟).

کەواتە بۆچی لەڕاوکردنی مرۆڤەکانیشدا ئەم لۆژیکە وەکارنەبەین؟ لویدجۆرج وای دەکرد.کاتێ پیاوێ لێی پرسیەت کەئایا لەپاش ئەو هەموو سەرکردە سەربازیانەی وەك(وێلسۆن وئورلندۆ، کلیمنصو)کەڕۆشتن ولەبیرچونەوە، چۆن چۆنی مانەوەی خۆی لەدەستەڵاتدا مسۆگەردەکات؟ ... لەوەڵامداگوتی: ئەگەرفەزڵی مانەوەی بۆشتێك بگەڕێتەوە، لەوانەیە بۆئەو ڕاستیەبگەڕێتەوە کەفێری

بووە.ڕاستیەکەش ئەوەیە (ئەوتامە بەکاربێنیت کەلەگەڵ نێچیرەکەیدا دەگونجێت).

کەواتە بۆچی باس لەوە دەکەین کەخۆمان دەمانەوێت؟ ئەمەشتێکی منداڵانە وهیچ وپوچە.ئاساییەگەر بایەخ بەوە بدەیت کەخۆت ئەتەوێ.چونکە هەتا هەتایە هەروادەبیت وهەرگرنگی بەوە ئەدەیت کەخۆت دەتەوێ... هەموومان وەك تۆواین: ئێمە گرنگی بەوە ئەدەین کەخۆمان حەزمان لێیەتی.

بەم پێیە، تاکەڕێگە بۆئەوەی کاریگەری لەسەر بەرانبەرەکەت دابنێیت، بریتیەلەوەی باسی ئەوشتەی بۆبکەیت کەئەوخوازیاریەتی و، بۆی ڕوون بکەیتەوە کەچۆن دەتوانێ ئەوشتە بەدەست بێنێت.

سبەینێ، کاتێ ویستت دڵی کەسێك ڕابکێشیت بۆئەوەی کارێك بکات، ئەوەت لەبیربێت.بۆنمونە: ئەگەر ویستت کوڕەکەت جگەرەنەکێشێ بەئامۆژگاری مەکە وباسی ئەوەیشی بۆمەکە کەخۆت حەزت لێیەتی.بەڵکو بۆی ڕوون بکەرەوە کەلەوانەیە جگەرەکێشان ببێتەهۆی دواخستنی لەیاری(بایسبۆڵ) یان لە(ڕاکردن)دا.

زۆرباشترە ئەو ڕاستیەت لەبیربێت، ئیترهەڵس وکەوت لەگەڵ منداڵدا بکەیت یاخود لەگەڵ مەیموندا.بۆنمونە: ڕۆژێکیان(ڕۆلف والدۆ ئەمرسۆن)وکوڕەکەی هەوڵیان ئەسپێك بخەنە تەویلەکەیەوە، بەڵام ئەمانیش هەمان هەڵە بەربڵاوەکەی ناوخەڵکیان دەکرد، هەڵەکەش بیرکردنەوەیە لەوەی خۆیان دەیانوسیت.ئەمرسۆن پاڵی دەنا وکوڕەکەیشی لەپێشەوە ڕای دەکێشا.کەچی ئەسپەکەش وەکوئەوانی دەکرد: ئەویش بیری لەوەدەکردەوە کەخۆی دەیویست.قاچەکانی

لەزەوی توندکرد وبەهیچ شێوەیەك ملی نەئەدا بەوەی لەوەڕگاکە بەجێ بهێڵێت.

کارەکەرێکی ئیرلەندایی ئەو دیمەنەی بینی... ئەوئافرەتە نەیدەزانی وتاربنوسێت وکتێب دابنێت.وەڵێ(بەلای کەمەوە لەم بوارەدا) لەئەمرسۆن زیاتر شارەزای حیکمەتی ئەسپەکەبوو.بیری لەوە کردەوە کەئەسپەکە دەیویست.هات پەنجەی خستە دەمی ئەسپەکەوە تاکو بیمژێت.ئیدی بەوشێوەیە ئەسپەکەی بردە ناوتەویلەکەوە.

هەموو ئەوکارانەی لەکاتی لەدایك بونتەوە تائێستا کردوتن، بەهۆی ویست وخواستی خۆتەوە بووە.ئەی ڕات چی بووکاتێ بڕە پارەیەکت بەخشیە خاچی سور؟ بەڵێ، تەنانەت ئەم کارەش لەویاسایەی لێی دەدوێین ڕیزپەڕنابێت.تۆبۆیە پارەت بەخشیوەتە خاچی سوور چونکە ویستوتە هاوکاریەك پێشکەش بکەیت وکارێکی مرۆڤ دۆستانەی پیرۆزبکەیت.

چونکە ئەگەرئەم هەستەت پترلەپارە کەلامەبەست نەبوایە، هەرگیز پارەت نەدەبەخشی.بێگومان، یان لەوانەیە بۆیە پارەت بەخشیبێ، چونکەشەرمت کردوە لەوەی پارەنەبەخشیت، یان لەبەرئەوە بوو کەسێك داوای ئەوەی لێکردویت... بەڵام شتێك هەیە جێگەی دڵنیاییە، ئەویش ئەوەیە تۆبۆیە ئەوپارەیەت بەخشیوە، چونکە لەوپارە بەخشینەدا ئارەزوت لەشتێ بووە کەبەو هۆیەوە دەست گیرت بێ.

پرۆفیسۆر (هاری أ.ئۆفرستریت)لەپەرتوکە بەناوبانگەکەیدا: (**التأثير بالتصرف الانساني**)دەڵێت: (لەبنەڕەتەوە کارلەئارەزوی ئێمەوە هەڵدەقوڵێت... باشترین ئامۆژگاریش بۆئەوکەسانەی هەوڵی قەناعەت

پێکردن دەدەن لەکاردا یان لەماڵ وقوتابخانە وسیاسەتیشدا ئەوەیە: یەکەم، لەناخی کەسی بەرانبەرتدا ئارەزویەك دروست بکە، هەرکەس بتوانێ وابکات هەموو جیهان هی ئەوە، هەرکەسیش نەتوانێ بەتەنهایی ڕێگەکە دەبڕێ).

(ئەندریۆ کارنگی) ئەوگەنجە ئۆسکۆتلەندایيە هەژارەی کەلەسەرەتاوە لەبەرانبەر کاتژمێرێ کارکردندا دووسەنتی وەردەگرت، کەچی دواترسێ سەد وشەست وپێنج ملیۆن دۆلاری کۆکردەوە. هەرلەسەرەتای ژیانیەوە فێری ئەوڕاستیەببوو کەتاکەڕێگە بۆئەوەی کاریگەری لەسەرخەڵك دابنێیت بریتیە لەباسکردنی ئەوشتانەی کەکەسی بەرانبەر ئارەزوی لێیەتی... ئەندریۆ تەنها چوارساڵ ڕۆشتە قوتابخانە، لەگەڵ ئەوەشدا فێربوو چۆن هەڵس وکەوت لەگەڵ خەڵکیدابکات. نمونەیەك لەوبارەیەوە: خوشکی هاوسەرەکەی زۆرنیگەران بووسەبارەت بەهەردوو کوڕەکەی کەلە(ییل)بوون. ئەو دوو کوڕە بەتەواوی نغرۆ وسەرقاڵی نێوکار وبارەتایبەتیەکانیان ببوون. بەئەندازەیەك نەیان دەپەرژایە سەرئەوەی نامەی بۆبنوسن، یان هیچ نەبێ وەڵامی ئەو نامانە بدەنەوە کە دایکە هەژارەکەیان بۆی دەناردن.

کارنگی گرەوی لەسەر سەد دۆلارکرد، کەدەتوانێ نامەیەك بۆئەو دووکوڕە بنوسێت ولەڕێی پۆستەشەوە وەڵامەکەی وەربگرێتەوە، بەبێ ئەوەی خۆیشی داوای وەڵامیان لێ بکات. ئەوەبوو نامەیەکی بۆهەر دوو کوڕەکەی نوسی وتیایدا گوتبووی نیازی وایە یەکی پێنج دۆلاریان بۆبنێرێت.

وەڵێ لەبیری چوو بوو پارەکەبخاتە ناونامەکەوە.هێندەی نەبرد لەڕێی پۆستەوە وەڵامی نامەکەی وەرگرتەوە وتیایدا سوپاسی مامەئەندرێی خۆشەویستیان کردبوو لەسەرئەونامەجوانە- ئیتر تۆش خۆت دەتوانی ڕستەکە تەواوبکەیت.

لەوانەیە تۆش ئارەزوت لەوەبێ کەسێك والێ بکەیت کارێك بکات.وەڵێ بەرلەوەی هیچ قسەیەك بکەیت.ڕابوەستە ولەخۆت بپرسە: (چۆن دەتوانم وای لێ بکەم حەزی لەکردنی ئەوکارەبێت؟)

ئەم پرسیارە ڕێدەگرێت لەوەی باسی ئارەزوەکانی خۆمان بۆخەڵك بکەین... ماوەیەك ڕاهاتبووم لەسەر ئەوەی لەئوتێلێکی شاری نیویۆرکدا هەموو وەرزێك بۆماوەی بیست شەو هۆڵێکم بەکرێ دەگرت بۆئەوەی وتاری تیابدەم و وانەی تێدا بڵێمەوە. لە سەرەتای وەرزێکدا، سەرسام بووم کاتێ زانیم دەبێ سێ بەرانبەر کرێ بدەم لەچاو وەرزی پێشوو.ئەم هەواڵەم دوای ئەوەپێگەیشت کە کاستەکانی من چاپ وبلاوکرابونەوە وهەموو ڕێ وشوێنەی پێویستیەکانم گرتبوویە بەر.

ئاسایی، من حەزم لەوە نەبوو ئەوکرێ زیادەیە بدەم، بەڵام چ سودێکی هەیە گەرمن بچمە لای خاوەنی ئوتێلەکە وباسی ئەو حەزەی خۆمی بۆبکەم؟ ئاخەر ئەوان تەنهابایەخ بەوە ئەدەن کەخۆیان دەیانەوێت... بەو جۆرە، لەپاش دوو ڕۆژ، ڕۆشتم بۆچاوپێکەوتنی بەڕێوەبەرەکە.پێم گوت: (کەنامەکەتم خوێندەوە کەمێك سەرسام بووم.بەڵام هەرگیز لۆمەت ناکەم.ئەگەرمنیش لەجێگەکەی تۆدابام، هەمان شتم دەنوسی.چونکە ئەرکی تۆ وەك بەڕێوەبەرێك ئەوەیە زۆرترین سود وقازانج کۆبکەیتەوە.ئەگەر وانەکەیت دەردەکرێیت و، لەوحاڵەتەشدا پێویستە

دەربكرێیت.ئێستاش باپارچەكاغەزێ بێنین وئەوچاكە وخراپانە بنوسین كەبەسەر تۆدادێت ئەگەر هەرسوربیت لەسەر داوای زیادكردنی كرێی هۆڵەكە.

پارچەكاغەزەكەم هێناولەناوەڕاستیدا هێڵێكم دروست كرد وكردمە دووبەشەوە وبەشێكیانم ناونا(باشیەكان) ئەویتریانم ناونا(خراپەكان)... لەژێر(باشیەكان)دا نوسیم: هۆڵی ئاهەنگێڕان بەبەتاڵی، ئەمەشتێكی باشە، چونكە دەتوانیت بەكرێی بدەیت بۆئاهەنگی سەما وكۆڕ وكۆبونەوەی تر، دیارە لەوەشدا قازانجی زیاتردەكەیت وەك لەزنجیرەی كۆڕێكی بیست شەوی.ئەگەر لەماوەی وەرزێكدا تەنها بیست شەو هۆڵەكە بەكرێ بدەیت، بێگومان زیانێكی گەورەت كردووە.

ئێستاش با بابیرلەخراپەكان بكەینەوە، یەكەم، بەرلەوەی تۆ لەڕێی منەوە داهاتی خۆت زیادبكەیت، بەپێچەوانەوە داهاتەكانت كەم دەكەیتەوە.لەڕاستیشدا ئەو داهاتانە بەتەواوی دەبڕیت، چونكە من ناتوانم ئەوكرێیە بدەم.بۆیە ناچاردەبم لەجێگەیەكی تردا ئەو وانانە پێشكەش بكەم.

جگەلەوە خراپەیەكی تریشی هەیە.كۆڕ و وتارەكانی من دەبنەهۆی ئەوەی ڕۆشنبیر وخوێندەوارەكان ڕووبكەنە ئوتێلەكەت.ڕیكلامەكەی من زۆرباشە بۆتۆ، ئەی وانیە؟ لەڕاستیدا، تۆپێنج هەزار دۆلار دەدەیت بەكرێی ڕیكلام لەڕۆژنامەكاندا، كەچی هەرناتوانیت، وەكومن كەسانێكی زۆر كۆبكەیتەوە و، پەلكێشیان بكەیت بۆئەوەی بێن ئوتێلەكەت ببینن. ئەی وانیە؟

وەکو گوتم، ئەم خراپانەم لەژێر ناونیشانی گونجاوی خۆیدا دانا.دواترکاغەزەکەم دایە دەستی بەڕێوەبەرەکە وپێم گوت: (هیوادارم بەوردی لەچاکی وخراپییەکان بکۆڵیتەوە ودواتر بڕیاری کۆتایتم پێ ڕابگەیەنیت).

ڕۆژی دواتر، نامەیەکم پێ گەیی تیایدا ئاگاداری کردبومەوە کەکرێکە(٥٠٪) زیاد دەکات، لەبری(٣٠٠٪)!!.

بەبیریشت دەخەمەوە ئەم نرخ وداشکانەیشم دەستکەوت لەکاتێکدا بەهیچ جۆرێ باسی ئەوەم نەکردبوو کەخۆم حەزم لێی بوو، تەنها باسی ئەوەم کرد کەبەرانبەرەکەم خوازیاری بوو.

باوای دابنێین منیش کارێکی ئاسایی ومرۆیانەم بکردایە، بۆنمونە خۆم تووڕە بکردایە وبم گوتایە: یانی چی داوای زیاد کردنی (٣٠٠٪)ی کرێ دەکەیت، لەکاتێکدا باش دەزانیت من بلیتەکانم چاپ کردوە وکۆڕەکانیش ئاشکراکراون؟ (٣٠٠٪)! قسەیەکی هیچ وپوچ وبێ مانایە!ئەو زیادەیە نادەم!.

ئەوکاتە چی ڕووی دەدا؟ شەڕەقسە ودەم تێکگیران-خۆشت باش دەزانی دەم تێکگیران بەچی کۆتایی دێت-تەنانەت ئەگەر قەناعەتیشم پێ بکردایە کەبەهەڵەدا چووە، هێشتر کیبریا وخۆبەزلزانینی ئەوپیاوە ڕێگەیان دەگرت لەوەی مل بەڕاستیەکان بدات.

بفەرموو، ئەوە تۆ وباشترین پەندکە لەهونەری پەیوەندیە مرۆییەکاندا پێشکەش کراون.فۆرد ئەڵێت: (ئەگەر هەرنهێنیەك هەبێت بۆسەرکەوتن، ئەوا لەوەدایە کەدیدوبۆچونی بەرانبەرەکەت بزانیت ولەگۆشەنیگای ئەویش وخۆیشتەوە شتەکان ببینیت).

زۆرباشه، دەمەوێت دووبارەی بکەمەوە: (ئەگەر هەرنهێنیەك هەبێت بۆسەرکەوتن، ئەوا لەوەدایە کەدیدوبۆچونی بەرانبەرەکەت بزانیت ولەگۆشەنیگای ئەویش وخۆیشتەوە شتەکان ببینیت) ئەمەشتێکی زۆر ڕوون وئاساییە، تەنانەت هەر مرۆڤێك بگری دەتوانێت بەیەك نیگا ڕاستی‌یەکەی بۆ دەربکەوێت.کەچی لەگەڵ ئەوەشدا لەسەدا نەوەدی خەڵکی سەرئەم زەویە فەرامۆشی دەکەن.دەتەوێ نمونەیەکت لەوبارەیەوە بدەمێ؟ سەرنجی ئەو نامانەبدە کەڕۆژی دووشەممە دێنە نوسینگەکەت.ئەوجا دەیبینیت زۆربەی ئەونامانە بنەمای لۆژیك پێشێل دەکەن.باوەکو نمونە ئەم نامەیە وەربگرین.نامەکە سەرۆکی فەرمانگەی ڕادیۆ ئاراستەی ئاژانسێکی ڕیکلامی کردووە کەنوسینگەی لەهەموو کیشوەردا هەیە.ئەم نامەیە ئاراستەی هەموو بەڕێوەبەرایەتی ڕادیۆکان لەوڵاتدا کراوە(من لەنێوکەوانەدا دیدوبۆچونی خۆمم لەسەر هەربڕگەیەکی نامەکە نوسیوە).

بەڕێز ژۆن بلاك.

بلانکفیل، ئیندیانا.

خۆشەویستم بەڕێزبلانك:

کۆمپانیای... بەنیازە پێگەی خۆی لەڕابەرایەتی کردنی ڕیکلامی ڕادیۆیی بەدەست بێنێتەوە.

(کێ بایەخ بەخواست وئارەزوی کۆمپانیاکەی تۆئەدات؟ من سەرقاڵی کێشەکانی خۆمم، سبەینێ بانك خانوەکەم دەخاتە ڕەهنەوە، دوێنێ بازاڕی بۆرسە دابەزی، شەمەندەفەرەکەی هەشت وچارەکی بەیانیشم لەدەست دەرچوو، بانگهێشتی ئەو ئاهەنگی دانسەش نەکرام

کەخانەوادەی بەڕێز جۆنزسازیان کردبوو.پزیشکەکەشم پێی ڕاگەیاندم فشاری خوێنم بەرزە و... لەپاش ئەم هەموو شتە، چی ڕوو دەدا؟ سبەینێ بەدوودڵیەوە دەچمەنوسینگەکەم، بەوحاڵەوە دێم نامەکان دەکەمەوە دەبینم ئەوهیچ وپوچە باسی خواست وئارەزووی کۆمپانیاکەیم بۆ دەکات.ئەگەر بزانێت نامەکەی چ کاریگەریەك دروست دەکات، ئەوا کارکردنی لەبواری ڕیکلامدا بەجێ دەهێڵا ودەبوە شوانی مێگەل).

حساباتی ئێمە هەمیشەپارێزەری تۆڕی ڕادیۆبووە. ولەکاتی گونجاویشدا باجەکانی داوە... ئاژانسەکەمان ساڵ لەدوای ساڵ لەبەرەوپێشەوە چوندایە.

(تۆمەزنیت ولەلوتکەدایت.وانیە؟ ئەمە یانی چی؟ ئاخەرمن هیچ گرنگیەك نادەم بەوەی تۆمەزنیت یان نا؟ ، تەنانەت ئەگەر هاوشانی جەنراڵ مۆتۆرز وجەنراڵ ئەلکتریك ودەستەی گشتی سوپای ئەمریکاش بیت پێکەوە... تەنانەت ئەگەرحیکمەت ودانایی بولبولیشت هەبێت، خۆت باش دەزانیت کەمن گرنگی بەخۆم وقەبارە ودۆخی خۆم ئەدەم- نەك بەتۆ وبەوقسانەت کەباس لەگەورەیی وسەرکەوتنەکانت دەکەن، هەستی ئەوەلای من دروست دەکەن بەسەرخۆما بشکێمەوە وهەست بەبچوکی وهیچ وپوچی خۆم بکەم).

ئێمەخوازیارین حساباتەکەنمان لەکۆتادێرەکانی زانیاریەکانی ئێستگەکەدا دابنرێن.

(تۆ دەتەوێت!تۆ دەتەوێت. ئاخەر ئەی گەوجی نەفام... من هیچ بایەخ نادەم بەوەی تۆدەتەوێت.یان ئەوەی مۆسۆلینی وکروسپی دەیانەوێت.

لێم گەڕێ بائەوەت پێ بڵێم کەمن دەمەوێت.ئەوەی کەتۆ لەنامەهیچ وپوچەکەتدا هیچت لەبارەیەوە نەگوتووە).

ئایا دەتوانیت ناوی کۆمپانیاکەمان بخەیتە نێولیستی ئەفزەڵیەتەوە لەپرسگەی هەفتانەی ئێستگەدا-هەر ووردەکاریەکیش ئەگەر لەکاتی گونجاودا بڵاوبکرێتەوە لەبەرژەوەندی ئاژانسەکەدا دەبێت.

(لیستی ئەفزەڵیەت.ئەوێریت باسی لیستی ئەفزەڵیەت بکەیت! ئەوەندەباسی گەورەیی کۆمپانیاکەت ئەکەیت، وام لێ دەکەیت هەست بەبێ بایەخی خۆم بکەم-کەچی دواتر داوام لێدەکەیت بتخەمە نێو لیستی ئەفزەڵیەتەوە... تەنانەت کاتێ ئەو داوایەش دەکەیت ناڵێیت: (تکادەکەم!)...

بۆیادخستنەوەش لەکۆتایی نامەکەدا، ئەگەر دوایەمین دەستکەوتەکانتانمان پێ بدەیت، سودێکی هاوبەشی لێ دەبینین.

(ئەی بێ ئەقڵ!لەلایەکەوە نامەیەکی بێ نرخ وپرژم بۆدەنێریت.پرژ وەکو گەڵاهەڵوەریوەکانی پایز.لەلایەکی تریشەوە ئەوێریت داوام لێ بکەیت.داوام لێ دەکەیت لەکاتێکدا سەرقاڵی گرفتەکانی خۆم ورەهنی ماڵەکەم وبەرزبونەوەی فشاری خوێنەکەمم. بێم دابنیشم ونامەیەك بۆتۆ پڕبکەمەوە دەربارەی گەورەیی کۆمپانیاکەت. جگەلەوە داواشم لێ دەکەیت بەپەلە وبێ خاوەخاوکردن ئەوکارەت بۆبکەم.ئەرێ مەبەستت لە"بەبێ خاوەخاوکردن" چیە؟ ئەی نازانیت منیش وەکوتۆ سەرقاڵم؟ یان لانی کەم حەزدەکەم وابیربکەمەوە کەسەرقاڵم! ئینجا کاتێ ئێمە لەم بابەتە دەدوێین، کێ ئەو مافە پیرۆزەی پێداویت کەفەرمان بەسەرمندا بدەیت؟ ...

تۆدەڵێیت: (ئەوە لەبەرژەوەندی هەردوولامانە) بەم دواییانە خەریکە لەگۆشەنیگای منەوە شتەکان دەبینیت.بەڵام هەر تەم ومژت هەیە لەوەدا کەچۆن ئەوشتە لەبەرژەوەندی منداەبێت).

تێ بینی: ڕوونوسێك لەڕۆژنامەی بلانکفیل هەیە، لەوانەیە بتەوێت لەڕادیۆکەتەوە بیخوێنیتەوە...

(دواجار، تێبینیەکت داوەکە یارمەیتم دەدات بۆچارەکردنی یەکێك لەگرفتەکانم.ئەویش ئەوەیە کەبۆچی نامەکەت بەوشێوەیە دەست پێ نەکردوە-بەڵام تازەسودی چیە؟ هەرپیاوێ وەکو تۆ تاوانبارێت بەکردنی قسەی بێ ئەقڵانە، هەردەبێ ناتەواویەك لەئەقڵیداهەبێت،کەواتە تۆپێویستت بەنامەیەك نیە کەدوایەمین دەستکەوتەکانی ئێمەت پێ ڕابگەیەنێت، بەڵکو پێویستت بەچارەکە پەرداخێك لەدەرمانی یۆد هەیە بۆغودە دەرەقیەکەت).

ئەگەر مرۆڤێك ژیانی خۆی بۆبواری ڕیکلام تەرخان کردبێت وشارەزا ولێزان بێت لەهونەری کاریگەری دانان لەسەرخەڵك، نامەیەکی ئاوها بنوسێت، ئەی ئەبێ چاوەڕوان بین قەساب ونانەوا وجۆلاچی بنوسن؟

نامەیەکی ترهەیە کەبەڕێوەبەری کۆمپانیایەکی گەورەی بارکردن بۆ بەڕێز(ئیدواردفیرمیلین)ی نوسیوە کەیەکێك لەقوتابیەکانی پەیمانگاکەم... ئایا ئەو نامەیە چ کاریگەریەکی دروستکرد لەسەرئەو کەسەی کەبۆی نوسرابوو؟ جارێ نامەکە بخوێنەرەوە، دواجارپێت ڕادەگەیەنم چ کاریگەریەکی دروستکرد.

کۆمپانیای کوڕانی ا.زیریگاد

٢٨ فرۆنت ستریت

برۆکلین، نیویۆرك

بەڕێزان، زۆربەی پرۆسەكانی باركردن لەكۆمپانیاكەماندا دووچاری فەلەجی بووە، چونكە ڕێژەی زۆری كەلوپەلەكانمان لەدوانیوەڕۆدا بۆدەنێردرێن. ئەمەش دەبێت هۆی مۆڵدرانی كەل وپەلەكان وكاركردنی زیادەی ئێمەش. هەروەهادەشبێتەهۆی ئەوەی ئۆتۆمبیلە باربەرەكان دوابكەون چ لەداگرتن یاخود لەباركردنیاندا. ڕۆژی ١٠ی تشرینی دووەم، لەكۆمپانیاكەی ئێوەوە بارێكمان بۆهات لەكاتژمێر چوار وچارەكی پاش نیوەڕۆدا كەپێكهاتبوولە(٥١٠)پارچە. خۆشحاڵین بەهاوكاریتان بۆزاڵبوون بەسەر ئەنجامە نەخوازراوەكاندا وهەروەها بۆسەركەوتن بەسەر دواكەوتنی تەسلیم كردنی كەلوپەلەكاندا... ئایا دەتوانین داوای ئەوەتان لێ بكەین ئەگەر بارێكی گەورەی وەك بارەكەی ئەوڕۆژەتان هەبوو، لەپێش نیوەڕۆدا بۆمان بنێرن؟ .

سودی ئەوەش بۆئێوە، ئەوەیە كەبارەكانتان زوتربەتاڵ دەكرێن وكارەكانتان بەپەلە ڕایی دەكرێن.

دڵسۆزتان ج.ب.سویت

لەپاش خوێندنەوەی ئەونامەیە، بەڕێز فیرمیلین، بەڕێوەبەری بەشی فرۆشتن لەكۆمپانیای ناوبراو، نامەكەی بۆناردم لەگەڵ ئەم توانجەدا: (ئەم نامەیە بەرەنجامێكی پێچەوانەی مەبەستەكەی خۆیی هەبوو. ئەولەسەرەتاوە باسی ئەو ناڕەحەتیانە دەكات كەدێنەڕێی كۆمپانیاكە، دیارە ئەوەش لای ئێمەگرنگ نیە. دواتردێت داوا لەئێمە دەكات یارمەتییان بدەین بەبێ ئەوەی بیرلەوە بكاتەوە ئایا ئەو یارمەتی دانە بۆئێمە گونجاوە یان نا. دواجار، لەكۆتابڕگەدا، بیری دەكەوێتەوە ئەگەر ئێمە هاوكاری بكەین، مانای وایە بارەكانمان زوو بەزوو خاڵی

دەکرێن وکارەکانمان ڕادەپەڕێنرێن... بەدەربڕینێکی تر: ئەولە دوابڕگەکانی نامەکەیدا باسی ئەوەدەکات کەبەلای ئێمەوە گرنگە، ئەمەش ڕۆحێکی دوژمنکارانە لای ئێمە دروست دەکات نەك ڕۆحی هاوکاری).

باسەرنج بدەین لەوەی دەتوانین دووبارە ئەونامەیە ڕێك بخەینەوە بەبێ ئەوەی باسی کێشەو گرفتەکانی خۆمان بکەین و، لەدیدی بەرانبەرەکەمان وخۆشمانەوە شتەکان ببینین.وەك (هنری فۆرد)دەڵێت.لێرەدا شێوازێك بۆداڕشتنەوەی نامەکە دەخەینە بەرچاو، ڕەنگە باشترین شێوازیش نەبێت بەڵام پێشنیارێکە لەوبارەیەوە.

بەڕێز ئیدوارد فیرمیلین

کۆمپانیای کوڕانی ا.زیریگا

٢٨ فرۆنت ستریت برۆکلین

نیویۆرك

خۆشەویستم بەڕێز فیرمیلین:

کۆمپانیاکەی بەڕێزتان لەچواردەساڵی ڕابردوودا باشترین مامەڵەچی بووە لەگەڵ ئێمەدا، بۆیە ئاسایی، ئێمە هەست بەمنەتباری دەکەین بەرانبەرتان وئاواتەخوازین بتوانین ڕاژەی خێرا وکاریگەری شایستەی خۆتانتان پێشکەش بکەین.بەڵام، جێگەی نیگەرانیشمانە کەدەبێ بڵێین ناتوانین ئەو خزمەتگوزاریەتان پێشکەش بکەین لەبەر ئەوەی لۆریەکانی ئێوە بارگەورەکانیان لەدوانیوەڕۆدا دەگەیەننەئێمە.وەك ئەوەی ڕۆژی (١/١٠)ڕوویدا.بۆچی؟ لەبەرئەوەی زۆربەی مامەڵەچیەکانی تریشمان هەرلەدوای نیوەڕۆدا کاڵاکانیان دەگەیەنن.بۆیە شتێکی ئاساییە کاڵاکان

بەسەرماندا كەڵەكە ببن.ئەمەش دەبێتە هۆی ئەوەی داگرتن وباركردنی بارهەڵگرەكانی ئێوەش دوابكەوێت.

ئەمەش كارێكی زۆر خراپ ونەخواراوە، بەڵام دەتوانین خۆمان لەو كارەخراپە دووربخەینەوە ئەگەر بتوانن بارەكانتان بەر لەنیوەڕۆ بگەیەنن، بەوشێوەیە لۆریەكانیشتان بواریان دەبێ سەرلەبەیانیان بەئازادی جموجوڵ بكەن، ئێمەش بایەخ بەباركردنیان دەدەین.كرێكارەكانیشمان سبەینێ سەرلەئێوارە دەگەڕێنەوە وشێوێك لەو مەعكەرۆنە بەتامە دەخۆن كەئێوە دروستی دەكەن.

هیوادارم ئەمە بەبێ تاقەتی لەقەڵەم نەدەیت، هیوادارم واش تێ نەگەیت ڕەخنە لەشێوەی بەڕێوەبردنی كارەكانت دەگرم، چونكە ئەم نامەیە بەمەبەستی باشتر خزمەت كردنی تۆنوسراوە.

هەركاتێ بارەكانت بگەن، خۆشحاڵ دەبین خزمەتت بكەین.

دەزانم سەرقاڵیت، هیوادارم خۆت هیلاك نەكەیت بەوە لامدانەوەی نامەكەوە.

دڵسۆزتان ج.ب.سویت

هەزاران فرۆشیاری دەستگێڕی سەر شۆستەكان بە هیلاكی وشەكەتی دێن ودەچن ولەژێركۆڵی قورسی قەرزاریدا دەناڵێنن. بۆچی؟ ... چونكە تەنها بیرلەوە دەكەنەوە كەخۆیان دەیانەوێت.ئەوان نازانن كەئێمە نامانەوێت هیچ شتێ بكڕین، ئەگەر بشمانەوێ شتێ بكڕین، دەڕۆین دەیكڕین.وەلێ هەموومان بیرمان بەلای چارەسەركردنی گرفتەكانمانەوە.هەركاتێ كابرای فرۆشیاری دەستگێڕتوانی كاڵاوخزمەتگوزاریەكانیمان پێشكەش بكات وبیخاتە قاڵبی

چارەسەرکردنی گرفتەکانمانەوەیە، ئەوکاتە پێویستی نابێ بەوەی پێمان بفرۆشــێ، بــەڵکو ئێمــە پێویــستمان دەبــێ بــەوەی کاڵاکــانی بکڕین.هــەرکڕیارێ بگــری حــەزی بەوەیــە شتەکەبکڕێ، نــەك پێــی بفرۆشرێ.لەگەڵ ئەوەشدا خەڵکێکی زۆر هەن ژیانیان لەکڕین وفرۆشتنندا بەســەردەبەن، بــەبێ ئــەوەی بتــوانن شــتەکان لەگۆشــەنیگای کڕیــار ومامەڵەچیەکانیانەوە ببیــنن.بۆنمونــە: مــن لــە(فرۆسـت هیلّن) دەژیـم کـە کۆمەڵــەماڵێکی تایبەتــە لەناوەڕاســتی نیویۆرکــدا.ڕۆژێکیــان کەبــەپرتاو بەرەو وێستگە دەڕۆشتم، چاوم کەوت بەکابرایەك کەکاتی خۆی لە(لۆنگ ئایلەند) دەڵاڵی کڕین وفرۆشتنی زەوی بوو.ئەو زۆرباش (فرۆسـت هیلّن) شارەزابوو.بەپەلە بەرەو ڕوی ڕۆشتم تاکو پرسیاری ئەوەی لێ بکەم ئایا خانوەکەم بەکۆنکرێتی مسەلەح دروستکراوە یان بەمادەی (جفصین). لە وەڵامدا گـوتی: نــازانم.دواتــر شــتێکی پــێ گــوتم کــەمن خۆیشم ئــەوەم دەزانــی.گــوتی: دەتــوانی لەڕێگــەی پەیوەنــدی کردنتــەوە بەکۆمەڵــەی باخــچەکانی فرۆســـت هیلّـــزەوە وەڵامـــی پرســـیارەکەت دەســـت بکەوێت.بۆسبەینێ سەرلەبەیانی، نامەیەکم لەوکابرایەوە پێگەیشت.ئایا لــەو نامەیــەدا وەڵامــی پرســیارەکەمی دابویــەوە؟ ئــەو هەرلەســەرەتاوە دەیتــوانی بەیــەك خولــەك لەڕێگــەی تەلەفونــەوە وەڵامــی پرسیارەکەم بــۆ وەربگرێتــەوە.بــەڵام وای نــەکرد.کەچی لەنامەکەیشیدا ڕێنمونی ئــەوەی کردبــووم گوایــە دەتــوانم بــە تەلــەفۆن وەڵامەکــەم وەرگــرم!!داوای ئــەوەی کردبوو کەسەرپەرشتی کاروبارەکـانی دڵنیـایی(تـأمین) یمن لـە ئەستۆ بگرێت.

ئەوهیچ بایەخێکی بەیارمەتی دانی من نەئەدا. بەڵکوتەنها مەبەستی یارمەتی دانی خۆی بوو. لەوحاڵەتەدا دەبوا نوسخەی هەریەك لەو دوو پەرتوکە نایابەکەی (فاش یونگما)ی بدەمێ: (فرۆشیاری دەستگێر) و(کانزایەك بۆبەشداری).

جائەگەر ئەوپیاوە ئەو دوو کتێبەی بخوێندایەتەوە وبنەماکانیانی جێبەجێ بکردایە. ئەوا چەندین بەرانبەری ئەوە قازانجی دەست دەکەوت کەتەئمینی ژیانی من یان خانوەکەم لەئەستۆبگرێ.

پسپۆڕەکانیش هەمان هەڵە دووبارە دەکەنەوە. چەند ساڵێك لەمەوبەر، چومە عەیادەی پسپۆڕێکی قوڕگ ولوت وگوێ لە شاری فیلادلفیا. ئەوپزیشکە تەنانەت بەرلەوەی چاوێك بگێڕێت بەناو دەممدا، پرسیاری ئەوەی لێکردم کەئایا چ کارێك دەکەم!. ئەو بایەخی بەلەوزەکەم وهەڵاوسانی قوڕگم نەئەدا، بەڵکو تەنها گوێی بەبڕی ئەو پارەیە ئەدا کەلەمنی دەبچڕێ بۆخۆی!! مەبەستی ئەوە نەبوو یارمەتی من بدا، تەنها مەبەستی بوو زۆرترین پارەم لێ بکێشێتەوە. لەئەنجامیشدا هیچی لێم دەست نەکەوت. چونکە لەعەیادەکەی چومەدەرەوە وزۆریش بێتاقەت بووم لەکەم ئەدەبی ئەوکابرایە. جیهان پڕەلەو جۆرە کەسانە: کەسانی خۆپەسەند... ئەوکەسە دەگمەنانەش کەدەیانەوێت بەبێ خۆپەرستی خزمەتی خەڵکی بکەن، هەڵگری کۆمەڵێ خەسڵەتی گەورەن. کەسانێکی زۆرکەمیش هەن بتوانن ڕکابەری ئەوکەسە دەگمەنانەبکەن. ئۆنی یۆنگ دەڵێت: (هەرکەسێك بتوانێ خۆی بخاتە جێگەی کەسی بەرانبەری، هەروەهابتوانێ ئەوەی لەمێشکی بەرانبەرەکەیدایە بیخوێنێتەوە ولێی تێ

بگات، ئەوکەسە هەرگیز پێویستی بەدوودڵی نابێت سەبارەت بەوەی قەدەربۆی حەشارداوە).

ئەگەر لەم پەرتوکەوە تەنیا شتێك دەست بکەوێت: ئارەزووی ئەوەت دەست بکەوێت کەلەگۆشەنیگای بەرانبەرەکەتەوە بیربکەیتەوە وشتەکان ببینیت-ئەوە ڕەنگە ببێتەبەردی بناغەیەك وڕێڕەوی ژیانت بگۆڕێت.

زۆربەی خەڵك دەڕۆنە زانکۆ وفێری خوێندنەوە وجەبرولێکدانەوەی ژمێرە نارەحەتەکانیش دەبن، بەبی ئەوەی بزانن مێشکیان چۆن کاردەکات.بۆنمونە: من وانەی : (پەیڤی گاریگەر)م دەگوت بەکۆمەڵێ لەوگەنجانەی زانکۆ کەبەڕێوەبوون بچنە کۆمپانیای (کارین) لەشاری(نیویۆرك) لەویلایەتی(نیوجرسی).کاری ئەو کۆمپانیایەش بریتیە لەبەڵێندەرایەتی دامەزراندنی سیستەمی فێنك کردنەوەی نوسینگە وهۆڵ وشانۆکان.جارێکیان پیاوێ ویستی ئەوانی تر واڵێ بکات یاری(تۆپی باسکە)بکەن... بزانە چی بەوکۆمەڵە قوتابیەدەگوت...

دەیگوت: (من حەزم لەیاری تۆپی باسکەیە، دەمەوێ‌چ هەمووتان یاری باسکەبکەن.کاتێ دەچووم بۆیاری جمباز، ژمارەیەکی تەواو نەبوو بۆئەوەی یاری باسکەبکەین.شەوی ڕابردوو تەنها دووسێ کەس هەبوو تۆپ هەڵبدەین. هەربەهۆی ئەوەشەوە بۆکسێ بەرچاوم کەوت، دەمەوێت ئەمشەو بێن، من دەمەوێت یاری باسکەبکەین).

ئایا ئەوپیاوە باسی شتێکی کردوە کەتۆبتەوێت؟ تۆناتەوێت بچیت بۆ یاریگای جومباز کەهیچ کەس ڕووی تێناکات، وانیە؟ هیچ گوێیش نادەیت بەحەزوئارەزوەکانی بەرانبەرەکانت.تۆ ناتەوێ زەربەیەك بەرچاوت بکەوێ.

دەتـەوێت پێـت بڵـێم لـەیاری جومبـازدا چـەند سـوود وەردەگرین؟ بەدڵنیاییـەوە. چـالاکیەکی زیـاتر، ئارەزویـەکی زۆرتـر بـۆ خـواردن، مێشکێکی ساف، ڕابواردن ویاری کردن.

بائامۆژگاریەکەی مامۆستا(ئۆفرستریت) دووبارە بکەینەوە کەدەڵێت: (هـەوڵ بدەلـەناخی بەرانبەرەکەتـدا ئارەزوو دروسـت بکـەیت، هەرکـەس بتوانـێ وابکـات، هـەموو جیهـان هـی ئـەوە، هەرکەسـیش نـەتوانێت، بەتەنهایی ڕێگە کەدەبڕێ).

یـەکێك لەقوتابیـەکانی پەیمانگاکـەم زۆر دوودڵ بـوو بەرانبـەر بەکوڕەبچکۆلەکەی کەکێشی کەم بوو، کەچی لەگەڵ کەمبونی کێشیدا، خواردنیشی نەدەخوارد، دایك وباوکی هەمیشە ڕێگە کلاسیکیەکانیان لەگەڵدابەکار دەهێنا.لێی توڕەدەبوون وپێیان دەگەوت: (دایکت دەیەوێت ئەوەبخۆیت، باوکت دەیەوێت گەورەببیت و، ببیتە پیاوێکی مەزن).

بەڵام ئایا کوڕەکە گوێی بەم قسانە دەدا؟ دروست وەك چۆن تۆ بایەخ بەوگەردیلـە خۆڵانـە ئـەدەیت کـەڕاخراون بەڕۆخەکانـدا! مەگـەرپیاوێ حیکمەتی ئەسپی هەبێت، چاوەڕوان بکات منداڵێکی سێ ساڵانە، لەگەڵ بیر وبۆچونەکانی باوکیدا خۆی بگونجێنێت کەتەمەنی لەسی ساڵیدایە.

بـاوکی منداڵەکـە ئـەوەی دەویـست.بـەڵام هـیچ سـودێکی نـەبوو.دواتر دەردەکەی دۆزیەوە،لەدڵی خۆیدا گوتی: (منداڵەکەم چی دەوێت؟ چۆن دەتوانم داواکەی ئەو لەگەڵ خواستی خۆمدا بگونجێنم؟). هەرکە دەستی بەبیرکردنـەوە کـرد، چارەسـەری گرفتەکـە لەبەردەمیـدا ئاسـان بوو.منداڵەکەی پاسکیلێکی سێ تایی هەبوو، حـەزی لـەوەبوو لەبـەردەم ماڵی خۆیاندا بەتەنیشت شەقامەکەوە پاسکیلەکەی لێ بخوڕێت، لەنزیك

ماڵیشیاندا، منداڵێكی هار وهاج هەبوو، هەركەئەمی لەسەرپاسكیلەكە بدیایە، دەهات پاڵێكی پێوەدەنا وپاسكیلەكەی لێ دەستاند وخۆی لێی دەخوڕی.

ئاسایی، منداڵەكەش دەستی بەگریان دەكرد ودەهاتەوە بۆلای دایكی، دایكیشی ناچاردەبوو، دەچوە دەرەوە وپاسكیلەكەی لەمنداڵە هار وهاجەكە وەردەگرتەوە.ڕۆژانە ئەم شانۆگەریە دووبارە دەبوویەوە. كەواتە منداڵەبچكۆلەكە چی دەویست؟ وەلامەكە پێویستی بەوەنیە پرسیار لە(شیرلوك هۆڵمز) بكەین... ئارەزووی ئەو بۆ هەستكردن بەگرنگی خۆی، هەروەها ڕق وتوڕەییە كەیشی پاڵیان پێوە دەنا بۆتۆڵەكردنەوە وشكاندنی لوتی منالە هارەكە.بۆیە كاتێ باوكی پێی گوت ئەگەر هەموو ئەوشتانە بخوات كەدایكی بۆی دادەنێ، ئەوجائەم دەتوانێ منداڵەكەی بۆفەلاقە دەكات، واتە كاتێ باوكی بەڵێنی دایە منداڵەكەی بۆفەلاقە بكات، هیچ گرفتێ لەئارادانەما وهەموو ئەوخواردنانەی دایكی بۆی دەهێنادەیخوارد.بۆ ئەوەی گەورەو بەهێز ببێت وپۆرتی ئەو منداڵە هاروهاجە بشكێنێ كەبەردەوام ئازاری ئەدات وگاڵتەی پێ دەكات.

لەپاش چارەسەركردنی ئەو گرفتە، باوكی ڕوو بەڕووی گرفتێكی تربوویەوە: منداڵەكە خوویەكی خراپی هەبوو، شەوانە میزی بەخۆیدا دەكرد.

منداڵەكە لەگەڵ نەنكیدا دەخەوت، هەمیشە كەنەنكی لەخەو ڕادەبوو نوێنەكەی بەتەڕی دەبینی پێی دەگوت: (ژۆنی!بڕوانە دووبارە چیت

کردوه)کەچی منداڵەکە وەڵامی دەدایەوە: (من وام نەکردوە، تۆ واتکردوە!).

ئەم ڕەخنەوچەلەحانێیە هیچ سودێکی نەبوو.باوکی پرسیاری کرد: (چۆن دەتوانیت میزبەخۆدا کردنی شەوانە بەمنداڵەکەمان تەرك بکەین؟).

داخوازیەکانی منداڵەکەچی بوون؟ یەکەم، دەیویست وەکو باوکی بیجامە لەپێ بکات، نەك وەکو نەنکی کراسێکی ئاودامانی درێژ لەبەر بکات.جا لەبەرئەوەی نەنکی لەهەڵس وکەوتەکانی بێتاقەت ببوو، بەخۆشحاڵیەوە بیجامەی بۆکڕی تاکو ئەو هەڵس وکەوتە دووبارە نەکاتەوە!دووەم، دەیویست نوێنێکی تایبەت بەخۆی هەبێت.نەنکی ڕێگری ئەم داخوازیەشی لێنەکرد.

بۆڕۆژی دواتر، دایکی دەستی گرت وبردی بۆ پێشانگاکانی (لۆزەر)لەبرۆکلین، بەئاماژەیەك ژنەفرۆشیارەکەی تێگەیاندو گوتی: (ئەو پیاوە بچکۆلەیە دەیەوێت شت بکڕێ.

ژنەفرۆشیارەکەش وایکرد منداڵەکە هەست بەگرنگی خۆی بکات.بۆیە گوتی: کاکە!دەتەوێت چیت پیشان بدەم؟ .

منداڵەکە بەشانازیەوە ڕاوەستا وگوتی: (ئەمەوێ نوێنێك بۆخۆم بکڕم. کاتێ ئەونوێنەیان پیشاندا کەپێشتر دایکی بۆی هەڵبژاردبوو، دایکی ئاماژەی دایە ژنەفرۆشیارەکە تاکو منداڵەکەی بۆقایل بکات بەوەی ئەو نوێنەبکڕێت.

ڕۆژی دواتــر نوێنەکــە درایــە دەستیان.بۆیــە ئێــوارە کاتــێ بــاوکی گەڕایــەوە.بەپەلــە ڕای کــردە بــەردەرگا وهــاواری دەکرد(بابــە!بابــە! وەرە بڕوانە نوێنم کڕیوە!).

بــاوکی تەماشــایەکی نوێنەکــەی کــرد وهــەمان ئامۆژگــاری (چارلزشــواب)ی پێڕەوکــرد(ڕاســتگۆبوو لەستایــشکردنیدا و، زیادەڕەویشی کردلە مەدح کردنیدا)پاشان لێی پرسی: (خۆئەم نوێنە تەڕناکەیت، وانیە؟).

-نا، نەوەڵا.هەرگیز میزی پیاناکەم.

هەربەڕاستیش، منداڵەکــە پارێزگــاری لــەم بەڵێنــەی کــرد، چــونکە کەرامــەتی ڕێگــەی نەئــەدا پەیمانەکــەی بــشکێنێت.نوێنەکــەی نــوێنی خۆیــەتی وخــۆی کڕیویــەتی.وەکوپیاوێکی بچکۆلانەش بیجامــەی لــەپی کردووە.بۆیە ویستی بەکردەوەش وەکو پیاو ڕەفتاربکات.

(ولیــەم ویــنتر)دەڵێــت: (تەعبیرلــەخۆ کــردن، پێویستیەکی پێداگرانەیە لەسروشتی مرۆیــدا).کەواتــە بۆچــی ئــەم ڕاستیە لــەبواری کارکردنیشدا بەکارنــەهێنین؟ باهــەرکاتێ بیرۆکەیــەکی جوانمــان لاگەڵاڵــەبوو، لــەبری ئەوەی بەرانبەرەکەمان هەست بکات بیرۆکەی ئێمەیە، باوای لێ بکەین ئەو بیکولێنێــت وبــڕوای وابێــت بیرۆکــەی خۆیــەتی، بــەوجۆرە خۆشەویستی بیرۆکەکە دەچێتە دڵیەوە وڕەنگە دووژەمیشی لێ بخوات.

لــەبیرت نەچــێ: (هــەوڵ بدە لــەناخی بەرانبەرەکەتدا ئارەزوو دروست بکەیت، هەرکەس بتوانێ وابکات، هــەموو جیهــان هی ئەوە، هەرکەسیش نەتوانێت، بەتەنهایی ڕێگەکە دەبڕی).

بەشی یانزەیەم

ئاوابکە، بۆهەرکوێ بچیت پیشوازیت لێ دەکرێ.

بۆچی ئەم کتێبە دەخوێنیتەوە، تاکو بۆت دەربکەوێت چۆن دەتوانیت هاوڕێ بۆ خۆت دروست بکەیت؟ بۆچی چاو لەگەورەترین کەسب کەری هاوڕێ لەجیهاندا نەکەین؟ . لەوانەیە سبەینێ چاوت پێی بکەوێ کەبەسەر شەقامەکەدا دەڕوات.کاتێ لێی نزیك دەبیتەوە، دەست دەکات بەکلکەلەقێ.ئەگەر ڕایشی بهێنی، دەست دەکاتە بازبازێن وخۆشەویستی خۆیت بۆدەردەبڕێ. تۆباش دەزانیت لەپشتی ئەم خۆشەویستیەوە هیچ هۆکارێکی شاردراوەنیە.ئەو نایەوێت پارچە زەویەکت پێ بفرۆشێت یان هاوسەرگیریت لەگەڵدابکات!.

ئایا تۆهەرگیز بیرت لەوە کردۆتەوە کە(سەگ) تاکە ئاژەڵێکە، هیچ کارێك ناکات لەپێناوی ئەو خۆراکەیدا کەدەستی دەکەوێ؟ مریشك دەبێ هێلکە بکات. چێڵ دەبێ شیرمان بداتێ. بولبول دەبێ بخوێنێ. تەنها سەگ لەبەرانبەر خۆراك وبژێویەکەیدا، هیچت ناداتێ، جگەلە خۆشەویستی. لەتەمەنی پێنج ساڵیدابووم، باوکم توتکەیەکی بەپەنجاسەنت بۆکڕیم، ئەو توتکەیە ببوویە سەرچاوەی هەموو خۆشی

وبەختەوەریەکانم. دوانیوەڕۆی هەموو ڕۆژێك، دەوروبەری کاتژمێر چوارونیو، لەبەردەم ژورەکەی پێشەوە دادەنیشت وچاوە جوانەکانی دەبڕیە ڕاڕەوەکە. هەرکەگوێی لەدەنگی من دەبوو، وەك تیر دەردەپەڕی بۆلام، تاکو بەحەپەیەکی جوان سڵاوم لێ بکات.

(تیبی) بۆماوەی پێنج ساڵی تەواو هاوڕێم بوو. پاشان، لەشەوێکی خەمناکدا کەهەرگیز لەبیرم ناچێتەوە، تیبی لەدووری دەپێ لەژوور سەری منەوە بە هەورە بروسکە کوژرا. مردنی تیبی کارەساتی سەردەمی منداڵیم بوو. تیبی گیان! تۆ هیچ پەرتوکێکی دەروونناسیت نەخوێندبویەوە. پێویستیشت بەخوێندنەوەی وەها کتێبێك نەبوو. تۆلەمیانەی غەریزەکانتەوە دەتزانی هەرکەسێك دەتوانێت لەماوەی دوومانگدا لەڕێگەی گرنگیدانیەوە بەبەرانبەرەکەی، زیاتر لەوە هاوڕێ بۆخۆی پەیدا بکات کە لەماوەی دووساڵدا هەوڵی بۆئەدات لەڕێی ڕاکێشانی سەرنجی بەرانبەرەکانی بۆ ئەوەی گرنگی پێ بدەن. لێم گەڕێ بادووبارەی بکەمەوە: تۆدەتوانی لەمیانەی بایەخدانتەوە بەبەرانبەرەکانت لەماوەی دوومانگدا زیاد لەوە هاوڕێ پەیدابکەیت کەلەماوەی دووساڵدا هەوڵی بۆ ئەدەیت لەڕێی سەرنج ڕاکێشانی بەرانبەرەکانتەوە بۆئەوەی گرنگیت پێ بدەن.

لەگەڵ ئەوەشدا، منیش وتۆش کەسانێك دەناسین کەلەژیانندا هەڵەدەکەن، کاتێ هەوڵ ئەدەن دڵی بەرانبەرەکانیان ڕابکێشن بۆ ئەوەی بایەخیان پێ بدەن.

ئاسایی، ئەو کارە کارێکی بێ سودە. چونکە خەڵکی نەبایەخ بەتۆ ئەدەن ونەبەمن. بەڵکو ڕۆژتائێوارە، تەنها گرنگی بەخۆیان ئەدەن.

كۆمپانیای تەلەفونی نیویۆرك، لێكۆڵینەوەیەكی وردی ئەنجامدا، تاكو بۆی دەربكەوێت كام وشە لەكاتی گفتوگۆكاندا زۆرتر دووبارە دەبێتەوە. لەئەنجامـدا دەركـەوت: ڕانـاوی (مـن) زۆرتـرین دووبـارە بونـەوەی هەیـە، چونكە لە(٥٠٠) گفتوگۆی تەلەفۆنیدا (٣٩٩٠جار) دووبارە بوەتەوە!.

كاتـێ سـەرنج لەكۆمـەڵێ وێنـەی فۆتـۆگرافی خـۆت ئـەدەیت، یەكـەمجار چاو بۆ كام وێنە دەگێڕیت؟ .

ئەگـەر وادەزانیت خـەڵكی بایـەخت پـێ ئـەدەن، لـەخۆت بپرسـە: ئەگـەر ئەمشەو بمرم، چەند كەس دەچن بۆ پرسەكەم؟ !.

بۆچی پێویسـتە خـەڵك گرنگـی بـەتۆ بدەن، ئەگـەر تـۆ پێشتر گرنگیت بەوان نەدابێ؟ پێنوسەكەت ئامادەبكە و.وەڵامەكەت بنوسە:

ئەگـەر تـەنها بمانـەوێت خـەڵكی گرنگیمـان پـێ بـدەن.ئـەوا هـاوڕێی دڵسۆزمان دەست ناكەوێ.هاوڕێی ڕاستەقینە بەو شێوەیە كەسب ناكرێ.

ناپلیۆن ئەو ڕێگەیەی تاقی كردەوە، بۆیە لەدوا چاوپێكەوتنیدا لەگەڵ جۆزفینـداگوتی: (جـۆزفین، منیش وەك هـەرپیاوێكی تـری سـەرئەم گـۆی زەمینە بەخت یاوەرم بوو، لەگەڵ ئەوەشدا، لەم ساتەدا، تۆتاكە كەسێكی كەلـــەم جیهانـــەدا دەتـــوانم پـــشتی پـــێ ببەســـتم) ئەمـــە لەكاتێكـــدا مێژونوسـەكان تەنانـەت گومـان لـەوەش دەكـەن كەئـەو تـوانیبێتی پـشت بەجۆزفینیش ببەستێ .

زانـــای دەروونناســـی بـــەناوبانگ(ئـــەلفرد ئەدلـــەر) كتێبێكـــی نوســـیوە بـەناوی : (پێویـسـتە ژیـان بۆتـۆ، چ مانایـەك ببەخـشێت).لەوپەرتوكـەدا دەڵێـت: (ئـەو مرۆڤـەی كـەگوێ نـادات بـەبرا مرۆڤەكـەی تـری، لەژیانـدا دووچاری چەندین گرفت وناڕەحەتی دەبێتەوە، لەهەمان كاتیشدا دەبێتە

هۆی قوڵترین زام بۆ ئەوانی تریش، هەر لەنێو ئەو جۆرە کەسانەشدا شکستە مرۆییەکان سەر هەڵئەدەن).

لەوانەیە لەنێو کتێبەدەروونناسیەکاندا تێبینی هاوشێوەی ئەم تێ بینیەت خوێندبێتەوە. بەڵام دەربڕینێکی بەسودترلەم دەربڕینەت بەرچاو نەکەوتوە.

من ڕقم لەدووبارەکردنەوەیە. وەلێ دەربڕینەکەی (ئەدلەر) زۆر دەوڵەمەندە بەواتای جوان. لەبەرئەوە، لێرەدا دووبارەی دەکەمەوە: (ئەو مرۆڤەی کەگوێ نادات بەبرا مرۆڤەکەی تری، لەژیاندا دووچاری چەندین گرفت وناڕەحەتی دەبێتەوە، لەهەمان کاتیشدا دەبێتە هۆی قوڵترین زام بۆ ئەوانی تریش، هەر لەنێو ئەو جۆرە کەسانەشدا شکستە مرۆییەکان سەر هەڵئەدەن)جارێکیان لەزانکۆی نیویۆرك لەبارەی هونەری نوسینی چیرۆکی بچوکەوە دەم خوێند. سەرنوسەر(کولییر) لەیەکێك لەپۆلەکاندا گوتی: من دەتوانم لەنێو دەیان چیرۆکدا کەڕۆژانە پێمان دەگات، یەك چیرۆك هەڵبژێرم. لەپاش خوێندنەوەی چەند بڕگەیەکی کەمی چیرۆکە کە، تێدەگەم لەوەی نوسەرەکەی خەڵکی خۆش دەوێت یان نا: (ئەگەر نوسەر خەڵکی خۆش نەوێت، ئەوا چیرۆکەکانیشی خۆش ناوێت).

ئەم نوسەرە بەتوانایە، دووجار قسەکانی بڕی وداوای لێبوردنی کرد لەوەی کەخەریکە ئامۆژگاری پێشکەش دەکات. دواتر گوتی: (منیش وادیارە هەمان شتتان پێدەڵێم کەواعیزەکان پێتان دەڵێن. بەڵام لەبیرتان بێت، ئەگەر بتانەوێ ببنە نوسەری سەرکەوتوو، پێویستە خەڵکتان خۆش بوێت).

ئەگەر بۆنوسینی چیرۆك ئەم قسەیە ڕاست بێت.ئەوا دڵنیابە لەكاتی مامەڵـەكردنی ڕوو بـەڕوو لەگـەڵ خەڵكیـدا، ڕاسـت تـرە. ئێوارەیـەكم لەژووری جلوبەرگەكانی (هوارد تۆرستۆن)دا بەسەر برد لە(برود وای)... سورستۆن جادوگەرێكی ناسراوە، ئەوپیاوە لەماوەی چل ساڵدا هەموو جیهـان گـەڕاوە وجموجـوڵی تەمومـژداری وای نیـشان داوە كەبینـەرانی سەرسام كردووە.نزیكەی شەست ملیۆن بینەر لەسەرتاسەری جیهاندا پارەیـان داوە بـۆبینینی كارەكـانی.لەئەنجامـدا نزیكـەی دووملیـۆن دۆلار قازانجی كۆكردۆتەوە.

داوام لەبەڕێز(سۆرستۆن)كرد تاكولەنهێنی سەركەوتنەكەی لەژیاندا، ئاگـادارم بكـات.بێگومـان زانـست هـیچ پەیوەندیـەكی بـەو كارانـەوە نیە كەئـەو دەیانكـات.چونكە ئەوبەمنـداڵی لـەماڵ ڕایكـردوە.بەهـەرزەكاریش لەسەرشـەقام وشۆسـتەكاندا دەخـەوت و بـەدەرۆزە كـردنیش خـواردنی بۆخۆی پەیدا دەكرد.

ئایا ئەوپیاوە شارەزاییەكی زۆری هەبوو لەجادوكردندا؟ نەخێر. ئەو خـۆی باسـی ئـەوەی بـۆكردم كەسـەدان پـەرتوك لـەبارەی یاریەشـاردراوەكانەوە هەیـە، كەسـانێكی زۆریـش وەكـو ئەوئاشـنان بەو كتێبانـە.بـەڵام دوو تایبەتمەنـدی لەخۆیـدا دەبینـی كەلەكەسـانی تـردا نین.یەكـەم تایبەتمەنـدی ئەوەیـە كـە نمایشكارێكی شـارەزایەو دەتوانێ كەسایەتی خۆی بخاتـە بـەر ڕۆشنایی. شارەزایشی هەیـە لەسروشـتی مـرۆڤ.هەرچـی كـردارێ ئـەنجامی ئـەدات، هەرجوڵەیـەك، هـەر دەنگێـك، تەنانـەت جوڵـەكانی برۆیشی بەوردی دیراسـە دەكـرد، بەرلـەوەی دەست بەنمایشەكانی بكات.سەرباری ئەوەش(سۆرستۆن) بایەخێكی زۆری ئەدا

بەخەڵك. خۆی بەمنی گوت: زۆرباشە، کۆمەڵێ خەڵکی گەمژە لەبەردەمدان ومنیش بەجوڵەکانم گاڵتەیان پێ دەکەم) بەڵام شێوازی کاری سۆرستۆن تەواو لەوان جودایە.ئەوهەرکاتێ دەچێتە سەرتەختی شانۆ لەناخی خۆیدا دەڵێت: (زۆر هەست بەمنەتباری دەکەم کەئەوخەڵکە هاتوون من ببینن. ئەوان یارمەتیم دەدەن بەشێوەیەکی باشتر، بژێوی خۆم پەیدابکەم.لەبەر ئەوە، هەرچی لەتوانامدابێت بۆیان دەکەم).

هەروەها باسی ئەوەیشی بۆکردم کەهیچ هەنگاوێ نانێ بەرەو تەختی شانۆ، ئەگەر لەدڵی خۆیدا نەڵێت: (جەماوەرەکەمم خۆش دەوێ.جەماوەرەکەمم خۆش دەوێ) ئایا ئەمە شتێکی هیچ وپوچە؟ تۆی خوێنەر دەتوانی بیرلەوەبکەیتەوە.من بەبێ هیچ توانجێ دەینوسمەوە!.

خاتوو(شۆمان هینك)یش سەرباری برسێتی وناڕەحەتی.سەرباری ئەوەی کەناسۆرەکانی ژیانی خەریك بوو پاڵی پێوە بنێن بۆخۆکوشتن وکوشتنی منداڵەکانیشی، سەرباری هەموو ئەونەهامەتیانە، کەچی توانی گۆرانی بڵێت وببێتە یەکێك لەدرەوشاوەترین ئەستێرەکانی ئۆپێرا.ئەمیش دانی بەوڕاستیە دانا کەیەکێك لەنهێنیەکانی سەرکەوتنەکەی بریتیە لەگرنگی دانی بەخەڵك.

هەرئەم هۆکارەش یەکێکە لەنهێنیەکانی سەرکەوتن وجەماوەرداریەکەی تیۆدۆر ڕۆزڤلت. ئەم پیاوە تەنانەت خزمەتکارەکانیشی خۆشیان دەویست.(جیمس أ.ئەموس) کەیەکێك بوو لەخزمەتکارە تایبەتەکانی، کتێبێکی نوسیوە بەناوی(تیۆدۆر ڕۆزڤلت، قارەمانی خزمەتکارە تایبەتەکەی) لەو پەرتوکەدا ئەم ڕووداوە دەگێڕێتەوە:

جارێکیان هاوسەرەکەم پرسیاری ئەوەی کرد لە سەرۆك کەئایا (کەو)چۆنە؟ چونکە پێشتر کەوی نەبینیبوو.ئەویش زۆر بەوردی وەسفی کەوی بۆکرد.کەچی پاش ماوەیەك، زەنگی تەلەفۆنەکە لێیدا(ئەموس وهاوسەرەکەی لەکەرتی ڕۆزڤلت لەئۆیستربای دەژیان).هاوسەرەکەم وەڵامی دایەوە، خودی سەرۆك لەسەر هێڵی تەلەفۆن بوو.بەهاوسەرەکەمی گوتبوو: ئێستا کەوێك لەدەرەوەی پەنجەرەکەتدایە ودەتوانی بەئاسانی بیبینی.ئەم جۆرەشتە وردانە ڕۆزڤلتیان لەهەرکەسێکی ئاسایی جیادەکردەوە.هەرکاتێکیش بەلای ماڵەکەماندا تێپەڕ ببوایە. سڵاوێکی گەرم ودڵسۆزانەی لێدەکردین. ئایا کارمەندەکان دەتوانن پیاوێکی ئاوایان خۆش نەوێت؟ چۆن مرۆڤ دەتوانێت پیاوێکی وای خۆش نەوێت؟ .

ڕۆژێك سەرۆك ڕۆزڤلت سەردانێکی کۆشکی سپی دەکات، ئەوکاتە سەرۆك تافت وهاوسەرەکەی لەدەرەوە بوون.لەو سەردانەدا خۆشەویستی خۆیی بۆخەڵکە سادەکەی ئەوێ دەبڕی، لەڕێی سڵاوکردنیەوە لەهەموو حزمەتگوزارە دێرینەکانی کۆشك. بەناوی خۆیانەوە. تەنانەت سڵاویشی لەچێشت پەزەکانی چێشتخانەکەی کۆشکی سپی کرد.

(ئەرشی بات) دەنوسێت ودەڵێت: (کاتێ سەرۆك چاوی بەئەلیسی خزمەتگوزاری چێشتخانە کەوت، پرسیاری ئەوەی لێکرد ئایا تائێستاش نانی زەڕات سازدەکات.ئەلیس گوتی: زۆرجار بۆخزمەتکارەکانی سازدەکەم، بەڵام ئەوانەی لەنهۆمی سەرەوەدان نایخۆن.ڕۆزڤلت گوتی:

ئەوان ئارەزوویان لەگەڵ خواردندا ساغ نیە، هەرکەچاوم بەسەرۆك کەوت باسی نانە زەڕاتەکەی تۆی لەگەڵدا دەکەم)!.

ئەلیس لەسەر دەوریەکی بچوك پارچەیەك لەونانەی بۆهێنا، ڕۆزڤلت پارچەنانەکەی هەڵگرت وبەرە ونوسینگەکەی چوو، سڵاویشی لەکرێکار وباخەوانەکانیش دەکرد. وەك جاران، هەرکەسێکی بەناوی ڕاستەقینەی خۆیەوە بانگ دەکرد، تائێستاش زۆربەی کارمەندەکانی کۆشك باسی ئەو ڕوداوە دەکەن. (ئیك هۆفر) بەچاوی پڕلە فرمێسکەوە گوتی: (ئەو ڕۆژە، لە ماوەی دووساڵدا خۆشترین ڕۆژمان بوو، هیچ کەس ئەو ڕۆژە ناگۆڕێتەوە بەسەد دۆلار). لەمیانەی ئەزمونی تایبەتی خۆمەوە، بۆم دەرکەوتووە کەمرۆڤ دەتوانێ بایەخ وکات وهاوکاری لەزۆربەی کەسایەتیە دیار وبالاکانی ئەمریکاوە بەدەست بێنێ. ئەمیشە لەمیانەی گرنگیدانی ڕاستەقینە پێیان. بانمونەیەك وەربگرین:

چەند ساڵێ لەمەوبەر، لەدامەزراوەی برۆکلین بۆ هونەر وزانستەکان، وانەی هونەری نوسینی چیرۆکم دەگوتەوە. حەزمان کرد بانگهێشتی هەندێ کەسایەتی ناوداربکەین. وەك: (کاسلین نوریس، فانی هرست، ئیداتاربیل. ئەلبرت باسیۆن، بویرت هیوز... هتد). تاکوبێن ولەئەزموتایبەتەکانیان سودمەندمان بکەن. بۆیە نامەمان بۆنوسین وتیایدا گوتبومان: ئێمە ڕێز دەگرین لەکارەکانتان ولەقوڵاییەکانی دڵمانەوە دەخوازین لە ئامۆژگاریەکانتان بێ بەشمان نەکەن ولەنهێنی سەرکەوتنتان ئاگادارمان بکەن. دواتر نزیکەی سەدوپەنجا قوتابی واژۆیان لەسەرنامەکان کرد. گوتمان: ئێمە دەزانین ئێوە سەرقاڵی کارکردنن. لەبەرئەوە نەبادا نەتوانن وتارمان بۆبدەن. هاتین لەگەڵ هەر

نامەیەکدا لیستێ پرسیارمان کردە هاوپێچ.پرسیار سەبارەت بەشێوازی کارکردنیان. ئەوانیش ئەوەیان پی خۆش بوو.کێ هەیە ئەوەی پێ خۆش نەبێت؟ بۆیە ماڵیان بەجێ هێڵاو سەردانی برۆکلینیان کردبۆ یارمەتی دانی ئێمە.

بەهۆی ئەو شێوازەوە.هەریەکە لەم کەسایەتیانە قایل بوون بەوەی بێن لەپەیمانگاکەی مندا بۆ قوتابیەکان بدوێن: لیسلی م. شۆ، سکرتێرەی خەزێنە لەئەنجومەنی وەزیرانی تیۆدۆر ڕۆزڤلتدا.جۆرج و.ویکرشام، ئەمینداری گشتی لەئەنجومەنی تافتدا. ولیەم جێنگزبراین. فرانکلین ڕۆزڤلت... هتد.

هەموومان، ئەگەر قەساب ونانەوا بین یان پادشابین ولەسەرتەخت دانیشتبین. هەمووومان ئەوانەمان خۆش دەوێت کەڕێزمان دەگرن. قەیسەری ئەڵمانیا وەك نمونە وەربگرە.لەکۆتایی جەنگی یەکەمی جیهانیدا، یەکێك بوو لەپیاوە هەرە تاکرەو و خۆ ویستەکان. تەنانەت کاتێ بەرەو هۆڵەندا هەڵهات بۆئەوەی گیانی خۆی ڕزگاربکات، هەموو وڵاتەکەی لێی ڕاپەڕین.ڕق و تورەیی خەڵك لەو کابرایە ڕوو لەزیاد بوون بوو، بەئەندازەیەك ملیۆنەها کەس ئاواتەخوازبوون لەت وپەتی بکەن.لەناو ئەم دۆزەخی قینەدا، منداڵێك نامەیەکی سادەی نوسی بۆ قەیسەر، پڕبوو لەسۆز ودڵسۆزی.منداڵە کە گوتبووی.خەڵکی هەرچی بڵێن من هەر قەیسەرم خۆش دەوێ!!قەیسەر کەوتە ژێرکاریگەری ئەو نامەیەوە، منداڵەکەی بانگ کرد تاکوچاوی پێی بکەوێت. ئەوەبوو منداڵە کە ودایکی هاتن.قەیسەر دوایی دایکی ئەومنداڵەی مارەکرد.ئەو منداڵە پێویستی بەخوێندنەوەی کتێبی: (چۆن هاوڕێ دروست دەکەیت

وكاریگەری لەسەر خەڵك دادەنێیت) نەبوو، بەڵكو ئەو بەشێوەیەكی غەریزی ئەوەی دەزانی!.

ئەگەر بمانەوێت دۆست وهاوڕێ بۆ خۆمان دروست بكەین.باخۆمان تەرخان بكەین بۆ خزمەتكردنی كەسانی تر، باهەندێ كاربكەین كەپێویستی بەكات و وزەو بیركردنەوە دوركەوتنەوە لەخۆپەسەندی هەیە.

كاتێ دۆق(وێندرسۆن) شازادەی وایلز، بڕیاربوو گەشتێ بەباشوری ئەمریكادا بكات. بەر لەوەی دەست بەگەشتەكەی بكات.چەند مانگێك خۆی سەرقاڵی خوێندنی زمانی ئیسپانی كرد تاكو بتوانێ لەو جێگەیەی بۆی دەچێ، بەزمانی خەڵكەكەی وتاربدات. ئەمریكاییە باشوریەكانیش لەبەر ئەوە زۆریان خۆش دەویست.چەندساڵێك لەمەوبەر بڕیارمدا ڕێكەوتی لەدایك بوونی هاوڕێكانم بدۆزمەوە.بەڵام چۆن؟ هەرچەندە غەیبیش نازانم. بەپرسیارێك لەهاوەڵەكەم دەستم پێ دەكرد سەبارەت بەوەی: ئایا ڕێكەوتی لەدایك بوونی مرۆڤ پەیوەندی بەكەسایەتی وپلە وپایەی مرۆڤەوە هەیە؟ دواتر پرسیاری ڕێكەوتی لەدایك بونیم لێرەكرد. ئەگەربۆ نمونە بیگوتایە (٢٤)ی تشرینی دووەم. لەدڵی خۆمدا دووبارەم دەكردەوە(٢٤ی تشرینی دووەم... (٢٤ی تشرینی دووەم)هەركە ئاوڕی بەلایەكدا ئەدایەوە، ناوەكەی ومێژوی لەدایك بونیم لەسەر لاپەڕەیەك دەنوسیی.پاشان لەتیانوسی تایبەت بە بەروارەكاندا تۆمارم دەكرد. كەڕۆژی دیاریكراو دەهاتە پێشەوە نامە یان بروسكەیەكم بۆدەنارد.ئەبێ ئەو نامەیە چ كاریگەریەكی لەسەر دەرونی ئەوكەسانە دروست كردبێت!ئەگەر بمانەوێت دۆست وهاوەڵ بۆخۆمان دروست بكەین.بابەدڵ

گـەرمی ونـەرم ونیانیـەوە لەگـەڵ بەرانبەرەکانماندا بـدوێین. هـەرگا کەسێکیش بەتەلەفۆن پەیوەندی پێوەکردیت، هەمان شێواز بەکاربێنە. بڵێ(سڵاو) بابەرانبەرەکەت هەست بکات کەتۆ حەزدەکەی قسەی لەگەڵدا بکەیت.کۆمپانیای نیویۆرك کارمەندەکانی خۆی ڕاهێناوە لەسەر ئەوەی کەبڵێن: (بەڕێز گیان، ژمارەکە چەندە) بەزمانێك وەك بڵێیت: (بەیانیت باش، خۆشحاڵم خزمەتت بکەم) بائەم قسەیەمان لەبیربێت ئەگەر سبەینێ وەڵامی پەیوەندیەکی تەلەفۆنیمان دایەوە.

بـەڵام ئایـا ئـەم شـێوازە بۆکـاتی کـارکردنیش بەسـودە؟ دەتـوانم بـۆ وەڵامیئەو پرسیارە چەندین نمونە بهێنمەوە.بەڵام لێرەدا دەرفەتی تەنها دوو نمونەمان هەیە.

(چارلز.واڵتەرز) بەڕێوەبەری یەکێك لەگەورەترین بانکەکانی نیویۆرك بـوو، داوای لێکـرا ڕاپۆرتێـك سـەبارەت بەکۆمپانیایـەکی دیـاریکراو ئامادەبکـات.ئـەم کابرایـە پیـاوێکی دەناسـی، هـەموو ئەوشـتانەی ئـەم پێویـستی بـوو لای ئـەوپیاوە دەسـت دەکـەوت: بۆیـە ویـستی چـاوی بەوپیاوە بکـەوێت، ئـەم کابرایـەش سـەرۆکی کۆمپانیایـەکی زەبـەلاحی پیشەسازی بـوو.کاتـێ بـەڕێز(وۆڵتـەرز) کرایـە ژوورەوە بۆنوسـینگەکەی سەرۆك، کچە سکرتێرەکەی لەدرگاکەوە بەسەرۆکی گوت کەئەمڕۆ هیچ پولێکی لە لانیە.

(ئەو پولانە کۆدەکەمەوە بۆکوڕەکەم کەتەمەنی دوانزەساڵانە) سەرۆك هەڵوێستەکەی بەو جۆرە بۆ بەڕێز واڵتەرز شیکردەوە.

(بـەڕێز واڵتـەرز) دەسـتی کـرد بەباسـکردنی مـەرامی هاتنەکـەی وچەندپرسیارێکی ئاراستەکرد. بەڵام سەرۆك لەقسەکردن و وەڵامەکانیدا

ئەمومـڕدار بـوو. حـەزی نـەدەکرد قـسەبکات. وادەردەکـەوت شـتێ نـەبێ قەناعەتی پێ بکات بۆ ئەوەی قسەی بۆبکات. لەبەر ئەوە دیمانەکە وشك وبرنگ و کورت بوو. بەڕێز واڵتـەرز لەکاتێکدا ئەم بەسەرهاتەی لەپۆلدا دەگێڕایەوە گوتی: (بەڕاشکاوی نەمدەزانی چی بکەم. دواتر ئەو قسەیەم بیرکەوتەوە کەلەبارەی پولەکانەوە سکرتێرەکەی بۆی کرد... بەبیرمداهات کەفەرمانگـەی دەرەوەی بانکەکـەمان پـول کۆدەکاتـەوە. پـولی ئەونامانـەی کەلەهـەموو لایـەکی دونیـاوە ئاراستـەی دەکـرێن. پـاش نیـوەڕۆی ڕۆژی دواتـر... دووبـارە ڕۆشـتمەوە بـۆ چـاوپێکەوتنی ئـەوپیاوە: پـێم گـوت پولیـشم پێیـە بـۆ کـوڕە دوانزەسـاڵانەکەت. ئایـا بەگـەرم وگوڕیـەوە ڕێگەیاندام بچمە ژورەوە؟ .بەڵێ گەورەم.

ئەونە بەگەرموگوڕیەکی واوە تەوقەی لەگەڵمدا کرد، کەئەگەر هـەڵیش ببژێردرایـە بـۆ پۆسـتی سـەرۆکی کـۆنگریس، هـەروا تەوقـەی لەگەڵمـدا دەکـرد زەردەخەنـەی دەبەخـشیەوە... لەکاتێکـدا پولـەکانی ئەمـدیو دیـودەکرد. پـەیتا پـەیتادەیگوت: (جـۆرج ئەمـەیانی زۆر بـەدڵ دەبێ اسەیری ئەمەیان بکە ازۆر جوانە).

مـاوەی نیوکاتـژمێر باسـی پولمـان کـرد وسـەرنجی وێنـەی کوڕەکـەی ئەومـاندا، دواتر ماوەی کاتژمێرێکی لەکاتی خۆی بۆتەرخانکردم وهەموو ئەو زانیاریانەی پێویستم بوو، پێی دام-بەبێ ئەوەی خۆم داوای هیچی لێ بکەم. هەموو ئەوەی دەیزانی پێمی گوت. پاشان فەرمانبەرەکانی بانگ کـرد وپرسـیاری لێـدەکردن. پەیوەندیـشی کـرد بەهەنـدێ لـە یاریـدە دەرەکانیەوە، هێندەی داتا وزانیاری وڕاپۆرت وژمارەپێدام کەبەتەواوی ئەستۆمی قـورس کـرد... ئیدی وام لێهات لەهـەر ڕۆژنامـە نوسێکی تـر

زیاتر زانیاریم لەلاکەڵەکە بوو).(س.م.کنافلّ) لەفیلادلفیا هەوڵی ئەدا خەڵوز بفرۆشێتە کۆمپانیایەك.بەڵام کۆمپانیاکە هەوڵەکانی ڕەت دەکردەوە ونەیدەویست سوتەمەنی لەو بکڕێت.بەڕێز کنافل وتارێکی لەبەردەم قوتابیەکاندا پێشکەش کرد و، جامی ڕق وتوڕەیی خۆی ڕشت بەسەر کۆمپانیاکەدا و بەوەی پێناسەکرد کەنەفرەتە بەسەر ئەم نیشتمانەوە.هێشتر سەرسام بوو لەوەی کەبۆچی ناتوانێ سوتەمەنیەکەیان پێ بفرۆشێت.لەم کاتەدا من پێشنیارم بۆ کرد کەشێوازی ترپێڕەو بکات.بەکورتی فەرموو بزانەچی ڕویدا:

دیالۆگێکمان سازکرد لەنێوان دوو گروپدا، بابەتی دیالۆگەکەش بریتی بوو لەوەی: (بڵاوبونەوەی گەنجینەی کۆمپانیا زنجیرەییەکان. زۆرتر زیان لەوڵات دەدەن وەك لەوەی سودی پێ بگەیەنن).

بەپێی پێشنیاری من، کنافل لایەنی نێگەتیڤی هەڵبژارد، قایل بوو بەوەی لە وتوێژەکەدا بەرگری لەو کۆمپانیایانە بکات کەلەڕاستیدا ڕقی لێیان بوو. بۆیە گوتی: (لێرەدا هەوڵ نادەم خەڵوز بفرۆشم، بەڵکو هاتووم داوای خزمەتێکتان لێ بکەم) دواتر دەستی کرد بەقسەوباس لەبارەی دیالۆگەکەوە.گوتی: (هاتوم داوای یارمەتی دەکەم چونکە بۆ ئەم هاوکاریە نەم توانیوە زیاد لەتۆ بیرلەکەسی تربکەمەوە بتوانێ ئەو زانیاریانەم دەست بخات کەمن پێویستم پێیەتی، چونکە زۆر حەزدەکەم لەوتوێژەکەدا سەرکەوتن بەدەست بێنم.بۆیە لەقوڵایی دڵمەوە ڕێزلەهاوکاری کردنت دەگرم).

ئەمەی خوارەوەیش کۆتایی بەسەرهاتەکەیە، لەزمانی بەڕێز کنافلّ خۆیەوە:

داوام لێكرد خولەكێك لەكاتی خۆیم بۆتەرخان بكات.لەسەر ئەم بنەمایەش قایل بوو چاوی پێم بكەوێت.پاش ئەوەی كێشەكەی خۆم بۆباسكرد، داوای لێكردم دابنیشم.بۆماوەی كاتژمێرێك وچل وحەوت خولەكیش لەگەڵمدا دووا.دواتر بەڕێوەبەرێكی تری بانگ كرد كەلەبارەی گەنجینە زنجیرییەكانەوە كتێبێكی دانابوو. ئینجا نوسراوێكی نوسی بۆ یەكێتی نیشتمانی گەنجینە زنجیرەییەكان تاكو ڕونوسێكم لەوبابەتە بۆ دابین بكەن.ئەو واهەست دەكات گەنجینە زنجیرەییەكان خزمەتێكی ڕاستەقینە بەمرۆڤایەتی دەكەن.بۆیە شانازیش دەكات بەوكارەی كەدەیكات لەپێناوی سەدان كۆمەڵەدا. لەكاتێكدا قسەی دەركرد چاوەكانی دەبریكانەوە.پێویستە دان بەو ڕاستیەدا بنێم كەچاوی لەئاست هەندێ شت كردمەوە كەهەرگیز خەویشم پێوە نەدەبینی وبەتەواویش هەڵوێستی منیان گۆڕی. كاتێ لەنوسینگەكە هاتمەدەرەوە، تاكو درگاكە لەگەڵمدا هات.دای بەسەرشاندا وهیوای خواست لەوتوێژەكەدا سەركەوتن بەدەست بهێنم.هەروەها داوایشی لێكردم جارێكی تریش سەردانی بكەمەوە وهەواڵی ئەوەی پێ بدەم كە لە وتوێژەكەدا چ ئەنجامێكم بەدەست هێناوە.دوا قسەیشی ئەوە بوو كەپێی گوتم: (هیوادارم لەبەهاردا سەردانم بكەیت، چونكە من دەمەوێت ڕێكەوین لەسەر ئەوەی خەڵوزت لێ بكڕم).

ئەمە بۆمن وەكو جادویەك وابوو.چونكە خۆی پێشنیاری كرد خەڵوزم لێ بكڕێت، بەبێ ئەوەی من داوای هیچی لێ بكەم.لەماوەی دووكاتژمێر گرنگی دان بەخۆی وبەكێشەكانیدا، توانیم ئامانجێ بەدەست بێنم كەبە

دەساڵیش نەمدەتوانی بەدڵ ڕاکێشانی بۆکڕینی خەلوز ئەو ئامانجە مسۆگەربکەم.

بەڕێزکناڤل!تۆ نهێنیەکی تازەت نەدۆزیوەتەوە.چونکە سەدساڵ بەرلە زاین (بابلیۆس سیرۆس)ی هۆزانڤانی ڕۆمانی بەناوبانگ باسی لەوە کردوە کە: (ئێمە گرنگی نادەین بەوانی تر، تاکو ئەوان گرنگی بەئێمە نەدەن).

جائەگەر دەتەوێت خەڵکی خۆشیان بوێیت، ئەوا دەست بەم ڕێساگرنگەوە بگرە:

ڕووی گرنگیدانت وەربگێڕە بەلای ئەوانی تردا. ئەگەر دەتەوێت کەسایەتیەکی دەرکەوتە ونایاب بیت، خاوەنی لێهاتویی وبەهرەیەکی باش بیت لەبواری پەیوەندیە مرۆییەکاندا.لێم گەڕێ باهانت بدەم بۆخوێندنەوەی پەرتوکی (گەڕانەوە بۆلای ئاین) کەلەنوسینی (دکتۆرلینك)ە. لەناونیشانی کتێبەکە مەترسە!!... چونکە بەڕاستی کتێبێکی نایاب وجوانە. یەکێك لە نۆژدارە بەناوبانگەکانی دەروننناسی داینـاوە کەپترلەسێ هەزارکەسی بینیوە وئامۆژگاری کردون وگوێی بۆکێشەو گرفتەکانیان گرتوە... (دکتۆر لینك) پێی گوتم کەزۆرئاسان بوو پەرتوکەکەی ناو بنایە(چۆن کەسایەتیت دروست دەکەیت).چونکە چارەسەری ئەوکێشەیە دەکات..تۆی خوێنەریش کاتێ دەیخوێنیتەوە، دەبینیت کتێبێکی سەرنج ڕاکێش وقەشەنگە.ئەگەر بیخوێنیتەوە وکار بەپێشنیارەکانی بکەیت.بێگومان پەرە بەبەهرە ولێهاتویت دەدەیت لەهەڵس وکەوت کردن لەگەڵ خەڵکیدا.

بەشی دوانزدەیەم

چۆن وادەکەیت دەست بەجێ خەڵکی خۆشیان بوێیت؟

لەڕیزدا ڕاوەستابووم، چاوەڕوانم دەکرد نامەیەك لەنوسینگەی پۆست لەشەقامی سیی وسیێ نیویۆرکدا تۆماربکەم. هەستم کرد فەرمانبەرەکە بێ تاقەت بووە لەکارەکەی، پولەکانی تەسیلم دەکرد، وەسڵەکانی دەبڕی، پاشماوەی پارەکەیشی دەگەڕاندەوە... لەدڵی خۆمدا گوتم: (هەوڵئەدەم کارێك بکەم ئەو کوڕەگەنجە خۆشی بوێم.ئەبێ قسەیەکی خۆش ونەرم ونیان بدەم بەگوێیدا.سەبارەت بەخۆم نا، بەڵکو سەبارەت بەخۆی)... ئینجا هاتم لەخۆم پرسی: (ئەبێ چی بڵێم کەلەستایش کردن وپیاهەڵدانی دا ڕاستگۆبم؟) وەڵامی ئەم پرسیارە ناڕەحەتە .بەتایبەت بۆکەسانێکی نەناس. وەلێ لەم حاڵەتەدا، مەسەلە کە ئاسان کەوتەوە.چونکە دەست بەجێ لەوگەنجەدا شتێکم بینی کەبەلامەوە جوان بوو.

بۆیە بەدڵگەرمیەوە پێم گوت: (چەندم پی خۆشە کوڕەکەی منیش پرچی وەکو پرچی تۆوابێت).

بەڕویەکی خۆش وسەرسامیەوە سەیرێکی کردم وگوتی: (ئێستا وەکوجاران جوان نیە)بەلام دڵنیام کردەوە کەهەرچەندە هەندێ

لەجوانیەکەی لەدەست داوە، بەڵام هێشتا زۆر جوانە.ئەم قسەیەمی زۆر پێ خۆش بوو.وتوێژێکی بچکۆلە کەوتە نێوانمانەوە... لەکۆتایدا پێی گوتم: (زۆرکەس. پرچم بەجوان دەزانن).

گرەو دەکەم کەئەوگەنجە لەکاتی نان خواردنیشدا خەونی بەوقسەیەمەوە دیوە.گرەو دەکەم) کە گەڕاوەتەوە بۆماڵیشەوە، ئەو قسەیەی بۆهاوسەرەکەی گێڕاوەتەوە.یاخود تەماشای ئاوێنەی کردوە وگوتویەتی: (قژم جوانە)!.

جارێکیان لەبەردەم جەماوەرێکدا ئەم بەسەرهاتەم گێڕایەوە.لەپاشاندا یەکێك لێی پرسیم: (مەبەستت لەوقسەیە چی بوو؟).

مەبەستم چی بوو؟ ! مەبەستم چی بوو؟ !.

ئەگەر ئێمە هێندە خۆپەسەند بین، نەتوانین بەبێ بەرانبەر کەمێك خۆشحاڵی وستایشی ڕاستگۆیانە بگەیەنینە کەسێکی تر-ئەگەر گیانیشمان لەقەبارەی سێوێکدا بێت، ئەوا بێگومان ڕوو بەڕووی ئەوشکستە دەبینەوە کەشایستەی خۆمانە.

بەڵێ، من شتێکم لەوگەنجە دەویست کە بەپارەوپول مەزەندە ناکرێ، ئامانجەکەیشم هاتە دی.ئەو ئامانجەم هاتە دی کەمن شتێکم لەپێناوی ئەوگەنجەدا کرد، بەبێ ئەوەی ئەو هیچ بۆمن بکات.ئەم هەستەش بەردەوام لەیاوەریتدا دەمێنێتەوە تەنانەت پاش ئەوەی ڕوداوەکەش بەسەردەچێ وتێ دەپەڕێت. یاسایەکی زۆرگرنگ هەیە لەهەڵس وکەوتە مرۆییەکاندا. ئەگەر گوێڕایەڵی ئەو یاسایەبین.هەرگیز ناکەوینە نێو هەڵەوە.لەڕاستیشدا، ئەگەر ئەو یاسایە جێ بەجێ بکەین ژمارەیەکی زۆر وزەوەند لەهاوڕێ وئاشنامان بۆپەیدا دەکات.وەلێ هەرگا لەویاسایە

دەرچوین.دەکەوینە نێو دونیایەك کێشەی بێ کۆتاییەوە، یاساکەش ئەمەیە: وابکە کەسی بەرانبەرت هەست بەبایەخی خۆی بکات.

دکتۆر(ژۆن دیوی)دەڵێت: ئارەزوکردنی بایەخداری، قوڵترین هاندەرەلەنێو سروشتی مرۆڤایەتیدا... پرۆفیسۆر(ولیەم جیمس)دەڵێت: قوڵترین پرەنسیپ لەسروشتی مرۆڤدا، بریتیە لە بەدەست هێنانی ستایش.وەك لەبەردا ئامازەم پێدا.ئەم هەستە ئەو هاندەریەکە جیامان دەکاتەوە لەئاژەڵەکانی تر و، هەرئەم هەستەش بەرپرسیارە لەبەرهەم هێنانی شارستانیەت.

هەزاران ساڵ لەمەوبەر فەیلەسوفەکان سەرنجی یاساورێساکانی پەیوەندیە مرۆییەکانیان داوە. لەسەرجەم ئەو سەرنج وتێرامانانەدا یەك یاسای گرنگ بەرهەم هێنراوە، یاساکە شتێکی تازەنیە، بەڵکوچەندە مێژو کۆنە ئەویش هێندە کۆنە.(زوروستر) لەئێراندا سێ هەزار ساڵ لەمەوبەر ئاگرپەرستەکانی فێری ئەو یاسایە دەکرد.بیست وچوار سەدەش بەرلەئێستا کۆنفۆشیۆس ئامۆژگاری خەڵکی دەکرد دەستی پێوەبگرن.هەروەها(لاوتسی) دامەزرێنەری (تاویەت) (یەکەم بنەما کەهەموو بونەوەری لێوە دروست بووە) بنەماکانی ئەو یاسایەی لە(دۆڵی هان)دابلاو دەکردەوە.(بودا)ش لەسەر ڕۆخەکانی ڕوباری (گانج)ی پیرۆزدا، پێنج سەدساڵ بەرلە زاین برەوی بەویاسایە ئەدا. پەرتوکە پیرۆزەکانی هندۆسیش هەزارساڵ بەر لەوبەرەوارە ئەو یاسایانەیان بلاو دەکردەوە.مەسیحیش لەسەر بەرزاییەکانی یەهودای پیرۆز، نۆزدە سەدە بەرلەئێستایهەمان ئەویاسایەی فێری خەڵك دەکرد... مەسیح هەموو ئەویاسایەی لەیەك دێڕدا کۆکردۆتەوە.ڕەنگە گرنگترین یاسابێت

لەجیهانــدا، کــەدەڵێت: (مامەڵــە لەگــەڵ خەڵکیــدا بەوشــێوەیە بکــە. کەحەزدەکەیت خەڵکی لەگەڵ خۆتدا مامەڵەبکەن).

تۆڕەفتاری باشت دەویّ لەوکەسانەی هەڵس وکەوتیان لەگەڵ دەکەیت، دەتــەویّ دان بــە بــەهای ڕاستــەقینەتدا بنێن.هــەروەها دەتــەوێت هەست بکــەیت بــەوەی لەجیهانــە بچکۆلانەکەتدا کەسێکی بایەخداریت.ناتــەویّ گوێبیــستی پیاهەڵــدانێکی درۆزنانــەبیت.بــەڵکو خوازیــاری ستایــشی ڕاســتگۆیانەیت.دەتــەوێت هــاوڕێ ویاریــدەدەرەکانت، وەك ئــەوەبن کــە(چارلزشــواب)دەڵێــت: (ڕاســتگۆبن لەستایــشدا وزیــادەڕەوبن لەمــەدح کردندا) هەمووومان ئەوەمان دەوێت.

کەواتــە باپــەیڕەوی لەویاســا زێڕینــە بکــەین.بائــەوە بــدەین بەبەرانبــەرەکانمان کەخۆمان حــەزی پێدەکــەین.ئــەوە چۆن دەبێت؟ کــەی دەبێــت؟ لــەکویّ دەبێــت؟ وەڵامەکــەش ئەمەیــە: هەمیشە، لەهەرکوێیــەك. بۆنمونــە: پرســیارم لەفەرمانبــەری پرسگــەی(ڕادیۆسیتی)کــرد، ژمــارەی نوسینگەکەی (هنری سوفین) چەندە؟ . فەرمانبەرەکە لــەجل وبەرگدا زۆر پێکەوتــە و ڕێکوپێــك بــوو، شــانازی بەشــێوەی وەڵامدانــەوەی خۆیــەوە دەکــرد..لەوەڵامــدا گــوتی: هنــری ســۆفین.(کــەمێك ڕاوەســتا)نهــۆمی هەژدە(کەمێك ڕاوەستا).ژوری ژمارە ١٨١٦.

بەپەلــە بــەرە و(ئاسانسۆر)ەکــە چووم... پاشــان گــەڕامــەوە بۆلای تاکو پێــی بڵێم: دەمــەویّ پیرۆزبــایی ئــەو شێوازەجوانەت لیّ بکــەم کەلــەوەڵامی پرســیارەکەدا بــەکارت هێنــا.زۆر ڕوون بویــت لەوەڵامدانــەوەدا.وەك هونەرمەندیّ وەڵامت دایەوە.ئەوەش شتێکی ئاسایی نیە).

لەشادومانیدا گەشایەوە، پاشتر پێی گوتم کەبۆچی لەنێوان ڕستەیەك ویەکێکی تردا کەمێك ڕاوەستاوە وبۆچی هەموو ڕستەکانی بەوشێوەیە دەربڕی. ئەوقسەیەی من وای لێکرد بۆینباخەکەی ملیشی ڕێك بکات. پاش ئەوەی گەشتمە نهۆمی هەژدەیەم، هەستم دەکرد شادومانیەکی بێ سنورم بەخشیوەتە ئەوگەنجە.

نابێ چاوەڕوان بیت ببیتە باڵوێزی فەرەنسا یاخود سەرۆکی کۆمەڵەی کلامبایکسی یانەی ئیلك، ئەوجا فەلسەفەی ستایشی بەکار بێنیت. بەڵکو دەتوانیت وەکو جادویەك هەموو ڕۆژێك بەکاری بێنیت.

ئەگەر شاگردی چێشتخانە(بۆنمونە) لەبری پەتاتەی ی برژاو، پەتاتەی کوڵاوی بۆهێنااین. بابڵێین: بەداخەوە ناڕەحەت دەبیت، ئێمە حەزمان لەبرژاوە) ئەویش دەست بەجێ وەڵام ئەداتەوە (ناهەرگیز ناڕەحەت نابم) زۆریش خۆشحاڵ وشادومان دەبێت کەدەبینێت تۆ ڕێزت لێگرتووە. دەستەواژەگەلێکی وەکو: (نیگەرانم کەناڕەحەتت دەکەم)، (دەفەرمویت... .)، (بەبێ زەحمەت)، (سوپاس)..ئەم ڕستە و دەستەواژانە دەبنەهۆی ئەوەی بەئاسانی ئاشی ژیانی ڕۆژانە بگەڕێت... هەروەها بەڵگەشن لەسەر پەروەردەبوونێکی باش.

بانمونەیەکی دیکە وەربگرین.ئایا هیچکام لەڕۆمانەکانی(هاڵ کاین)ت، خوێندۆتەوە؟ .

ملیۆنەها کەس ڕۆمانەکانیان خوێندۆتەوە.ملیۆنەهاکەس!!. ئەو کوڕی پیاوێکی ئاسنگەربوو.لەهەشت ساڵ زیاتریش لەقوتابخانە نەی خوێندوە وزانستی وەرنەگرتووە. لەگەڵ ئەوەشداکاتێ مرد، یەکێك بوو لەهەرەدەوڵەمەندترین پیاوانی جیهان لەوێژەدا. فەرموو ئەوە تۆ و،

ئەوەش بەسەرهاتی (هال کاین): هال کاین حەزی لەهۆنراوە وسرودی کورت بوو. هەموو هۆنراوەکانی (دانتی گبریال ڕۆزیتی)خوێندەوە. جارێکیان وتارێکی نوسی وتیایدا ستایشی دەستکەوتە هونەریەکانی (ڕۆزیتی) کردبوو. ڕونوسێکی لەو وتارە نارد بۆ (ڕۆزیتی)... ڕۆزیتی بەو وتارە زۆرخۆشحاڵ بوو. ڕەنگە لەناخی خۆیداگوتبێتی: (هەرگەنجێ ئەو بۆچونە جوانەی بەرانبەر تواناکانی من هەبێ، هەردەبێ زیرەك وبیرتیژیش بێت).

بەو جۆرە ڕۆزیتی کوڕی ئاسنگەرەکەی بانگهێشت کردتاکو بێتە لەندەن ولەلای خۆی وەکوسکرتێر کاربکات.ئەم ڕووداوەش بویە خاڵی گۆڕانکاری لەژیانی (هال کاین)دا.چونکە لەوشوێنە تازەیەدا چاوی دەکەوت بەوێژەوانەکانی سەردەمی خۆی. سودی لەهاندان وئامۆژگاریەکانی ئەوان دەبینی.بەو جۆرەش بەڕێڕەوێکی ژیاندا ڕۆشت کەبویە هۆی ئەوەی ناوی بەئاسۆکانی ئاسماندا بڵاوبێتەوە.هەروەها ماڵەکەیشی(قەڵای گریبا)، لە(دورگەکانی مرۆڤ)دا، بویە مەزارێك وخەڵکی لەهەمەوولایەکی جیهانەوە ڕویان تێدەکرد... لەپاش خۆیشی هێندەی ماڵ وموڵك بەجێ هێڵا کەبە دوو ملیۆن وپێنج سەد هەزار دۆلار مەزەندە دەکرا.لەگەڵ ئەوەشدا.کێ دەزانێ-ڕەنگە بەهەژاری ونەناسراوی بمردایە، ئەگەر ئەو نامەیەی بۆ ئەو پیاوە ناودارە نەنوسیایە.ئەوەیە هێز، هێزی هەرەگەورەی ستایشی ڕاستگۆیانە ودڵسۆزانە. (ڕۆزیتی) خۆی بەگرنگ دەزانی.ئەمەش شتێکی نامۆنیە.چونکە هەموو مرۆڤێك خۆی زۆر بەگرنگ دەزانێت.

ئایا پێت وایە تۆپلەوپایەت لەژاپۆنیەکان بەرزترە؟ لەڕاستیدا، ژاپۆنیەکان زۆر خۆیان لەتۆ بەرزتر دەبینن... ئەوان دەخرۆشێن وتەواو تورە دەبن ئەگەر ببینن پیاوێکی سپی پێست لەگەڵ خانمێکی ژاپۆنیدا دانس دەکات. ئایا پێت وایە پلەو پایەت لەهندۆسەکان بەرزترە؟ ئەمە یەکێکە لەباشیەکانت، بەڵام ملیۆنێك هندۆسی پێیان وایە پلەو پایەیان لەتۆ بەرزترە. تەنانەت ئەوان خۆراکێك ناخۆن کەسێبەری تۆی کەوتبێتەسەر.

ئایا هەستت وایە، لەئەسکیمۆ باشتریت؟ جارێکی تریش، ئەوە شتێکی باشە.وەلێ ئایا ناتەوێت بزانیت ئەسکیمۆ گومانی بەرانبەرت چۆنە؟ لەنێو ئەسکیمۆدا کەسانێك هەن. نەکاردەکەن ونە ئەیانەوێت هیچ جۆرە سودێکیش بگەیەنن.ئەسکیمۆ ناوی ناون(پیاوەسپیەکان).

هەرگەلێك بگریت، خۆی بەباشتر دەزانێت لەگەلانی تر.ئەم هەستەش دڵگەرمی وجەنگەکانی پێوەیە.لەڕاستیشدا هەموو مرۆڤێك بەشێوەیەك لەشێوەکان خۆی لەکەسانی تر بەباشتردەزانێت.بۆیە باشترین ڕێگەش بۆ ئەوەی بتوانیت بچیتە ناو دڵیەوە، ئەوەیە وای لێ بکەیت هەست بکات بەوەی تۆ ڕێزی ئەو بایەخەی ئەو دەگریت لەنێو جیهانە بچکۆلەکەیدا.

ئەو گوتەی ئەمرسۆنت لەبیربێت کەدەڵێت: (چاوم بەهەرپیاوێ بکەوێ پێم وایە بەشێوەیەك لەشێوەکان لەمن باشترە، لێرەوە، ئیدی دەتوانم لێیەوە فێرببم).

لایەنی خەفەتئامێزی ئەمەش، ئەوەیە ئەوانەی پاساوی هەڵوێستەکانی خۆیان ئەدەن، هەستەناوەکیە تێکچوەکانیان، بەهات وهاوار وتێکچوونی دەرونی وغرور دەتەقێننەوە، کەلەڕاستیشدا ئەمە

شتێکی بێزارکەرە،وەك شکسپیر دەڵێت: (مرۆڤ، مرۆڤی مەغرور!زانیاریەکی سادەی هەیە، کەچی فیڵی سەیرلەبەردەم ئاسماندا دەکات، ئەمەش فریشتەکان دەگریەنێت).

سێ چیرۆك وبەسەرهاتتان پێشکەش دەکەم، سەبارەت بەسێ بزنسمان کەئەو یاسایانەیان پەیڕەو کرد وئەنجامی باشیان لێ وەدەست هێنا.یەکەمجار ئەم حاڵەتە وەردەگرین کەخاوەنەکەی بەهۆی کەسە نزیکەکانیەوە حەزناکات ناوی بەرین.

پاش ئەوەی پەیوەندی بەپەیمانگاکەمەوە کرد، بەڕێز(ڕ) لەگەڵ هاوسەرەکەیدا بەرە و(لۆنگ ئایسلەند) ڕۆشتن، بۆسەردان و دیدەنی هەندێ لەخزم وکەس وکارەکانی هاوسەرەکەی .لەوێ هاوسەرەکەی ڕۆشت بۆ سەردانی خزمەگەنجەکانی و مێردەکەی بەجێ هێڵا تاکو لەگەڵ پورە پیرەکەیدا بمێنێتەوە.بەڵام ئەبێ باسی چی لەگەڵدا بکات؟ باسی جێبەجێ کردنی بنەماکانی ستایش.بیری لەوە کردەوە لەگەڵ ئەوپیرەژنەدا دەست بەجێ بەجێ کردنی بنەماکان بکات.

بەدەوری خانوەکەدا سوڕایەوە تاکو بزانێ چ شتێکی تێدایە کەجێگەی ستایش کردنی دڵسۆزانە وڕاست گۆیانە بێت.لەئەنجامدا لەپیرەژنەکەی پرسی:

ئەم خانوە دەوروبەری ساڵی ١٨٩٠ دروستکراوە، وانیە؟

– بەڵێ، کتومت لەوساڵەدا دروستکراوە.

ئەوخانوەم وەبیر دێنێتەوە کەتیایدا لەدایك بوم.خانویەکی جوانە.ژورەکانی فراوانن. لەم ڕۆژگارەدا. خانوەکان بەوشێوازە دروست ناکرێن.

(تۆراست دەکەیت). پیرەژنەکە ڕەزامەندی بۆ دەربڕی.(گەنجەکانی ئەمڕۆ بایەخ بەخانوی جوان نادەن.تەنها گرنگی بەوە ئەدەن خانویەکی بچکۆلە وبەفرگرەیەکیان هەبێت و، بەئۆتۆمبیلەکانیان بگەڕێن).

ئەم خانوە، خانوی خەونەکانە) پیرەژنەکە ئەم قسەیەی بەدەنگێکی پڕلەسۆزەوە کرد.ئەم خانوە بەخۆشەویستی دروستکرا.من ومێردەکەم چەندساڵێ بەر لەدروست کردنی خەونمان پێوە دەبینی.ئەندازیارمان بۆ بانگ نەکرد.خۆمان نەخشەمان بۆ دانا.

دوای ئەوە بەخانوەکەدا گەڕاندی.ڕێزی لەو شتەئەنتیکە جوانانە ئەگرت کە ئەو ژنە لەکاتی سەفەرەکانیدا کۆی کردبونەوە: تاقمی قۆری وپیاڵەی ئینگلیزی، دەوری سینی، کورسی فەرەنسی، پارچەقوماشی ئاوریشم کەکاتی خۆی لەنمایشگایەکی فەرەنسیدا پیشان درابوون. بەڕێز(ڕ) گوتی: (لەپاش ئەوەی خانوەکەی بەتەواوی پێ نیشاندام، بردمی بۆ ژێر زەمینێك لەوێش ئۆتۆمبیلێکی جۆی (باکارد)ی نیشاندام کەئەمیان تاڕادەیەك تازەبوو.

دواتر بەدەنگێکی ناسك گوتی: مێردەکەم ماوەیەکی کەم بەرلەوەی بمرێت، ئەم ئۆتۆمبیلەی کڕی.لەوەتەی ئەو مردوە سواری ئەم ئۆتۆمبیلە نەبووم... تۆڕێزی شتەبەنرخەکان دەگریت.لەبەرئەوە ئەم ئۆتۆمبیلەت پێشکەش دەکەم.

*(پورێ گیان! تۆ من شەرمەزار دەکەیت.من ڕێزلە بەخشندەیت دەگرم.بەڵام ناتوانم ئەو دیاریە وەرگرم.من خزمی نزیکی تۆنیم. ئۆتۆمبیلێکی تازەیشم هەیە. خۆیشت خزمی نزیکت زۆرە، ئەوان حەزدەکەن ئەو ئۆتۆمبیلەیان پێ بدەیت.

-(خزم!) بەسەرسوڕمانەوە پیرەژنەکە گوتی(خزم!). بەڵێ خزمم زۆرە کەچاوەڕوان دەکەن بمرم وئۆتۆمبیلەکە بۆخۆیان ببەن. بەڵام ئەو ئۆتۆمبیلەیان دەست ناکەوێ).

* ئەگەر نەتەوێ بیدەیت بەخزمەکانت، زۆربەئاسانی دەتوانی بیفرۆشیت.

- بەڕومدا هەڵشاخا: (بیفرۆشم!). ئایا پێت وایە دەتوانم بیفرۆشم؟ ئایا پێت وایە چاوم بەرایی ئەدا غەوارەیەك ببینم ئەو ئۆتۆمبیلە بەسەر شەقامدا لێ بخوڕێت؟ هەرگیز بیر لەفرۆشتنی ناکەمەوە.بەدیاری دەیدەم بەتۆ. چونکە تۆ ڕێز لەشتە بەنرخەکان دەگریت!).

هەوڵیدا خۆی بدزێتەوە لەوەرگرتنی ئۆتۆمبیلەکە، بەڵام نەیدەتوانی بەبێ بریندارکردنی هەستی پیرەژنەکە ئەو کارەبکات.

ئەو پیرەژنەی کەبەتەنها لەگەڵ پارچە دانسقە فەرەنسیەکان ویادەوەریەکانیدا بەجێ مابوو، زۆریش تامەزرۆی کەمێك سوپاس و ستایش کردن بوو. ڕۆژگارێك ئەمیش، کچێکی جوان و سەرنج ڕاکێش بووە وگەنجەکان هەوڵیان بۆداوە.ئەو خانوەیشی بۆیە دروستکرد، تاکو پڕی بکات لەخۆشەویستی.لەهەموو لایەکی ئەوروپاوە شتی جوان ودانسقەی بۆ ڕازاندنەوەی خانوەکەی کۆکردەوە.ئێستاش، لەنێو نامۆیی پیرێتیدا، پێویستی بەکەمێك گەرموگوڕی مرۆیی وڕێزگرتنی ڕاستگۆیانەیە-بەڵام هیچ کەسێك نەبوو ئەو کەمە ڕێزەی پێ ببەخشێت.بۆیە هەر کەئەوکەسەی دەست کەوت، وەك مرۆڤی چاوگێك ئاوی سازگار لەبیابانێکدا بدۆزێتەوە، هیچ ڕێگەیەکی تری شك نەدەبرد

بۆئـەوەی دان بەجوانیـەکانی ئـەو کەسـەدا بنێـت، بێجگـە لـەوەی ئۆتۆمبیلە(باکارد)ەکەی پێ ببەخشێت.

باچـیرۆکێکی تـر وەرگـرین، ئـەمجارەیان لـەبارەی(دۆناڵـدم.مـاك ماهون)ەوە، ئەم پیاوە بەڵێندەرە بوو لەکۆمپانیای (لویس وفالنتین) بۆ کارو باری ئەندازیاری لە(ڕای)ی ویلایەتی نیویۆرك:

خۆی دەڵێت: پاش ئەوەی گوێبیستی باس وخواسێك بووم سەبارەت بە(چـۆن هـاوڕێ پەیدادەکـەیت وکاریگـەری لەسـەر خـەڵك دادەنێیـت، دیزاینـی خـانوم دەکـرد بـۆ دادوەرێکـی بـەناوبانگ.خـاوەنی خانوەکـە هەنـدێ پێـشنیاری پێـشکەش کـرد دەربـارەی ئەوگوڵانـەی کەدەیـەوێت لەخانوەکەیدا بیان ڕوێنێت. پێم گوت:

(جـەنابی دادوەر، تـۆ هیوایـەتێکی جوانـت هەیـە. مـن زۆر سەرسـامم بەسـەگەکانت، دەشـزانم لەنمایـشگای سـەگەکاندا، کـە هـەموو سـاڵێك لەمادیسۆن سکویرگاردن سازدەکرێ، شریتی شین بەدەست دێنێت).

کاریگەری ئەم ستایشەجێگەی سەرسوڕمان بوو.

(بـەڵێ) دادوەرەکـە وەڵامـی دایـەوە: (زۆر بایـەخ بەسـەگ دەدەم. حەزناکەیت سەگە بچوکۆلەکانم ببینیت؟).

نزیکـەی یـەك کاتـژمێر سـەگەکانی وئـەو خەڵاتانەیـشی نیشاندام کەبەدەستی هێنابوون، تەنانەت سەگەبچکۆلەکانیشی دەهێنایە دەرەوە وئەو دەمارە خوێنانـەیانی نیشان دەدام کە دەبنـە بەڵگەلەسەر جوانی وزیرەکی سەگەکانی.

دواتـر ئـاوڕی دایـەوە بەلامـدا وپرسـیاری کـرد: (منـداڵی بـچکۆلەت هەیە؟).

-بەڵێ.

* زۆرباشە، حەزی لەسەگی بچوك هەیە؟ .

-ئەرێ وەڵڵا، زۆر حەزی لێیە.

* زۆرباشە من دانەیەك لەوسەگانەی بەدیاری ئەدەمێ.

دواتر باسی ئەوەی بۆكردم كەچۆن چۆنی خۆراك بەسەگە بچوكە كەبدەم.هێندەی نەبرد، ڕاوەستا وگوتی: (بەدڵنیاییەوە، ئەوەت لەبیر دەچێت.باشێوازی خۆراك پێدانەكەت بۆ بنوسمەوە).جەنابی دادوەر، ڕۆشتە ماڵەوە وچۆنێتی خۆراك پێدانی سەگەكەی بۆ نوسیم.پاشان سەگەكەیشی پێدام كەنرخەكەی دەگەشتە سەد دۆلار، جگەلەوە سەعاتێك وپەنجا خولەك لەكاتە بە نرخەكەی خۆیشی پێدام.هەموو ئەوانەی پێدام، تەنها لەبەرئەوەی من سەرسامی ڕاستگۆیانەی خۆم دەربڕیبوو بە هیوایەتەكانی ئەو.

(جۆرج ئیستمان) داهێنەری فیلمە تەنكەكان، بڕی سەدملیۆن دۆلار ماڵ وسامانی كۆكردەوە... خۆیشی كردە گەورەترین بزنسمان لەجیهاندا، سەربباری دەستكەوتە مەزنەكانی، كەچی وەكو من وتۆ حەزی بەستایش كردن دەكرد.

بۆنمونە، چەندساڵێك لەمەوبەر، ئیستمان سەرقاڵی دروستكردنی قوتابخانەی ئیستمانی مۆسیقی وهۆڵی كیلبۆرن بوو لەڕۆجستەر، هۆڵی شانۆكەی بۆ بەرز ڕاگرتنی یادی دایكی دروست دەكرد.(جیمس ئادامسۆن) سەرۆكی كۆمپانیای تەجهیزكردنی ئۆتێلەكان لەنیویۆرك، هەوڵی ئەدا تەندەری تەجهیزكردنی ئەو ئاپارتمانانە بەدەست

بێنێت.پاش ئەوەی پەیوەندی بەئەندازیارەکەوە کرد.ئادەمسۆن وادەیەکی دان بۆبینینی بەڕێز ئیستمان لەڕۆجستەر.

کاتێ ئادامسۆن گەیشت، ئەندازیارەکە گوتی: دەزانم تۆ دەتەوێت تەندەرەکانت دەست بکەوێت، بەڵام هەر لەئێستەوە دەمەوێت پێت بڵێم کەتۆ ناتوانیت پێنج خولەك زیاتر لەکاتی ئیستمان بۆ خۆت بەریت.ئەو زۆر سەرقاڵە.هەربەپەلە مەبەستەکەتی بۆ ڕوون بکەرەوە وبێرە دەرەوە.ئادامسۆن خۆی ئامادەکرد وابکات کەئەندازیارەکە دەڵێت.کاتێ ڕێگەیاندا بچێتە ژوورەوە، سەیری کرد بەڕێز ئیستمان سەرقاڵی دونیایەك کاغەزو نوسراوە.بۆیە هەرکە بەڕێز ئیستمان تەماشای کرد و چاویلکەکەی لابرد، بەرە و ئەندازیارەکە وئادامسۆن ڕۆشت وگوتی: بەڕێزان بەیانیتان باش، دەتوانم چ کارێکتان بۆبکەم؟).

ئەندازیارەکە بەڕێز ئادامسۆنی بەئیستمان ناساند، ئینجا گوتی: کەچاوەڕوانم دەکردی، چاودێری نوسینگەکەتم دەکرد. من ئەگەر ژورێکی وەکو ئەمەی تۆم هەبوایە، بایەخم بەکارەکەم نەئەدا.تۆدەزانیت من ئەندازیاری دیکۆرم.لەگەڵ ئەوەشدا تائێستا لەژیانمدا نوسینگەی جوانی وەك ئەمەی تۆم نەدیووە.

جۆرج ئیستمان لەوەڵامدا دەڵێت: تۆ شتێکت وەبیر هێنامەوە کەخەریك بوو لەبیرم دەچوویەوە.جوانە، وانیە؟ لەسەرەتاوە سەرسامی کردم.بەڵام ئێستا ئەوەندە سەرقاڵی کارم، جاری واهەیە بۆماوەی چەند هەفتەیەك ئەم نوسینگەیە نابینم، ئادەمسۆن بەژوورەکەدا گەڕاو ئینجا دەستی هێنابەسەر ڕەفەیەکدا وگوتی: ئەمە بەڕوی ئینگلیزیە، وانیە؟ کەمێك جیاوازە لە بەڕوی ئیتاڵی).

(بەڵێ) ئیستمان وەڵامی دایەوە.(بەڕوی ئیگلیزیە وئاوەردەکراوە.برادەرێکم کەدارشوناسێکی پسپۆڕە بۆی هەڵبژاردم).

پاشان ئیستمان هەموو ژورەکەی پیشاندا، ئاماژەی دەکرد بۆبەشە جۆربەجۆرەکان ورەنگ وچاڵە دەستیەکان وهەموو ئەو شتانەی ترکە لەپلان دانان وجێبەجێ کردنی دیکۆری ژورەکەدا یارمەتی دەربوون.

لەکاتی گەڕان بەژورەکەدا وسەیر کردنی کەلوپەلە دارینەکانیدا.لەبەردەم پەنجەرەکەدا ڕاوەستان، ئیستمان بەشێوازێکی خۆبەکەم زانانەوە، ئاماژەی کرد بۆهەندێ لەو دامەزراوانەی کەدەیەوێت.لەڕێگەیانەوە هاوکاری مرۆڤایەتی بکات: زانکۆی ڕۆجستەر ونەخۆشخانەی گشتی، نەخۆشخانەی چارەسەرکردن، خانەی هاوڕێیەتی، نەخۆشخانەی مندالآن... ئادەمسۆن زۆر بەگەرمی دەستخۆشانەی لێکرد لەبەرانبەر ئەو شێوازە نمونەییەدا کەماڵ وسامانەکەی تیچدا بەکار دەهێنێت ودەیخاتە خزمەتی سوککردنی ناسۆرەکانی مرۆڤایەتیەوە... لەپاشدا، جۆرج ئیستمان گەنجینەیەکی شوشەی کردەوە و، یەکەم کامێرای بەدەستەوە گرت کەکاتی خۆی داهێنراوی کابرایەکی ئینگلیزبوو کڕیبووی.

ئادەمسۆن پرسیاری هەوڵەپێشوەختەکانی لێکرد بۆکارکردن. بەڕێزئیستمانیش زۆر بەڕاستگۆیانە باسی سەردەمی هەژاری ومنداڵێتی خۆیی بۆکرد، باسی دایکەبێوەژنەکەیی بۆکرد، کەناوەندێکی ساوایانی کردبویەوە، ئەمیش خۆی وەك نوسەر لەکۆمپانیایەکی تەئمیندا کاری دەکرد ڕۆژی بەپەنجاسەنت. دێوەزمەی هەژاری بەڕۆژ وبەشەو باڵی

کێشابووبەسەریدا.کەچی بڕیاریدا پارەو پولی تەواو کۆبکاتەوە بۆ ئەوەی دایکی دەست هەڵگرێت لەوکارە سەختەی کەدەیکرد.

بەڕێز ئادەمسۆن پەلکێشی کرد بۆباس وخواسی زیاتر.دانیشت وبەپەرۆشەوە گوێی بۆقسەکانی دەگرت لەکاتێکدا ئەو باسی لەئەزمونی خۆی لەهونەری وێنەگرتندا دەکرد.باسی ئەوەی بۆدەکرد چۆن بەدرێژایی ڕۆژ لەنوسینگەکەیدا کاری دەکرد.تەنانەت هەندێ جار بەشەویشداتاقی کردنەوەکانی ئەنجام ئەدا، جاربەجارێك تاکو مادەکیمیاویەکان کارلێکیان لەیەك دەکرد.ئەم خەوە نوچکەیەکی دەدا.

جیمس ئادەمسۆن، کاتژمێر دەوپانزدە خولەك چویە نوسینگەکەوە، لەسەرەتاوە هۆشدارییان دابویە کەتەنها پێنج خولەك مافی مانەوەی هەیە لەژوورەوە، کەچی کاتژمێرێ تێ پەڕی، ئینجا بوو بەدوو کاتژمێر، ئەوان هێشتر لەگەرمەی قسەکردندابوون!!.

دواجار، ئیستمان ئاوڕی دایەوە بەلای ئادەمسۆندا وگوتی: (کۆتاجار کەلەژاپۆن بووم، هەندێ کورسیم کڕی وهێنامنەوە بۆماڵەوە ولەحەوشەکەدا دامنان.بەڵام خۆر ڕەنگەکەیانی بردبوو... ناچار خۆم چووم لەبازاڕ بۆیاخم کڕی وهەرخۆیشم ڕەنگم کردنەوە.حەزئەکەیت ئەوکارە ببینیت کەکردومە؟ زۆرباشە، فەرموو ئەچینەوە بۆماڵەوە، ئێوارە لەماڵی ئێمە نان دەخۆین وکورسیەکانیش دەبینیت).

لەپاش شێوکردنەوە، بەڕێز ئیستمان ئەو کورسیانەی پیشانی ئادامسۆن دا کەلەژاپۆن کڕیبونی.نرخی هەریەك لەو کورسیانە لەیەك دۆلار ونیو تێنەدەپەڕی.بەڵام ئەو جۆرج ئیستمانەی کەسەد ملیۆن

دۆلاری بەکارکردن، کۆکردبویەوە، زۆرشانازی بەو کورسیانەوە دەکرد، چونکە خۆی بۆیاخی کردبوون!!.

نرخـــی کەلوپەلـــەکان لەوبینایانـــەدا گەشـــتە(٩٠/٠٠٠)هـــەزار دۆلار.گومانت وایە کێ تەندەری کڕینەکەیانی بۆدەرچوو؟ ئادەمسۆن یان یەکێك لەڕکابەرەکانی؟ . لەوکاتەوە، تاکوبەڕێز ئیستمان کۆچی دوایی کرد، لەگەڵ جیمس ئادەمسۆندا بوونە دوو هاوڕێی گیانی بەگیانی.

پێویستە لەکوێوە دەست بەستایش کردن بکەین؟ بۆچی هەرئێستا لەماڵەوە دەست پێ نەکەین؟ من نازانم لەچ جێگەیەکەوە گرنگە دەست پێ بکەین... پێویستە لەهاوسەرەکەتدا هەندێ تایبەتمەندی وخەسڵەتی باش هەبێت، ئەگەر بیرلەجێ بەجێ کردنی ستایشکردن بکەیتەوە- ئەگەر وانەبوایە نەتدەکردە هاوسەری خۆت.بەڵام لەکەیەوە تۆ سەرسامی خۆت دەربڕیوە بە سەرنج ڕاکێشی ژنەکەت؟ لەکەیەوە؟ .

چەندساڵێك لەمەوبەر ڕۆشتم بۆ ڕاوەماسی لەسەرچاوەکانی (میرامینشی) لە(نیوبرانسویك)دا.لەنێو خێوەتگایەکی دابڕاودا بووم لەقوڵاییەکانی دارستانە کەندیەکاندا. تاکەشتێك کەبۆ خوێندنەوە دەستم کەوت، ڕۆژنامەیەکی ناوخۆیی‌بوو: هەرچی شتێ لەو ڕۆژنامەدا بوو خوێندمەوە. بەڕیکلامەکانیشەوە.بەو وتارەشەوە کەبەپێنوسی(دوروتی دیکس) نوسرابوو.وتارەکە زۆرجوان وقەشەنگ بوو، بەجۆرێ قرتاندم ولای خۆم پاراستم وهەڵمگرت... نوسەر لەووتارەدا باسی ئەوە دەکات کەتەواو لەوئامۆژگاریانە بێزاربووە کەپێشکەشی بوك وزاواکان دەکرێن.بەڵکو(بەڕای ئەو) پێویستە یەکێك هەستێ زاواکە بخاتە لایەکەوە وئەم ئامۆژگاریەی بکات: مەدح وستایش کردنی ژن، بەر لە هاوسەرگیری

ئارەزویەکە بۆژنەکە. بەڵام لەدوای هاوسەرگیری زەرورەت وتەنانەت ئەمانەتێکی شەخسیشە... هاوسەرگیری جێگەی دوژمنایەتی نیە.بەڵکو کێڵگەی دبلۆماسیەتە.

ئەگەر حەزت لەوەیە ژیانێکی خۆشت هەبێت، ڕەخنەلەکار وفرمانەکانی ژنەکەت مەگرە، یاخود بەراوردی کارەکانی مەکە بەئیشەکانی دایکت!! بەپێچەوانەوە، بەردەوام دەستگوشاد بەلەستایشکردنیدا وبەئاشکرا باسی ئەوەبکە کەزۆر شادومانیت بەوەی ژنێکت هێناوە تایبەتمەندیەکانی (ڤینۆس ومینرفا وماری ئان)ی تێدا کۆبۆتەوە.تەنانەت ئەگەر خۆراك ونانیشی زۆرخراپ ئامادەکردبوو، توڕەمەبە.بەڵکو بڵێ، ئەم ژەمە زۆرباش بوو، لەباشیدا ئاستێکی ئاسایی نەبوو!!(دەربڕینی وەرگێڕ).بەوەش هانی ئەدەیت زیاتر گرنگی بەئامادەکردنی چێشت وژەمەکان بدات، تاکو بگاتە ئاستی گومانی باشیی تۆ.

لەناکاو دەست بەوکارە مەکە- چونکە گومانی بۆپەیدا دەکات.بەڵکو ئەم شەو، یان سبەی شەو، چەپکێ گوڵ یان پاکەتێ شیرینی بۆبێنە... هەربەقسە مەڵێ(بەڵێ، پێویستە وابکەم)!بەڵکو بەڕاستی وابکە.زەردەخەنەیەکی بۆبکە. وهەندێ قسەی گەرم وگوڕی بەگوێدا بدە.ئەگەر هەموو ژن ومێردەکان وابکەن، ئەرێ هیچ پەیوەندیەکی هاوسەرگیری شکست دێنێت وهەڵدەوەشێتەوە؟ .

حەزدەکەیت بزانیت، بەچ شێوەیەك ژنێك دەکەوێتە نێو داوی خۆشەویستی تۆوە؟ زۆرباشە.بفەرموو نهێنیەکت پێ بڵێم.بەڵام بیرۆکەکەی بیرۆکەی من نیە.بەڵکو لە(دوروتی دیکس)م وەرگرتوە.جارێك

چاو پێکەوتنی لەگەڵ ئەو پیاوەدا سازکرد کەفرەژن بوو، توانیبوی دڵی بیست وسێ ژن ڕام بکات(شیاوی باسە بڵێین لەزیندانەدا ئەو چاوپێکەوتنەی لەگەڵدا سازکردبوو) باسی ئەوەی لێپرسی کەئایا چ شێوازێك پێڕە دەکات کاتێ والەژنێك دەکات بکەوێتە داوی خۆشەویستیەوە.لەوەڵامدا کابرا گوتی: هەرگیز پەنا نابەمەبەر فێڵ وچاوبەست: تەنها ئەوەی لەسەرتۆیە، ئەوەیە کاتێ لەگەڵ ژنێکدا دووایت، باسی خۆیی بۆبکە.

هەمان شێواز لەگەڵ پیاوانیشدا بەسودە: (باسی خۆی بۆپیاویش بکە) دزرائیلی، یەکێکە لەزیرەکترین ئەو پیاوانەی حوکمی شانشینی بەریتانیایان کردووە، دەڵێت: (باسی خۆی بۆ هەرپیاوێ بکەیت، چەندین کاتژمێر گوێت بۆدەگرێت).

بەو جۆرەش، ئەگەر ئەتەوێت خەڵك خۆشیان بوێیت، ئەم ڕێسایە بەکار بێنە: وابکە کەسی بەرانبەرت هەست بەبایەخی خۆی بکات... بەڕاستگۆیی ئەو کارەبکە.ماوەیەکی زۆرە سەرقاڵی خوێندنەوەی ئەم پەڕتوکەیت. پەرتوکەکە دابخە ودەست بکە بەجێبەجێکردنی فەلسەفەی ستایش کردن. لەگەڵ ئەوکەسەی لەنزیکتەوە دانیشتوە... پاشان سەرنجی ئەو ئاسەوارە جادوییە بدە، کە ئەم ستایش کردنە لەسەر ئەوکەسەی بەجێ دەهێڵێت.

دەروازەی سێیەم

هەندێ ڕێگە بۆڕاکێشانی خەڵك بەرەو شێوازی بیرکردنەوەی خۆت

دیل کارنگی دەڵێت:

زۆربەی خەڵك، ئەو توانا زیرەکانەیان نیە کەدەست لەدەستی ئەویتر بنێن بۆ چونەنێوقەڵای بیروباوەڕە مرۆییەکانەوە... لەنێو توانای زیرەکانەدا، نهێنی فێربوونی ئەم ڕێگەیە هەیە: (چۆن دڵی کەسانی تر ڕادەکێشیت بەرەو شێوازی بیرکردنەوەی خۆت و، دواتر هاوکاری دڵگەرمانەیان لێوە بەدەست دێنیت).

بەشی سیازدەیەم

ڕێگەیەکی مسۆگەر بۆ پەیداکردنی ناحەز، وە چۆنیش خۆت لەو ڕێگەیە دوور دەخەیتەوە؟

ئەودەمەی تیۆدۆر ڕۆزڤلت لەکۆشکی سپیدابوو، دانی بەوەدا نا ئەگەر بتوانێ ٧٥٪ڕاستی بپێکێت، ئەوا ئەو پەڕی هیوایەتەکانی بەدەست هێناوە.

ئەگەر ئەو ڕێژەیە، ئەو پەڕی هیوایەتەکانی درەوشاوەترین پیاوی سەدەی بیستەم بێت، ئەی ئەبێ من وتۆ چۆن بین؟ !.

ئەگەر دڵنیایت لەوەی دەتوانیت ٥٥٪لەسەرهەق بیت، ئەوا بۆت هەیە بچیتە وۆڵ ستریت وڕۆژانە یەك ملیۆن دۆلار بەدەست بێنیت ویەختێ بکڕیت وژنێکی جوانیش بێنیت.ئەگەر دڵنیاش نیت لەوەی دەتوانیت ٥٥٪ هەق بپێکیت، کەواتە بۆچی بەخەڵکی دەڵێیت لەسەرهەڵەن؟ !.

دەتوانیت لەڕێی جوڵەیەك یان نیگایەك یان دەنگێکەوە بەکەسێك ڕابگەیەنیت کەلەسەر هەڵەیە، دروست وەك چۆن دەتوانیت لەڕێی چەند وشەیەکەوە ئەوەی پێ ڕابگەیەنیت-بەڵام ئەگەر پێشی ڕابگەیەنیت کەلەسەر هەڵەیە.چۆن دەتەوێت ئەو بێتە سەر ڕایەکەی تۆ؟ هەرگیز

نایەتە سەر ڕایەکەی تۆ!چونکە تۆ گورزێکی ڕاستەو خۆت داوە لەزیرەکی ودانایی وغروروپشت بەخۆ بەستنی ئەو. ئەمەش وای لێ دەکات گورزەکە ئاراستەی خۆت بکاتەوە، هەوڵ ئەدات لەڕاکانیدا ڕەق وسەخت گیر بێت. ئیدی تۆ پەناش بەریتە بەر لۆژیکەکەی (ئەفلاتۆن) یان فەلسەفەکەی (ئیمانوئیل کانت). ناتوانیت گۆڕان بەسەر بۆچونەکانی ئەو کەسەدا بهێنیت، چونکە هەستەکانیت برینداو کردووە.

هەرگیز بەم دەستەواژەیە دەست بەقسە مەکە(بۆت دەسەلمێنم کەواو، وا) ئەم شێوازە خراپە، چونکە وەك ئەوە وایە بڵێیت: من لەتۆزیرەك ترم، لەبەرئەوە شتێکت پێ دەڵێم کەڕاوبۆچونت بگۆڕێت).

ئەمە گرەوکردنە، دژایەتی کردنە وهانی کەسی بەرانبەرت ئەدا تاکو تەنانەت بەرلەوەی دەست بەقسەکردنیش بکەیت ئەو دژایەتیت بکات.دیارە لەبارودۆخە ئاساییەکانیشدا زۆرسەختە. بتوانین ڕاو بۆچونی کەسانی تر بگۆڕین. کەواتە بۆچی مەسەلەکان ئاڵۆزبکەین؟ بۆچی پەکی خۆمان بخەین؟ ئەگەر ویستت شتێك بسەلمێنیت مەهێڵەکەسانی تر بەو نیازەت بزانن..بەڵکو تەواو بەزیرەکانە وبێدەنگی ئەو کارەبکە، بەشێوەیەك هیچ کەسێك پێت نەزانێت.(پێویستە خەڵکی بەشێوازێك فێربکەیت وەك ئەوەی فێرت نەکردبن.شتە نادیارەکانیشیان بۆ پێشنیار بکرێت وەك ئەوەی شتانێکی لەبیرکراوبن نەك نادیار)... وەك (ئەگەر توانیت، لەخەڵك داناتربە.بەڵام باخەڵك بەوە نەزانن!).

ئێستا زۆرکەم بڕوادەکەم بەو شتانەی کەبیست ساڵ لەمەوبەر بڕوام پێیان هەبووە-جگەلەخشتەی لێکدان... گومان دەکەم لەزانیاریەکانم تەنانەت کاتێ لەبارەی ئەنیشتاینیشەوە دەخوێنمەوە.بیست ساڵی

تریش دوای ئێستا، لەوانەیە بڕوام بەوشتانە نەبێت کەلەم پەرتوکەدا باسم کردوون. بەکورتی زۆر دڵنیام لەوشتانەی کەپێشتر لێیان دڵنیابووم. سوکرات بەشوێنکەوتوەکانی خۆی گوت لەئەسینادا: (تاقە شتێ من دەیزانم، ئەوەیە کەهیچ نازانم).

زۆرباشە، من نامەوێت لەسوکرات زیرەکتربم، لەبەرئەوە دوورکەوتومەتەوە لەوەی بەخەڵك بڵێم ئێوە لەسەر هەڵەن... هەستیشم کردووە ئەم دوورکەوتنەوەیەم سودی هەبووە.

ئەگەر مرۆڤێك قسەیەکی هەڵەی کرد-تۆش باش دەتزانی هەڵەیە- ئایاواباشترنیە، بەم شێوەیە وەڵام بدەیتەوە وبڵێیت: (زۆرباشە، ئێستا سەرنج بدە، من بیرۆکەیەکم هەیە، لەوانەیە هەڵەش بم... مادەم وایە ئەگەر هەڵەش بم. دەمەوێت هەڵەکانم ڕاست بکەمەوە. کەواتە باسەرنج لەڕاستیەکان بدەین).

(ئەمە جادووە، جادویەکی پۆزەتیڤە کەلەئاوا دەربڕینێکدا مۆڵ دەخوات:

(لەوانەیە هەڵەش بم. مادەم وایە، ئەگەر هەڵەش بم. دەمەوێت هەڵەکانم ڕاست بکەمەوە).

لەئاسمان وسەرزەوی وتەنانەت لەناو ئاوی ژێرزەویەکانیشدا کەسێك نیە ڕێگری قسەیەکی ئاوات لێ بکات: (لەوانەیە هەڵەبم، باسەرنجی ڕاستیەکان بدەین).

زاناکان وادەکەن. جارێکیان چاوپێکەوتنێکم سازدا لەگەڵ دۆزەرەوە وزانای بەناوبانگ(ستیڤانسۆن)دائەنجامدا کەیازدەساڵی ڕەبەق لەجەمسەری باکوری گۆی زەوی مابویەوە وماوەی شەش ساڵ تەنها بە

خواردنی گۆشت وئاو ژیابوو.ئەو زانایە باسی ئەزمونێکی بۆ کردم کەخۆی پێی هەستابوو.پرسیاری ئەوەم لێکرد کەبەچ شتێ هەوڵی سەلماندنی ئەزمونەکەی ئەدا.هەرگیز وەڵامەکەیم لەبیرناچێ... لەوەڵامدا گوتی: (زانا، هەوڵ نادات هیچ شتێ بسەلمێنێ.بەڵکو هەوڵ ئەدات ڕاستیەکان بدۆزێتەوە).

تۆدەتەوێت لەبیرکردنەوەتدا کردەیی بیت، وانیە؟ . زۆر باشە.هیچ کەس ڕاتناوەستێنێ جگەلەخۆت.هەرگیز ناشکەویتە هەڵەوە ئەگەر دان بەوەدا بنێیت کەبەهەڵەدا چویت.چونکە ئەو دان پێدانانە هەموو دەمبەدمەکان ڕادەوەستێنێت و، دەبێتە نیگابەخش بۆبەرانبەرەکەت تاکو ئەویش وەکو تۆ نەرم ونیان وسنگ فراوان بێت.جگە لەوە ئەویش هاندەدات دان بەوەدا بنێت کەڕەنگە ئەویش لەسەر هەڵەبێت. ئەگەر زانیت بەرانبەرەکەت هەڵەیە، بەڵام بەزمانێکی ڕەق ئەوەت پێ ڕاگەیاند. دوای ئەوە چی ڕوئەدات؟ لێم گەڕێ بایەك نمونەت لەو ڕووەوە پێشکەش بکەم.

بەڕێز(س) پارێزەرێکی لاو بوو لەنیویۆرك، بەم دواییانە موناقەشەی کێشەیەکی گرنگی دەکرد لەبەردەم دادگای باڵای وڵاتە یەکگرتوەکاندا. کێشەکە سەبارەت بەبڕێك پارەی زۆر وهەندێ مەسەلەی گرنگی یاسایی بوو.

لەکاتی موناقەشەدا، یەکێك لەدادوەرەکان بەبەڕێز(س)ی گوت: (ماوەی یاسایی لەیاسای شارستانیدا شەش ساڵە، وانیە؟).

بەڕێز(س) ڕاوەستاو چاوی بڕیەچاوی جەنابی دادوەر وپاشان بەڕەقی گوتی: (جەنابی قازی، لەیاسای شارستانیدا هیچ دەرفەت ومۆڵەتێك نیە.

بەڕێز(س) ئاوا دۆخی دادگای وەسف کرد:

بێدەنگی باڵی کێشا بەسەر دادگادا، وادەرکەوت پلەی گەرمای ژورەکە دابەزیبێت بۆژێر پلەی سفر. من لەسەر هەق بووم، دادوەر... هەڵەبوو.من ئەوەم پێ ڕاگەیاند.بەڵام ئایا ئەم کارە منی نزیك کردەوە لەجەنابی دادوەر؟ نەخێر ئێستاشی لەسەربێت من پێم وایە یاسا پشتگیری من دەکات.دەشزانم لەجاران باشتر قسەم کرد.بەڵام نەمتوانی قەناعەتیان پێ بکەم.چونکە هەڵەیەکی تۆقێنەرم کرد، کاتێ بەپیاوێکی بەناوبانگم ڕاگەیاند، کەبەهەڵەدا چووە).

لەناوخەڵکیدا کەسانێکی زۆرکەم لۆژیکین.زۆربەمان لایەنگرین.زۆربەمان دووچاری ڕاوبۆچونی تێرکراو بە ڕژدی وگومان وترس ودڵپیسی وغرور بووین.

زۆربەی هاوڵاتیان ئارەزوویان لەوەنیە ئەو ڕاوبۆچونانەیان بگۆڕن کەسەبارەت بە(ئاین، یان قژچاککردن، یان کۆمۆنیزم یاخود کلارك گیبلێ... هتد)هەیانە.ئەگەر حەزت لەوەیە بەخەڵکی ڕابگەیەنیت کەبەهەڵەدا چوون، بەبێ زەحمەت ئەم پەرەگرافەی خوارەوە بخوێنەرەوە کەلەکتێبی(ژیری لەقۆناغی پێکهاتندا- the mind in the making)دانراوی پرۆفیسۆر(هارفی ڕۆبنسۆن)ەوە، وەرگیراوە:

هەندێ جار ڕاوبۆچونەکانمان دەگۆڕین بەبێ هیچ بەرهەڵستی یان هەستێکی بەرەنگار بوونەوەی بەهێز، وەلێ ئەگەر پێمان گوترا ئێوە لەسەر هەڵەن، ئەوا بێتاقەت دەبین ودڵی خۆمان ڕەق دەکەین.لەکاتی ئاساییدا هیچ گوێ نادەین بەبیروباوەڕەکانمان.بەڵام ئەگەر کەسێك هەوڵیدا لێمان زەوت بکات ئەوا دەرونمان پڕدەبێت لەڕق

وتوڕەیی.ئاشکرایە خودی بیروباوەڕەکان لای ئێمە ڕێزدار وپیرۆزنین، بەڵام شانازی کردنمان بەخۆمانەوە لەوڕێگەیەوە دووچاری هەڕەشە دەبێتەوە... چونکە ڕاناوی قسەکەری(من) گرنگترین وشەیە لەکار وبارە مرۆییەکاندا.ئینجا مامەڵە کردن لەگەڵ ئەو وشەیەدا بەشێوەیەکی گونجاو، سەرەتای ئاقڵ بوونە... ئێمە هیچ بێتاقەت نابین.بەڵام بێتاقەت دەبین لەکاتێکدا دڵنیانەبین لەزانیاریەکانمان سەبارەت بەهەسارەی مەریخ، یان کاتێ واژەی (ئیبکتیسوس) بەڕێك وپێکی دەرنەبڕین... ئێمە حەزمان لەوەیە بەردەوام بین لەبڕواکردن وبەڕاست زانینی ئەوشتانەی کەوەکو هەقیقەت وەرمان گرتوون.ئەو بێتاقەت بوونەش کە بەهۆی گومان کردن لەو ڕاستیانە لەلامان پەیدا دەبێت؛ پاڵمان پێوە دەنێت تاکو جۆرەها پاساو بدۆزینەوە بۆئەوەی زیاتر دەستیان پێوەبگرین.لەئەنجامیشدا زۆربەی بیرکردنەوەکانمان بریتی دەبن لەدۆزینەوەی پاساو بۆ بەردەوام بوون لەسەر ئەو بیروباوەڕانەی کەپێشتر بەڕاست ودروستمان زانیون.

جارێکیان ئەندازیارێکی دیکۆرم ڕاسپارد پەردەیماڵەوەم بۆ دروست بکات.بەڵام کاتێ وەسڵی پارەکەی گەیشت تەواو سەرسام بووم وحەپەسام.

چەند ڕۆژێ دواتر، ئافرەتێکی هاوڕێم هات بۆ سەردانم وچاوی بەپەردەکان کەوت.کاتێ زانی نرخیان چەندە لەسەرەم کەوتووە.گوتی: (چی؟ !جێگەی نیگەرانیە.دەترسم هەقەکەی چەندقات لەسەرت زیاد کردبێت).

ئایا ئەم قسەیە ڕاست بوو؟ بەڵێ، قسەیەکی ڕاست بوو. بەلام کەسانێکی زۆرکەم حەز بەبیستنی ئەو ڕاستیانە دەکەن کەدەشکێنەوە بەسەر دانایی وحیکمەتیاندا. بەو جۆرەش، لەبەر ئەوەی منیش مرۆڤم. هەوڵمدا بەرەوانی خۆم بکەم. گوتم: لەڕاستیدا باشترین پەردەیە وهەرزانیشە. هیچ کەس ناتوانێ شتی باش وجوان، بەنرخی هەرزان بکرێت... .هتد.

ڕۆژی دواتر، ئافرەتێکی تری هاوڕێم هاتەسەردانم. زۆردڵی چوو بەپەردەکاندا، بەدڵگەرمیەوە هەستی خۆی دەربڕی و، حەزی لەوەبو پەردەیەکی وەك ئەوەی من بۆماڵی خۆیان بکڕێت... کاردانەوەی من بەرانبەر ئەم ئافرەتە تەواو پێچەوانە بوو لەتەك ئافرەتەکەی ڕۆژی پێشودا، گوتم: (زۆرباشە، باڕاستت پێ بڵێم، نەمدەتوانی نرخەکەی بدەم، زۆر گران بوو، پەشیمانم لەوەی ئەو پەردانەم کڕیوە).

کاتێ بەهەڵەدا دەچین، ڕەنگە لەناخی خۆماندا دان بەوەدا بنێین کەبەهەڵەدا چووین. ئەگەر بەشێوەیەکی نەرم ونیان وزیرەکانەش ڕەفتارمان لەگەڵدا بکرێت، لەوانەیە لەبەردەمی خەڵکیشدا دان بەوەڕاستیەدا بنێین وشانازیش بەخۆمانەوە بکەین کەڕاشکاو وسینگ فراوانین. وەلێ ئەم مەسەلەیە پێچەوانە دەبێتەوە لەکاتێکدا یەکێك بیەوێت بەزۆری زۆرداری ڕاستیمان لێ داڕنێت.

(هواریس گیرلی) لەماوەی جەنگی ئەهلی لەئەمریکادا، یەکێك بوو لەڕۆژنامەنووسە بەناوبانگەکان، نەیاریەکی توندوتیژیشی هەبوو لەگەڵ سیاسەتەکانی لنکۆڵندا. ئەو پێی وابوو دەتوانێت، لەڕێگەی دەمبەدمە وگاڵتەپێکردن ولەکەدارکردنی ناوبانگەوە، لنکۆڵن والێ بکات بەشداری

ڕایەکانی بکات.بۆیە مانگ لەدوای مانگ و، ساڵ لەدوای ساڵ لەم هێرشانەی بەردەوام بوو.لەڕاستیشدا، وتارێکی تاڵ وگاڵتەئامێزانەی لەهەمان ئەوشەوەدا لەدژی لنکۆڵن بلاوکردەوە کە(بۆس) تەقەی تێداکرد لەلنکۆڵن.

بەلام ئایا ئەم هێرشە تاڵ وتفتانە، بونەهۆی ئەوەی لنکۆڵن، بێتەسەر ڕایەکەی گیرلی؟ نەخێر... هەرگیز گاڵتەپێکردن ولەکەدارکردنی ناوبانگ سودنابەخشن.

ئەگەر حەزت لەدەستکەوتنی پێشنیاری بەپێزهەیە سەبارەت بەچۆنێتی هەڵس وکەوتکردن لەگەڵ خەڵکیدا وهەروەها بۆ هەڵسەنگاندن وڕێك کردنەوەی کەسایەتی خۆت، ئەوا ژیاننامەی (بنجامین فرانکلین) بخوێنەرەوە کەیەکێکە لەباشترین ئەو ژیاننامانەی تائێستا نوسراونەتەوە.هەروەها یەکێکیشە لەشاکارەکانی وێژەی ئەمریکی.

لەو ژیاننامەیەدا، فرانکلین پێمان دەڵێت چۆن بەسەر نەریتی دەمبەدمە ومشتومڕدا سەرکەوتوە وخۆی کردۆتە یەکێك لەدیپلۆماتە هەرەگرنگەکان لەمێژوی ئەمریکادا.

ڕۆژێکیان، هێشتر فرانکلین هەرزەکارێکی بێ دەربەست بوو، یەکێك لەهاوڕێکانی کێشایە لاوەو، ڕێژنەیەك ڕاستی بریندارکەر و ڕەقی پێ گوت.وەکو: تۆکەسێکی ناماقوڵیت، بیرو ڕاکانت زللەن ودەدرێن بەبناگوێی هەموو ئەوانەی لەگەڵتدا هاوڕانین.ئەمەش وایکردوە کەس بایەخ بەبیرۆکەکانت نەدات، هاوڕێکانیشت ئەوکاتە زیاتر خۆشحاڵ دەبن وڕادەبوێرن کەتۆ لەناویاندا نەبیت.تۆ زۆر دەزانیت بەجۆرێ کەس ناتوانێت هەواڵێکت پێ بدات.لەڕاستیشدا هیچ کەسێك هەوڵ نادات هیچ

هـەواڵێکت بـداتێ، چـونکه هـەوڵێکی وا دەبێتـه هـۆی دوودڵـی وسەریەشـەیەکی زۆر بـۆ ئـەو کەسـە... بـەوجۆرەش، تـۆ هـەرگیز لەئێستازیاتر زانیاریت دەست ناکەوێ وپتر فێرنابیت.لەکاتێکدا ئەوەی تۆ دەیزانیت کەشتێکی زۆر کەمە.

باشترین شتێ کەلـه فرانکلینـەوە هەستم پـێ کـرد، ئـەوە بووکەئەو سەرزەنشته زیرەکانەیەی قبـوڵ کـرد.لەڕاستیدا زۆر مـەزن بـوو، هـەوڵی تەواویشی دابۆئـەوەی بـۆی دەربکـەوێت ئـەو قسەیە ڕاسـته، تـاکو بـەم هۆیـەوە هەسـت بکـات لەسـەرلێواری شکسـت هێنـان وکارەسـاتێکی کۆمەڵایەتیـدا ڕاوەسـتاوە... بـەوجۆرە، لـەناکاو خـۆیی ڕاگـرت ودەست بەجێ دەستی کردە ڕاستکردنەوەی هەڵەکانی.

فرانکلین دەڵێت: ڕێسایەکم بۆ خۆم دروست کرد، ئەویش بریتی بوو لـەقبوڵکردنی هـەموو ئـەو ڕەخنانـەی کـەخۆم بـەنیاز بووم ئاراسـتەی کەسانی تری بکەم لەبەرانبەریشدا ستایشی دڵسۆزانەی ڕەخنەگرەکەم بکەم.تەنانـەت قەدەغەیشم کـرد لـەخۆم لـەکاتی قسەکردندا هەندێ لـەو وشـــانه بـــــەکاربێنم کەئاماژەبەخـــــشی ڕایـــــەکی دیاریکراون.وەك(بەدڵنیاییەوە)، (بەبێ گومان)... هتد.

لەبری ئەو وشانە، هەندێ وشـەی دیکـەم بەکاردەهێنا وەکو(پێم وایە) (وای دادەنێم)، (تەسـەورم وایە مەسـەلەکە ئاوابێت)، یاخود(لـەم کاتـەدا وای دەبینم). هـەرکاتێ کەسێکی تـریش بـڕوای بەشتێ هەبوایە کـەمن دڵنیابومایـه لەناڕاسـتی ئەوشـتە، خـۆم دوور دەخسـتەوە لـەوەی ڕاسـته وخۆ ڕەخنەی لێبگرم وهەڵە وناتەواوی پێشنیارەکانی دەربخەم.

بەڵکو بەم جۆرە دەستم بەوەڵامدانەوە دەکرد: لەوانەیە لەهەندێ حاڵەت وبارودۆخدا، ڕایەکەی تەواوبێت.بەڵام لەئێستادا بارودۆخەکە جیاوازە.هێندەی نەبرد کاریگەری گۆڕینی شێوازی هەڵس وکەوتکردنم هەست پێکرد. هەروەها ئەو وتوێژانەش کەبەشداریم تێدا دەکردن، زیاتر تام وچێژیان هەبوو.ئەم خۆبەکەم زانینەم لەپێشکەش کردنی پێشنیارەکاندا، لەلایەن بەرانبەرەکانمەوە زیاتر پێشوازی لێدەکرا وکەمتر ڕەخنەی لێدەگیرا.

بەوەش توانیم والەبەرانبەرەکانم بکەم، وازلەهەڵەکانیان بێنن وپشتگیری من بکەن، ئەگەر خۆم لەسەر هەق بومایە.

ئەم شێوازە کەلەسەرەتاوە بەهۆی ئارەزوە سروشتیەکانەوە، ناڕەحەتیەکی زۆرم چەشت لەپێڕەوکردنیدا، دواتر زۆر ئاسان بوو.بەجۆرێ خوم پێوەگرت لەماوەی پانزدەساڵی ڕابردوودا هیچ کەس نەبوە گوێبیستی ڕستەیەکی پێچەوانەی خۆی بوبێت لەمنەوە... پێم وایە نهێنی سەرکەوتنی من لەبەرانبەر جەماوەردا بۆ پەیڕەوکردن لەو ڕێسایە دەگەڕێتەوە.هەروەها بویە هۆی بەهێزکردنی دەستەڵات وهەژمونی من لەجڤاتەگشتیەکاندا.هەرچەندە من وتار بێژێکی لێوەشاوەش نیم، کەچی بوومە یەکێك لەدیارترین ئەندامەکانی ئەوجڤاتانە... بەدوودڵیەوە وشەکانم لەکاتی قسەکردندا هەڵدەبژێرم.کەم جار زمانم ڕێکوپێك بووە.لەگەڵ ئەوەشدا توانیومە بەشێوەیەکی باش بیروبۆچوونەکانم بگەیەنم.

ئەم پێڕەوەی فرانکلین چۆن لەبواری کارکردندا سود دەبەخشێت؟ بادوو نمونەش لەوبارەیەوە وەرگرین:

(ف.ج.ماهۆنی) خەڵکی شاری نیویۆرک، شەقامی لیبرتی ١١٤، لەفرۆشتنی کەلوپەلی بازرگانی نەوتدا کاردەکا. ئەم فرۆشیارە تەندەری کڕینی هەندێ پێداویستی لەمامەڵەچیەکی خەڵکی(لۆنگ ئایلەند)ەوە بەدەست گەیشتبوو.ڕەزامەندی لەسەر پیشان درابوو، دەستیش کرابوو بەدروست کردنی کەلوپەلەکان.

لەناکاو شتێکی نائاسایی ڕویدا... مامەڵەچیەکە لەگەڵ دۆست وهاوڕێ کانیدا ئەو شتەی باس کردبوو.ئەوان پەشیمانیان کردبویەوە وهۆشیارییان پێدابوو کەهەڵەیەکی گەورەی کردوە. ئەوە چوبوە مێشکیەوە کە کەلوپەلەکان باش نین: زۆر درێژن،نا زۆر کورتن، وردە کاری تێدانەکراوە... هتد.

بەو جۆرە هاوڕێکانی بوونە هۆی دروست کردنی دوودڵی بۆ ئەم کابرایە.بۆیە پەیوەندی کرد بە بەڕێز(ماهۆنی)یەوە وسوێندی خوارد، ئەوکەلوپەلانەی ناوێت کەهێشتر لەقۆناغی دروستکردندان.

بەڕێز(ماهۆنی) لەبارەی ئەو کێشەیەوە دەڵێت: زۆر بەووردی سەرنجمدا، دڵنیابووم لەوەی کەلوپەلەکان زۆر تێروتەواون.جگەلەوە دڵنیاش بووم کەئەوپیاوە وهاوڕێکانی نازانن باس لەچی دەکەن.هەستم کرد هەڵەدەکەم ئەگەر ئەوەی پێ بڵێم.بۆیە بەرەو (لۆنگ ئایلەند) ڕۆشتم تاکولەوێ چاوم پێی بکەوێت.کاتێ بەرەو نوسینگەکەی چوم، هەستایەوە وبەرەو ڕووم هات ودەستی کردە قسەکردن.هێندە شڵەژابوو، لەکاتی قسەکردندا دەستی ڕادەوەشاند، جگەلەوە ڕەخنەی لەخۆم وکەلوپەلەکانیش گرت.لەکۆتایدا گوتی: (ئێستا چی دەکەیت بۆ ئەو مەسەلەیە؟).

بەو پەڕی هێمنیەوە گوتم: هەرچیەك تۆ پێت خۆش بێت وادەكەم.ئینجا پێم گوت: (تۆنرخی شتەكان دەدەیت، لەبەر ئەوە پێویستە چیت ئەوێ، ئەوەت پێ بدرێت.بەهەرحاڵ.ئەبێ بەرپرسیارێتیەكە لایەكمان هەڵیگرین.ئەگەر تۆپێت وایە خۆت لەسەر هەقیت.ئەوا نیشانە شینەكەمان بدەرێ.هەرچەندە ئێمە لەسەر دوو هەزار دۆلار ڕێكەوتوین لەبەرانبەر ئەو كەلوپەلانەدا، بەلام ئامادەین ئەوڕێكەوتنە هەڵبوەشێنینەوە وزیانی دووهەزار دۆلار قبوڵ بكەین لەپێناوی دلی تۆدا.بەلام پێویستە هۆشداری ئەوەشت بدەمێ، ئەگەر تۆ دەتوێ بەپێی خواستی تۆبێت.ئەوا دەبێ بەرپرسیارێتیەكە لەئەستۆبگریت.ئەگەر وازبێنیت ئێمە بەگوێرەی نەخشەكەی خۆمان جێبەجێی بكەین، كەپێمان وایە هەر ئەوەش باشە، ئەوكاتە ئێمە بەرپرسیارێتیەكانی لەئەستۆدەگرین).

لەكۆتایی ئەم وتوێژەدا، بەتەواوی هێمن بویەوە وگوتی: (زۆرباشە، لەسەركاری خۆت بەردەوام بە، ئەگەرچی كەلوپەلەكان جێگەی ڕەزامەندی نەبن.خوایارمەتی دەرت بێت).

لەپاش دروستكردنیان، كەلوپەلەكان بەتەواوی بونەهۆی دڵخۆشكردنی ئەوپیاوە، بەڕادەیەك بەڵێنی دا لەماوەی هەمان وەرزدا دوو تەندەری تری هاوشێوە پێشكەش بكات.

كاتێ ئەوپیاوە دەستی لەبەرانبەرمدا ڕاوەشاند وپێی گوتم تۆ لەكارەكەت نازانیت.وای لێكردم كۆنترۆڵی خۆم لەدەست بدەم وپالی پێوەنام بۆمشتومڕكردن وپاساودان وبەرگری كردن لەهەڵوێستەكانم.ئەمەش پێویستی بەخۆڕاگرتنێكی زۆر هەبوو.بەلام

مەسەلەکە بەباشترین شێوە کۆتایی هات.ئەگەر بم گوتایە تۆلەسەر هەڵەیت ودەستم بەمشتومڕبکردایە لەگەڵیدا. ئەوا مەسەلەکە زیاتر دەئاڵۆزا ودەگەشتە دادگاکان، هەروەها دڵ یەشان وزیانی مادی ولەدەست دانی مامەڵەچیەکی باشیشی لێدەکەوتەوە.بەڵێ بڕوای تەواوم کردبەوەی هەڵەیەکی گەورەیە ئەگەر بەبەرانبەرەکەت بێژیت تۆ بەهەڵەدا چویت).

بانمونەیەکی تر وەربگرین-لەبیرت بێت ئەم نمونانەی باسیان دەکەین لەوانەیە بەسەر هەزاران کەسدا دووبارە بوبێتنەوە... (ڕاف کرولی) وەك فرۆشیاری (کۆمپانیای تەختەی گاردنەر وتایلۆر) کاری دەکرد لەشاری نیویۆرك.کرولی باس لەوە دەکات، کەدابوا لەگەڵ هەندێ لەو بازرگانانەی تەختەدا مامەڵەبکات کەتەواو سەختگیربوون ومامەڵەیان ڕەق وناخۆش بوو.هەمیشە پێی دەگوتن ئێوە لەسەر هەڵەن. جگەلەوەش چەندین مشتومڕی لەگەڵیاندا کردبوو.کەچی هیچکام لەو ڕەفتارانە سودیان پێ نەگەیاندبوو.چونکە ئەو بازرگانانە وەکو یاریچی بایسبۆڵ وان، ئەگەر بڕیارێکیاندا بەئاسانی دەستی لێ هەڵناگرن. بەڕێز کرولی، هەستی کرد بەهۆی مشتومڕکردنەوە، کۆمپانیاکەی هەزاران دۆلار زیان دەکات. بۆیە کاتێ هاتە پەیمانگاکەی من بڕیاریدا دەست لەمشت ومڕکردن هەڵبگرێت.ئەی ئەنجامی ئەم بڕیاردانەی چی بوو... خۆی لەبەردەم قوتابیەکانی پەیمانگادا، ئاواباسی لەئەنجامی بڕیارەکەی کرد: بەیانیەکیان، زەنگی تەلەفۆنی نوسینگەکەم لێیدا.کەسێکی سەرقاڵ وتوڕە لەسەرهێڵ بوو.ڕاستە وخۆ بەوە دەستی بەقسەکانی کرد کەئەو لۆریە تەختەیەی نێردراوە بۆ کارگەکەمان باش نەبوو.پاش ئەوەی

چارەکێکی بارەکەی داگیرا. پشکنەری کارگە گوتویەتی ئەو تەختەیە (٥٥٪) لەخوار ئاستی پێویستەوەیە. لەبەر ئەوە. بارەتەختەکەیان ناوێت.

بەپەلە ڕومکردە کارگەکە ولەبیری ئەوەدا بووم ڕێگەیەکی لەبار بدۆزمەوە بۆچارەسەرکردنی کێشەکە. لەبارودۆخی ئاوادا. هەمیشە لیستی پلەبەندی تەختەکانم لەگەڵ خۆمدا دەبرد. بەهۆی شارەزایمەوە وەك پشکنەرێکی تەختە. دەمتوانی قەناعەت بەبازرگانەکە بکەم، کەتەختە کە لەئاستی پێویستدایە وئەو بەهەڵە پۆلێنی تەختەکانی کردووە. لەگەڵ ئەوەشدا بیرم لەوە کردەوە ئەو یاسایانە بەکار بێنم کەلەپەیمانگا فێریان ببوم.

پاش ئەوەی گەیشتمە کارگە کە، بینیم بریکارەکە و پشکنەری کارگە، مشتومڕێکی گەورەیانە وخەریکە دەست ئەدەنە یەخەی یەکتری. بەرە و ئەو لۆریە ڕۆیشتین کەنیوەی بارەکەی داگیرابوو. داوام کرد هەموو بارەکە دابگرن بۆ ئەوەی بزانم کارەکە چۆن ڕایی دەکەن. هەروەها داوام لەکابرای پشکنەرکرد هەر پارچەتەختەیەکی ناوێ، بیخاتە لایەکەوە و، ئەو پارچانەش کەبەلایەوە باشن بیخاتە لایەکی ترەوە.

پاش ئەوەی ئەو دەستی بەکار کرد ومنیش کەمێك ڕاوەستام وچاودێریم کرد، هەستم کرد پشکنەرەکە، ئەوەندە ووردە، تەنانەت لەیاساکانی پۆلێنی تەختەش دەردەچێت!!. جگەلەوە بۆم ڕون بویەوە ئەو کابرایە زانیاریەکی گشتی هەیە لەبارەی جۆرەکانی تەختەوە. بەڵام ئایا ڕێگری ئەو شێوازە پۆلێن کردنەم کرد کەئەو پێیەوە سەرقاڵ ببوو؟ نەخێر! هەرگیز! تەناها چاودێریم دەکرد. پاشان دەستم کردە

ئاراستەکردنی هەندێ پرسیار سەبارەت بەهۆکاری ڕەت کردنەوەی هەندێ لەپارچە تەختەکان. بەبێ ئەوەی پێی بڵێم تۆ بەهەڵەدا چوویت. بەڵکو دڵنیام کردەوە ئەو پرسیارانە بۆیە دەکەم چونکە کۆمپانیاکەمان دەیەوێت لەداهاتودا ئەو تەختانەیان بۆ بنێرێت کەخۆیان حەزیان لێیەتی!!.

بەهۆی پرسیارکردنی نەرم ونیان و، گیانی هاوکاری کردن وپێداگری کردن لەسەر ڕاستی ودروستی قسەکانی. تورەییەکەی هێور بویەوە وشەختەتە سەهۆڵەکەی نێوانیشمان ڕووی لەتوانەوە کرد. بەڕێکەوت تێبینیەکیشم پێ گوت، بویە هۆی دروست بوونی بیرۆکەیەك لەمێشکیدا کەئەوپارچە تەختانەش ئەم بەباشیان نازانێت، لەئاستی پێویستدان. سەرباری ئەوەش من هەر بەحەزەرەوە بیرۆکەکانم دەگەیاندە ئەو.

هێدی هێدی شێوازی ڕەفتاری گۆڕا. دواجار دانی بەوەدانا کەلەبارەی جۆرەکانی تەختەوە شارەزایی تەواوی نیە. ئینجا پرسیاری هەرپارچەیەکی لێدەکردم کەلەلۆریەکە دادەگیرا! منیش تایبەتمەندیەکانی یەکە بەیەکەی پارچە تەختەکانم بۆ ڕوون دەکردەوە. پەیتا پەیتا پێشم ڕادەگەیاند: هەرکامیانت بەدڵ نیە، پێویست ناکات وەریان بگریت. ئەوەندەی نەبرد هەستی بەگوناهباری دەکرد لەبەرانبەر هەر پارچەتەختەیەکدا کەخستبویەلاوە. بۆیشی ڕوون بویەوە کەهەڵە کە، هەڵەی کارگەکەی ئەوانە کەئەو جۆرە تەختەیەی هەڵبژاردووە. لەکۆتایدا هەموو بارەکەی ویست. ئینجا چەکێکی بۆکردین بەنرخی هەموو بارە تەختەکە.

لەو ڕوداوەدا، بەهۆی کەمێك بیرکردنەوە وپێداگری کردن لەسەر بەهەڵە لەقەڵەم نەدانی کەسی بەرانبەرەوە، کۆمپانیاکە ڕزگاربوو لەزیانێکی مسۆگەر.

ئینجا من لەم بەشەدا، شتێکی تازەم نەگوتوە، چونکە نزیکەی نۆزدە سەدە لەمەوبەر، مەسیح گوتویەتی: (بەخێرایی، لەگەڵ ڕکابەرەکەتدا ڕێك بکەوە).

بەواتایەکی تر، لەگەڵ مامەڵەچی یان هاوسەرەکەت یاخود ڕکابەرەکەتدا مشتومڕمەکە.پێی مەڵێ تۆهەڵەیت وتوڕەیشی مەکە، بەڵکو کەمێك زیرەکی بەکار بێنە... ئەوەتا(٢٢٠٠ساڵ)بەرلەزاین، پادشا(ئەختەوی) ئامۆژگاریەکی کوڕەکەی دەکات کەئێمە ئەمڕۆ زۆر پێویستمان بەو ئامۆژگاریەیە.نزیکەی چوار هەزارساڵ بەرلەئێستا، شائەختەوی دەڵێت: (کوڕم، کەسێکی دیبلۆماسیی‌بە، چونکە ئەوە یارمەتیت ئەدا بۆکەسب کردنی دیدو بۆچونەکانت)!!.

جائەگەر تۆش دەتەوێت دڵی خەڵکی ڕابکێشیت بەرە وشێوازی بیرکردنەوەی خۆت.ئەوا پێڕەوی لەم ڕێسایە بکە:

ڕێز بۆبەرانبەرەکانت دەربڕە. بەهیچ مرۆڤێکیش مەڵێ، تۆبەهەڵەدا چوویت.

بەشی چواردەیەم

ڕێگەیەكی گشتی بەرەو بیركردنەوەی خەڵك.

ئەگەر ڕقت هەستا ویەك دووجنێوتدا، دەبینی هەلت دەستكەوتووە بۆخاڵی كردنەوەی توڕەییەكەت. بەڵام ئەی كەسی بەرانبەرت چی؟ ئایائەویش بەشداری تۆدەكات لەوحەوانەوەیەدا؟ ئایا ئەم قیڕوهوڕە دوژمنكارانەیەت، ڕێگەت بۆئاسان دەكات تاكولەگەڵیدا پێك بێیت؟.

(وۆردۆ ویڵسۆن) دەڵێت: (ئەگەر مشتەكۆڵەكانت توندكردبێت وبێیت بەرەو ڕووم، بەڵێنت پێ ئەدەم مشتەكۆڵەكانی من لەوانی تۆ ڕەقتر دەبن. وەلێ ئەگەر بێت وپێم بڵێیت: وەرە بادابنیشین وگفتوگۆبكەین، بابیروبۆچونیشمان پێكەوە ناتەبابێت، بالەهۆكارەكانی ناكۆكی نێوانمان تێ بگەین. ئەودەمە حاڵی دەبین كەمن وتۆ زۆرناكۆك نین .بەڵكوبۆمان دەردەكەوێت ئەوخاڵانەزۆركەمن كەلەسەریان ناكۆكین، لەبەرانبەریشدا ئەوخاڵانە زۆرترن كەهاودەنگین لەسەریان .جائەگەر نیاز و ئاراممان هەبێت بۆئەوەی ڕێكبكەوین، بەدڵنیاییەوە دەگەینە ڕێكەوتنی تەواوەتی).

هیچ کەس بەقەدەر ڕۆکفیلەر لەڕاستی ودروستی ئەم ڕستەیە حاڵی نەبووە.ڕۆکفیلەر لەهەموان زیاتر ڕووبەڕووی سوکایەتی پێکردن دەبویەوەلە (کۆلۆرادۆ)دا... .وڕێك لەخۆپیشاندانە خوێناویەکانیش کەلەمێژوی پیشەسازی ئەمریکادا ڕویانداوبێ دژبەکۆمپانیاکەی ئەم بوو.کرێکارەکانی کانگەکان داوای زیادکردنی کرێیان دەکردلە(کۆمپانیای کۆلۆرادۆ بۆسوتەمەنی وئاسن).ئەم کۆمپانیایەش ڕۆکفیلەر خاوەنی بوو(یان زاڵ بوو بەسەریدا).

ئەوەبوو لەئەنجامی خۆپیشاندانەکاندا کەلوپەلەکانی کۆمپانیا تێکوپێك دران وگروپەکانی پارێزگاری کردن بانگ کران وخوێن ڕژاو، تەقە لەمانگرتوەکان کراو، گوللەجەستەیانی کون کرد.

لەوکاتەدا، لەوکەش وهەوایەدا کەپڕبوو لەڕق وتوڕەیی، ڕۆکفیلەر ویستی مانگرتوەکان ڕاکێشێت بۆلای خۆی.ئەم ویستەشی هاتەدی.بەڵام چۆن؟ فەرموو لەگەڵ چیرۆکەکەیدا:

پاش چەند هەفتەیەك لەهەوڵدان بۆپەیداکردنی دۆست ولایەنگر، ڕۆکفیلەر دەستی کردە وتاردان بۆنوێنەرانی مانگرتوەکان. ئەم وتارانەی پارچەیەکی قەشەنگی ئەدەبین.ئەنجامی سەرسامکەریشی لێکەوتەوە.توانی ئەوشەپۆلی ڕق وتوڕەیی وتوندوتیژیە کۆتایی پێ بێنێت کەهەڕەشەیان لە ڕۆکفیلەر دەکرد.هەروەها سەرکەوتنی لەوەشدا بەدەست هێناکەهەندێ کەسی سەرسامکرد... ئەوپیاوە بەشێوەیەکی نەرم ونیان ودۆستانە ڕاستیەکانی ڕوون کردەوە، لەئەنجامدا توانی مانگرتوەکان بگێڕێتەوە بۆسەرکار، بەبێ ئەوەی بچوکترین ئاماژەش

بدات بەزیادکردنی کرێکانیان، کەئەوان لەبنەڕەتدا لەوپێناوەدا مانیانگرتبوو.

لێرەدا پێشەکی ئەو وتارە قەشەنگە دەخوێنیتەوە، تێبینی بکە پڕە لەنەرم ونیانی... لەبیرت بێ ڕۆکفیلەر قسەی بۆکەسانێك کردوە کەبەرلەچەند ڕۆژێك ویستویانە لەملەوە هەڵی بواسن بەدارسێویکی ترشدا.لەگەڵ ئەوەشدا، وتارەکەی لێوان لێوە لە دەستەواژەی وەك: من شانازی دەکەم کەلێرەم، لەپاش ئەوەی سەردانیماڵەکانتانم کردووچاوم بەژن ومنداڵەکانتان کەوت، ئەمڕۆ وەکوبێگانە ونەناس چاومان بەیەکتر ناکەوێت، بەڵکو وەکو هاوڕێ وئاشنا ودۆست چاومان بەیەك دەکەوێت بەگیانی دۆستایەتی وبەرژەوەندی هاوبەشەوە... هتد.

ڕۆکفیلەر وتارەکەی بەم شێوەیە دەست پێکرد: (ئەمڕۆمەزنترین ڕۆژی ژیانمە.چونکە یەکەمجارە بواری ئەوەم بۆدەڕەخسێ کەلەگەڵ نوێنەری بەکارهێنەر وکرێکارانی ئەم کۆمپانیا مەزنەدا کۆببمەوە.دڵنیاتان دەکەمەوە زۆرشانازی دەکەم کەلەنێوئێوەدام، بەدرێژایی ژیانم یادی ئەم کۆبونەوەیەمان دەکەمەوە.ئەگەر دووهەفتە لەمەوبەر ئەم کۆبونەوەیە ئەنجام بدرایە، ئەوامن وەکوکەسێکی نەناس وبێگانە لەنێوتاندا ڕادەوەستام وچەنددەموچاوێکی کەم نەبێ کەسی ترم نەدەناسی.بەڵام دوای ئەوەی هەفتەی ڕابردوو دەرفەتم بۆهەڵکەوت تاکو سەردانی هەموو ئۆردوگاکانی کێڵگەکانی خەڵوزی باشووربکەم، قسەلەگەڵ هەموو نوێنەرەکانیشدا بکەم جگەلەوانەی کەلەهەندەران بوون، هەروەها لەپاش ئەوەی سەردانی ماڵەکانتانم کرد وچاوم بەژن ومنداڵەکانتان کەوت، ئێستا وەکو دۆست وئاشناپێکەوەکۆدەبینەوە، نەك وەکونەناس، بەڵکو

وەکو هاوڕێ، بەگیانێکی دۆستانە وبەرژەوەندی هاوبەشەوە.پێم خۆشە ئەم هەلەبقۆزمەوە وپێکەوە باسی بەرژەوەندیە هاوبەشەکانمان بکەین... هتد.

ئایــا ئەمەنمونەیــەکی قەشــەنگ نیەلەمەڕهونــەری گــۆڕینی دوژمــن بەدۆســت؟ بــاوادابنێین ڕۆکفیلــەر شــێوازێکی‌تری هەڵبــژاردوە.ودەستی کردۆتـــە مـــشتومڕلەگەڵ کرێکارەکانـــدا و، بەڵگـــە وڕاســـتیەکانی بۆکۆکردونەتــەوە وپێــی ڕاگەیانــدوون. بــا گریمــانی ئــەوەش دابنــێین کــە ڕۆکفیلەر توانیویەتی بەگوێرەی یاساوبنەمالۆژیکیەکان ئەوەبسەلمێنێت کــەکرێکارەکان لــە ســەر هەڵــەن، لەوکاتــەدا چــی ڕوی ئــەدا؟ .بێگومــان لەوحاڵەتەدا دەبوەهۆی زیاتر تورەکردنی کرێکارەکان.وخرۆشاندنیان بۆ شۆڕشکردن.

ئەگــەر دڵــی بەرانبەرەکــەت پڕبێــت لــەڕق وکینەبەرانبــەرت، ئەوائەگــەر هەموو لۆژیکی دونیایشی لەگەڵدا بەکاربێنیت، هــەر ناتوانیت قەناعەتی پــێ بکــەیت.باوکــەتورەکان وســەرکردە ومێردمندالــەکان وژنــانی هەمیــشەیاخی وتەرێزکــەریش، پێویــستە ئــەوە بــاش بــزانن کەبەرانبــەرەکانیان نایانــەوێت ڕاوبۆچــونەکانیان بگــۆڕن.هــیچ کەســیش ناتوانــێ ناچاریان بکــات بــەوەی ڕاوبۆچــونەکانیان بگــۆڕن.بــەڵام ئەگــەر لــەوەی لەواقیعدا هــەین، نــەرم ونیــان بــین لەگەڵیانــدا، دەتــوانین وایــان لێ بکەین ئەوگۆڕانە دروست بکەن.؟ لنکۆڵن سەدساڵ لەمەوبەر، قسەیەکی کردووە، فەرمووبزانە دەڵێ چی... دەڵێت: (پەندێکی کۆن هەیە دەڵێت: دڵۆپێــك هــەنگوین لــەگاڵۆنێ ژەهــر زیــاترمێش لــەخۆی کۆدەکاتــەوە) خــەڵکیش وانــە.جاتۆئەگــەر دەتــەوێت کەســیبەرانبەرت بەرەودیــدو

بۆچوونەكەی خۆت پەلكێش بكەیت.یەكەمجار قەناعەتی پێ بكەكەتۆ هاوڕێی دڵسۆزی ئەویت... چونكە ئەمە دەبێتە ئەودڵۆپە هەنگوینەی كەدواتردڵی وبیركردنەوەیشی بەرەو تۆپەلكێش دەكات.

بزنسمانەكان بڕوایان وایە، باشترە لەگەڵ كرێكارە مانگرتوەكاندا نەرم ونیان بجوڵێنەوە.بۆنمونە: نزیكەی دووهەزار وپێنج سەد كرێكارلەكۆمپانیای (وایت مۆتۆرز) لەپێناوی زیادكردنی كرێدامانیان گرت.ئەم كردەوەیە نەبویە هۆی توڕەكردنی سەرۆك (ڕۆبەرت.ف.بلاك).نەشبویە هۆی ئەوەی هەڕەشەبكات وباس لەستەم ولەكۆمۆنیزم بكات.بەڵكوهات ستایشی كرێكارە مانگرتوەكانی كرد.نەك هەر ئەوەندە، بگرە لەڕۆژنامەی (كلفلاند)دا ئاگاداریەكی بڵاوكردەوە وتیایدا دەستخۆشی لە كرێكارەكان كردبووكە بەوشێوەئاشتی خوازانە داخوازیەكانی خۆیان دەربڕیوە).كاتێكیش زانی تەواوبێتاقەت بوون، دەستكێش وپێداویستی یاری (بایسبوڵ)ی بۆكڕین وداوایشی لێكردن لەیاریگەری كۆمپانیاكە یاری تۆپێن بكەن. جگە لەوەش هۆڵێكی تایبەتی (بولینگ) ی بەكرێ گرت بۆئەو كرێكارانەی ئارەزوی ئەویاریە دەكەن..

ئەم نەرمونیانیەی سەرۆك (بلاك)وەك هەرنەرمونیانیەكی تر، بویەهۆی دروست بونی دۆستایەتی وئاشنایەتی.ئەوەبوو كرێكارە مانگرتوەكان گسك وعەرەبانەی خۆڵڕشتنیان هێنا ودەستیان كردەپاككردنەوەی دەوروبەری كارگەكە و، كۆكردنەوەی هەموو ئەوخەوش وخاڵ وئاغزەجگەرە وپیس وپۆخڵیانەی لەدەوری كارگەكەدابوون.بیرلەوە بكەرەوە! كرێكارە مانگرتووەكان لەهەمان ئەوكاتەدا كەمانیانگرتبوو

بۆزیادکردنی کرێ ودانانان بە یەکێتیەکەیاندا، خۆیان هەستان کارگەکەیان پاککردەوە... ڕووداوی لەم شێوەیە لەمێژوی جەنگی کرێکاران لەئەمریکادا نەبینراوە.ئەوەبوو ئەم مانگرتنە لەماوەی هەفتەیەکدا بەچارەسەرێکی مام ناوەندی کۆتایی هات، بێ ئەوەی ببێتەهۆی ڕق وتوڕەیی.

دانیاڵ وبستەر، یەکێك بوو لەپارێزەرە هەرەسەرکەوتوەکان، لەگەڵ ئەوەشدا لەبەهێزترین مورافەعەکانیدا، تێبینی گەلێکی دۆستانەی پێشکەش دەکرد، وەکو: (مەسەلەکە دەگەڕێتەوە بۆدادگا بۆ ئەوەی لێکۆڵینەوەبکات لە...).

(بەڕێزان ڕەنگە ئەمە شایستەی بیرکردنەوەبێت)... (بەڕێزان، لێرەدا هەندێ ڕووداو هەیە کەبڕوام وایە ئێوەی بەڕێزیش فەرامۆشتان نەکردون ولێیان بێ ئاگانین) یاخود(ئێوە بەهۆی شارەزاییتان بەسروشتی مرۆڤ، بەئاسانی دەرك بەبایەخی ئەو ڕاستیانە دەکەن)...

نەفشاری خوێنی خۆی بەرزکردەوە ونەهەوڵیشی‌دا ڕاوبۆچونی خۆی بسەپێنێت بەسەر بەرانبەرەکەیدا، بەڵکو(وبستەر) شێوازی نەرم ونیان ودۆستانەی بەکار هێنا.ئەمەش بویە یارمەتی دەری بۆ ئەوەی ناوبانگێکی فراوان پەیدابکات.

لەوانەیە تۆبانگهێشت نەکرێیت بۆچارەسەرکردنی کێشەی مانگرتنێك یان مورافەعەکردنێك لەبەردەم دادگادا، بەڵام ڕەنگە حەزبکەیت کرێی خانوەکەت دابەزێنیت.ئایا لەوبوارەدا شێوازی نەرم ونیان سودت پێ دەگەیەنێت؟ باسەرنجی ئەوەش بدەین.

ئەندازیار(و.ل.ستروب) حەزی لەوەبوو کرێی خانوەکەی کەم بکاتەوە.لەگەڵ ئەوەشدا دەیزانی خاوەنی خانوەکە زۆر سەختگیره.بەڕێزستروب لەوتارێکیدا لەبەردەم قوتابیانی پۆلدا گوتی: (لەنامەیەکدا بۆم نوسیی هەرکەماوەی بەڵێننامەکە کۆتایی هات.خانوەکە چۆڵ دەکەم.لەڕاستیشدا، نەمدەویست خانوەکە چۆڵ بکەم.بەڵکو دەمویست لەخانوەدا بمێنمەوە، ئەگەر بتوانم کرێکەی کەم بکەمەوە.وەلێ بارودۆخەکە نەگەنجاو ویاخی بوو.چونکە زۆرێک لەکرێ چیەکانی ئەوکابرایه هەوڵیان دابوو، کرێ کەم بکەنەوه بەڵام هەموویان شکستیان هێنابوو. هەریەکێکیش لەو کرێچیانه بگریت.پێیان دەوتم کابرای خاوەن ماڵ سەختگیره وکەس ناتوانێ مامەڵەی لەگەڵدا بکات.سەرباری هەموو ئەوانەش لەدڵی خۆمدا گوتم: (بەم مامەڵەیه، شێوازێکی ترله لەهەڵس وکەوتکردن لەگەڵ خەڵکیدا فێردەبم، باتاقی بکەمەوە.دواتر سەیردەکەم بزانم چی ڕوودەدات).

هەرکە نامەکەی بەدەست گەشت، خۆی وسکرتێرەکەی هاتن بۆچاوپێکەوتنم.لەبەردەرگا سلاوێکی(چارلی شواب) ئاسام لێکرد، من تەواو دڵگەرم ولێوان بووم لەنیازی پاك.

لەسەرەتادا باسی کرێی گرانی خانوەکەم نەکرد، بەڵکو ڕادەی سەرسامی خۆمم بەماڵەکە بۆ دەربڕیی.بڕوام پێ بکە، ڕاستگۆبوم لەستایش کردنەکەمدا. پیرۆزبایم لێکرد کەتوانیویەتی بەوشێوەیه خانوەکە دروست بکات. دواتر ئەوەم پێ ڕاگەیاند کەحەزدەکەم سالێکی تریش لەخانوەکەدا بمێنمەوە.بەڵام ناتوانم کرێکەی بدەم.کابرای خاوەن ماڵ، لەهیچ کرێچیەك شێوازی ئاوای نەدیبوو.بۆیه نەیدەزانی چۆن وەلام

بداتەوە.ئینجا دەستی کرد بەباسکردنی سەریەشەکانی لەگەڵ کرێچییەکانی تردا. یەکێك لەو کرێچیانە چواردە نامەی بۆ نوسیبوو، کەیەکێك لەونامانە سوکایەتی زۆری تێدابوو.یەکێکی تریان هەڕەشەی ئەوەی کردبوو کەئەگەر کرێچییەکەی قاتی سەرەوە بێدەنگ نەکات وکۆتایی بەو هەموو زرم وهوڕەی قاتی سەرەوە نەهێنێت. ئەوا بەڵێن نامەکە هەڵدەوەشێنێتەوە پاشان بەمنی گوت: (چەندخۆشحاڵم کرێچییەکی پڕقەناعەتی وەك تۆم هەبێت)... بەبێ ئەوەی خۆم داوای بکەم، کەمێك کرێکەی دابەزاند.وەلێ من دەمویست زیاتر دایبەزێنێت بۆیە ئەو نرخەم پێ ڕاگەیاند کەبۆمن ئاسانەبیدەم... کەچی بەبێ وەی تاکە وشەیەك بڵێت قسەکەمی پەسەند کرد وکرێکەی بۆدابەزاندم.کاتێکیش لەماڵ چوە دەرەوە، ئاوڕی دایەوە بەلامدا وپرسیی: (چ جۆرە ئەندازەیەکی ناوماڵت ئەوێت بۆت بخەمە ناوماڵەکە؟).

ئەگەر من هەوڵم بدایە بەوشێوازانە کرێکە دابەزێنم کەخەڵکانی تر پێڕەوی دەکەن. دڵنیام دووچاری هەمان ئەو شکستە دەبووم کەئەوان دووچاری ببوون. لەمەشدا دەرکەوت ستایش کردن وشێوازی نەرم ونیان ودۆستانە سود بەخشە. چەند ساڵێك لەمەوبەر، کاتێ مێردمنداڵێکی پێ پەتی بووم... ڕۆژانە بەدارستانێکدا تێ دەپەڕیم تاکودەگەشتمە قوتابخانەی گوندەکە کەدەکەوتە باکوری ڕۆژئاوای (میسوری).ڕۆژێکیان چیرۆکێکی ئەفسانەیم خوێندەوە سەبارەت بەخۆر وبا.

(خۆر وبا) ناکۆکی کەوتە نێوانیانەوە لەسەر ئەوە کامیان بەهێزترن. (با) بەخۆری گوت: (ئێستا دەیسەلمێنم من بەهێزترم. ئەو پیاوەپیرە

دەبینێ کەپاڵتۆڵەبەرکردوە؟ گرەو دەکەم لەسەرئەوەی من لەتۆ خێراتر دەتوانم پاڵتۆکەی پێ فڕێ بدەم).

خۆر لەپشتی هەورەوە ڕاوەستا، با بەوپەڕی سەختی هەڵیکرد تاکو ئەو ڕادەیەی خەریك بوو ببێتە گەردەلول. بەڵام تاچەندە ڕەشەباکە بەهێزبوایە، پیاوەپیرەکەش زیاتر پاڵتۆکەی لەخۆیەوە دەپێچا.

دواجار، ڕەشەباکە هێوربویەوە وخۆی دابەدەستەوە، ئینجاخۆر لەپشتی هەورەکان هاتەدەرەوە و زەردەخەنەیەکی نەرم ونیانی بۆپیاوەکە کرد. هێندەی نەبرد پیاوەکە ڕوخساری سڕی وپاڵتۆکەیشی داکەند... لەئەنجامدا خۆر بەبای گوت: نەرم ونیانی وهاوڕێیەتی هەمیشە بەهێزترە لەتوندوتیژی وسەخت گیری!.

کەهەرزەکاربووم ئەم ئەفسانەیەم دەخوێندەوە. ناوەڕۆکی ئەو ئەفسانەیە بەکردەوە لەشاری (بۆستن)دا بەرجەستە دەبوو. ئەوشارەی کەمەڵبەندی زانست وڕۆشنبیریە وهەرگیز بەخەوتنیش نەمدیبوو. لەو شارەدا لەسەر دەستی (دکتۆر ا.ھ.ب)دا بەرجەستەدەبوو کەلەپاش سیی ساڵ بوویە یەکێك لەقوتابیەکانم... فەرموو ئەوە تۆ و، ئەوەش بەسەرهاتی دکتۆری ناوبراو کەخۆی لەبەردەمی قوتابیەکانی تردا گێڕایەوە:

لەو ڕۆژگارەدا. لاپەڕەی ڕۆژنامەکانی شاری بۆستن، پڕکرابوون لەڕیکلامێکی پزیشکی هەڵبەستراو، ڕیکلام بۆ کۆمەڵێ دکتۆری پسپۆڕی لەباربردن و نۆژداری جادوباز، کەبانگەشەی ئەوەیان دەکرد گوایە نەخۆشینەکانی پیاوان چارەسەردەکەن. کەلەڕاستیدا نێچیرەکانیان لەخشتەدەبرد ودەیان تۆقاندن بەقسەی وەك: نەمانی پیاوەتی

ونەخۆشینی ترسناکیتر... شێوازی کاری ئەمانەتەنها بریتی بوو لەوەی قوربانیەکەی ژێردەستیان بەردەوام لێوان بێت لەترس وتۆقین، هەروەها لەوەشدا خۆی دەبینیەوە کەدەرمانی ساختە وبێ کەڵکیشیان دەدایە... لەباربەرەکان، ببونە هۆی ڕودانی حاڵەتی زۆری مردن.لەگەڵ ئەوەشدا بەشێکی کەمیان دادگایی کرابوون.زۆرینەیان باجێکی کەمیان ئەدا، یان دەستەڵات وهەژمونی سیاسییان هەبوو!.ئیدی لەدادگایی کردن قوتاردەبون.

کێشەکە بەشێوەیەکی مەترسیدار ئاڵۆزا وتەنانەت دانیشتوانی بۆستن ڕق وتوڕەییان بەرزکردەوە.واعیزەکان لەبڵندگۆکانەوە پرۆتسۆی ئەو ڕۆژنامانەیان کرد وداوای ڕەحمەت وبەزەیی خوایان دەکرد بۆ ڕاوەستاندنی ئەو ڕیکلامانە. ڕێکخراوە مەدەنیەکان وبزنسمان ویانەکانی ژنان ودێر وڕێکخراوەکانی لاوانیش، هەریەك لەلای خۆیانەوە پرۆتستۆی ڕیکلامەکانیان کرد، بەڵام هیچ سودێکی نەبوو... پێکدادانی سەختیش دروست بوو لەئەنجومەنی یاسادانانیدا لەپێناوی ئەوەدا ئەو ڕاگەیاندنە درۆزنانە بەناشەرعی لەقەڵەم بدرێت، وەلێ بەهۆی ئەوەی ڕاگەیاندنەکان خاوەنی هەژمونی سیاسی بوون پێکدادانانەی نێوئەنجومەنیش هیچ ئەنجامێکی نەبوو.

لەوکاتەدا، دکتۆر(ب) سەرۆکی کۆمەڵەی هاوڵاتیەباشەکان بوو لەبۆستندا، کۆمەڵەکەیشی هەموو ڕێگەیەکی گرتەبەر، سەرجەم ئەو ڕێگەیانەش بەشکست دەگەیشتن. وادەردەکەوت دژایەتی کردنی تاوانبارەکان هیچ ئومێدێ نابەخشێ.لەم تاو ماوەدا، لەنیوەشەوێکدا، دکتۆر هەوڵێکی تریدا کەتائەودەم لەبۆستندا کەس بیری لەهەوڵێکی بەو

جۆرە نەكردبویەوە. هەوڵیدا نەرم ونیان بێت وهەست بەمەسەلەكان بكات.هەوڵیدا كارێ بكات سەرنوسەرەكان خۆیان ئارە زوو بكەن ئەو ریكلامانە لەرۆژنامەكانیانـدا رابوەستێنن. هێنـای نامەیەكی نوسی بۆسەرنوسەری رۆژنامەی (بۆستن هیرالْد)، باسی ئەوەی بۆكردبوو كەزۆر سەرسامە بەرێكوپێكی رۆژنامەكە.هەمیشە دەیخوێنێتەوە، چونكە دابەشكردنی هەواڵەكان لەورۆژنامەیەدا ئاشكرایە وبێ لایەنانەیشە.هەروەها نوسەرەكانیشی نایابن. رۆژنامەیەكی خانەوادەیی قەشەنگیشە.دكتۆر (ب) رای گەیاندبوو كەبەلای ئەوەوە رۆژنامەكە، باشترین رۆژنامەیە لەئینگەلتەرای نوێدا، قەشەنگترین رۆژنامەشە لەئەمریكادا.

(بەڵام) دكتۆر بەردەوام دەبێت لەسەرقسەكانی ودەنوسێت: برادەرێكم كچێكی بچكۆلانەی هەیە.برادەرەكەم بۆی گێرامەوە كەئەو كچەبچوكە یەكێك لەو ریكلامانەی ناورۆژنامەكەی تۆی بەدەنگێكی بەرز خوێندۆتەوە، ریكلامەكە بانگەشەبووە بۆ لەبار بەرێكی پسپۆر.دواتر كچەكە پرسیاری لەباوكی كردوە ئەو رستە یانی چی؟ . بەراشكاوی، برادەرەكەم هەستی بەقەڵسی كردووە، نەیزانیوە چی بڵێت وچۆن وەڵامی ئەو پرسیارە بداتەوە.رۆژنامەكەی تۆدەچێتە باشترینماڵەكانی بۆستنەوە.جائەگەر ئەو روداوە لەماڵی برادەرەكەی مندا رووی دابێ، ئایا ناگونجێت لەماڵێكی تریشدا روبدات؟ .

ئەگەر تۆ خۆت كچێكی بچكۆلانەت هەبێت، حەزئەكەیت ئەو جۆرە ریكلامانە بخوێنێتەوە؟ ئەی ئەگەر خوێندیەوە وپرسیاری لەبارەوەكرد، چۆنی بۆشیی دەكەیتەوە؟ .

مایەی نیگەرانیە کەڕۆژنامەیەکی قەشەنگی وەکو ڕۆژنامەکەی تۆ-کە لەهەموو ڕویەکەوە تێر وتەواوە-ئەم دیاردەیە تێدابێت کەوابکات باوکان خۆیان دوربخەنەوە لەوەی بۆکچەکانیانی باس بکەن. ئایا ئەگەری ئەوە لەئارادانیە هەزاران خوێنەری تریش هەمان ئەوهەستەیان هەبێت کەمن هەستم پێ کردووە؟ .).

لەپاش دوو ڕۆژ، سەرنوسەری (بۆستن هیراڵد) نامەیەکی نوسیی بۆ دکتۆر(ب). دکتۆر ئەو نامەیەی بۆ ماوەی سێ یەکی سەدەیەك پاراستبوو، کەبویە قوتابی لەپەیمانگاکەی مندا، نامەکەی دابەمن. ئێستا نامەکەم لەبەردەستدایە ومێژوەکەی دەگەڕێتەوە بۆ(١٣/١٠/١٩٠٤) .

دکتۆر ا.ه.ب

بۆستن، ماس

بەڕێز وخۆشەویست:

بەڕاستی هەستم بەمنەتباری کرد لەبەرانبەرتدا، بەهۆی ئەو نامەیەوە کەئاراستەی سەرنوسەرت کردبوو، بەڕادەیەك بەم دواییانە بڕیارم هاتە سەرئەوەی شتێ بکەم کەلەوکاتەوە دەست بەکار بووم دوودڵ بووم لەسەری.

لەبەرەبەیانی ڕۆژی دووشەممەوە، بڕیارمداوە ڕۆژنامەی(بۆستن) دەربچێت وخاڵی بێت لەوڕیکلامە قێزەونانە.هەروەها ڕیکلامی کارتە پزیشکیەکان وداودەرمانی هێو کەرەوەش لەڕۆژنامەکەدا ناهێڵێم. بەڵام ئەو ڕیکلامانەی کەناتوانین هەڵیان بوەشێنینەوە، بەشێوازێك بڵاویان دەکەینەوە کە نەبنە هۆی بێزاری و تەرێزکردن.جارێکی تریش سوپاسی

نامەجوانەکـەت دەکـەم کەلـەم ڕووەوە بۆیـە یارمـەتی دەرم. تکـام وایـە بەردەوام هاوڕێت بم.

دڵسۆزتان و.إ.هاسکل

بڵاوکاری ڕۆژنامە

(ئیـسۆپ) خزمـەتکارێکی یۆنـانی بوولـە کۆشـکی کریـزیس دەژیـا، لەشەش سەد ساڵ بەر لەزاینەوە، ئەفسانە نەمرەکانی دادەڕشت.لەگەڵ ئەوەشدا، ئەو ڕاستیانەی کەلـەبارەی سروشتی مرۆڤەوە فێریان ببوو، هـەمان ئـەو ڕاسـتیانە کەلەبۆسـتن وپەرمەنگەهامـدا بـوون، وەك چـۆن لەیازدەسـەدە لـەوە وبـەرەوە لەئەسـینادا وەك ڕاسـتی سـەرنج یـان لێ دراوە.خۆر لـەباخێراتر دەتوانێ پاڵتۆکـەت پـێ دابکـەنێت .نـەرم ونیانی وقسەی خـۆش ودۆسـتایەتی لـە توڕەبـون و هەڵـچون، زیـاتر دەتـوانن وابکـەن لـە خـەڵکی بەخێراییـەکی زۆر تـرەوە بیرو بۆچونەکانیان بگۆڕن، ئەوقسەیەت لـەبیربێت کـەلنکۆڵن گـوتی: (دڵۆپـێ هـەنگوین مێشی زیاتر کۆدەکاتـەوە لـەگالۆنێك ژەهـر.هـەرکات ویـستت خـەڵکی بـەرەو لای بیروبۆچونی خـۆت ڕابکێشیت.لـەبیرت نەچێ ئـەم ڕێسایە بـەکار بهێنـە: بەنەرم ونیانی دەست بەقسەکردن بکە.

بەشی پازدەیەم

نهێنی سوكرات

لەكاتی قسەكردن وهەڤپەیڤینت لەگەڵ كەسێكدا، لەو مەسەلانەوە دەست پێ مەكە كە هەردووكتان لەسەریان ناكۆكن... بەڵكو پێداگربە لەسەرئەوشتانەی كەتیایاندا هاودەنگ وكۆكن... تاچەندە دەتوانیت.هەوڵ بدە دووپاتی ئەوە بكەیتەوە كەهەردووكتان هەوڵ بۆگەیشتن بەیەك ئەنجام دەدەن وتاكەجیاوازی نێوانیشتان لەمیكانیزم وهۆكاری گەیشتن بەئامانجەكەدایە، نەك لەخودی ئامانجەكەدا.

كەسی بەرانبەرت پەلكێش بكە بۆئەوەی هەرلەسەرەتاوە بڵێیت: (بەڵێ، بەڵێ).تادەتوانیت دووری بخەرەوە لەوەی بڵێت: (نەخێر).

پرۆفیسۆر(ئۆفرستریت) لەكتێبەكەیدا(دانانی كاریگەری لەسەر هەڵس وكەوتی مرۆڤ) دەڵێت: وەڵامی نێگەتیڤ سەخت ترین گرفتە كەبتوانیت بەسەریدا زاڵ بیت.كاتێ مرۆڤێك دەڵێت(نەخێر).هەموو هەست ونەستی داخوازی ئەوەی لێدەكەن لەسەر ئەو ڕایەی، لەسەر ئەو نەخێرە بەردەوام وپێداگربێت... لەوانەیە دواجار هەست بكات(نەخێر) وەڵامێكی هەڵەیە، بەڵام بە لە بەرچاوگرتنی كیبریای خۆی!كاتێ شتێ دەڵێت، پێویستە

دەست بەقسەی خۆیەوە بگرێت.بەم پێیە، زۆر گرنگە لەڕووە ئیجابییەکانەوە دەست بەوتویژ بکەین!).

قسەکەری لێزان، ئەوکەسەیە کەهەر لەسەرەتاوە کۆمەڵێ وەڵام بە(بەڵێ) لەبەرانبەرەکەیەوە بەدەست دێنێت.چونکە لەو بارەدا، کردارە دەرونیەکانی گوێگرەکەی بەرەو لایەنە باشەکان پەلکێش دەکات.ئەم پرۆسەیە لەجموجوڵی تۆپی بلیار دەچێت.کاتێ لێیدەدەیت بەرەو هەر لایەکی مێزەکە، هێزێ پەیدادەکات لێدوورکەوتنەوە، هێزێکی مەزنی وا کەدەیگەڕێنێتەوە بۆ لاتەنیشتەکەی بەرانبەر.

ڕێ وشوێنە دەرونیەکان لێرەدا زۆر ڕونن.کاتێ مرۆڤێك دەڵێت(نا)بەبێ ئەوەی خۆی بزانێت چی وتوە، شتێکی وتوە کە زیاترە لەوشەیەکی دووپیتی.چونکە هەموو جەستەی(بەڕژێنەکان ودەمار وماسولکەکانیەوە) بۆ ئەو حاڵەتی ڕەت کردنەوەیە یەکدەگرن... هەروەهاپاشگەزبونەوەیەکی کاتی جەستەیی هەیە، یان ئامادەباشی بۆ پاشگەزبونەوە.هەموو کۆئەندامی دەمار-ماسولکە، ئامادەدەبن بۆ دوورکەوتنەوە لەقبوڵکردن.

بەڵام کاتێ مرۆڤ دەڵێت(بەڵێ).هیچکام لەو چالاکیە جەستەییانەڕونادەن. بەڵکو جەستە جموجوڵێکی چالاکانە دەست پێ دەکات بۆقبوڵکردن وپێڕەو کردنی شێوازی کراوە.لەبەر ئەوە.تاچەندە بتوانین هەرلەسەرەتاوە وەڵامی ئەرێی بەدەست بێنین، ئەوەندەش ئەگەری سەرکەوتنمان زیاد ئەبێت بۆسەرنج ڕاکێشانی بەرانبەرەکەمان بەرەو ئامانجەکانمان.

وەڵامی ئەرێی، پرۆسەیەکی زۆر ئاسانە.هەرچەندە زۆریش فەرامۆشکراوە! تەنانەت زۆرجارخەڵکی هەست بەگرنگی وبایەخی خۆیان دەکەن، بەڵام لەڕێی هەستکردنیانەوە بەدوژمنایەتی.

کارێ بکە کەسێك هەر لەسەرەتاوە بڵێت(نەخێر)، یان مامەڵەچی یان مندالْ یاخود ژنەکەت هەرلەسەرەتاوە بڵێن(نەخێر).ئەودەم، دەبێ ئارامگری ودانایی فریشتەکان بەکاربێنێت بۆ گۆڕینی ئەو وەڵامە نەفرەتیە بۆبارێکی ئەرێی.

بەکارهێنانی شێوازی ئەرێی، بویە هۆی ئەوەی(جیمس ئیبرسۆن) بەڕێوەبەری بانکی(گرینوریچ سایفینگ) لەشاری نیویۆرك، بتوانێت پارێزگاری لەمانەوەی مامەڵە چیەکی بالأبکات.بەڕێز ئیبرسۆن دەڵێت: (ئەوپیاوە هات ژمارەیەکی بانکی بکاتەوە، منیش لیستی ئاسایی داواکاریم پێدا تاکوپڕی بکاتەوە.بەخەیاڵێکی ڕەحەتەوە هەندێ لەپرسیارەکانی وەڵام دایەوە.بەڵام ئامادەنەبوو، وەڵامی هەندێ پرسیاری تر بداتەوە... بەرلەوەی لێکۆڵینەوە وخوێندنەوە بکەم، لەمەڕ پەیوەندیە مرۆییەکان، دەمگوت هەرمامەڵە چیەك ئامادەنەبوو ئەو زانیاریانە بدات، ژمارەی بانکی پێنادرێت وبۆی ناکرێتەوە... ئێستا شەرمەزارم کەلە ڕابردوودا ئەو هەڵەیەم کردووە.ئاساییە گەربەم وەڵامە هەست بەدڵخۆشی بکەم، چونکە بەمیوانەکەم نیشان ئەدا کەکێ سەرۆکە ونابێت هیچ کەسیش توخنی یاساکانی بانك بکەوێت.بەڵام ئەم ڕەفتارە، نەبویە هۆی ئەوەی ئەو کابرایەی کەهاتبوو هاوکاری وپشتگیری خۆیمان پێشکەش بکات، هەست بەگرنگی وسنگ فراوانی بکات.

ئەوبەیانیە بڕیارمدا کەمێك لەدانایی ئەسپ بەکاربێنم.بڕیارمدا باس لەوەنەکەم کەبانك چی دەوێت.بەڵکو باس لەوە بکەم کەمامەڵەچیەکە چی دەوێت.سەرباری ئەوەش، بڕیارمدا هەرلەسەرەتاوە پەلکێشی بکەم بۆ ئەوەی بڵێت(بەڵێ).بۆیە هاوڕایی خۆم بۆ دەربڕی وپێم گوت ئەو پرسیارانەی کەناتەویٚ وەڵامیان بدەیتەوە، بەهیچ شێوەیەك بایەخیان نیە.

(بەڵام) پێم گوت، (باوای دابنێین تۆ لەپاش مردنت پارەیەکت لەم بانکەدا هەیە، ئایا پێت خۆشە بەگوێرەی یاسا ئەو پارەیەت بگێڕینەوە بۆ یەکێك لەخزمەکانت؟ .لەوەڵامدا گوتی: (بێگومان!).

-ئایا پێتوانیە باشتروایە ناوی خزمێکی خۆتمان پێ بدەیت تاکو لەحاڵەتی کۆچی دوایی تۆدا، بتوانین ئارەزوەکەت بێنینەدی بەبێ هیچ جۆرە هەڵەکردن ودواخستنێك؟ .

* دووبارە گوتی: (بەڵێ).

دەست بەجێ شێوازی هەڵس وکەوتی ئەو کابرا مامەڵەچیە گۆڕا، بەتایبەت کاتێ زانی ئێمە لەپێناوی خۆماندا داوای ئەو زانیاریانە ناکەین، بەڵکو لەپێناوی خۆیدا داوای دەکەین.بۆیە بەرلەوەی بانك بەجێ بهێڵێت، نەك تەنها زانیاری تێرو تەسەلی لەبارەی خۆیەوە پێداین، بگرە ژمارەیەکی بانکی کردەوە کەدایکی لێی سودمەندبێت، بۆیە بەدەرونێکی بێ خەوشەوە، وەڵامی هەموو پرسیارەکانیشی لەمەڕدایکی دایەوە.

هەستم کرد، لەمیانەی پەلکێش کردنیەوە بۆگوتنی وشەی(بەڵێ)، هەمووهەستەکانی لەبیرچویەوە، تەنانەت زۆر شادومانیش بوو بەجێ بەجێ کردنی ئەوپێشنیارانەی کەدەمخستە بەردەمی).

(جۆزیف ئەلیستۆن) کەکاری(فرۆشیار) دەکات لەکۆمپانیای(وستینگ هاوس)، گوتی: (پیاوێك لەناوچەکەماندا هەیە، کۆمپانیاکەمان حەزی دەکرد هەندێ شتی پێ بفرۆشێت.بەرلەمن لەماوەی دەساڵدا، فرۆشیارەکانی تر هەوڵیان لەگەڵدا دابوو، بەڵام نەیانتوانی بوو هیچی پێ بفرۆشن.پاش ئەوەی بەرپرسیارێتی ئەو ناوچەیەم وەرگرت.بۆماوەی سێ ساڵ سەردانی نوسینگەکەیم دەکرد، بێ ئەوەی هیچ داواکاریەکی کڕینم لێیەوە دەست بکەوێت.دواجار، پاش سیازدەساڵ لە هاتوچۆکردن وسەردان وباس وخواسی کڕین.توانیمان چەند بزوێنەرێکی پێ بفرۆشین. ئەگەر بزوێنەرەکانی بەدڵ بوایە، دڵنیام چەندسەد دانەیەکی تریشی دەکڕی.

من دڵنیابووم لەوەی بزوێنەرەکان باشن، بەوجۆرە، کاتێ پاش سێ هەفتە چومەوە بۆسەردانی، هەستم دەکردبەرەو سەرکەوتن هەنگاو دەنێم.

بەڵام هەنگاوەکانم زۆر پەلیان نەهاویشت، چونکە ئەندازیارەکە بەرەو ڕووم دەهات ولەناکاو پێی ڕاگەیاندم(ئەلیستۆن!ناتوانین بزوێنەرەکانی ترت لێ بکڕین)بەقەڵسیەکەوە لێم پرسی: (بۆچی؟).

–چونکە بزوێنەرەکانت پلەی گەرمییان زۆر بەرزدەبێتەوە وناتوانم دەستیان لێ بدەم.

زانیم قسەکردن وچەلەحانێ هیچ سودێکیان نیە. چونکە لەزوەوە ئەو ڕێگەیەم تاقی کردبویەوە.بیرم لەوە کردەوە وەڵامی(بەڵێ) بەدەست بێنم.گوتم: (زۆرباشە. بەڕێز سمیس ئێستا سەرنج بدە.من سەد لەسەد لەگەڵ ڕاکەی تۆدام. بزوێنەرەکان پلەی گەرمییان بەرزە نابێ تۆهیچیان

بکرێت.ئەبێ تۆ بزوێنەرێ بکرێت کەپلەی گەرمییەکەی بەرزتر نەبێت لەپلەی گەرمی بزوێنەرەکانی یەکێتی نیشتمانی بۆپیشەسازیە ئەلکترۆنیەکان.وانیە؟ !).

لەگەڵمدا هاوڕابوو، بەو جۆرە یەکەم(بەڵێ)م دەست کەوت.تێکڕای پلەی گەرمی لای یەکێتی نیشتمانی بۆپیشەسازیە ئەلکترۆنیەکان، پێویستە ٧٢پلەی فەهرنهایت بێت، لەگەڵ پلەی گەرمی ژورەکەدا.وایە یان نا؟ .

(بەڵێ)، (ڕاستە.بەڵام بزوێنەرەکانی تۆ پلەی گەرمییان بەرزترە).

لەوبارەوە قسە ودەمبەدمەم لەگەڵدا نەکرد... گوتم: (پلەی گەرمی ژوری توانەوە(قاڵکردن) چەندە؟).

-نزیکەی ٧٥پلەی فهرنهایت.

*زۆرباشە، ئەگەر پلەی گەرمی ژوری قاڵکردن ٧٥ پەبێت، ٧٢پلەی بزوێنەرەکەیشی بخەیتەسەر.دەکاتە ١٧٤ پلە.ئایا ئەم گەرمیە، بەس نیە بۆ ئەوەی دەستت بسوتێنێت؟ .

-دووبارە گوتی: (بەڵێ).

* زۆرباشە، ئایا باشترنیە دەستت لەبزوێنەرەکە دووربخەیتەوە؟ .

-گوتی(بەڵێ)پێم وایە تۆلەسەرهەقیت). ئینجا بۆماوەیەك قسەو باسمان کرد.پاشان کچەسکرتێرەکەیی بانگ کرد و تەندەرێکی بەبڕی (٣٥/٠٠٠)دۆلار پێدام تاکو بایی ئەو بڕەپارەیە کەلوپەلی بۆ بهێنم.

چەندین ساڵ وهەزاران دۆلارم لەدەست چوو، بەرلەوەی تێبگەم لەوەی دەمبەدمە هیچ سودێکی نیە.بەڵکو زۆر بەسودترە لەگۆشەنیگای ئەوانی ترەوە سەرنجی شتەکان بدەین وپەلکێشیان بکەین بۆ ئەوەی بڵێن(بەڵێ).

سوکرات، وەئاگاهێنەرەوەی ئەسینا، گەنجێکی قەشەنگ بوو، هەرەچەندە تەمەنی بەپێی پەتی بردەسەر.لەگەڵ کچێکدا هاوسەرگیری کرد، تەمەنی کچەکە نۆزدە ساڵان بوو، بەڵام سوکرات لەتەمەنی چل ساڵیدابوو.قژی سەری ڕوتابویەوە وسەری ساف ببوو.ئەوپیاوە شتێکی کرد، کەزۆرێك لەپیاوانی مێژوو نەیانتوانیوە بیکەن: ئەم توانی ڕێڕەوی بیرکردنەوەی مرۆڤایەتیبگۆڕێت.هەنوکەش، لەپاش بیست وسێ سەدە لەمردنی ئەو پیاوە، یادی دەکرێتەوە وەك ژیرترین کەس کەتوانیویەتی قەناعەت بەبەرانبەرەکانی بکات وکاریگەری لەسەر ئەم جیهانە پێکدا ئاڵاوە دابنێت.

شێوازی سوکرات چۆن بوو؟ ئایا بەخەڵکی دەگوت ئێوە لەسەر هەڵەن؟ نەخێر، ئەوە سوکرات نیە وابڵێت.ئەو زۆر ژیر و هۆشمەند تربوو لەوەی وابڵێت، شێوازەکەیشی کەئێستا بە(شێوازی سوکرات) ناو دەبرێ.پێداگری لەوە دەکات کە کەسی بەرانبەر پەلکێش بکرێت بۆ ئەوەی بڵێت (بەڵێ).پرسیاری وای دەکرد کەڕکابەرەکەی لەگەڵیدا هاوڕابێت.ئیدی هاوڕایی لەدوای هاوڕایی لەبەرانبەرەکەیەوە بەدەست دەهێنا وپڕ بەباوەشێك وەڵامی (بەڵێ)ی لەبەرانبەرەکەیەوە وەردەگرت وکۆی دەکردنەوە. بەردەوام جۆرە پرسیارێکی دەکرد، تاکو بەرانبەرەکەی والێدەکرد هەرلەخۆیەوە باوەش بەو ئەنجامەدا بکات کە بەر لەچەند خولەکێك ڕەتی دەکردەوە.

جارێکی تر، کەویستمان زیرەکی خۆمان پیشان بدەین وکەسی بەرانبەرمان قەناعەت پێ بکەین کەلەسەر هەڵەیە.باسوکراتی پێ پەتیمان

لەبیربێت وپرسیاری نەرم ونیانانەی وابکەین کەبەرانبەرەکەمان ڕابکێشێت بۆ گوتنی(بەڵێ).

چینیەکان پەندێکیان هەیە کەلێوانە لەدانایی ڕۆژهەڵات ودەڵێت: (هەرکەس بەنەرم ونیانی هەنگاو بنێت، زیاتر ڕێ دەکات (یان ڕێگەیەکی درێژتر دەبڕێت).

ئەوچینیانە پێنج هەزارساڵ لەسروشتی مرۆڤ کۆڵیونەتەوە، ئەوجا توانیویانە ئەو پەندە وەدەست بخەن: (هەرکەس بەنەرم ونیانی هەنگاوبنێت، ڕێگەیەکی درێژتردەبڕێت).

ئەگەر ئەتەوێت خەڵکی ڕابکێشیت بۆ لای شێوازی بیرکردنەوەی خۆت، ئەوا پیڕەوی لەم ڕێسایە بکە: کەسی بەرانبەرت پەلکێش بکە بۆ ئەوەی دەست بەجێ بێژیت: (بەڵێ).

بەشی شانزەیەم

چۆن هاوکاری بەدەست دێنیت؟

ئایا زیاتر بڕوات بەو بیرۆکانە نیە کەخۆت دەیان دۆزیتەوە ، وەك لەو بیرۆ کە ئامادە کراوانەی کە لەسەر سینیەکی زیوین پێشکەشت دەکرێت؟ ئەگەر وایە، ئایا شتێکی ناپەسەند نیە گەر بیروبۆچونەکانت بەسەر بەرانبەرەکانتدا بسەپێنیت؟ ئایا حیکمەتێکی زیاتر نیە گەر تۆ تەنها پێشنیار پێشکەش بکەیت و لێ گەڕێیت بەرانبەرەکانت، خۆیان بیر لەبەرەنجامەکان بکەنەوە؟ .

بۆنمونە: ئەدلۆف سلتز، کەیەکێك بوو لەقوتابییەکانم، ڕووبەڕووی گرفتێك بوویەوە، گرفتەکەش ئەوە بوو کەدەبوا گەرم وگوڕی دروست بکاتەوە لەنێو دڵی هەندێ فرۆشیاری ئۆتۆمبیلدا کەبەتەواوی ئومێد بڕاو ببوون، پاش ئەوەی داوای کۆبونەوەیەکی گشتی کرد، پیاوەکانی هاندا تاکو ئاگاداری بکەنەوە لەوەی کەهەرکامیان بۆ چونی چیە سەبارەت بەکۆبونەوەکە و چاوەڕوانی چی لێ دەکات.لەکاتی قسەکردندا، بۆ چونەکانی ئەوانی لەسەر ڕوپەرێك نوسیەوە، پاشان گوتی: (هەموو ئەو شتانەتان ئەدەمێ کەئێوە چاوەڕوانی دەکەن، ئێستاش بەڕاستی پێیان

ڕادەگەیەنم منیش چ چاوەڕوانیەك لەئێوە دەکەم) ڕێژنەی وەلامەکان بەپەلە دابارین: دڵسۆزی، دەست پاکی، چالاکی وئومێد، گروپێکی کارکە ڕۆژانە هەشت کاتژمێرکار بکات. تەنانەت پیاوێك ئامادەیی دەربڕی چوارده کاتژمێر لەڕۆژێکدا کاربکات... بۆیە کاتێ کۆبونەوە کەتەواو بوو گوڕوتین وچالاکیەکی نوێ لەناو ئەندامانی کۆبونەوە کەدا پەیدا ببوو. بەڕێز (سلتز)یش دواتر باسی لەوە کرد کەبڕی فرۆشراوەکانیان لەدوای ئەو کۆبونەوەیە زۆر بەڕوونی زیادی کرد.

سلتز هەروەها دەڵێت: (ئەو پیاوانە پەیمانێکی ئەخلاقییان دابوو، لەبەر ئەوەی من لەسەر پەیمانەکەم مابومەوە، هەریەکێك لەوانیش هەوڵی ئەدا لەسەر پەیمانەکەی بمێنێتەوە... ئەو پرسیارەش کەمن دەربارەی ئارەزوو بۆ چونەکانیان لێم کردن گوشادیەك بوو کەبەڕاستی ئەوان پێویستیان بوو).

هیچ پیاوێ نیە حەزبکات بەوەی پێی بگوترێ فلان شت بکە.بەڵکو هەموومان حەزمان بەوەیە کەبەئارەزوی خۆمان شت بکڕین وبەگوێرەی بیروبۆچونەکانی خۆشمان هەڵس وکەوت بکەین. حەزدەکەین پرسیارمان لێ بکرێت سەبارەت بە حەز وخولیاو پێویستی وبۆچونەکانمان .

باحاڵەتی (ئەیۆژین ونسۆن) وەك نمونە وەربگرین.ئەم پیاوە هەزاران دۆلاری لەدەست دا بەرلەوەی ئەم ڕاستیە فێرببێت. ئەم پیاوە لەستۆدیۆیەکدا کاری دەکرد کەدیزاینی جل وبەرگی بۆ بازرگانەکان دەکرد. بۆماوەی سێ ساڵی ڕەبەق هەموو ڕۆژێك سەردانی یەکێك لەدیزاینەرە بەناوبانگەکانی جلوبەرگی شاری نیویۆرکی دەکرد. (ونسۆن) خۆی دەڵێت: هەرگیز چاوپێکەوتنمی ڕەت نەدەکردەوە، بەلام

هەرگیز هیچیشی لێ نەدەکڕیم.زۆر بەووردی سەرنجی دیزاینەکانی دەدا... ئینجا دەیگوت: (بەڕێز ونسۆن، وانازانم ئەمڕۆ لەسەر هیچ شتێ ڕێ بکەوین).

لەپاش سەدوپەنجا جار شکست خواردن، ئەوجا (ونسۆن) بیری لەوە کردەوە کەلەوانەیە دووچاری شڵەژانی بیرو بۆ چون بوبێت.بۆیە بڕیاریدا هەفتانە ئێوارەیەك تەرخان بکات بۆ لێکۆڵینەوە لەشێوازی کاریگەری دانان لەسەر هەڵس وکەوتی مرۆڤ وگەشەدان بەبیرۆکەی نوێ کەدواجار ببێتە هۆی سەرهەڵدانی دڵگەرمی تازە.

لێرەدا بیری لەوە کردەوە، شێوازێکی تازە پێڕەو بکات.هەندێ دیزاینی ئامادە نەکراوی هێنا کەهێشتر هونەرمەندەکان کاریان تێدا دەکرد.بەهەڵەداوان هات بۆ دوکانی بازرگانەکەو گوتی: (زەحمەت نەبێ ئەگەر یارمەتیەکی بچوکم بدەیت.هەندێ دیزاینی تەواو نەکراوم پێیە، دەتوانیت ئەوەندە زەحمەت بکێشی پێم بڵێیت چۆن تەواویان بکەم لەگەڵ داخوازیەکانی تۆدا دەگونجێن؟).

کابرای بازرگان ماوەیەکی زۆر تەماشای دیزاینەکانی دەکرد، بێ ئەوەی تاکە وشەیەك لەدەمی بێتە دەرەوە، پاشان گوتی: (بەڕێز ونسۆن، چەند ڕۆژێك لای من دایان بنێ ودوایی بگەڕێرەوە بۆلام).

ونسۆن ڕۆشت ولەپاش سێ ڕۆژ گەڕایەوە بۆ لای وهەموو پێشنیارەکانی لەگەڵ خۆیدا بردەوە بۆ ستۆدیۆ وبەگوێرەی ئەو پێشنیارانە دیزاینەکانی تەواو کرد.ئەی ئەنجامی ئەم کارەچی بوو؟ ئەنجامەکەی ئەوە بوو هەموو دیزاینەکان قبوڵ کران.

نۆمانگ لەمەوبەر ئەم ڕووداوە ڕووی داوە.لەوکاتەوە تائێستا بەردەوام کڕیارەکان داوای دیزاینی زیاتری لێ دەکەن، هەموو دیزاینەکانیش بەگوێرەی بۆ چونەکانی خۆی تەواو دەکات... ئەمەش بوەتە هۆی ئەوەی بەڕێز ونسۆن زیاتر لەشەش سەد دۆلار دەستکەوتی لەعمولەدا هەبێت.ئەو خۆی دەڵێت: ئێستە هەستدەکەم کەبۆچی لەسالانی ڕابردودا شکستم دەهێنا.چونکە من هەوڵم ئەدا شتێ بەکڕیارەکان بفرۆشم کەخۆم پێم وابوو شتێکی باشە. ئێستا بەپێچەوانەوە، هەوڵ ئەدەم بیروبۆ چونەکانیم پێ بڵێیت، بۆیە ئێستا ئەو واهەست دەکات خودی خۆی دیزاینی جلوبەرگەکان دەکات، هەر بەڕاستیش وایە.چونکە ئێستا من کالاکەم نافرۆشم، بەڵکو ئەو خۆی دێت ولێم دەکڕێ).

ئەو دەمەی (تیۆدۆر ڕۆزڤلت) فەرمانداری نیویۆرك بوو، کارێکی زۆر باشی کرد، بەردەوام پەیوەندی باشی بەسەرکردە سیاسیەکانیەوە هەبوو... ناچاری کرد بوون هەندێ ڕیفۆرم بکەن کەئەوان ڕقییان لێی دەبوەوە. لەماوەی دادێ شێوازی کاری (ڕۆزڤلت) دەیخەنە بەرچاو: هەرکات پێویست بوایە پۆستێکی بەتاڵ پڕبکرێتەوە، سەرکردەکانی بانگ دەکرد بۆ ئەوەی پێشنیارەکانیان بخەنە بەرچاو. ڕۆزڤلت دەڵێت: (لەسەرەتاوە سەرکردەی حیزبێکی شکستخواردویان پێشنیاردەکرد. بۆیە منیش پێم ڕادەگەیاندن ئەو جۆرە پیاوانە لەڕووی سیاسیەوە ناگونجێن، هەروەها جەماوەریش قبوڵی ناکەن.ئینجا ناوی ڕابەری حیزبێکی تریان دەهێنا، ئەگەرچی کەس دژایەتی نەدەکرد، بەلام کەسانێکی کەم پشتیوانییان لێ دەکرد. بۆیە پێم دەگوتن: ئەم جۆرەپیاوانەش لەئاستی داخوازیەکانی میللەتدانین... داوام لێدەکردن

بەدووی پیاوێکی تردا بگەڕێن... سێیەمین جار ناوی پیاوێکی تاڕادەیەك گونجاویان دەبرد. بەڵام ئەمیش تەواو گونجاو نەبوو.

بۆیە سوپاسم دەکردن وداوام لێدەکردن هەوڵێکی تر بدەن وناوێکی تریپێشکەش بکەن. دواجار پێشنیاری چوارەمیان قبوڵ دەکرا. چونکە ئەوانیش هەر ئەو ناوەیان پێشنیار دەکرد کەمن خۆم هەڵم بژاردبوو... دواجار لەپای ئەو هاوکاری کردنەیاندا سوپاسم دەکردن، ئەو پیاوەشم بۆ پڕکردنەوەی پۆستەکە دەست نیشان دەکرد کەئەوان پێیان باش بوو، فەزڵی هەڵبژاردنەکەیم بۆ ئەوان بەجێ دەهێڵاو پێم دەگوتن: من ئەو پیاوەم بۆ قایل کردنی دڵی ئێوە لەوجێگەیەدا دانا، ئێستا نۆرەی ئێوەیە دڵی من قایل بکەن.

ئەوانیش وایان دە کرد! بەتایبەت کاتێ چاکسازیەکانی ڕاژەی شارستانی وبەخشین لەباجیان پەسەندکرد.

شیاوی گوتنە (ڕۆزڤلت) زۆر دوور ڕۆشتوە لەڕاوێژکردن بە دەوروبەرەکەی و ڕێزگرتن لەبیروبۆچونەکانیان. هەرکاتێ کەسێکی بۆ پۆستێ دابنایە، کارێکی دەکرد سەرکردەکانی دەوری واهەست بکەن خۆیان ئەوکەسەیان داناوە وبیرۆکەکە، بیرۆکەی خۆیان بووە.

کابرایەکی ئۆتۆمبیل فرۆشیش لەشاری (لۆنگ ئایلەند) هەمان شێوازی مامەڵەی بەکار هێنا، کاتێ ویستی ئۆتۆمبیلێکی بەکار هاتوو بفرۆشێتە پیاوێکی ئۆسکۆتلەندی وهاوسەرەکەی. ئەم کابرایە ئۆتۆمبیل لەدوای ئۆتۆمبیل پیشانی کڕیارەکەی دەدا. بەڵام کابرای ئۆسکۆتلەندی دڵی لەسەر هیچ کامیان ڕانەدەهات ولەهەرکامیاندا ناتەواویەکی دەدۆزیەوە، ئەمیان گونجاونیە وئەویان کۆنە وئەوی تریان زۆر گرانە...

لەبەرانبەر ئەم هەڵوێستەدا، کابرای فرۆشیار پەنای بردە بەر قوتابییەکان (چونکە خۆیشی قوتابی پەیمانگاکەی من بوو) تاکو هاوکاری بکەن .ئێمە ئامۆژگاریمان کرد وازلەفرۆشتن بە(ساندی) بێنێت وکارێك بکات بە(ساندی) خۆی بێت ئۆتۆمبیل بکڕێت. پێمان گوت: لەبری ئەوەی (ساندی) بڵێیت پێویستە ئاوابکەیت ، بۆچی وازی لێ نایەنیت ئەوبێت پێت بڵێت پێویستی بەوەیە شتێکی بۆ بکەیت؟ لێ گەڕێ باوا هەست بکات بیرۆکەکە هینی خۆیەتی.

وادەرئەکەوت ئەم شێوازە ڕاست بێت، فرۆشیارەکەش هەروایکرد... کاتێ کڕیارێ ویستی ئۆتەرە کۆنەکەی بگۆڕێتەوە بەئۆتۆمبیلێکی نوێ... فرۆشیارەکە دەیزانی لەوانەیە ساندی ئەم ئۆتۆمبیلە بەکار هاتووەی بەدڵ بێت.

بۆیە دەست بەجێ تەلەفۆنەکەی هەڵگرت وداوای لەساندی کرد، بێت بۆلای وسەبارەت بەو ئۆتەرە هەندێ ئامۆژگاری پێشکەش بکات!!.

کاتێ ساندی گەیشت، فرۆشیارەکە پێی گوت: تۆ کەسێکی زیرەك ولێهاتویت ونرخی ئۆتۆمبیل دەزانیت. بەڵکو سەیرێکی ئەم ئۆتۆمبیلە بکەیت وتاقی بکەیتەوە ودوایی پێم بڵێیت بەچەن بیکڕم باشە؟ .

ساندی زەردەخەنەیەکی درێژی بۆ کرد ودەستی کردە پشکنینی ئۆتۆمبیلەکە. ئینجا دەستی کردە لێخوڕینی لە(جمایکا) وە بەرەو(فرست هیلتر).کاتێك گەڕایەوە گوتی: (ئەگەر بتوانیت ئەم ئۆتۆمبیلە بەسێ سەد بکڕیت، مامەڵەیەکی قازانجدارت کردووە). فرۆشیارەکە لێی پرسی: (ئەگەر تۆبەو نرخە دەستت بکەوێت، ئامادەیت لێم بکڕیت؟).

دواجار ئەم بگرە وبەردەیە بەنوسینی بەڵێننامەی کڕینی ترۆمبیلەکە کۆتـایی هـات... هـەمان ئـەم شـێوازە لەلایـەن دروستکەرێکی کەلوپـەلی تیـشك گرتنـی پزیـشکیەوە پێڕەوکـرا، کاتـێ ویـستی کەلوپەلـەکانی بفرۆشێتە یەکێك لە نەخۆشخانە گەورەکانی (برۆکلین)... نەخۆشخانەکە بەشـێکی تـازەی کردبویـەوە ودەیویـست باشـترین پێداویـستیە پزیشکیەکان لـە ئـەمریکادا لـەو بەشـەدا دابنێـت.دکتـۆر(ل) یەبەرپرسی بەشی تیشکی نەخۆشخانەکە، بەتـەواوی پەرێشان ببـوو بـە هـۆی ئـەو هـەموو فرۆشیارەی کەدەهاتنـە کنـی وبەرهەمـەکانی خۆیانیان دەخستە بەردەمی وداوایان لێدەکرد کەلوپەلەکانیان لێ بکڕێت.

لەنێو ئەو فرۆشیارانەدا، یەکێکیان لەوانی ترلێوەشاوە وزیرەك تربوو، لەوانی ترباشتر دەیزانی چۆن چۆنی چارەسەری سروشتی مرۆڤ دەکرێ، ئەوە بوو نامەیەکی بۆ دکتۆری ناو براو نوسی وتیایدا گوتبووی: (بەم دواییانـە کارگەکـەمان جـۆرە کەلوپـەلێکی تـازەی تیـشك گرتنـی بەرهـەم هێناوە، بڕی یەکەمی ئەو ئامێرانە گەشتۆتە نوسینگەکەمان، بەڵام تـەواو نین.ئێمە ئەم ڕاستیە دەزانین، دەمانـەوێت چاکیان بکـەین، زۆر سوپاست دەکـەین ئـەگـەر دەرفـەتت ببێـت وسـەرێکمان لێ بدەیت وڕای خۆتمان پـێ بڵێیـت تـاکو بـزانین چـۆن ئـەو ئامێرانـە تەواوبکـەین لەگـەڵ ئیشەکانی ئێوەدا دەگونجێن... من دەزانم تـۆ زۆر سـەرقاڵیت، لەبەر ئەوە خۆشحاڵ دەبم هــەرکاتی بـۆ تـۆ گونجاوبێـت ئۆتۆمبیلەکـەی خۆمـت بـۆ بنێـرم وسەردانمان بکەیت).

دکتـۆر(ل) لەبـەردەم پۆلەکەیـدا، بـەم جـۆرە باسـی لەچیرۆکەکەی کـرد وگـوتی: (زۆر سـەرسـام بـووم کاتـێ نامەکـەم بەدەسـت گـەیشت، چونکە

پێشتر نەمدیبوو خاوەنی کارخانەیەکی تری ئامێری تیشك دروست کردن داوای ئامۆژگاریم لێ بکات، ئەمە وای لێکرم هەست بەگرنگی وبایەخی خۆم بکەم. ئەو هەفتەیە زۆر سەرقاڵ بووم. لەگەڵ ئەوەشدا وادەی ئێوارە خوانێکی ڕۆژێکی ئەو هەفتەیەم هەڵوەشاندەوە، بۆ ئەوەی بچم چاوم بەئامێرەکان بکەوێت... هەرچەندە وردتر سەیری ئامێرەکانم دەکرد.زیاتر پێیان سەرسام دەبووم.

هیچ کەس هەوڵی نەدا ئامێرەکانم پێ بفرۆشێت. بۆیە هەستم کرد بیرۆکەی کڕینی ئەو ئامێرانە بۆ نەخۆشخانەکە بیرۆکەی خودی خۆمە.بەهۆی باشی ئامێرەکانەوە کڕیمن، داوام کرد بۆم بگوازنەوە وبۆم دابمەزرێنن).

چەندساڵێك لەمەوبەر کابرایەکی تری خەڵکی (نیوبرانسویك) هەمان شێوازی مامەڵەی تاقی کردەوە. توانی من بکاتە کڕیاری خۆی.ئەوکاتە، من پلانم دادەنا بۆ ڕاوەماسی کردن ولێخوڕینی بەلەم لە(نیوبرانسویك)دا. نامەیەکم بۆ نوسینگەیەکی گەشتوگوزار نووسی تاکو زانیاریم لەوبارەیەوە پێ بدەن. ناو وئەدرەسەکەم خرایە سەر لیستە گشتیەکە. ئەوەندەی نەبرد دنیایەك نامەونامیلکەم لەخاوەنی خێوەتگەو ڕێبەرانی گەشتوگوزارەوە پێ گەیی. دووچاری شۆك بووم و نەمدەزانی کامیان هەڵبژێرم. لەناو هەمویاندا، یەکێکیان کارێکی زۆر زیرەکانەی کردبوو.ئەم هاتبوو ژمارەی تەلەفۆن وناوی کۆمەڵێك کەسایەتی شاری نیویۆرکی پێدام کەپێشتر خزمەتگوزاری پێشکەش کردبوون، داوای لێکرم لەوان بپرسم کەئەم کابرایە تاچ ئاستێ خزمەتی ئەوانی

کردووه! تاکو لەزمانی ئەوکەسایەتیانەوە تێ بگەم خێوەتگاکەی ئەم کابرایە چەندە خزمەتگوزارە.

سەرسام بووم، چونکە یەکێك لەو ناوانەم دەناسی کەئەو کابرایە پێشکەشی کردبووم. بۆیە پەیوەندیم پێوەکرد وپرسیاری خزمەتگوزاریەکانی ئەو خێوەتگایەم لێکرد. لەئەنجامدا هەرکە گەیشتمە شوێنی مەبەست، پەیوەندیم بەو خێوەتگایەوە کرد.

هەموو خاوەن خێوەتگاکانی تر هەوڵیان ئەدا خزمەتگوزاریەکانیانم پێ بفرۆشن، بەڵام یەکێکیان وازی لێهێنام بۆ خۆم خزمەتگوزاریەکانی لێ بکڕم: بۆیە (هەر ئەویشی براوە بوو).

بەو جۆرە، ئەگەر دەتەوێت دڵی خەڵك بەلای شێوازی بیرکردنەوەی خۆتدا ڕابکێشیت، کاربەم ڕێسایە بکە کەدەڵێت: لێ گەڕێ بەرانبەرەکەت هەست بکات بیرۆکەکە، بیرۆکەی خۆیەتی. بیست وپێنج سەدە لەمەوبەر، یەکێك لەدانایانی وڵاتی چین، کەناوی(لاوستی)یە هەندێ شتی باسکردوەکە دەکرێ خوێنەران بەکاری بێنن، ئەو دەڵێت: هۆکاری پێك گەیشتنی ڕوو بارو دەریاکان، ئاوی سەدان سەرچەشمەی چیاکانە کەدەکرێ لەوان خوارتریش بن... بەو جۆرە دەتوانیت تەحکوم بکەیت بەهەموو سەرچاوە شاخاویەکانەوە.

بەم پێیەش، ئەگەر حەکیمێك بیەوێت بکەوێتە سەروی خەڵکەوە، پێویستە خۆی بخاتە خوارویانەوە، ئەگەر بیەوێت خۆی بخاتە پێشیانەوە، پێویستە لەدوایانەوە بڕوات... بەم پێودانەگە، هەرچەندە لەسەروی خەڵکیشەوە بێت، خەڵکەکە هەست بەقورساییەکەی ناکەن، هەرچەندیش لەپێشیانەوە بڕوات، وانازانن سوکایەتی پێکردبن).

بەشی حەڤدەیەم

داواكاریەك كەبۆ هەموان باشە!

من لە دەوروبەری شارۆچكەی (جیسی جایمس)ی ویلایەتی (میسوری) پەروەردە بووم.سەردانی كێڵگەكانی (جایمس)م لە (كیرنی) سەر بەویلایەتی (میسوری) دەكرد.ئەودەم هێشتر كوڕەكەی جیسی جایمس لەژیاندا مابوو. ژنەكەی باسی هەندێ لەو چیرۆكانەی بۆ دەگێڕامەوە كە(جیسی) دەچوو شەمەندەفەرو بانكەكانی تاڵان دەكرد و ئینجا هەرچی دەستكەوت بوایە دابەشی دەكرد بەسەر جوتیارە هەژارەكاندا، تاكو بتوانن قەرزو قوڵەكانیانی پێ بدەنەوە.

ڕەنگە بەكردنی ئەو كارە جیسی جایمس خۆی بەكەسێكی نمونەیی هاتبێتە بەرچاو، وەك چۆن (داچ شۆڵتز وكراولی، ئال كابونی) دەیانكرد.لەڕاستیشدا هەموو ئەوانەی دەیان بینیت، بەوەشەوە كەلەئاوێنەدا ڕووبەڕوو لەبەردەمتا دەوەستێت(مەبەست لەخۆتە كە كاتێ لەبەردەم ئاوێنەدا دەوەستیت، وێنەكەت لەبەردەمتدا ڕادەوەستێت... وەرگێڕ) – ئیعتیبارێكی زۆر دائەنێن بۆ خۆیان.پێی

خۆشـه نـەرم ونیان بێـت و منگـەرایی وخـود پەسـەندی نـەکات، دیاره بەمەزەندەی خۆی.

(ج. پیارپۆنـت مۆرگـان) لەپـەرەگرافێکی شـیکاریانەدا بۆمـان ڕوون دەکاتەوە کەمرۆڤ کاتێ هەر کارێك دەکات دوو هۆکارو پاڵنەری بۆ کردنی کارەکـەی هەیـە: هۆیـەکیان ئەوەیـە کەهەسـت دەکـات ئـەوکارەی پێـی هەڵدەستێت ڕاست ودروست وڕاستەقینەیە. مرۆڤ هەمیشە بیرلە هۆکارە ڕاستەقینەکان دەکاتـەوە، ئیدی پێویـست ناکـات لـەدووی پـشت ڕاست کردنـەوەی ئـەو ڕاستی وناڕاستیە بچێت. وەلێ هـەمووومان، لەبـەر ئـەوەی تـەواو ئایـدیایین، حـەزمان لەوەیـە سـەرنجی زیـاتر لەسـەر ئـەو هۆکـار وپاڵنەرانە چڕبکەینەوە کەبەباش دێنـە بەرچاو، بەم پێیـەش بۆ ئـەوەی بتوانیـت خـەڵکی بگۆڕیـت، پێویسته ڕووی داواکاریـەکان بکەینـە لایەنـە زۆر باشەکانیان.

ئایـا ئەمـە شـتێکی بـاش ونمونەییـە تـاکو لەکارەکانـدا کـەڵکی لێ وەربگرین؟ باتەماشابکەین وحاڵەتەکـەی (هاملتۆن ج. فاریـل)ی سـەرۆکی کۆمپانیـای (فاریل میچیل) لەشاری (گلینولدن) ی ویلایەتی (پەنسلڤانیا) بەنمونـە وەربگـرین... بـەڕێز فاریـل، کـرێ چیـەکی هـەبوو، زوو زوو بێتاقـەتی دەکـرد وهەڕەشـەی ئـەوەی لێدەکرد کەچوارمانگ بـەر لـەوەی ماوەی گرێ بەستەکەیان کۆتـایی بێـت، ماڵەکە بەجێ دەهێڵێـت... کرێـی مانگێکی ماڵەکە (٥٥)دۆلار بوو.

بەڕێز فاریل، ئەو بەسـەر هاتـەی لەبـەردەم قوتابیـەکانی پەیمانگاکەمدا گێڕایـەوە وگـوتی: (ئـەوان بەدرێـژایی وەرزی زسـتان لەماڵەکـەی منـدا مانەوە-لەو وەرزەشدا نرخـەکان لەهـەموو کاتێکی تـر بـەرزترن. من باشم

دەزانی زۆر زەحمەتە کەسێك بەر لە وەرزی پایز بێت و بیەوێ خانوو بەکرێ بگرێ.ئەمەش مانای وایە من بڕی(٢٥٠دۆلار) زیانم لێ دەکەوێ! بۆیە زۆر توڕە وبێتاقەت بووم).

لەکاتە ئاساییەکاندا، خۆم دەڕۆشتمە لای وئامۆژگاریم دەکرد تاکو گرێ بەستەکە بەباشی بخوێنێتەوە.پێم دەگوت ئەگەر خانوەکە چۆڵ بکات، پێویستە لەسەری بەگوێرەی گرێ بەستەکە کرێی هەموو مانگەکانم بەتەواوی بداتێ.دەشم توانی ناچاری بکەم هەموو کرێکەم بداتێ.

بەڵام ئەمجارەیان لەبری ئەوەی هەڵبچم وتوڕە ببم. بڕیارمدا هەندێ شێوازی تری لەگەڵدا پەیڕەو بکەم. بۆیە بەم شێوەیە لەگەڵیدا کەوتمە وتوێژەوە: (بەرێز دۆ، من بەباشی گوێم گرت بۆ قسەکانت.بەڵام ئێستاش بڕوام بەوەنیە تۆ نیازی ئەوەت هەبێت خانوەکە چۆڵ بکەیت.چونکە ئەو چەندساڵەی لەکاری بەکرێداندا سەرقاڵ بووم، شتێ لەسروشتی مرۆڤ تێ گەیشتوم، بۆیە دەزانم تۆ پیاوێکی خاوەنی قسەی خۆتی.لەڕاستیشدا زۆر لەوە دڵنیام، تەنانەت ئامادەم گرە وبکەم لەسەر ئەوەی تۆ خاوەنی قسەی خۆتیت.

من پێشنیارێك دەخەمە بەردەستت، جارێ بۆ ماوەی چەند ڕۆژێك بڕیارەکەت لاوەبنێ ودووبارە بیری لێ بکەرەوە. هەر لەئێستەوە تاکو سەرەتای مانگی داهاتوو، کەوەختی کرێدان دێت، مۆڵەتت بێت، کەهاتیتەوە چ بڕیارێکتدا، پێم ڕابگەیەنە.ئەو کاتە ڕێگەت پێ ئەدەم ماڵەکە چۆڵ بکەیت ولەناخی خۆشمەوە دان بەوەدا دەنێم کەمن لەهەڵسەنگاندنی تۆدا بەهەڵەدا چووم.بەڵام تائەم چرکە ساتەش پێم وایە

تۆ خاوەنی قسەی خۆتیت ولەسەر گرێ بەستەکەش بەردەوام دەبیت.بەر لەهەر شتێ، ئێمە یان مرۆڤین یاخود مەیمونین. هەرخۆشمان دەتوانین بڕیار بدەین کام لەو دووانە دەبین).

کەسەری مانگ هاتەوە، ئەو بەڕێزە خۆی هاتە لام وکرێکەی پێدام، لەگەڵ ژنەکەیدا باس وخواسی زۆری کردبوو، هاتبویە سەر ئەوەی کەخانوەکە چۆڵ نەکات... هەردووکیان پێکەوە گەشتبونە ئەو بڕوایەی کەباشترین ونمونەیی ترین شت ئەوەیە لەسەر گرێ بەستەکە بمێننەوە.

کاتێکیش(لۆرد سکلین) بینی ڕۆژنامەیەك وێنەیەکی ئەمی بڵاو کردۆتەوە کەخۆی حەزی پێ ناکات، نامەیەکی نوسی بۆ سەرنوسەری ڕۆژنامەکە.بەڵام تیایدا نەی گوتبوو: (تکادەکەم جارێکی تر ئەو وێنەیە بڵاو مەکەنەوە، چونکە حەزی پێناکەم) بەڵکو.ڕووی داواکاریەکەی کردبویە بەهاجوانەکان، بەخاتری خۆشەویستی دایك بۆ منداڵەکەی، داوای لەسەر نوسەرەکە کرد: (تکام وایە ئەو وێنەیەم جارێکی تر بڵاو نەکەیتەوە.چونکە دایکم پێی قایل نیە).

(جۆن د.ڕۆکفیلەر) پێی باش بوو پەیامنێرانی ڕۆژنامەکان وێنەی منداڵەکانی نەگرن، بۆ ئەم مەبەستە هات بەخاتری بەها جوانەکان داوای لێکردن.نەیگوت: (نامەوێت وێنەکانیان بڵاو ببێتەوە) نەخێر.بەڵکو ئەو هەستەی بزاوند کەلەقوڵایی ناخی هەر کامێکماندایە بۆ دوورکەتنەوە لەئازار گەیاندن بەمنداڵەکانمان. بۆ یەگوتی: (گەنجە بەڕێزەکان، هەندێك لەئێوە منداڵتان هەیە، دەشزانن ئەوە لەبەرژەوەندی منالان نیە کەببنەخاوەنی ناوبانگێکی زۆر).

ئەو دەمەی (سایرۆس هـ.ك كورتیس) ی هەژار، گۆڕانی لەژیانیدا بەرپاكرد و، ڕێڕەوی ژیانێكی درەوشاوەی گرتە بەر، دواجار توانی بێتە خاوەنی ڕۆژنامەكانی (ساتردەی ئیڤنینگ پۆست) و(لیدیز هۆم جۆرناڵ) ولەو ڕێگەیەشەوە ملیۆنەها دۆلای دەستكەوت. لەسەرەتاوە نەیدەتوانی نوسەرە پلە یەكەكان بەكاربێنێت تاكوبابەتی بۆ بنوسن، بۆیە پەنای بردە بەر بزواندنی بەها جوانەكانی نێو ناخی نوسەرەكان. لەم ڕێگەیەوە توانی نوسەرێكی وەكو خاتوو (لویزا مای ئەلكۆت) ی نوسەری ڕۆمانی (ژنەبچكەڵەكان) قایل بكات بابەت بۆ ڕۆژنامەكەی بنوسێت، لەكەكاتێكدا ئەم خانمە لەترۆپكی ناوباگیدا بوو.

ڕەنگە لێرەدا كەسێك بەگومانەوە بڵێت: (ئەم قسەیە بۆ نورسكلیڤ وژنە ڕۆماننوسە عاتیفیەكە دەست ئەدا. بەڵام من هیوادارم لەگەڵ ئەو منداڵە هارو هاجانەشدا بەسود بێت كەپێویستە لەسەر هەموان بەبەزەیی ودادگەرانە لەگەڵیاندا بجوڵێنەوە).

لەوانەیە تۆ لەسەر هەق بیت، هیچ شتێ نیە بۆ هەموو حاڵەت وباروردۆخێك بگونجێت، تەنها یەك شتیش ناتوانێ بۆ هەموو كەس بەسودبێت.

جائەگەر تۆ بڕوات بەئەنجامەكان هەیە، ئیتر گۆڕانكاری دەكەیت؟ ئەگەر بڕوایشت نیە، بۆچی تاقی ناكەیتەوە؟ .

بەهەرحاڵ، وادەزانم لەخوێندنەوەی ئەم بەسەرهاتە ڕاستەقینەیە چێژوەردەگریت كەبەڕێز(جایمس ل.تۆماس)ی كۆنە قوتابیم بۆی باسكردم. پوختەی بەسەرهاتەكەش بەم شێوەیەیە:

شەش کەس لەکڕیارەکانی کۆمپانیایەکی فرۆشتنی ئۆتۆمبیل ئامادە نەبوون کرێی خزمەتگوزاریەکان بدەن بەکۆمپانیا، هیچکامیان نکوڵییان نەدەکرد لەکرێدان، بەڵام دەیانگوت کرێیەکی زیادەی تێدایە، هەریەك لەو شەش کەسە ئاماژەیان بەو هەڵەیە دەکرد، کۆمپانیاکەش دانی بەهەڵەکەدا نا، ئەمەش هەڵەی یەکەم بوو.

بەرپرسیارانی بەشی (سەنەدەکان) چەند هەنگاوێکیان نابۆ کۆکردنەوەی ئەو بڕەپارەیەی لای ئەوکەسانە بوو، بەڵام ئایا گومانت وایە لەو هەنگاوانەدا سەرکەوتنیان بەدەست هێنا؟ .

(١) هەموو کڕیارەکانیان بانگ کردوبە توندوتیژی پێیان گوتن کەپێویستە ئەوبڕە پارەیەی ماوەیەکە لەلایانە کۆبکەنەوەو بیدەنەوە بەکۆمپانیا.

(٢) ئەوەیان بۆ ڕوون کردنەوەکە کۆمپانیا لەسەر هەقە، بەو پێیەش کڕیارەکان لەسەرناهەقن.

(٣) پێدا گرییان لەسەر ئەوەکرد کەکۆمپانیا پتر لەوان شارەزای ئۆتۆمبیلەکانە.ئەی ئەنجام چی ڕویدا؟ .

(٤) ئەنجام؟ ئەوە بوو چونە نێو دەمبەدمەیەکی دوورودرێژەوە. ئایا هیچکام لەو ڕێگەو هەنگاوانە توانییان ئاوی دڵی کڕیارەکان بدەن وکۆتایی بەکێشەکە بێنن؟ تۆ خۆت دەتوانیت وەڵامی ئەم پرسیارە بدەیتەوە.

لەم قۆناغەدا، بەڕێوەبەری کۆمپانیاکە خەریك بوو جەنگێکی یاسایی لەگەڵ کڕیارەکاندا دەست پێ بکات، بەڵام کاتێ بەڕێوەبەری گشتی سەرنجیدا هەستی کرد ئەو شەش کەسە لەباشترین کڕیارەکانی

کۆمپانیان. بۆیە گەشتە ئەو بڕوایەی کەهەردەبێ هەڵەیەك ڕوی دابێ. هەڵەیەکی گەورە لەکۆکردنەوەدا. بۆیە (جیمس ل.تۆماس) بانگ دەکات وداوای لێدەکات (حسابە نەکراوەکان) کۆبکاتەوە.

بەڕێز(تۆماس) چەند هەنگاوێکی بۆ ئەو مەبەستە گرتەبەر، کەبریتی بوون لە:

(١) بەڕێز تۆماس دەڵێت: (سەردانی هەرکڕیارێکم دەکرد، بۆ ئەوە بوو بڕێ پارە کۆبکەینەوە کەماوەیەکی دوورودرێژ بوو لایان بوو، تەواو دڵنیاش بووین لەوەی حسابەکەی کۆمپانیا ڕاست ودروستە. بەڵام من بچوکترین وشەم لەبارەی ڕاستی و دروستی حسابەکەی خۆمانەوە نەدرکاندا. بەڵکو بۆم ڕوون دەکردنەوە کەهاتووم بۆ ئەوەی ئەو هەڵەیە بدۆزمەوە کەکۆمپانیاکردوێتی!.

(٢) پاش ئەوەی گوێم بۆ قسەکانی ئەوانیش ڕادەدێرا، بۆم ڕوون دەکردنەوە کە من هیچ ڕایەکم نیە تاکو پێیانی ڕابگەیەنم. کۆمپانیاش پڕوپاگەندەی ئەوە بۆ خۆی ناکات کەحسابەکەی خۆی ڕاستە.

(٣) بەهەر یەك لەو کڕیارانەم دەگوت، من تەنها گرنگی بەئۆتۆمبیلەکەی تۆ ئەدەم وجەنابت لەبەرتری لەو ڕوەوە.

بوارم ئەدایە بەئارەزوی خۆی قسەبکات، بەبایەخێکی زۆرەوە گوێم بۆ دەگرت وهاوسۆزیم بۆ دەردەبڕی، بەو جۆرەی ئەو پێی خۆش بوو.

(٥) دواجار، پاش ئەوەی توڕەیی کڕیارەکە نەدەماو هێور دەبویەوە، بەهاجوانەکانی نێوناخ و دەرونیم دەبزواند، سەرەتا پێم دەگوت: (دەمەوێت جەنابت بزانیت کەمنیش هەست دەکەم مەسەلەکە بەباشی نەگوزەراوە. تۆش لەیەکێك لە فەرمانبەرەکان بیتاقەت بوویت. دڵنیات

دەکەم ئەوە دووبارە نابێتەوە... زۆر نیگەرانم! بەو پێیەی نێردراوی کۆمپانیاشم داوای لێبوردنت لێدەکەم، پۆزشت بۆدەهێنمەوە. کاتێ دانیشتم وگوێم بۆ قسەکانت ڕادێرا، نەم توانی نەچمە ژێرکاریگەری نەرم ونیانی وئارامگری تۆوە... ئێستاش پاش ئەوەی هێوبویتەوە ومەسەلەکان لەلات ڕوون بونەوە، دەمەوێت داوای شتێکت لێ بکەم کەلەبەرمن بیکەیت. شتێ کەتۆ لەهەموو کەس باشتر دەتوانیت بیکەیت ولەهەرکەسێکی تریش زیاتر لێی بەئاگایت... ئەمە فاتورەکەتە، دەزانم دەتوانیت زۆر بەباشی پڕی بکەیتەوە، وەك ئەوەی خۆت سەرۆکی کۆمپانیاکەبیت... ئەوەت بۆ جێ دێلم تاکو پڕی دەکەیتەوە.دوای ئەوەش هەرچی داوابکەیت جێبەجێی دەکەین.

ئایا لەکۆتایدا پارەی فاتۆرەکەیاندا؟ بەلێ، بێگومان.نرخی فاتۆرەکان لەنێوان (١٥٠-١٤٠) دۆلاردا بوو. ئایا هیچکامیان یاخی بوون لەوەی پارەکەبدەن؟ بەلێ!یەکێك لەکڕیارەکان ئامادە نەبوو ملیمێك بدات! بەلام پێنج کڕیارەکەی تر هەموو پارەکەیاندا.پوختە وکورتەی بەسەرهاتەکەش ئەوەبوو کەلەماوەی دوو ساڵی داهاتو تردا کۆمپانیا شەش ئۆتۆمبیلی دایە دەست هەرشەش کڕیارەکەی!.

بەڕێز(تۆماس) دەڵێت: (ئەزمونەکانم فێریان کردووم، هەرکاتێ هیچ زانیاریەکت نەبوو لەسەر کڕیارەکەت، تاکە ڕێسایەك بۆ ئەوەی بتوانی بەهۆیەوە مامەڵەی لەگەڵدا بکەیت، ئەوەیە گریمان دابنێیت کەئەم کەسە کەسێکی دلسۆز وڕاستگۆیەو ئارەزوی لەوەیە هەرکاتێ بڕوای بەوە هێنا کەحسابەکان ڕاست ودروستن، پارە وهەقەکانی بدات، . بەشێوەیەکی ڕوونتر دەتوانین بڵێین: خەڵکی خاوەنی ڕێزو حورمەتن وئارەزویان

لەوەیە بەڵێنەکانیان بەرنەسەر... من بڕوام وایە ئەو کەسەش کەحەزی لەفڕوفێڵ و چەواشەکاریە، بەنیازێکی باشەوە ڕەفتار دەکات ئەگەر هەست بکات تۆ پێت وایە ئەوکەسێکی سەرڕاست وشەریفە.

کەواتە، ئەگەر ئەتەوێت دڵی خەڵك ڕاکێشیت بەلای بیرو بۆچونەکانی خۆتدا، واباشترە پێڕەوی لەم ڕێسایە بکەیت: ڕوی داواکاریەکانت بکەرە بەها جوان وپیرۆزەکانی نێو ناخیان.

دەروازەی چوارەم

ڕێگەکانی گۆڕینی خەڵك، بەبێ ئەوەی ببێتە هۆی سوکایەتی پێکردن وبێزارکردنیان).

ئەگەر بمانەوێت خەڵکی بگۆڕین بەبێ ئەوەی ببینە هۆی سوکایەتی پێکردن وبێزار کردنیان، پێویستە بەشێوەیەك دەست پێبکەین کەئەو پێی قبولْ بێت وڕێزی لێ بگرێت.

چونکە کاردانەوەی ئەو، بەندە بە شێوازی مامەڵەی ئێمەوە.

بەشی هەژدەیەم

چۆن ڕەخنە دەگریت، بەبێ ئەوەی بەرانبەرەکەت بێزاربێت؟

دوانیوەڕۆیەك (چارلز شواب) بەکارگەیەکی پۆڵادا تێ پەڕی، بینی کۆمەڵێك دانیشتون وجگەرە دەکێشن، لەهەمان کاتدا لەسەرویانەوە تابلۆیەك هەڵواسرابوو لێی نوسرابوو (جگەرە کێشان قەدەغەیە!)... ئایا چارلز سەرنجیانی بۆ تابلۆکە ڕاکێشا وپێی گوتن: ئەرێ ئێوە خوێندەواریتان نیە؟ .نەخێر، ئەوە شواب نیە کارێکی وابکات! بەڵکو بەرەو ڕویان ڕۆشت ویەکی جگەرەیەکی دایە دەست هەر هەموویان وپێی گوتن: (زۆر مەمنون ئەبم ئەگەر لەدەرەوە ئەم جگەرەیە بکێشن). لەوکاتەدا ئەوان تێگەیشتن لەوەی شواب ئاگای لێیانە کەیاسایان پێشێل کردووە، بۆیە زۆر ڕێزیان لەشێوەی مامەڵەکەی گرت کە بەهیچ شێوەیەك فەرمانەکەی وەبیر نەهێنانەوە، بەڵکو دیاریەکی بچوکی دایە هەر یەکێکیان ووایلێکردن هەست بەبایەخی خۆیان بکەن.جائایا تۆ دەتوانیت خۆشەویستی پیاوێکی ئاوها لەناو دڵتا دەربکەیت؟ .

(جۆن وانامایکەر) یش هەمان شێوازی مامەڵەکەی پێڕەو کرد، ئەم ڕاهاتبوو لەسەر ئەوەی ڕۆژانە گەشتێك بەکۆگاگەورەکەیدا بکات کەدەکەوتە (فیلادلفیا) وە.ڕۆژێکیان بینی یەکێك لەکڕیارە ئافرەتەکان لەبەردەم ژمێریارەکەدا ڕاوەستاوە وهیچ کەس نیە گوێی پێبدات ومامەڵەکەی بۆ بەڕێ بخات.ئەی فرۆشیارەکانی کۆگاکە لەکوێ بوون؟ هەموو فرۆشیارەکان لەولاوە دانیشتبون و سەرقاڵی پێکەنین وشۆخی کردن بوون.(وانامایکەر) تاکە وشەیەکی لەدەم نەهاتە دەر.بەڵکو زۆر بەهێوری ڕۆشتە پشتی ئامێری ژماردنەکەوە و، مامەڵەی ژنەکەی بەڕێ کرد، دوای ئەوە بەڕێگەی خۆیدا ڕۆشت.

لەهەشتی ئازاری ساڵی ١٨٨٧دا، (هنری وارد بیچری) زمانپارا وکۆچی دوایی کرد، یان وەکو ژاپۆنیەکان دەڵێن کۆچی کرد بۆجیهانێکی تر.ڕۆژی یەکشەممەی داهاتوو، لایمن ئەیوت بانگهێشت کرا تاکو لەسەر بڵندگۆکەی بیچەرەوە مەوعیزە بکات.چونکە لەدوای مردنی (بیچر) ئیتر ئەو دوانگەیە بێدەنگ ببوو... (لای من ئەبوت) بەهەموو توانایەوە، (وەکو فلۆبیر) بەوپەڕی بایەخەوە وتارەکەی دەنوسی و پاشان پاکنوسی دەکرد، دواتر لەبەردەم هاسەرەکەیدا خوێندیەوە، وتارەکە وەك هەروتارێکی ئاسایی لەڕو لاواز بوو.ئەگەر ژنەکەی حیکمەتی نەبوایە لەوانەیە پێی بگوتایە (لایمن، ئەوە شتێکی بێ سودە، ئەم وتارەی تۆ والەخەڵك دەکات دەست بکەنە باوێشکدان وبنون، چونکە لەئینسکلۆپیدیا دەچێ. پێویستە تۆ لەپاش چەندین ساڵی دوورو درێژ کەلەبواری ئامۆژگاری ووەعزدا بەسەرت بروە، ئێستا زانیاریت زیاتر بوایە لەو بارەیەوە.بۆچی وەکو مرۆڤ نادوێیت؟ بۆچی بەشێوەیەکی

ئاسایی هەڵسوکەوت ناکەیت؟ ئەگەر ئەوقسە پوچانە بۆ خەڵك بخوێنیتەوە، خراپە دەدەیتە پاڵ خۆت).

هاوسەرەکەی خەریك بوو ئەوقسەیە بکات!بەڵام تۆ دەزانیت ئەگەر ئەوقسەیە بکرایە چی دەقەوما، خۆیشی ئەوەی دەزانی لەبەر ئەوە، ستایشی ئامۆژگاریەکانی کرد وگوتی: مەوعیزەکەت بۆ ئەوە باشە بکرێت وتارێك لەڕۆژنامەی (نۆرس ئەمریکان ڕیڤیو= North Amrican Review)دا، لەهەمان کاتدا پێشنیاری ئەوەیشی کرد کەوەکو مەوعیزە یان وتارێ کە بۆخەڵك بخوێندرێتەوە، دەست نادات!!.

لایمەن ئەبوێت، هەڵەکانی خۆی دۆزیەوە، بۆیە کاغەزی وتارەکەی دڕاند، دواتر مەوعیزەکەی پێشکەش کرد بەبێ ئەوەی هیچ تێبینیەکی پێش وەخت ڕەچاو بکات.

بەم جۆرە، ئەگەر دەتوێت خەڵکی بگۆڕیت بەبێ ئەوەی ببیتە هۆی بێزار بوون ودڵتەنگکردنیان ئەوا کار بەم ڕێسایە بکە:

بەشێوەیەکی ناڕاستەوخۆ، ئاماژە بەهەڵەکانیان بدە!.

بەشی نۆزدەیەم

یەکەمجار، باسی هەڵەکانی خۆت بکە...

چەندسـاڵێك لەمەوبـەر (جـۆزفین کـارنگی) خوشـکەزام، مـاڵی خـۆی لە(کنساس) بەجێ هێشت و، ڕووی کردە نیویۆرك تاکو لەلای من ببێتە سکرتێرە.ئەو دەمە تەمەنی نۆزدەساڵان بوو، سێ ساڵ بوو لەقۆناغی دواناوەندی دەرچوو بوو، ئەزمونی کرداریشی سێ کەڕەت سفر بوو!! بەڵام ئێستا یەکێکە لەباشترین سکرتێرەکان... ڕۆژێکیان ویستم ڕەخنەی لێبگرم، بەڵام لەدڵی خۆمدا گوتم: ئەی کارنگی!پەلەمەکە... تەمەنی تۆ دوو ئەوەندەی تەمـەنی جۆزفینـە، دەئەوەنـدەی ئـەو ئـەزمونی کرداریت هەیە.ئیتر چۆن چاوەڕوان دەکەیت، ئەویش هەمان بۆ چون ودانایی و زانیاری تۆی هەبێت، لەکاتێکدا ڕەنگە ئەوانەی تۆش شتانێکی ئاسایی بن؟ ... تۆزقاڵێ ڕاوەستە! ئەی دیل!ئەرێ تۆ خـۆت کەلەتەمـەنی نۆزدەساڵیدا بویت چیت دەکرد؟ ئایا ئەو هەموو هەڵە وپەڵەیەت لەبیرە کەئـەنجامت دەدان؟ ... کاتـێ بـەبێ لایـەنگری کـردن بـیرم لێکـردەوە، گەشـتمە ئـەو دەرەنجامـەی کـە جـۆزفین لـەمن باشـترە کەلەتەمـەنی

نۆزدەساڵیدا بووم، جێگەی نیگەرانیشمە دان بەو ڕاستیەدا بنێم كەمن لەم ڕووەوە موجامەلەی ناكەم!.

بەو پێیە، هەركاتێ بمویستایە سەرنجی جۆزفین بۆ لای هەڵەیەكی ڕابكێشم، ڕاهاتبووم لەسەر ئەوەی بەم ڕستانە دەست پێ بكەم: (جۆزفین گیان، تۆهەڵەیەكت كردووە، بەڵام خودا ئاگادارە لەو هەڵانە خراپترنیە كەمن لەتەمەنی تۆدا ئەنجامم ئەدان.تۆ بەزانستەوە لەدایكت نەبویت، چونكە زانست بەدەست نایەت لەڕێی ئەزمونەوە نەبێ.هەرچەندە ئێستا تۆباشتریت لەمن لەوكاتەی لەتەمەنی تۆدا بووم.من لەو تەمەنەدا كاری خراپ ودەبەنگانەی زۆرم دەكرد، بەجۆرێ هەڵەكانی ئەوكاتەم وایان لێكردوم نە ڕەخنە لەتۆبگرم ونە لەهیچ مرۆڤێكی تر، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا ئایا پێت وانیە شتێكی باشە ئەگەر ئاواو ئاوا بكەیت؟).

شتێكی زۆر نارەحەت نیە ئەگەر گوێ بۆ ژماردنی هەڵەكانت بگریت، بەمەرجێك ئەو كەسەی قسەت بۆ ئەكات دان بەو ڕاستیەدا بنێت كەخۆیشی بێ هەڵەوكەم وكووڕیی نیە.

شازادە (فۆن بیلۆ) لەساڵی (١٩٠٩)دا هەستی كرد، پێویستە بەو شێوەیە ڕەفتار بكات... ئەم لەوكاتەدا كە(ویلهلهم) ی لوت بەرزی بەناوبانگ، دوایەمین قەڕاڵەكانی ئەڵمانیا لەسەر كورسی دەستەڵات بوو، ڕاوێژكاری پادشابوو.

پادشا خەریكی دروستكردنی سوپایەك وكەشتیگەلێكی دەریایی وابوو كەتادەهات لەجیهاندا سەنگی پەیدا دەكرد.لەم تاوماوەدا شتێكی سەیر ڕویدا، قەڕاڵ باسی هەندێ شتی باوەڕپێنەكراوی كرد، هەندێ شتی گوت كەتەواوی كیشوەری ئەوروپای هێنایەوە لەرزە وسەدا

ودەنگۆکەی جیهانی تەنیەوە. بۆئەوەی قەیرانەکە پتر ئالۆزببێت، قەراڵ کاتێ لەئینگلتەرا میوان بوو هەندی بانگەشەی خودپەسەندانە وپوچی تریشی بڵاوکردەوە.فەرمانێکی شاهانەیشی دەرکرد تاکولێدوانەکانی لەرۆژنامەی (دەیلی تەلەگراف)دا بڵاوبکەنەوە... لەولێدوانانەدا (بۆنمونە) گوتبوی: من تاکە ئەڵمانیەکم، هەست بە دۆستایەتی لەگەڵ ئینگلتەرادا دەکەم.یاخود گوتبوی: بۆ دژایەتی کردنی ژاپۆن کەشتیگەل بنیات دەنێم.یان گوتبوی: من تاکەکەسێکم ئینلگتەرام رزگارکردوە لەوەی نوقمی تەپوتۆزی روسیا وفەرەنسابببێت... هتد.

لەماوەی ئاشتیدا لەئەوروپاکەسەدساڵی رەبەقی خایاند، هیچ پادشایەکی ئەوروپی لێدوانی قەڵساکاری بەوشێوەیەی لەدەم ناهاتۆتەدەرەوە.بۆیە کیشوەری ئەوروپا شڵەژا وبەتەواوی تورەبوو... ئینگلتەرا گری گرت، پیاوانی دەوڵەتی ئەڵمانیابەتەواوی توشی شۆك بوون!.

لەمیانی ئەم شڵەژانەدا، ترس چوەدڵی قەراڵەوە، بۆیە پێشنیاری کرد بۆشازادە (فۆن بیلۆ)ی راوێژکاری پادشا، تاکوئۆباڵی لێدوانەکان بخاتە ئەستۆی خۆیەوە: بەڵێ، دەیویست فۆن بیلۆ دان بەبەرپرسیارێتی خۆی لەو لێدوانانەدا بنێت ورای بگەیەنێت کەئەم ئامۆژگاری پادشای کردوە تاکوبەوشێوەیە بدوێت!!.

فۆن بیلۆ، لەم پێشنیارە نارازی بوو، گوتی: (بەڵام پادشای مەزن، پێم وایەشتێکی ناماقوڵە گەر هەرکەسێك لەئەڵمانیا و ئینگلتەرادا بڕوابەوە بکات کەمن ئێوەی خاوەن شکۆ ئامۆژگاری دەکەم، تاکوبەو شێوەیە بدوێن)!.

هەرکە ئەمەی گوت، فۆن بیلۆ هەستی کرد، هەڵەیەکی گەورەی کردووە. چونکە قەڕاڵ زۆر تووڕەبوو، قیڕاندی: (تۆمن بەکەردەزانیت، پێت وایە هەڵەی وادەکەم کەناگونجێت جەنابت ئەوهەڵانە بکەیت)!.

لەم کاتەدا ئیدی (بیلۆ) هەستی کرد، پێویست بوو بەرلەوەی ڕەخنەی لێبگرێت، ستایشی بکردایە. بەڵام تازەکارلەکار ترازابوو... سەرباری ئەوەش بەشێوەیەکی جادوگەرانە دەستی کردە ستایش کردنی قەڕاڵە و، لەوەڵامیدا بەڕێزەوە گوتی: (نا هەرگیزمەبەستم ئەوەنەبوو. چونکە خاوەن شکۆی بەڕێز لەزۆر ڕووەوە لەمن شارەزاتر وکارزان ترە، نەك بەتەنها لە ڕووی سەربازی ودەریاوانیەوە، بەڵکو بەرلەهەرشتێ لەزانستە سروشتیەکاندا. من زۆر بەتامەزرۆیی وسەرسوڕمانە گوێم بۆشل کردبویت کاتێ شیکردنەوەت لەسەر بارۆمەتر وبێ تەل پێشکەش دەکرد، یاخودکاتێ لەبارەی تیشکی ڕۆنتگنەوە دەدوایت. من زۆر بەداخەوە لەهیچ لقێکی زانستە سروشتیەکان شارەزانیم، بچوکترین زانیاریم لەبارەی کیمیا وفیزیاوە نیە، ناتوانم ساکارترینی دیاردە سروشتیەکان شیی بکەمەوە... (بەڵام من) فۆن بیلۆ بەردەوام بوولەسەر قسەکانی وگوتی: (لەبری ئەوە، کەزانیاریم لەبارەی مێژووەوە هەیە، ڕەنگە هەندێ وردەزانیاری سودبەخشیشم لەسەر سیاسەت وبەتایبەت لەبواری دیبلۆماسیدا هەبێت).

بەم قسەیەڕوخساری قەڕاڵ گەشایەوە. چونکە فۆن بیلۆ ستایشی کردبوو. لەپلە وپایەی بەرزکردبویەوە. بەوشێوەیە قەڕاڵ ئامادەبوو لەبەرانبەر ئەوستایش کردنەدا لەهەمووشتێ ببورێ... بۆیە

بەدڵگەرمیەوە گوتی: (ئەدی هەمیشەپێت ناڵێم ئێمە تەواوكەری یەكین؟ پێویستە هەمیشە هەردوایەكگرتوبین).

ئینجا چەندجارێ تەوقەی لەگەڵ فۆن بیلۆداكرد، ئەوڕۆژە تاكوئێوارە گەرم وگوڕبوو، پاشان بەهەڕەشەوە مشتەكۆڵەی توندكرد وبەرزی كردەوە وگوتی: (هەركەس شتێكم لەدژی شازادە بیلۆپێ بڵێت، لوتی دەشكێنم)!.

(فۆن بیلۆ) لەكاتی گەنجاودا خۆی ڕزگاركرد.بەڵام لەگەڵ ڕەفتاری باش ولێزانینەكەیدا، یەك هەڵەی كرد: دەبوا قسەكانی بەباسكردنی ناتەواویەكانی خۆی وستایشكردنی قەڕاڵی دەست پێ بكردایە.

نەك بەوشێوەیەی گوایە قەڕاڵ ناتەواوە وپێویستی بەڕێنمونی كەرێ هەیە!.

جائەگەر چەندڕستەیەكی خۆبەكەمزانین وستایشكردنی كەسی بەرانبەر بێتەهۆی ئەوەی قەڕاڵێ بكاتە هاوڕێیەكی دڵسۆز، ئەوا بیرلەوە بكەرەوە كەسوكایەتی پێكردن وستایش كردن لەژیانی ڕۆژانەماندا چ كاریگەریەكیان دەبێت، ئەگەر ئەم شێوازە بە شێوەیەكی ڕاست ودروست بەكاربهێنیت، ئەوا كاریگەریەكی ئەفسانەیی دروست دەكات لەنێوپەیوەندیە مرۆییەكانماندا.

بەوجۆرە، ئەگەر ئەتەوێ خەڵكی بگۆڕیت بەبێ ئەوەی قەڵس وبێتاقەت وبێزاریان بكەیت، ئەواكاربەم ڕێسایەبكە:

بەرلەوەی ڕەخنەلەوی تربگریت، باس لەهەڵەو كەموو كوڕیەكانی خۆت بكە.

بەشی بیستەم

هیچ کەس حەزناکات فەرمانی بەسەردا بکرێ!

ئێوارەیەك شەرەفی ئەوەم پێدرا لەگەڵ خاتوو(ئیداتاربل)ی ڕێبەری ژیاننامەنوسە ئەمریکیەکاندا، نانێك بخۆم. کەباسی ئەوەم بۆکرد نیازمەکتێبی(چۆن هاوڕێ پەیدادەکەیت)بنوسم. دەستمان کردە گفتوگۆ لەبارەی هەڵس وکەوت کردن لەگەڵ خەڵکیدا. ئەوخانمە باسی ئەوەی بۆگێرامەوە کەوەختێ سەرقاڵی نوسینەوەی ژیاننامەی (ئۆین یونگ) بوە. چاوپێکەوتنی لەگەڵ پیاوێکدا کردووەکەسێ ساڵ لەگەڵ(یونگ)دا لەیەك نوسینگەدا کاریان پێکەوە کردووە. ئەوپیاوە باسی ئەوەی کردووە کەلەماوەی ئەوچەندساڵەدا، هەرگیز نەی بیستوە(یونگ) فەرمان بۆهیچ کەسێك دەربکات. بەڵکو پێشنیاری پێشکەش دەکرد. نەك فەرمان!!.

یونگ نەیدەگوت(ئەمەبکەیان ئەوەبکە) یان (ئەمەمەکە وئەوەبکە). بەڵکودەیگوت: (دەتوانیت وابکەیت) یاخود: (ئایا پێت دایە ئەوکارە سودبەخش بێت؟).

هەمیشەلەدوای نوسینی نامەیەك دەیگوت: (ڕات چیە لەسەرئەونامەیە؟) هەرکاتی بەسەرنامەی یەکێك لەهاوکارەکانیدا

بچوایەتەوە، دەیگوت: (لەوانەیە ئەگەربەم شێوازەی تر دای بڕێژیتەوە، باشتربێ!).

هەمیشە هەلی دەدایە کەسەکە، تاکو خۆی هەستێ بەئەنجامدانی کارەکە... داوای نەدەکرد لەهاوکارەکانی تاکوکارێ ئەنجام بدەن، بەڵکو لێیان دەگەڕاخۆیان بەئەرکەکانیان هەستن ولەهەڵەکانیانەوەفێرببن.

ئەم شێوازی مامەڵەیە ڕێگەکەئاسان دەکات بۆکەسی بەرانبەر تاکوهەڵەکانی خۆی ڕاست بکاتەوە.هەروەها ڕێزی مرۆڤ دەپارێزێت وهەست بەگرنگی خۆیشی دەکات.وایشی لێدەکات حەزلەهاوکاری بکات لەبریتی شۆڕش وهەرا ویاخی بوون.

کەواتە ئەگەر دەتەوێت خەڵکی بگۆڕیت، بەبێ ئەوەی بێزاریان بکەیت.کاربەم ڕێسای دووەمەبکە:

پرسیار بکە.لەبری ئەوەی ڕاستەوخۆ فەرمان دەربکەیت.

بەشی بیست ویەکەم

لێگەڕێ، ئاوی ڕوی خۆی بپارێزێ!

چەندساڵێك لەمەوبەر کۆمپانیای گشتی کارەبا، فەرمانێکی بۆدەرچوو تاکو(چارلز ستاینمتز) لەسەرۆکایەتی بەڕێوەبەرایەتی کۆمپانیاکە لابەرێ ودووری بخاتەوە.

ستاینمتز بلیمەتێکی پلەیەك بوو لەکارەبادا، بەڵام لەبەڕێوەبردنی کۆمپانیاکەدا ئەوبلیمەتیەی نەبوو.لەگەڵ ئەوەشدا کۆمپانیا نەیدەوێرافشار بخاتە سەری.چونکە پێویستی زۆری هەبوو بەبوون رمانەوەی ئەوکابرایە.لەبەرئەوەهاتن پۆستێکی تریان پێبەخشی.پۆستەکەیان ناونا(ئەندازیاری ڕاوێژکاری کۆمپانیای گشتی کارەبا) واتە ناوێکی تازەیان دانابۆ ئەوکارەی کەپێشتر دەیکرد.لەهەمان کاتداپۆستە ئیداریەکەیان لێ وەرگرتەوە ودایان بەکەسێکی تر.ستاینمتز بەم گۆڕانکاریە خۆشحاڵ بوو، هەروەها بەرپرسیارانی تری کۆمپانیاش پێی شادومان بوون.چونکە ئەوان دەربارەی ئەو ئەستێرە هەستیارەی کۆمپانیاکەیان پێشتر ڕاوێژیان کردبوو، لەئەنجامیشدا توانییان ئامانجەکەیان بەدەست بێنن بەبێ ئەوەی هیچ جۆرە گەردەلولێك بەدوای خۆیدا بهێنێت... چونکە لێگەڕان ئاوی ڕووی بپارێزێ!.

لێگەڕان ئاوی ڕووی خۆی بپارێزێت! چەند ئەم پەیڤە گرنگە! کەسانێکی زۆرکەم لەئێمەدا هەن کەلەئاقاری ئەو پەیڤەدا ڕادەوەستن ولێی دەکۆڵنەوە!... ئێمە زۆربەتوندی هەستی بەرانبەرەکانمان پێشێل دەکەین... بەردەوام دەگەڕێین تاکوهەڵەکانی خەڵکی بدۆزینەوە ودەست بکەینە هەڕەشە وگوڕەشە کردن. ئەوەتا لەبەرچاوی خەڵکیدا ڕەخنەلەمنداڵ یان لەفەرمانبەرەکانمان دەگرین، بێ ئەوەی هەست بەوئازارەبکەین کەبەو هۆیەوە دووچاری دەرونی ئەوکەسانە دەبێت! ئەمەلەکاتێکدا چەند چرکەیەك بیرکردنەوە و، دوو وشەی جوان ونەرم ونیان، تێگەشتنێکی قوڵ لەهەڵس وکەوت ورەفتاری بەرانبەرەکانمان، ڕەنگە ببێتەهۆی ئەوەی ئازار وژانیان لێ دووربکەوێتەوە!.

باهەرکاتێ پێویست بوو فەرمانبەرێ یاخود خزمەتگوزارێ دەربکەین ئەوەمان لەبیربێت کە(دەرکردنی فەرمانبەران سەرچاوەی خۆشحاڵی نیە... ئەگەر تۆش دەربکرێیت هەرگیز شادومان نابیت).

(ئەمەی خوارەوە بڕگەیەکە لەو نامەیەی کە(مارشاڵ گرانگر) بۆی ناردووم... ئەوکەژمێریارێکی بەناوبانگە لەنامەکەیدا دەڵێت: (زۆربەی ئیش وکارەکانی ئێمە وەرزانەن، لەبەرئەوە پێویستە لەمانگی ئاداردا زۆربەی کرێکارەکانمان دەرکەین... ئەوئەرکەش دەبوا ئێمە ڕاییمان بکردایە لەکاتێکدا کەس حەزی لەئاوائەرکێك نیە... بەڵام نەریتمان وابوو، بەم شێوەیە کەسێکمان لەکارکردن دووردەخستەوە: (بەڕێز سمیس، فەرموو دانیشە. واوەرزی کارکردنمان کۆتایی هات. پێناچێت

هیچ کارێکمان مابێت.تۆخۆت لەوەتێ دەگەیت کەجەنابت تەنها لەوەرزی کارکردندا لێرە کاردەکەیت، بەهەرحاڵ، ... هتد).

لەم بارەدا بەرەنجامی ئەوکارە بێ ئومێدبوونی کەسی بەرانبەر دەبێ.واهەست دەکات دابەزێنراوەتە خواری خوارەوە.چونکە زۆربەیان هەوڵیان بۆ بژێوی دەدا.بۆیە چیدی هیچ خۆشەویستیەکیان نامێنێ بۆئەو کارگەیەی کەلەسەر کارەکانیان دەری کردن.

دواجار بڕیارمدا بەشێوەیەکی جوانتر وشایستەتر مامەڵەبکەم لەگەڵ ئەوانەی تردا کەهێشتر لەلامان مابونەوە.بۆیە هەریەکیانم بەجیا بانگ دەکرد، پاش ئەوەی سەرنجی ووردم ئەدا لەوکارەی کەلەزستاندا کردبووی، ئەوجا پێم دەگوت: بەڕێز سمیس، جەنابت کارێکی زۆر جوانت کردووە(ئەگەر هەربەڕاستی کاری جوانی کردبێ).بەڵام کاتێ تۆ نێردراویت بۆ(بوئارک).کارێکی سەخت وناڕەحەت خرایە ئەستۆت.کەچی تۆبەوپەری ڕێکوپێکی کارەکانت ڕاپەڕاند.ئێمە حەزدەکەین بزانیت کەکۆمپانیاکەمان شانازی بەجەنابتەوە دەکات.تۆ فەرمانبەرێکی چالاکیت، کۆمپانیاکەمان بڕوای بە تۆ هەیە، هیوامان وایە بمێنێتەوە.ئەوەت لەیادنەچێت!).

ئەی بەرەنجامی ئەم شێوە ڕەفتارەچیە؟ فەرمانبەرەکان کەلەکۆمپانیا دێنەدەرەوە هەستیان زۆر لەوەباشترە کەهەست بە دەرکردن بکەن.هەست ناکەن دابەزێنرابنە خواری خوارەوە.چونکە دڵنیابوون لەوەی ئەگەرکارمان بمایە، دەستمان لێ بەر نەئەدان. هەرکاتێکیش کاری ترمان هەبوو، دەتوانن زۆر بەشادومانی وئاسایی بگەڕێنەوە بۆلامان.

دویت مورو، توانایەکی زۆر نائاسایی هەبووبۆ ئاشتکردنەوەی دووکەسی ناکۆك، ئەگەرچی لەوەشدابن دەست لەبینەقاقای یەکترگیربکەن.بەڵام چۆن؟ دویت، دەگەڕابەدوای لایەنەباشەکانی هەریەك

لەودوو کەسە ناکۆکەدا وباسی دەکرد... ناکۆکیەکەشیان لەسەرهەرچی بوایە، هیچکامیانی بەهەڵە لەقەڵەم نەئەدا.

پیاوە مەزنەڕاستەقینەکان. زۆرلەوەگەورەترن کاتیان لەوەدا بەفیرۆبدەن کەتەماشای سەرکەوتنەشەخسیەکانی خۆیان بکەن.بۆنمونە: لەساڵی ١٩٢٢دا، لەپاش چەند سەدەیەك لەدوژمنایەتیەکی تاڵ، تورکەکان بڕیاریاندا بۆهەتایە یۆنانیەکان لە ناوچەتورکیەکان دووربخەنەوە.

مستەفاکەمال لەبەردەم سەربازەکانیدا (وتارێکی ناپلیۆنی) دا... تیایدا گوتی: (دەریای ناوەڕاست ئامانجی ئێوەیە).لەم کاتەدا ئیدی یەکێك لەجەنگەسەختەکانی مێژوی نوێ هەڵایسا.تورکەکان تیایدا سەرکەوتن. لەئەنجامدا هەردوو سەرکردەنی یۆنانی (تریکوبیس) و(دایونیس) ڕوویان کردە کۆشکەکەی کەمال بۆخۆبەدەستەوەدان... تورکەکان خوازیاری ئەوەبوون نەفرەتەکانی ئاسمانیش دابەزێتە سەر دووژمنەدۆڕاوەکانیان، بەڵام ڕەفتاری کەمال ڕەهابوو لەهەستی سەرکەوتن.بۆیە دەستی هەردووسەرکردەکەی گرتوپێی گوتن: (فەرموودانیشن، لەوانەیە هیلاك بن) دوای ئەوەی بەووردی باسیان لە هێرشەکەکرد، قورسایی شکستەکەیانی لەسەر کەم کردنەوە، دروست وەك ئەوەی سەربازێ لەگەڵ سەربازێکی تردا بدوێ، پێی گوتن: (جەنگ یاریەکە، زۆرجار باشترین پیاوەکانیش تیایدا دەدۆڕێن).

تەنانەت لەترۆپکی سەرکەوتنیدا، کەمال ئەم ڕێساگرنگەی لەبەرچاوبوو: لێگەڕێ، ئاوی ڕووی خۆی بپارێزێ.